

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İskandinav Mitolojisi

Tanrılar ve Kahramanların Efsaneleri

Peter Andreas Munch

İSKANDİNAV MİTOLOJİSİ

Maya Kitap: 200, İnceleme: 51 / Mitoloji: 2

1. Baskı, İstanbul Haziran 2019

2. Baskı, İstanbul Haziran 2020

ISBN: 978-605-7605-11-5

Orijinal Adı: Norse Mythology

Copyright © İskandinav Mitolojisi. Türkçe yayın hakları Maya Kitap'a aittir. Telif hakları sahibinin izni olmaksızın, hiçbir yolla çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz.

Yayın Yönetmeni: Tahir Malkoç

Editör: Selin Saraçoğlu

Redaksiyon: Alara Ergin

Mizanpaj: Mehmet Büyüktuna

Kapak: Gülay Tunç

Maya Kitap * Sertifika: 14079

Merkez Mah. Kocamansur Sok. No: 6/4 Şişli / İstanbul Tel: 0212 296 97 12

e-posta: info@mayayayinlari.com / www.mayayayinlari.com

Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık Sanayi Ticaret A.Ş. * Sertifika: 46025

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç Çarşısı Apt. No: 3/4 Zeytinburnu / İstanbul

İSKANDİNAV MİTOLOJİSİ

Tanrıların ve Kahramanların Efsaneleri

Peter Andreas Munch

Çevirmen
Ahmet Eliuz

İçindekiler

Önsöz	9
Giriş	11

I. Tanrı Mitleri

Dünyanın Yaratılışı - Devler - Æsir -	
Erkekler ve Kadınlar - Cüceler - Vanir - Elfler	17
İda Düzlükleri - Valhalla - Yggdrasil	20
Odin	22
Thor	25
Balder	27
Njord	28
Frey	30
Tyr	32
Heimdall	33
Bragi	34
Forseti	35
Hod - Vali - Ull - Vidar	36
Hoenir - Lodur	37
Loki ve Çocukları	39
Hermod - Skirnir	42
Tanrıçalar - Frigg - Jord - Freyja	43
Saga - Eir - Gefjon - Var - Vor - Synsnotra	45
İdun - Nanna - Sif	47
Nornlar	48
Dost Ruhlar - Koruyucu Ruhlar	49
Valkürler	50
Thorgerd Hoelgabrud ve Irpa	52
Doğanın Güçleri - Ægır	53

Gece – Gündüz	55
Hel	56
Devler	58
Cüceler	60
Vettir	61
Kahramanlar ve Valhalla'da Yaşam	66
Yozlaşma	68
Tanrıların Hazineleleri	70
İdun'un Kaçırılışı	73
Thor'un Jotunheim'e Yaptığı Talihsiz Yolculuk	76
Thor'un Hymir'i Ziyareti	83
Thor'un Geirroed'u Ziyareti	87
Thor'un Rungnir İle Mücadelesi	90
Thrym Mjölnir'i Çalıyor	94
Brisings Kolyesi	96
Balder'ın Ölümü	98
Ægir'in Ziyafeti – Loki'nin Cezalandırılması	103
Balder'ın Ölümüyle İlgili Diğer İskandinav Mitleri (Saxo Kaynaklarından)	109
Kvasir'in Ölümü – Suttung	112
Odin'in Vafthrudnir İle Münazarası	115
Odin (Grimnir) ve Geirroed	117
Harbard ve Thor	120
Ragnarok – Tanrıların Alacakaranlığı	124
Edda Kitaplarındaki Mitolojiye Dair	128

II. Kahramanlarla İlgili Efsaneler

Giriş	135
Völund	138
Hjadnings	141
Tyrfing Efsanesi	143

Volsung Efsaneleri — Helgi Hjorvardsson	158
Volsung – Siggeir – Sigmund – Sinfjotli	162
Helgi Hundingsbane	168
Sinfjotli	174
Sigmund'un Ölümü	176
Sigurd Fafnirsbane	178
Niflunglar – Sigurd'un Katledilişi	183
Atli	191
Jormunrek	194
Aslaug	197
Siegfried ve Nibelungları Konu Alan	
Cermen Efsaneleri	199
Volsungları Konu Alan Efsane Dizisinin Gelişimi	203
Hadding	208
Barışçıl Frodi ve Değirmeni	214
Helgi ve Rolf Kraki	218
Yaşlı Starkad	223
Orvar – Odd	234
Norna – Gest	236
Asmund Kempibane	238
Romund Greipsson	241
Ragnar Lodbrok ve Oğulları	244
Hjorleif ve Half	250
Fridthjof	254

III. Tanrılara Tapmak

Tapınaklara, Kurbanlara ve Kehanetlere Dair	263
Kuzey'de Bulunan Başlıca Tapınaklar	270

Önsöz

Bu eserin Norveççe orijinali, Norveç Tarih Okulu'nun kurucusu Peter Andreas Munch tarafından yazıldı. Munch aynı zamanda genel tarih, arkeoloji, coğrafya, entografya, dilbilim ve hukuk gibi çalışmasıyla alakalı alanlarla da ilgileniyordu. Çeşitli dallarda ortaya koyduğu çalışmalar, geçerliliklerini zaman içinde korumayı başardı. En önemli eseri, Norveç'in 1397 yılında katıldığı Kalmar Birliği'yle sona eren eski bağımsızlık dönemini de kapsayan *Norveç Halkının Tarihi* (*Det norske folks historie*, 8 cilt. 1851–63), tarihçiler tarafından hâlâ kaynak olarak kullanılmaya devam ediyor. Munch'ün akademik çalışmalarının önemi, bu çalışmaların Norveç kültürünün modern rönesansına sağladığı etkide yatıyor. Munch, on dokuzuncu yüzyılın ortalarında (tıpkı Wergeland'in ondan önce, Bjørnson'un da ondan sonra gelmesi gibi) ülkenin en entelektüel kişisi olarak öne çıkıyordu. Norveç'te var olan ve devamlı güçlenen ulusal ruh, daha önceki nesillerin çıkarttığı kabiliyetli liderlere büyük ölçüde borçlu ki Munch de onlardan biriydi. Bir tarihçi olarak, antik İskandinav şiiri ve destanlarının bir editörü olarak, Norveçlilerin kutsal mitlerinin ve efsanelerinin bir kayıtçısı olarak Munch, geçmişin Norveç'i ile dönemin Norveç'i arasında tarihsel bir bağ kurma konusunda müthiş işler başardı. Onun zamanından sonra Norveçliler, Munch'ün ateşlemek için çok uğraştığı o ulusal bilincin verimli yönünü güçlendirmek ve derinleştirmek için başta tarih olmak üzere halk bilimi ve ilgili konularda çalışmalar yaptılar.

İlk kez 1840 yılında basılan Munch'ün İskandinav Mitolojisi kılavuzu aslında; Norveç, İsveç ve Danimarka tarihi üzerine hazırlanmış bir okul kitabına tamamlayıcı kitap olması amacıyla yazıldı. Hem öğrenciler için bir kitap olarak hem de genel bir kaynak çalışması olarak geçerliliğini korudu. Kitabın, bu çevirinin de temel alındığı üçüncü baskısı (1922), konunun güncel bir şekilde ele alınması için gelen talepler üzerine Oslo Üniversitesi'nden Profesör Magnus Olsen tarafından hazırlandı. Olsen, orijinal kitabı bütünüyle baştan yazmak yerine Munch'ün çalışmasını revize etmenin daha doğru olacağını düşündü, böylelikle sonradan hem sevilen hem de akademide kabul gören bir ciltte yer alan araştırmaların sonuçlarını da kapsama dahil edebilecekti. Profesör Olsen'in revizyonu ile beraber Munch'ün çalışmasının değeri büyük ölçüde arttı.

İskandinav Mitolojisi, hem eski İskandinav edebiyatı meraklıları için hem de kuzey mitleri ve efsaneleri için güvenilir bir kaynak arayan genel okur için aynı ölçüde yararlı bir eser olacaktır.

Öncelikle düzenlediği versiyonun diğer dillere çevrilmesi için izin veren Profesör Magnus Olsen'a; değerli önerileri için de Amerikan-İskandinav Vakfı'nın yayın komitesi başkanı olmasının yanı sıra Columbia Üniversitesi'nde profesör olan William Witherle Lawrence'a teşekkürlerimi sunarım.

Giriş

Norveç dilinde yazılmış şiirlerden ve çok eski tarihlerde yaşamış yazarların kayıtlarından öğrendiğimiz haliyle atalarımızın mitolojisi, aslında bizlere hakiki pagan biçimiyle ulaşmadı. Mitolojinin günümüze kadar ulaşan biçimi, inananların eski tanrılara olan mutlak inançlarını kaybetmeye ve bu tanrılardan şüphe duymaya başladığı, kadim tanrıların kendilerine verebileceğinden daha asil ve daha iyi bir tesellinin işaretlerini yakalayabildikleri bir dönemden geliyor. Dahası mitolojiyi öğrendiğimiz bu kaynakları, Hristiyanlığın Norveç'te ortaya çıkmaya ve yayılmaya başladığı dönemden yüz yılı aşkın bir süre önce İzlanda'ya giden Norveçli göçmenlerin oluşturduğu görülüyor. O zamanlarda bu mitolojinin ana çizgileri Cermen kabileleri olarak anılan halklar arasında çok yaygındı. Bir yanda Norveçliler, İsveçliler ve Danimarkalılar, öbür yanda Gotlar, Frenkler, Saksonlar, Suabiyalılar, Frizler, Anglosaksonlar ve diğer halklar bunlar arasında sayılabilir. Bununla birlikte durumun doğası itibarıyla, Cermen kabilelerinin yavaş yavaş dil, gelenek, yaşam tarzı açısından birbirlerinden ayrılmaya başlaması ve böylece gelişimlerinin farklılık göstermesi üzerine, mitoloji ve inancın da bu kabilelerin her birinde farklı bir niteliğe bürünmesi kaçınılmazdı. Hatta tarih öncesi dönemin başlarında, Cermen olmayan daha gelişmiş komşu halkların etkilerinin yanı sıra, Cermen kabileleri arasındaki karşılıklı ilişkiler de mitolojinin yapısını etkilemiş olmalıydı. Bu sebeple antik İskandinav inancı, Kuzey veya Cermen halklarının inancı ve mitolojisiyle

paralel olmaktan çok uzak bir durumdadır. Bu meselenin kanıtı, pagan dönemi boyunca çeşitli Cermen kabilelerinde var olan dini şartlara dair öne sürülen beyanların üstünkörü karşılaştırılmasıyla bile keşfedilebilir. İsveçlilerin ve Danimarkalıların çok azı doğrudan gelenekle aktarılan pagan inançları da, paganizmin sona ermeye başladığı dönemde Norveç ve İzlanda'da süregelen inançtan birçok açıdan farklılık gösteriyor olmalıydı. Bu eserin takip edeceği yönleme göre Norveç–İzlanda mitleri en öne çıkan mitler olacak. Bizi özellikle alakadar eden mitler bunlardır, ayrıca bütünüyle mitolojiye benzer bir anlatı inşa etmek de yalnızca bu mitlerin kullanımıyla başarılabilir. Buna rağmen diğer Cermen halkları arasında yaşamaya devam eden dini geleneklere de yeri geldiğince başvuracağız.

Hıristiyanlık yayıldıkça Cermen kabileleri arasındaki pagan inancı gitgide etkisini yitirdi. Bu, önce İsa'nın doğumundan yaklaşık beş yüz yıl sonra Fransa'da, bundan bir ya da iki yüz yıl sonra İngiltere'de gerçekleşti. Nihayetinde 800 yılı civarında Şarلمان aracılığıyla yeni inancı benimseyecek Saksonların bulunduğu Almanyaya, son pagan kabilelerine ev sahipliği yapıyordu. Paganizm, kuzeydeki yerini korumakta daha inatçıydı; İzlanda'daki etkinliğini on birinci yüzyılın başına dek bırakmadı, Norveç ve Danimarka'da ise buna ek olarak 30 yıl daha var olmayı sürdürdü, son olarak İsveç'te ise aşağı yukarı 1150 yılına kadar yerini korudu.

Daha güneye inildikçe eski inançlar öylesine kökünden kazınmıştı ki geriye çok az hatıra kalmıştı. Üstelik pagan inancı hakkında olağan (bile olsa) beyanlar veren erken dönem yazarlarının sayısı da çok azdı. Üstelik bu beyanlar bütünlükten ve doğruluktan uzak olan, önyargı ve küçümsemenin açık damgasını taşıyorlardı. Daha yakın güneyde, hatta Cermen kabilelerin bulunduğu topraklarda bile kuzeydekine kıyasla atadan kalma gelenekleri korumak için derin bir arzu ya da gereksinim mevcut değildi. Gerçi bu tür bir eğilim baskın gelse bile Katolik papazlar duruma el atıyordu. Dahası, geçmişe dair hatıratları kaydetmeye ilgi duyan yazarların neredeyse tümü din adamlarından oluşuyordu ve bu kişiler eski tanrılara gerekenden çok atıfta bulunmayı günah

olarak görüyorlardı. Durum kuzey topraklarında daha farklıydı. Pagan inancı orada daha sağlam köklere sahipti, eski gelenekleri keşfetmeye ve atadan kalma kahramanlık öyküleri dinlemeye olan ilgi daha fazlaydı. Üstelik daha da önemlisi ruhban sınıfı burada güneyde olduğu kadar etkili bir nüfuza asla sahip olamadı. Bu koşulların oluşmasındaki başlıca sebep (en azından Norveç ve İzlanda'da), insanların hem yazmada hem konuşmada anadillerine sahip çıkması ve kilisenin dili olan Latincenin buralarda hiçbir zaman kök salamamasıydı. Güneydeki ruhban sınıfı gibi Latince yazmak, kuzeyli tarihçiler için yarar sağlamazdı, zira öylesi bir durumda ne yazdıklarını çok az kişi anlayabilirdi. Böylece tarih yazını, ruhban sınıfının değil, din adamı olmayan kişilerin meşgalesi durumuna geldi. Kaldı ki atalarımız, ozan şiirleri ve şarkılarına aşırı derecede düşkündü. Ozanlar dizelerini anadillerinde yazıyordu, bir de temsil ve kişilerin çoğunu mitolojiden aldıklarından, mitlerin incelenmesi hem şairler hem de onların dizelerini dinleyen kişiler için elzemdi. Örneğin Hallfred, vaftiz edilmesi hakkında Kral Olaf Tryggvason'a verdiği beyanatta, söylediği şiirlerde ne kadim tanrılarla alay edeceğini ne de onların isimlerini anmaktan çekineceğini belirtmişti.

İşte bu şartlar itibarıyla eski mitolojinin bilgisi Norveç ve İzlanda'da hayatta kaldı. Uzun bir süre boyunca, paganların varlığını sürdürdüğü bir toprak parçası bulmak için komşu İsveç Krallığı'nı ziyaret etmek gerekmecekti. İzlanda'da şiir ve tarihe olan genel ilgi o kadar coşkuluymuş ki Hristiyanlık ortaçağda büyük ölçüde yayıldıktan sonra bile İskandinav mitolojisi hakkında çok kapsamlı ya da hiç olmazsa olağanüstü iki kaynak kitap ortaya çıkabildi: Snorri'nin yazdığı *Edda* ve Sæmund'un yazdığı *Edda*. 1220 civarında muhteşem Snorri Sturluson tarafından yazılan *Edda*, halk ozanları için hakiki bir rehberdi. Eserin ilk bölümü, tanrılar ve yaptıkları büyük işler hakkında birkaç ayrı öykünün yanı sıra, bu inancın sistemini bütünüyle içeren bir anlatıma sahipti. Tam olarak "büyük büyükanne" anlamına gelen "Edda" tabiri kitabın ayrılmaz bir parçası haline geldi, çünkü eserin içeriği aslında "büyük büyükanne'nin döneminden" gelen kadim anla-

tılardan ve şarkılardan oluşuyordu. Sæmund'un yazdığı *Edda* ise eski zamanların tanrılarını ve kahramanlarını “göklere çıkaran” şiirlerin bir derlemesiydi. Bu derlemenin ne zaman ortaya çıktığı tam belli değil, kanıtlar eserin Snorri'nin yazdığı *Edda*'dan daha yakın bir zamanda ortaya çıktığını öne sürse de tekil şiirler çok daha eskiye dayanıyor ve yazıya aktarılmadan önce zaten halk geleneğinde uzun bir süre var olmuşlardı. Sæmund'un yazdığı *Edda* “Eski *Edda*”, Snorri'nin yazdığı *Edda* ise “Yeni *Edda*” olarak da biliniyor¹. Bunlara ek olarak mitoloji hakkında daha fazla bilgiye, birçok erken dönem şiirinde ve günümüze kadar ulaşan tek tük efsane anlatılarında ulaşılabilir, ancak bu kaynaklar iki *Edda* eseriyle kıyaslandığında hiçbir önem teşkil etmiyor. Velhasıl antik mitolojiye dair tatmin edici bilgiye yalnızca Norveç-İzlanda kökenli kaynaklardan ulaşılabilir.

¹ *Eski Edda* bu kitapta *Manzum Edda*, *Yeni Edda* ise *Nesir Edda* adıyla anılacak.

I.

Tanrı Mitleri

Dünyanın Yaratılışı - Devler - Æsir - Erkekler ve Kadınlar - Cüceler - Vanir - Elfler

Atalarımız, uzayın sonsuzluğunu engin bir boşluk olarak düşündüler ve bu boşluğa *Ginnunga-gap* adını verdiler. Boşluğun bir tarafında buz donları ve sis, diğer tarafında ise alevler ve sıcak vardı. Donmuş bölge *Sisli Yurt* ya da *Niflheim*, kavurucu bölge ise *Terk Edilmiş Yurt* olarak ifade edilen *Muspellsheim* adıyla biliniyordu. Niflheim'deki buzlar, Muspellsheim'in sıcaklığı karşısında yavaş yavaş erimeye başlayınca Niflheim'den Ginnunga-gap'a soğuk zehir nehirleri (*Élivágar*) akmaya başladı. İşte o sırada Muspellsheim'deki hayat veren ışık demeti, ilk canlıları gün yüzüne çıkardı: Ymir veya Aurgelmir adıyla bilinen kocaman bir dev (*jo-tunn*) ve devi sütüyle besleyecek inek Audhumla. Ymir'den diğer devler peydah oldu. Böylece Ymir, kötü dev ırkının atası haline geldi. Benzer şekilde inek Audhumla da tuzlu buz yığınlarını yalayarak yeni canlıları ortaya çıkardı. Böylece Buri hayat buldu. Buri'nin oğlu Borr ve Dev Bolthorn'un kızı Bestla'nın üç oğlu oldu: Odin, Vili ve Ve. Borr'un bu üç oğlu, iyi ve zarif kişilerdi ve Æsir² ırkının ataları oldular.

Ymir'in soyundan gelenler sayılamayacak kadar çoğalınca Borr'un oğulları Ymir'i öldürdü. Bir tekne yardımıyla kendisini

² Tekil Áss, çoğul Æsir; genitif Ása.

ve eşini kurtaran Bergelmir hariç tüm devler, Ymir'in kanında boğuldu. Æsir, dev ırkının kökünü kazıma girişiminde başarısız olmuştu ve Bergelmir'in soyu büyüyerek kalabalıklaştı. Devler ya da Jotunlar; Thursar (*pursar*), Buz Thursarları (*hr'mpursar*), Ettinler (*risar*), Dağ Ettinleri (*bergrisar*) ve Troller (*troll*) gibi isimlerle de anılıyordu. Her zaman kötü amaçların peşindeydiler. Borr'un oğulları, Ymir'in bedeninden toprağı, gökyüzünü ve denizi yaratıldılar. Bedeni toprağın, kemikleri dağların ve kayalıkların, saçları ağaçların ve çimenlerin, kafatası gökkubbenin, beyni ise bulutların biçimini aldı. Ymir'in bedenindeki larvalar, yeryüzünün altında veya kayaların içinde yaşayan küçük cücelere dönüştü. Cücelerin devlerle ilişkisi, Æsir ile olduğundan daha iyiydi.

Borr'un oğulları Odin, Vili ve Ve en başta Æsir'in tek üyeliydi. Cansız bir doğayı şekillendirmekle yetinmeyip insanlar ve hayvanlar gibi duyarlı canlıları da yarattılar. İlk insan çifti olan Ask ve Embla, iki ayrı ağaçtan yaratıldı. Odin nefesi, Vili³ kavrayış yetisi olan ruhu, Ve (*Lodur*) ise beden ısını ve ten rengini onlara bahsetti. Bu ikili, tüm insan ırkının atası oldu.

Borr'un oğulları, aynı zamanda gökcisimlerini de yarattılar. Bunun için Muspellsheim'den boşluğa saçılan kıvılcımları kullandılar. Güneş ve Ay iki ayrı yük arabasına yerleştirildi, bu arabaların her birini iki at çekiyordu. Güneş'i çeken atların adı Arvak ve Alsvind⁴. Güneş'in önünde yer alan kalkana Svalin⁵ deniyordu. Arabaların sürücüleri olarak Mundilfari'nin iki güzel çocuğı seçilmişti, bu çocukların isimleri de Güneş (*Sol*) ve Ay (*Mani*) idi. Mundilfari, çocuklarıyla öylesine gurur duyuyordu ki kızına Güneş'in, oğluna ise Ay'ın adını vermişti. Bunun üzerine Æsir, ceza olarak gökcisimlerini çeken arabaları sürme görevini Mundilfari'nin çocuklarına yükledi. Günlerden bir gün Ay, Byrgir Kuyusu'ndan ayrılan ve omuzlarında Simul diye bilinen bir sopa yardımıyla Soeg isimli kovayı taşıyan iki küçük çocuğı yeryüzünden

3 Hoenir.

4 *Árvakr*, “erken uyanan”; *Alsviðr*, “sürekli olan”.

5 “Soğutan”

çekip aldı. Çocukların adları Bil ve Hjuki, babalarının adıyla Vidfinn'di. Bil ve Hjuki, o günden beri Ay'ı takip ederler.

Devler ya da Buz Thursları, Æsir'i rahatsız etmeye ve onların işlerini baltalamaya hiç ara vermeden devam ediyorlardı. Dev kurt adamların kalabalık neslinin annesi olan gudubet bir dev kadını, Ay ve Güneş'i takip eden ikiliyi parçalamaları için Skoll ve Hati adında iki dev kurt adamı doğurdu. Bu yüzden Güneş ve Ay, gökkubbenin bir ucundan diğer ucuna gittikleri yolculukta acele etmek zorunda kalacaklardı, gelgelelim nihayetinde bu yarış kaybedeceklerdi. Acımasız ikili arasında en korkuncu Hati'yd; Manigarm, yani Ay Tazısı olarak da biliniyordu. Devler insanlığa karşı o kadar düşmanca davranıyordu ki Æsir, Ymir'in kaşlarından dünyanın ortasını çevreleyen büyük bir kale inşa etmek zorunda kaldı. Bu kale ve içindeki her şey Midgard adını taşıyordu, buranın dışındaysa Jotunheim toprakları uzanıyordu. Æsir, evrenin merkezine kendi yuvaları olan Asgard'ı kurdular. Odin'in ulu tahtı Lidskjalf da orada bulunuyordu. Odin bu tahttan hem gökleri hem dünyayı, yani tüm evreni izleyebiliyor ve olanları görebiliyordu. Æsir ırkı da burada iyice dallanıp budaklandı, özellikle Odin'in bir dolu çocuğu oldu.

Æsir, cüceler, devler ve atalarımız dışında evrende Vanir ve elfler gibi başka doğaüstü canlılar da bulunuyordu. Vanaheim'de yaşayan Vanir ırkı, özellikle doğayla ilgili güçlere hâkimdi. Bir öyküye göre zamanında Æsir ve Vanir arasında bir düşmanlık baş gösterdi. Çatışma, rehine değişimi içeren bir barış antlaşmasıyla sona erdirildi. Æsir temsilci olarak Hoenir'i, Vanir ise Njord'u gönderdi; böylece Æsir arasındaki Vanir üyeleri çoğaldı. Frey ve Freyja da Vanir soyundan gelen diğer ilahlardandı. Genelde insanlıkla ilişkilendirilen elflerin ise bazıları iyi bazıları kötüydü. İyi elflere Işık Elfleri (*ljós-alfar*) adı veriliyordu, Güneş'ten bile daha parlaklardı ve Alfheim'de yaşıyorlardı. Kötü elflere ise Kara Elfler (*svart-alfar*, *dökk-alfar*) deniyordu, ziftten bile daha karanlıklardı ve toprağın altında yaşıyorlardı, bu yüzden zaman zaman cücelerle karıştırıldıkları oluyordu.

İda Düzlükleri - Valhalla - Yggdrasil

Æsir, Asgard'da devasa bir kale inşa etti. Kalenin tam ortasında İda Düzlükleri uzanıyordu. Burada iki muhteşem salon yükseliyordu: Odin ve diğer on iki büyük Æsir tanrısının ulu tahtlarının bulunduğu Gladsheim salonuyla, Frigg ve diğer tanrıçaların ulu tahtlarının bulunduğu Vingolf salonu. Odin'in tüm evreni izlediği Lidskjalf, gümüş bir çatıyla örtülü Valaskjalf salonunda bulunuyordu. Bununla beraber Asgard'ın en görkemli salonu, Æsir'in ziyafet salonu olan Valhalla'ydı. Odin burada yalnızca Æsir üyeleri için değil, aynı zamanda göçmüş kahramanlara (*einherjar*), yani ölümden sonra huzuruna çıkmış cesur savaşçılara da ziyafet veriyordu. Valhalla'da 640 portal bulunuyordu, bu büyümlü kapılardan tek seferde 960 savaşçı geçebiliyordu.

Æsir tanrıları, yerle gök arasında Bifrost ya da Gökkuşağı olarak bilinen bir köprü inşa ettiler. Köprünün kırmızı ışığı aslında devamlı parlayan alevin ışığıydı ve devlerin köprüden geçişini engelliyordu. Bifrost, tüm köprüler arasında en müthiş ve en güçlü olanı, ancak nihayetinde her şeyin sonu geldiğinde o da parçalara ayrılmış yıkılacaktı.

Odin'in yanı sıra, evrende başlıca tanrılar olarak görülen on iki Æsir üyesi daha vardı. Kimin neye hükmedeceği aralarında belirlenmişti ve gerçekleşen olayları her gün birbirlerine danışır-

lardı. Odin, bu tanrıların da efendisiydi; tanrıların en ulu olanı, her şeyin koruyucusu oydu ve bu yüzden ona *Herkesin Babası* deniyordu. Tanrıların tahtlarının bulunduğu Gladsheim'de toplanırlardı. Evrenin hâkimi olduklarından tanrılara hükümdarlar (*regin* ya da *rogn*), güçlerin birleştiricileri ve bağlayıcıları (*bond* ya da *hopt*) veya kutsal olanlar (*year*) gibi unvanlar veriliyordu. Tanrıların ulu tahtlarına ayrıca yargı tahtları (*rokstólar*) ismi de veriliyordu. Æsir tanrıları beyaz, parlak, ışık saçan, yüce ve güçlü kişilerdi; savaş tanrıları (*sigt'var*) ya da cenk tanrıları (*valt'var*) olarak nam salmışlardı. İnsanları severlerdi, onları devlere, cücelere, Kara Elflere karşı koruyup adaleti ve dürüstlüğü gözetirlerdi.

Tanrılar, tüm Æsir üyelerinin katıldığı kutsal toplantılarını evrenin ağacı olan Dişbudak Yggdrasil'in gölgesi altında gerçekleştirirdi. Esas mabetleri orasıydı. Dişbudak Yggdrasil'in dalları tüm evrene uzanıyordu, üç kökü vardı: Bir tanesi Æsir yurdunda, diğeri buz devlerinin yurdunda, üçüncüsü ise Niflheim'in derinliklerinde bulunuyordu. Niflheim'deki kökün yanı başında tüyler ürperten bir kuyu vardı: Vergelmir. Burada Nidhogg adında korkunç bir yılan yaşıyordu. Nidhogg, bir dolu diğer yılanla birlikte Yggdrasil'in kökünü ısırtıyor ve onu çürütmeye çalışıyordu. Buz devlerinin yurdunda bulunan kökün yanı başında da bir kuyu vardı. Bu kuyu, Bilge Mimir adıyla tanınan deve aitti. Kuyuda yüce bir bilgelik saklıydı ve Mimir her gün bu kuyudan su içerdi. Æsir'in yurdunda bulunan üçüncü kökün yanı başında da Urd'un Kuyusu denen bir kuyu vardı. Tanrılar, burada bir araya geliyorlardı. Dişbudak ağacının dalları birçok hayvana ev sahipliği yapıyordu; bilge bir kartal, bir şahin, dört geyik ve Ratatosk adındaki küçük bir sincap, devamlı bir aşağı bir yukarı inip çıkarak kötülükle dolu mesajları kartal ve Nidhogg arasında taşırlardı.

Odin

Yüce Tanrı Odin, Herkesin Babası unvanının yanında birçok farklı isme de sahipti. *Ygg* (Korkunç), *Gangrad* (Muzafferî Belirleyen), *Herjan* (Cenk Tanrısı), *Har* (Ulu), *Jafnhar* (Yüce), *Thrîdi* (Üçüncü)⁶, *Nikar*, *Nikud*, *Bileyg* (Kurnaz Gözlü), *Baleyg* (Alev Gözlü), *Bolverk* (Talihsizliğin Yaratıcısı), *Sigfather* (Savaş ve Zaferrin Babası), *Gaut* ya da *Geat* (Yaratıcı), *Roptatyr*, *Valfather* (Katledilmişlerin Babası) gibi isimlerle de anılıyordu. Odin, tüm tanrılar arasında en bilge olanıydı. Bir mesele ortaya çıktığında herkes ona danışrdı. Dev Mimir'in kuyusundan bilgelik suyu içmişti. Bir gözünü Mimir'e rehin olarak verdiğinden tek gözlü, görece yaşlı bir adam olarak betimleniyordu. Aynı zamanda kalkan ve mızrak kuşanmış güçlü ve yapılı biri olarak da resmediliyordu. Odin, tanrılara ve kahramanlara ziyafet verdiği Valhalla ve Vingolf'ta yalnızca şarap içerdi, şarap onun için hem et hem de içecek vazifesi görüyordu. Kendi payına düşen etlerden yemediklerini Geri ve Freki⁷ isimli iki kurduna yedirirdi. Odin'in ayrıca Hugin ve Munin (Düşünce ve Hafıza) adında iki kuzgunu vardı, biri sağ biri sol omzuna tünerdi. Odin, bilgeliğinin büyük bir kısmını bu kuzgunlara borçluydu. Zira her gün evrenin uzak köşelerine uçarlar, gördükleri şeyleri Odin'e anlatmak için akşam yemeğinde geri dö-

6 *Gylfaginning*'den alıntılanan bu isimler, görece geç bir dönemde Hristiyanlıktaki teslis inancının etkisi altında gelişen bir "kutsal üçlülük" barındırıyor.

7 İki isim de "açgözlü" anlamına geliyor.

nerlerdi, bu yüzden Odin'e Kuzgunların Tanrısı da denirdi. Odin, Valaskjalf'taki ulu tahtı Lidskjalf'tan yaşanan tüm şeyleri görürdü. Sekiz bacaklı ve evrendeki en hızlı at olan Sleipnir ile istediği yere giderdi. Mızrağı Gungnir ile nişan aldığı her şeyi vururdu. Değerli yüzük Draupnir'i yanından ayırmazdı, bu yüzükten her dokuz gecede bir aynı güzellikte sekiz yüzük daha düşerdi.

Görünüşe göre Odin'e olan inancın bir kısmı, insan kurbanının tuhaf bir türünü içeriyor. Bu durum, büyük ölçüde bizim atalarımızın onu inatçı ve zalim bir tanrı olarak görmesinden kaynaklanıyor. Bazı efsane anlatılarında geçtiğinde göre⁸ Odin'in ağaçta asılması, mızrakla yaralanması ve kendini kendine adaması gibi örnekler sonucunda Odin'e adamak için insanları asmak ve onları mızrakla yaralamak bir gelenek haline gelmişti. Bu sebeple ozanlar Odin'e "Asılmışların Tanrısı" ya da "Darağaçlarının Efendisi" de diyorlardı. Odin, kuzgunlarını asılmışların yanına gönderir ya da bizzat kendi bu darağaçlarına gider ve büyümlü sözcüklerle asılmış kişiyi konuştururdu. On birinci yüzyılda yaşamış bir tarihçi olan Bremenli Adam, Uppsala'daki tapınağın yakınlarında kurban ağaçlıkları bulunduğunu ve buradaki kutsal ağaçların dallarında birçok insanın asıldığını söyler⁹. Hiç şüphesiz bu kayıt, Odin'e sunulan kurbanlarla ilişkili. Snorri, Odin için verilen bu kurbanların *Ynglinga Saga* ile çok yakından ilişkili olduğunu öne sürüyor. Çünkü oradaki öyküye göre Odin, ölümünden hemen önce bedenini bir mızrağın ucuyla işaretliyor ve böylece "kendini silah zoruyla ölen tüm kişilere adıyor". Ayrıca "Njord hastalıktan ölüyor, ama ölmeden önce kendini Odin'e sunmak için mızrakla işaretlenmeyi kabul ediyor". Buradan hareketle Odin'in yalnızca asılan insan kurbanları değil, aynı zamanda doğal ölümlerden kaçınıp bedenini mızrakla yaralamak gibi bir seromoniye girişenleri kabul etmesi de muhtemel görünüyor. Hatta savaşmak için ilerle-

8 Örneğin Starkad ve Vikar'ın öyküsü.

9 Bremenli Adam'ın anlatısını temel alan Hans Dedekam, Oseberg'de keşfedilen halı dokumalarının üstünde çalışarak, insanların asıldığı ağaçların şeklini inceleyip "kurban ağaçlığı" olarak kullanılan bir korunun varlığını tespit etti. Makalesi için bknz: *Odins troe, in Kunst og haandverk. Nordiske studier (Christiania 1918)*.

yen bir ordu, savaşa girmeden önce düşmanlarının üzerine mızraklarını atarak ve “Odin hepinize sahip olacak,” diye bağıarak onları Odin’e adayabilirdi. Odin, bu tür fedakârlıklardan memnun olurdu, çünkü tanrıların ve insanların düşmanlarına karşı gerçekleştirecek nihai savaşa girmeden önce, yanına toplayabildiği kadar kahraman toplamak istiyordu. Bu, onun için çok önemliydi.

Æsir içinde birden fazla savaş tanrısı bulunuyordu, ama en önde gelenleri Odin’di. Bu yüzden savaşa “Odin’in Fırtınası” ya da “Ygg’ün Avı”, mızraklara ise “Odin’in Ateşi” deniyordu. Şu da var ki Odin, her yerde en yüce tanrı olarak görülmüyordu. Onun ismiyle ilişkilendirilen inanç, güneyden kuzeye görece geç bir dönemde gelmişti. Odin’le ilişkili yer adları, Odin’e tapılan çeşitli bölgelerin sınırlarını belirleme konusunda, birleştirici bir öge olarak değerli bir yardım sağlıyor.

Odin’in eşlerinin adı Jord ve Frigg’di. Grid ve Rind adında iki dev cariyesi de vardı. Thor (Jord’dan), Balder (Frigg’dan), Vidar (Grid’dan), Vali’nin (Rind’dan) yanı sıra Heimdal, Hod ve Bragi de onun evlatlarıydı. Bütün bu çocukları başlıca tanrılar arasında bulunuyordu. Diğer çocukları arasındaysa Tyr, Meili ve Balder’ın ölümü sonrasında tanrılar tarafından cehenneme gönderilen haberci Hermod vardı. Eski krallar ve prensler, Odin’in soyundan gelmekle övünürlerdi. Bu sebeple daha sonra Odin’le ilişkilendirilecek evlatlar arasına Danimarka krallarının atası Skjold, Haloigja ailesinin atası Sæming (Lade bölgesinin earl’leri), Volsungların atası Sigi ve dahası da eklendi.

Thor

Thor, Odin'den sonraki en yüce tanrıydı. İnsanları ve insanlara ait olanları, dev kılığına girmiş olan doğanın amansız güçlerine karşı koruyan oydu. Bu yüzden bazı kuzey bölgelerinde hava ve iklim, yağmur ve hasat onun yönetimindeydi. Bereket tanrısı olmasına rağmen bu hâkimiyeti Vanir tanrılarıyla paylaşmak zorundaydı ama gök gürültüsü ve yıldırım, İskandinav mitlerine göre sürekli devlerle savaş halinde olan Thor'un özel gücüydü. İlerledikçe tekerleklerinden yıldırım çıkan bir savaş arabası sürüyordu¹⁰. Arabayı Tanngnjost¹¹ ve Tanngrisni¹² adında iki keçi çekiyordu; Thor, bu keçileri öldürüp yer, sonra tüm kemikleri derilerinin içinde toplayıp keçileri tekrar hayata döndürürdü. Genelde bu keçileri sürdüğünden ona Binici Thor¹³ da denirdi. Ving-Thor, Lorridi ve Einridi gibi farklı isimlerle de anılıyordu.

Thor'un hükümdarlığı Thrudvang adıyla biliniyordu, burada göz kamaştıran bir saray vardı: Bilskirnir. Bu saray, dünyadaki en büyük saraydı ve 540 odası vardı. Thor'un çok değerli üç eşyası bulunuyordu. Bu eşyaların en önemlisi çekici Mjölnir'di, ne zaman devlerle savaşa girişecek olsa bu çekici yanına alırdı. Thor bu çekici istediği kadar büyütebilir ya da istediği kadar küçülte-

10 Norveççe *torden*, *Tor-dønn*.

11 “Dişini gıcırdatan”

12 “Domuz dişli” ya da “İki dişinin arası seyrek olan”

13 *Oku-pórr* kelimesi “sürmek” ya da “binmek” anlamlarından geliyor.

bilirdi, havaya doğru savrulduğunda her zaman hedefini vurup tekrar sahibinin eline geri dönerdi. Thor'un bir diğer eşyası, bu çekici daha iyi tutmasını sağlayan müthiş demir eldivenleriydi. Son olarak da beline sardığı bir güç kemeri vardı ki bu kemer, Thor'un Æsir gücüne güç katıyordu. Thor olmasa Æsir, devlere karşı aciz kalırdı. Æsir onun ismini anar anmaz, Thor gücünün kanıtını gözler önüne sererdi. Altın saçlı güzeller güzeli Sif ile evliydi, Modi adında bir oğlu ve Thrud adında bir kızı vardı. Ayrıca dev kadın Jarnsaxa ile olan birlikteliğinden de Magni adında bir oğlu olmuştu.

Thor, sert ve aceleci bir mizaca sahipti. Devlerle çarpışmak için ilerlerken dağları titretir, toprağı ateşe verirdi. Tanrılar bir araya gelmek için Yggdrasil'e giderken Thor, Bifrost'u kullanmakla uğraşmaz, derin akarsuların içinden yürüdüğü daha kısa bir yolu tercih ederdi. Zaman zaman dereyi görmeden paçaları sıvama huyu baskın gelirdi, bu yüzden bir iki kere zarar ve kargaşayla sonuçlanan bazı deneyimler yaşadı.

Thor'a tapınmak, Kuzey'de çok yaygındı. Birçok yer ismi Thor'un kültüne şahitlik ediyor, efsanelerde de Thor'a adanan mabetler ya da ona edilen dualar sık sık yer buluyor¹⁴. Atalarımıza göre Thor uzun ve güçlü, yakışıklı ve asildi; kıvıllı bir sakalı vardı, Mjöllnir'i asla elinden bırakmazdı.

14 Dale-Gudbrand'in Thor tasviri. Thorolf Mostrarskegg'in Hordaland'dan İzlanda'ya göç edince inşa ettiğı Thor tapınağı vs.

Balder

Odin ve Frigg'in oğlu Balder, saflığın ve hürmetin tanrısıydı. O kadar parlak ve açık renkli bir tene sahipti ki uzuvlarından ışık saçılıyordu. Ayrıca bilge, dilbaz, kibar, hoşgörölü ve adildi, öyle ki onun yargılarından şüphe duyulmazdı. Evi olan kalesinin adı Bre-diablik'ti¹⁵, pak olmayan hiçbir şey orada barınamazdı. Eşi, Nep'in kızı sadık Nanna'ydı. Adil Forseti, onun oğluydu. Balder, kardeşi Hod tarafından öldürölse de dünyanın yıkımından sonra tekrar hayata dönecekti.

Balder kültü, yalnızca geç döneme ait tarihsel olmayan efsane *Fridthjof's Saga* içinde kendine yer bulur. Bu kaynaktan öğrendiğimize göre Balder için Sogn'da bir yerlerde, Baldershagi adı verilen büyük bir tapınak inşa edilmiş.

15 “Uzaklara ışık saçan”.

Njord

Njord (*Njorðr*, aslen *Nerpuz*) rüzgârın yönünü tayin eder, denize ve ateşe hükmederdi. Denizde ve av peşinde onun ismini ananlara iyi talih bahşeder, toprak ya da kıymetli eşya gibi zenginlikler dağıtırdı. Çok eski bir zamanda Vanaheim'den gelmişti. Öyle ki zamanında Æsir ve Vanir, bir barış antlaşması imzalayarak her iki tarafın karşılıklı olarak bir rehine göndermesini kararlaştırmıştı; Æsir Hoenir'i, Vanir ise Njord'u gönderdi. Sonra tanrılar, hep birlikte bir saksıya tükürdüler ve salyalarından bir insanı, Bilge Kvasir'i yarattılar. O zamandan sonra Njord, bir Æsir tanrısı olarak görüldü ve onların en önde gelenlerinden oldu. Noatun adı verilen evi deniz kenarındaydı, duvarlarının hemen dışında kuğular ve her türden su kuşları yüzerdi. Tanrı Frey ve Tanrıça Freyja onun çocuklarıydı. Eşi, çocukların üvey annesi, dev kadın Skadi'ydi. Æsir, zamanında Skadi'nin babası Thjazi'nin ölümüne sebep olmuştu; bu yüzden dev kadın, silahlandı ve babasının ölümünün telafisini istemek için Asgard'a gitti. Æsir, uzlaşma sağlamak için kadının kendi aralarından birini eş olarak seçebileceğini söyledi. Ancak tanrıların yalnızca ayaklarını görebilecekti, yani kadın seçimini sadece ayaklara bakarak yapacaktı. Bunun üzerine Skadi, gözlerini biçimli iki ayağa dikti ve bu ayakların Balder'ın ayağı olduğunu düşünerek seçimini yaptı. Fakat seçimi Balder değil, pek iyi anlaşılamadığı Njord'tu. Skadi, eski evi Thrymheim'de yaşamak, Njord ise Noatun'da kalmaya devam etmek istiyordu. Böyle olunca dönüşümlü olarak dokuz gece Thrymheim'de, üç

gece de Noatun'da kalmak için anlaştılar. İlk dokuz geceyi Thrymheim'de geçirmişlerdi ki Njord, dağlardan bıktığını söyledi. Kurtların uluması, kuğuların ötüşüne kıyasla, Njord'un içini karartıyordu. Skadi de aynı şekilde hayal kırıklığına uğrayacaktı. Üç gece boyunca Noatun'da kaldığı vakit, kuşların ciyaklaması ve denizin gürlemesi yüzünden huzuru kaçtı. Bunun üzerine mecburen kendi yollarına gittiler. Skadi, Thrymheim'e geri döndü. Burada kendini kayağa ve avlanmaya adadı, bu şekilde Kayak İlahı ya da Kayak Tanrıçası (*ondurd's*) adını aldı.

Njord; Vanir'in Çocuğu, Vanir Tanrısı ve Lekesiz Tanrı olarak biliniyordu. Yer isimlerinden öğrenilene göre ona olan inanç, Kuzey'de epey yayılmıştı. Kurban verilen eski ziyafetlerde insanlar, Odin'den hemen sonra Njord ve Frey adına kadeh kaldırıyorlardı¹⁶. Ayrıca eski zamanlarda yemin edilirken de Njord, Frey ve "Yüce Tanrı" (muhtemelen Thor) adına yemin ediliyordu.

16 *Saga of Hakon the Good*, Snorri, 14. bölüm.

Frey

Frey, Njord'un oğluydu. Yakışıklıydı, babasından bile daha yüce ve daha cesaretliydi. Havayı ve tarımı yönetiyordu. Refah, sevinç ve huzur onun ellerindeydi. Tıpkı Njord gibi Frey de Vanir'in Çocuğu, Vanir Tanrısı olarak biliniyordu. Ayrıca Mevsimlerin Tanrısı ve Varlık Veren isimleriyle de anılıyordu. Alfheim ve Işık Elfleri'nin hükümdarıydı.

Frey, hünerli cücelerin onun için yaptığı paha biçilemez tıslımlara sahipti. Bunların en başında hem karada hem denizde ilerleyebilen gemi Skidbladnir vardı. Yelkenleri açıldığında rüzgârı hep lehine kullanırdı, öyle bir şekilde tasarlanmıştı ki kullanılabacağı zamana dek düzgünce katlanarak cepte taşınabilirdi. Bir de Gullinbusti ya da Slidrugtanni adı verilen müthiş bir yabandomuz vardı. Bu yabandomuzu hem denizde hem havada ilerleyebiliyor, altın kıllarından ışıklar saçıyordu. Frey, toprakları dışına seyahat edeceği zaman, savaş arabasına genelde bu yabandomuzunu bağlardı. Frey, Dev Gymir'in hoş kızı Gerd'le evliydi. Tüm diyarları gözetlemek için Lidskjalf'ın tepesine çıktığı gün onu görmüştü. Oldukça kuzeyde, Gerd babasının çiftliğine doğru yürüyordu; kadın kapıyı kapatmak için beyaz tenli kolunu kaldırdığında tüm deniz büyük bir ışıkla parlamıştı. Frey, Gerd'e âşık oldu; üzüntüsünden ne uyuyabiliyordu ne de yiyip içebiliyordu. Babası Njord, Frey'in hizmetkârı Skirnir'i oğlunun ne sorunu olduğunu öğrenmesi için Frey'e gönderdi. Bunun üzerine Frey, arzusundan bah-

setti ve Skirnir'den yardımcı olmasını, kızı olan ilgisini onun adına duyurmasını emretti. Skirnir ancak ve ancak Frey gerektiğinde kendi gücüyle vuruş yapan sihirli kılıcını ödünç olarak vermeyi kabul ederse gitmeyi kabul etti. Böylece Skirnir, kılıcı kuşanıp maceraya atıldı. Büyü kullanarak Gerd'i Frey ile buluşmaya mecbur bıraktı. Kabul edilen buluşma, dokuz gece sonra gerçekleşecekti, bu süre boyunca Frey arzusuyla yanıp tutuştu. Daha sonra Frey, o çok güvendiği kılıcını kaybetti. Bu yüzden Dev Beli ile olan mücadelesinde, rakibini öldürmek için bir geyiğin boynuzlarını kullanmak zorunda kaldı. Dünyanın sonu geldiğindeyse bu kılıca her zamankinden daha fazla ihtiyacı olacaktı. Snorri, Frey'in Gerd'e olan aşkının Odin tarafından verilen bir ceza olduğunu düşünüyor; zira Frey, Odin'in tahtında oturma cüretini göstermişti.

Frey'e tapmak, Kuzey'in her tarafında çok yaygındı. Yer isimleri, ona adanan birçok mabet olduğunu kanıtıyor. Özellikle İsveçliler, Frey'e olan inanç konusunda özel bir şevk göstermişlerdi. Hatta Norveç Kraliyet hanesinin, Uppsalalı Yngvi-Frey'in (*Yngvi*, *Yngvifreyr*, ayrıca *Ing ya da Ingunar-freyr*) soyundan geldiği söylenir. Frey'e adanan atlar olduğundan da bahsediliyor ki bu atlara Frey'in Yeleleri adı veriliyordu. Söylenene göre İsveç'te Frey'e tapan bir din kadını, Frey'e eş olarak sunulmuştu ve Frey bu kadınla gerçekten evlenmişti.

Tyr

Tyr, Odin ve Dev Hymir'in kızının birlikteliğinden olma oğluydu. Cesur ve gözü pekti. İnsanlar savaşta onun adını haykırır, o da onlara kahramanlık ve cesaret bahşederdi. Bu yüzden Tyr, asıl savaş tanrısıydı. İhtilaf çıkmasından zevk alırdı, uyum ve barış için kılını dahi kıpırdatmazdı. Kumandanlar ve prensler, onun ismiyle tayin edilir, Tyr'ün Akraları olarak anılırlardı. Kuzey'de (özellikle Danimarka'da) onun isminin abideleştirildiği birçok yer var, buna rağmen onunla alakalı çok az gelenek hayatta kalmayı başarabilmiş. Tyr'ün tek eli vardı, çünkü bir eli Kurt Fenris tarafından koparılmıştı.

Heimdall

Heimdall, başlıca tanrılardan bir diğeri idi. Kayıtlara göre yüce ve kutsal olarak kabul ediliyordu, ayrıca Ak Tanrı unvanını taşıyordu. Dünya sınırları içinde bir sabah vakti, mucizevi bir şekilde dokuz dev bakireden doğmuştu ve besinini topraktan çekmişti. Bazıları, onu Odin'in oğlu olarak görüyordu. Dişleri altındandı. Gece gündüz fark etmeksizin yüzlerce mil alanı rahatça görebiliyordu, toprak üstünde büyüyen çimenlerin ve koyunların sırtında uzayan tüylerin sesini duyabiliyordu. Bu sebeple tanrılara yaraşır bir gözcüydü. Devlere karşı koruduğu Bifrost'un yakınlarında yaşıyordu. Gjallar Boynuzu adı verilen devasa bir borazanı vardı. Borazanını üflediğinde sesi tüm diyarlardan duyulurdu. Gökkubenin ucundaki evi, Gök Dağı (*Himinbjorg*) adını taşıyordu. Kayıtlarda, bu bilgiler dışında Heimdall hakkında çok fazla detay bulunmuyor. Altın dişlerinden dolayı Gullintanni ismiyle de anılırdı, bazıları da ona Hallinskidi diyordu.

Ozanlar, ondan sık sık bahsediyor. Altını "Heimdall'ın Dişleri" olarak ifade ediyorlar, kılıcını ise detayları kaybolmuş bir mite gönderme olarak "*hofuð (baş)*" yani "*(adamın) başı*" olarak isimlendiriyorlar. Atıysa Altın Baş adını taşıyor.

Bragi

Odin'in oğlu Bragi, belagat ve şiir sanatı tanrısıydı. Atalarımız, onu uzun sakallı muhterem bir adam olarak düşünmüşlerdi. Snorri'ye göre, *bragr* denen âşık edebiyatının her şekli, ismini ondan aldı. Eşi İdun'du. İdun, yaşlılığın pençesine düşen tanrıları tekrar gençleştiren mucizevi elmaların sahibiydi.

Forseti

Balder ve Nanna'nın oğlu Forseti, adalet ve uzlaşma tanrısıydı. Ona ihtilaflarını anlatan kişiler, uzlaşmadan oradan ayrılmazlardı. Yargılama süresince oturduğu salon, Glitnir adıyla biliniyordu; bu salonun kolonları altından, çatısıysa gümüşlendi. Forseti'ye inanan kişiler de muhtemelen az değildi, zira ona olan inancın bir kalıntısı, Norveççe bir yer ismi olan Forsetelund'da (Onsøy, Østfold'da bulunan) bulunabilir.

Hod - Vali - Ull - Vidar

Dört büyük tanrı Hod, Vali, Ull ve Vidar hakkında İskandinav kaynaklarında çok az referans var. Odin'in oğlu Hod, gözleri görmemesine rağmen dinçti. İstemeden Balder'ın ölümüne sebep olan da oydu. Ardından Vali tarafından öldürüldü, evrenin yıkımı gerçekleşmeden de bir daha geri gelmeyecekti. Vali (daha az doğru olmakla beraber Snorri onu Ali olarak adlandırır) Odin ve Rind'in oğluydu. Valaskjalf'ta kendine ait bir evi vardı, cesur bir savaşçı ve iyi bir okçuydu. Balder'ın ölümü sonrası Hod'u öldürüp intikamını alana dek ne yıkandı ne de saçlarını kesti. Evrenin yıkımından sağ çıkacaktı. Vidar da Ragnarok'ten sonra geri dönecekti. Vidar, Odin ve Dev Kadın Grid'in oğluydu, Thor'dan sonra tanrıların en güçlüsüydü. Az Konuşan Tanrı olarak da biliniyordu. Vidar, Tanrıların Alacakaranlığı Ragnarok geldiğinde, Kurt Fenris'in boğazını kalın çizmeleriyle yarıp Odin'in öcünü alacaktı. Vidi'de yaşıyordu. Ull ise yakışıklı bir tanrıydı, güçlü bir okçu ve iyi bir kayakçıydı. İnsanlar, birebir mücadelede onun yardımını isterlerdi. Sif'in oğlu, Thor'un üvey oğluydu. Evi ise Ydalir ismini taşıyordu.

Hoenir - Lodur

Her zaman olmasa da Hoenir ve Lodur da tanrılar arasında kabul edilirler. Hoenir'in adı, *Nesir Edda*'da diğer büyük tanrılarla birlikte geçiyor, ayrıca Odin'in bir yoldaşı olarak görülüyor. Voluspá'ya göre Lodur, Odin ve Hoenir'le birlikte insanlığın yaratılışında rol alıyor. Bu üç "yüce ve cömert Æsir", zamanında bir deniz kıyısına varıyorlar; burada cansız, nefessiz, ruhsuz ve kansız bir şekilde uzanan Ask ve Embla'yı buluyorlar. Odin nefeslerini, Hoenir ruhlarını, Lodur ise kanlarını ve ten renklerini veriyor. Halbuki *Manzum Edda*'ya göre Ask ve Embla'yı yaratanlar Borr'un oğulları Odin, Vé ve Vili'ydiler. "Odin, Hoenir, Lodur" ya da "Odin, Vili, Vé" bu şekilde Æsir içinde bir çeşit üçlülük (teslis) oluştururlar. *Gylfaginning*'de de Snorri'nin eski mitolojide bir formül olarak kullandığı bu tarz bir olgu görülebilir: *Hár* (Ulu), *Jafnhár* (Yüce) ve *priði* (Üçüncü). Æsir ve Vanir arasındaki savaşın sonunda Hoenir, rehine olarak Vanir'e teslim edildi. Snorri'nin *Ynglinga Saga*'sında ise daha eksiksiz bir anlatım ortaya koyuluyor: Hoenir, uzun ve yakışıklı bir adamdı. Æsir'e göre bir kumandanda bulunması gereken özelliklerin hepsine sahipti, yine de daha güvende olması için Bilge Mimir'i de onunla birlikte gönderdiler. Hoenir, çok geçmeden Vanaheim'de kumandan oldu ve Mimir yanında olduğu müddetçe her şey çok iyi gidiyordu. Mimir'in yokluğunda zor kararlar alması gerektiğindeyse Hoenir, "Buna diğerleri karar vermeli," diye diretir dururdu. Bunun üzerine Vanir, nihayetinde sabrını yitirdi ve Mimir'i öldürüp başını Æsir'e geri gönderdi.

Snorri'nin *Edda*'sına göre Hoenir'e aynı zamanda Hızlı Tanrı, Uzun Bacaklı Tanrı ya da Zengin Tanrı (*aurkonungr*; Snorri'nin *Edda*'sı I, 168) da deniyordu. *Saga Fragment*'da bahsedildiğine göre Roe-rek Sloengvandbaugi (Kral Helgi'nin kardeşi ve Ivar Vidfadmır'ın damadı) *Æsir*'de en ürkek tanrı olarak görülen Hoenir'le karşılaştırılır. Onun hakkındaki diğer mitler ise muhtemelen günümüze ulaşmayı başaramadı.

Loki ve Çocukları

Edda metinlerindeki mitolojiye göre on iki büyük ilah (zaten sırasıyla belirtildi) Odin'in yanı sıra; Thor, Njord, Frey, Balder, Tyr, Heimdal, Bragi, Forseti, Hod, Vidar, Vali ve Ull. Bunların ardından, Æsir'in önde gelenleri içinde en çok bahsi geçen kişi, her ne kadar daha çok bir düşman olarak görülse de Loki ya da Lopt'tu. Loki aslında bir devdi. Babası Dev Farbauti, annesiye Dev Kadını Laufey ya da Nal ismiyle tanınıyordu. Buna rağmen Odin'in üvey kardeşi oldu ve Æsir üyelerinden biri olarak kabul gördü. Erkek kardeşlerinin adı Byleist (ya da Byleipt) ve Helblindi'ydı. Loki yakışıklıydı, aynı zamanda kurnaz ve kötü niyetliydi. Doğrusu, yaptığı kötülükler yüzünden zaman zaman iyilik yapmak zorunda kalmış ya da çok ihtiyaç olduğunda zekâsını Æsir hizmetine sunmuştu ama tüm bunlara rağmen aslında gizli gizli onlara düşman, devlere dost olarak kaldı. Loki, Balder'ın ölümünün asıl planlayıcısıydı. Son günde devlerin kumandanlarından biri olarak tekrar görünecekti, ama asıl fenalığı çocukları yapacaktı. Loki'nin Jotunheim'deki Dev Kadın Angerboda'dan üç çocuğu oldu: Fenris, Jormungand ve Hel. Fenris, yırtıcı bir kurttu ve Kurt Fenris olarak biliniyordu. Jormungand, zehir saçan iğrenç bir yilandı. Hel ise korkunç bir cadıydı. Bu üçüne çocukken Jotunheim'de bakıldı. Tanrılar, Loki'nin döllерinin büyük kötülükler yapacağını önceden biliyorlardı. Bu yüzden Herkesin Babası Odin, bu çocukların huzuruna getirilmesini emretti. Tanrılar, çocukları öldürmek istiyorlardı çünkü kaderin döngüsü kırılmazdı, ancak

kutsal Valhalla salonu da kirletilmemeliydi. Bu yüzden tanrılar bu üç çocuktan kurtulmak için farklı yollar aradılar. Hel, Niflheim'in derinliklerine hükümdar olarak gönderildi ve orada ister insan olsun ister başka bir yaratık, yaşlılıktan ölenlere hükmetmesi emredildi. Jormungand'ı evrenin derin denizine bıraktılar; bu yılan orada o denli büyüdü, o denli gelişti ki nihayetinde dünyayı çevreleyip kendi kuyruğunu ısırabilir hale geldi. Bu yüzden ona Midgard Yılanı denmeye başlandı, zira tüm Midgard'ı çevreliyordu. Öte yandan Kurt, Asgard'da beslendi. O kadar vahşiydi ki Tyr hariç hiç kimse, ona yemek götürmeye cüret edemiyordu. Tanrılar, Kurt'un çok hızlı geliştiğini görünce telaşa düştüler ve onu sıkı sıkıya bağlamak istediler. Kurt'a, onun gücünü test etmek, yalnızca bir oyun olsun diye getirdikleri zinciri kırıp kıramayacağını görmek istediklerini belirttiler. Kurt, onların oyununa geldi ve bağlanmayı kabul etti, fakat çok geçmeden prangalarını parçaladı. İlkinden iki kat dayanıklı bir zincir daha getirildi ve Kurt aynı şekilde onu da parçaladı. Bunun üzerine Herkesin Babası, Skirnir'i Kara Elfler'in yurdunda yaşayan ünlü cücelere gönderdi ve onlardan Kurt'un kıramayacağı bir zincir dövmelerini istedi. Cüceler, buna uygun olarak bir kedinin ayak seslerini, bir kadının sakalını, bir dağın köklerini, bir ayının sinir uçlarını, balıkların nefesini ve kuşların salyasını kullanarak istenen zinciri dövdüler. İşte kedilerin pati seslerinin, kadınların sakalının ve dağların kökünün vs. olmamasının sebebi budur. Gleipnir adı verilen zincir, bir ipek kadar ince ve yumuşaktı. Æsir Tanrıları, Kurt'u Lyngvi adasındaki Amsvartnir isimli göle götürdüler ve orada ona Gleipnir ile bağlanmak isteyip istemeyeceğini sordular. Bir hile olduğundan şüphelenen Kurt, bunu tek bir şartla kabul edecekti; içlerinden biri, zincirin kırılmaması durumunda, teminat olarak en baştan elini kurdun ağzına koyacaktı. Bu denli bir riski üstlenmek istemeyen Æsir Tanrıları, şüphe dolu gözlerle birbirlerine bakıyorlardı. Nihayetinde Tyr öne çıktı ve elini Kurt'un ağzına yerleştirdi. Ardından Kurt bağlandı. Kurtulmak için ne kadar çabalarsa çabalasın zincir bir o kadar sıkılaşıyordu. Hiçbir şekilde zinciri koparamıyordu, nihayetinde Æsir'in de onu salmak gibi bir niyeti olmadığını görünce Tyr'ün elini kopardı. Sonra Æsir,

zincirin bir ucunu büyük bir taş levhadan geçirdi ve iyice yere gömüp üstüne de kocaman bir kaya devirdi. Öfkeden kuduran Kurt, etraftaki her şeyi ısırp parçalamaya başladı. Bunun üzerine tanrılar, Kurt'un ağzına bir kılıç yerleştirdiler, öyle ki artık çenesi genişçe açık kalacaktı. Kasvetle uludu, ağzından akan salya bir nehir oldu. Dünyanın sonu gelene dek bu şekilde bağlı kalacaktı, ancak nihayetinde özgürlüğüne kavuşacak ve tanrıların en kötü düşmanı olduğunu kanıtlayacak, hatta Odin'i bile yutacaktı. Fakat Kurt, Vidar tarafından öldürülecekti.

Loki'nin Æsir'e oynadığı fena oyunlar ve sonuçta çekeceği cezalar hakkında daha anlatılacak çok şey var. Sigyn adında bir eşi vardı, bu kadından da birkaç oğlu oldu. Ayrıca Loki, tuhaf da olsa Odin'in atı Sleipnir'in babası ya da daha doğrusu annesiydi. Bu olay şu şekilde gerçekleşti: Midgard yaratıldıktan sonra tanrılar, devlere karşı devasa bir sur inşa etmekle uğraşırken usta bir dev çıkageldi. Bir yıl içinde güçlü bir kale inşa edebileceğini söyledi, ancak ödeme olarak Freyja'yı, Güneş'i ve Ay'ı istiyordu. Öte yandan yazın ilk günü geldiğinde işin en ufak kısmı bile tamamlanmamış olursa hiçbir ödeme de talep etmiyordu. Æsir, bu sözü güvenle verebileceğini düşünüyordu, hilebaz Loki de onları hepten gaza getirdi. Fakat inşaat, düşündüklerinden daha hızlı bir şekilde ilerliyordu, çünkü devin güçlü atı Svadilfari, dağlar kadar büyük taşları gece boyunca çekiyordu. Yaz mevsiminin gelmesine yalnızca üç gün kala dev, çoktan kale kapısıyla uğraşmaya başlamıştı. Æsir hepten rahatsız oldu. Ne olursa olsun Freyja, Güneş ve Ay'ı teslim etmek istemiyorlardı. Kötü tavsiyesi yüzünden onları bu derde düşüren Loki'yi huzura çağırdılar, onu ölümle tehdit edip bu zorluktan bir çıkış yolu bulması için korkuttular. Kendini bir kısağa dönüştüren Loki, Svadilfari'nin tam da taş çekme vazifesine başlayacağı akşam vaktinde kişneye kişneye ortaya çıktı. Svadilfari prangalarından kurtuldu ve kısağa dönüşmüş Loki'yi ormanlığa kadar takip etti, usta dev de hemen arkalarından koşuyordu. O gece boyunca tek bir taş bile taşınmadı, böylece iş yarım kaldı. Taş ustası öfkeden deliye dönmüştü, ama Thor adamın kafasını Mjollnir ile ezdi. Kısrak (ya da daha doğrusu Loki) sonrasında sekiz bacaklı gri Sleipnir'i, yani dünyadaki en hızlı atı doğurdu.

Hermod - Skirnir

Æsir içinde ast, yani kendi çaplarında güçlü olan ancak fiilen diğerlerine hizmet eden kişiler arasında öne çıkan iki isim vardı: Hermod ve Skirnir. Frey'in hizmetçisi Skirnir'den zaten daha önce bahsedildi. Hermod ise Odin'in oğluydu, "yavuz" lakabıyla tanınıyordu. Her tür elçilik ve getir götür işlerinde o görevlendirilirdi. Odin, oğluna bir miğfer ve zırhlı bir gömlek hediye etmişti. Hermod, Balder'ı tekrar getirme amacıyla Hel'e gittiği görevle tanınıyor. Ayrıca İyi Hakon ile buluşmaya gidip onu Odin adına Valhalla'ya davet etmek için Bragi'yle birlikte yola çıkan kişi de yine Hermod'du.

Tanrıçalar - Frigg - Jord - Freyja

Benzer bir şekilde tanrıçalar arasında da on iki ya da on üç yüce isim öne çıkıyor. Odin'in eşi Frigg'in yanı sıra, isimleri sırasıyla şöyle: Freyja, Saga, Eir, Gefjon, Sjöfn, Lofn, Var, Vor, Syn, Lin, Snotra, Fulla ve Gna. Bu tanrıçaların her biri, Snorri'nin *Edda*'sında kendilerine yer buluyorlar. Fulla ve Gna (bir dereceye kadar Lin de sayılabilir) aslında Frigg'in hizmetçileri konumundalar. Bu sebeple onların yerine, çok daha önemli isimler olan İdun, Nanna ve Sif koyulabilir. Sonra sırasıyla Sigyn, Gerd ve Skadi geliyor ama bu isimler de dev ırkından. En son ise tanrıların ve tanrıçaların bazı kızları öne çıkıyor. Jord ve Rind de tanrıça olarak kabul ediliyor.

Frigg; Fjorgynn'ün kızı, Odin'in eşi, Balder'ın annesi ve tanrıçaların lideriydi. Evi, müthiş Fensalir'di. Tanrıça Lin, Fulla ve Gna onunla yakından ilişkilendirilmiştir. Lin, Frigg'in zarardan korumak istediği insanları gözetme göreviyle yükümlüydü. Uzun dalgalı saçları ve alnındaki altın tacıyla Fulla, Frigg'in sepetini taşıyor, onun ayakkabılarını koruyup gözetler ve ona sırdaş olurdu. Gna, Frigg'in getir götür işleri için çeşitli diyarlara gider, özellikle de bir sevk işi gerektiren meselelerde havada ve suda ilerleyebilen Hofvarpnir isimli ata binerdi. Frigg'e olan inançla ilgili Norveççe ve İsveççe yer isimlerinden öğrenilebilecek şeyler var, üstelik adı aynı zamanda Alman ve İngiliz topluluklarında da geçiyor. *Edda* metinlerinde kendine yer bulan Frigg, hem kendi adı hem

de babasının adı göz önüne alındığında, hiç şüphesiz toprağın ve bereketin tanrıçasından esinlenilmiş. Fjorgynn'ün kızı Frigg ile Thor'un annesi olan ve Fjorgyn ismiyle de bilinen Jord arasındaki bağ hakkında daha fazla bilgi vermeye devam edeceğiz.

Vanir ırkından gelen Freyja, Njord'un kızı ve Frey'in kız kardeşi. Hikâyeye göre Freyja, Vanir ile yapılan barış antlaşmasında Æsir'e teslim edilmiş ve sonrasında bir Æsir Tanrıçası olarak kabul görmüştü. Od ile evlenmişti, ancak Od onu geride bıraktı ve yabancı diyarlara gitti. Freyja, eşinin arkasından sık sık ağladı, altın gözyaşları döktü. Kızları Noss ve Gersemi o kadar güzellerdi ki tüm değerli taşlar isimlerini bu iki kızıdan aldı; Freyja'nın adıyla *freyja* ya da *frúva*¹⁷ sıfatına kaynak oldu. Freyja, iki kedi tarafından çekilen bir arabayı sürerdi, ayrıca Brisingamen adında muhteşem bir kolyeye sahipti. Folkvang'da, Sessrymnir adındaki müthiş sarayda yaşardı. Savaşta canlarını yitiren kahramanların yarısı ona aitti; bu kahramanları seçme hakkına sahipti ve onları yanına, Folkvang'a alırdı. Aşk ilişkilerinde özel bir otoriteye sahipti, ancak insanların yardım dilediği tek aşk tanrıçası o değildi. Sjöfn, bir erkek ve bir kadın arasında aşkın filizlenmesini sağlayabiliyordu, Lofn da birbirini seven ancak zorluklar sebebiyle kavuşamayan çiftlere yardım ederdi.

Freyja'nın birçok ismi vardı. Vanir ırkından geldiği için Vanadis adıyla da biliniyordu. Zamanında Od'u aramak için yola koyuldu ve bu yolculuk boyunca Mardol, Horn (ya da Hoern), Gefn ve Syr gibi birçok isim kullandı.

17 “Hanımefendi” anlamına gelir.

Saga - Eir - Gefjon - Var - Vor - Synsnotra

Manzum Edda'da yer alan tanrıça yelpazesi içinde Frigg'den hemen sonra Saga gelir. Muhtemelen Saga, Frigg için kullanılan bir başka isim. Soekkvabek¹⁸ ismiyle anılan evinin duvarlarına soğuk dalgalar vurur, Odin ve Saga burada her gün altın testilerden içki içerlerdi. Adı Saga (*efsane*) olduğu için süregelen nesiller onun tarih tanrıçası olduğu konusunda hemfikir, ancak kesin olan bir şey var ki adı aslında Saga (kısık ünlüyle yazılan) değil, *Sága'y*-dı. Adına dair öne sürülen en mantıklı açıklama, *sjá* (Gotik *sa-ihwan*) kökünden türediğiydi. Buna göre adı, tıpkı Odin'inki gibi "her şeyi gören ve bilen" anlamına geliyordu. Eir, şifa tanrıçasıydı ve adı aslen yaygın bir isim olan *eir* (merhamet) kelimesinden geliyordu. Snorri'nin Edda'sına göre Gefjon, genç kızların ölümünden sonra huzuruna çıktığı bir genç kızdı. Odin, *Lokasenna*'da Gefjon'un herkesin ve her şeyin kaderini en az kendisi kadar iyi bildiğini söyler. Bu açıdan Saga gibi Gefjon da Odin'in eşi Frigg ile örtüşüyor. Gefjon'un Odin ile ilişkili olduğunu öne süren başka bir mit daha var: Gefjon, İsveç Kralı Gylfi'den bir gün içinde sabanla sürebileceği kadar çok toprak istedi ve kral bu isteğini kabul etti. Bunun üzerine Gefjon, çocuklarını birer öküzü döñüşürdü

18 *Liggja í sök*k ya da *í sök*kva deyiminde geçen *sökk*r ya da *sökk*vi, yani "depresyon hali" anlamına geliyor. Muhtemelen Fensalir için kullanılan bir başka tabir.

ve toprağı sürmeye başladı, böylece artık Mälaren Gölü olarak bildiğimiz alandaki toprakların tümünü sürdü. Bu toprak parçasını Baltık’a kadar çekti ve artık bu toprak parçası Zealand olarak anılıyor. Evini orada inşa etti ve yine orada Odin’in oğlu Scyld ile evlendi. Var¹⁹ ise erkeklerin ve kadınların birbirlerine ettiği sadakat yeminlerini duyabiliyordu. Eğer kayıtlar doğruysa, bu sözler *várar* olarak adlandırıldı ve yeminini bozanlar Var tarafından cezalandırıldı. Vor, basiretle şereflendirilmişti. Her tür şeyi araştırırdı, böylece hiçbir şey ondan gizli kalamazdı. Syn, “salonların kapılarını koruyordu” ve istenmeyen kişilerin içeri girmesini önliyordu. Ayrıca kanun önünde yalancı şahitlik yapan insanları da engellerdi. Bu açıdan Snorri’ye göre *syn* “inkâr etme” (*Synja’daki*) kelimesine ulaşıyoruz. Snotra, bilgeydi ve ağırbaşlı bir tutuma sahipti²⁰.

19 Vár, “söz”, “yemin”; Almandadaki *wahr* (doğru) ile ilişkilendirilir.

20 Snotr (bilge, münasip davranışı bilen, alımlı) kelimesinden geliyor.

İdun - Nanna - Sif

İdun, Nanna ve Sif hakkında pek bilgi yok. İdun, Bragi'nin eşiydi ve Æsir'e ait en paha biçilmez hazineye sahipti; elmaları, onları yiyen kişiyi gençleştiriyordu. Bu elmalar olmasa Æsir, yaşlanır ve bitap düşerdi. Bu sebeple tüm tanrılar, İdun'u kaybetmekten korkardı. Hatta bir keresinde bu tanrıça Dev Thjazi tarafından kaçırıldığında büyük sıkıntıya düştüler. İdun, Brunnaker Oturağının Tanrıçası olarak da biliniyordu. Muhtemelen bu isim, Bragi ile yaşadığı yerin adından geliyor. Nep'in kızı Nanna, Balder'ın eşiydi. Onu öylesine çok seviyordu ki Balder'ın ölümü sonrasında kalbi kırıldı. Sif, Thor'un eşiydi. Daha önceleri, bilmediğimiz biriyle evlenmişti ve Thor'un üvey oğlu olduğu söylenen Ull'un annesiydi. Sif, hoş bir kadındı, marifetli cüceler tarafından şekillendirilmiş altından bir saçı vardı. “Akraba” ve “hısım” anlamına gelen ismi, tıpkı Thor'un Midgard'ın koruyucusu olarak görülmesi gibi Sif'in de evlerin koruyucusu olarak görüldüğünü gösteriyor. Sigyn, Skadi ve Gerd'den zaten daha önce bahsedildi.

Nornlar

Büyük tanrılar ve tanrıçaların hemen ardından, güçlü ilahlar ve daha aşağı derece bazı doğaüstü yaratıklar geliyor. Bunlar arasında en saygın görülenleri muhtemelen *Nornlar*, yani Kader Tanrıçaları'dır. Her ne kadar sayıca fazla olsalar da üç isim diğerlerinin önüne geçiyor: Urd, Verdandi ve Skuld. Bu üç Norn; Yggdrasil'in altında bulunan, iki kuğunun üzerinde yüzdüğü, Yggdrasil'in dallarının bal özü damlattığı, tanrıların kutsal toplantılarını gerçekleştirdiği ve adını Urd'dan alan Urd'un Kuyusu'nun hemen yanında yaşıyorlardı. Nornlar yalnızca insanların değil aynı zamanda Æsir'in de kaderini kontrol eder, bunun yanı sıra evrenin değişmez yasalarını yönetirlerdi. Çocuklar doğduğunda Nornların huzuruna çıkarılır, onlar da bu çocukların kaderini belirlerlerdi. Hiç kimse, Nornların izin verdiğiinden daha fazla yaşayamazdı. Hem iyi hem de kötü Nornlar vardı, ama kim olduklarına bakmaksızın hepsinin hükmüne uyulmalıydı.

Dost Ruhlar - Koruyucu Ruhlar

Dost ruhlar (*hamingjur*) ve koruyucu ruhlar (*fylgjur*) Nornlara benzer. Dost ruhlar, genelde insanlara yoldaş olan ve onlara refakat eden görünmez, feminen ve doğaüstü canlılardı. Herkesin kendisine iyi şans getiren bir dost ruhu vardı. Bir başkası uğruna tehlike göze almak söz konusu olduğunda kişi, dost ruhunu tehlikeyi göze alacak kişiye ödünç verebilirdi. Bunun dışında koruyucu ruhlar ise genelde insanların önünde veya ardında yürüyen hayvanlar şeklinde görülürlerdi. Atalarımızın inancına göre her insanın bir ya da daha fazla koruyucu ruhu vardı. Hatta bazı insanlar, koruyucu ruhları görerek öncesinden kimin yaklaştığını tahmin edebiliyormuş gibi davranırlardı. Koruyucu ruhlar, genelde söz konusu kişinin karakterine uygun olarak tayin ediliyordu. Güçlü kumandanların koruyucu ruhları ayı ya da boğa şeklini alırken kurnaz kişilerin de tilki vs. şeklini alırdı. Bu tür doğaüstü varlıklara tapılmaz ya da dua edilmezdi. Bugünlere dek gelen öykülere göre bu tür doğaüstü canlılar seçtikleri kişilere kendilerini gösterirlerdi. Böylece onları gören kişiler diğer insanların kaderlerini sıradışı bir şekilde bilirlerdi. Dost ruhlar ve koruyucu ruhlarla olan inanç, Hristiyanlığın ortaya çıkışından sonra bile varlığını sürdürdü. Hatta Olaf Tryggvason ve Aziz Olaf gibi dindar Hristiyanlar bile bu tür inançları tümüyle terk edemedi. Bu iki hami güç sınıfının sınırları zaman zaman Nornlar ile karıştırdı, bu açıdan günümüzde Nornlar ile bu ruhlar arasında keskin bir ayırım yapmak pek mümkün değil.

Valkürler

Nornlarla yakından ilişkilendirilen ve insanların kaderleri üstünde etkisi olan diğer feminen varlıklar Valkürlerdi. Zafer ve savaşta ölüm onların hükmü altındaydı. Odin, “katledilecekleri” ya da ölmeye mahkum kahramanları seçmek için Valkürleri gönderirdi²¹. Bu sebeple Odin’in Bakireleri olarak da anılıyorlardı. Valkürler, silahlanmış ve zırh kuşanmış güzel genç kızlardı, diyarın bir ucundan diğer ucuna havadan ve suyun üzerinden giderlerdi. Valhalla’da Æsir’e ve Odin’in salonlarındaki kahramanlara içki dağıtırlardı. İki tür Valkür sınıfı bulunuyordu: Gök Valkürleri yani asıl sınıf ve bir süre ölümlü olarak insanların arasında yaşayan ama sonradan Valhalla’da Odin’in huzuruna çıkan yarı ölümlü yarı kutsal sınıf ki bu sınıftaki Valkürler bir nevi Valhalla’ya gelen kahramanların dişi versiyonuydu. Gök Valkürleri’nin sayısını hesaplamak için çeşitli yollar izlenirdi, dokuzun katlarını kullanmak bunlardan biriydi. Genelde üçlü gruplar halinde gezdikleri düşünülürdü. En çok bahsi geçen Valkürler arasında Gondul, Skogul (Geir-Skogul yani Mızrak-Skogul olarak da geçer), Lokk, Rist, Mist, Hild ve diğerleri bulunur. Skuld da Valkürler arasında sayılırdı. Bunlar dışında, kahramanlar arasında fitne çıkaran ve yalnızca bayağı vazifelerle görevlendirilen Valkürler de vardı.

Valkürler, Nornlar, dost ruhlar, koruyucu ruhlar ve hatta Freyja gibi bazı tanrıçalar, zaman zaman Disir’in bir üyesi olarak

21 İsimleri; *valr*, “düşmüş, ölmüş” ve *kjösa*, (zarf olarak) *körinn*, *korinn*, “seçmek”ten geliyor.

karşımıza çıkarlar. Dís (çoğul *d'sir*), hiç şüphesiz en başta ayrı bir tanrı sınıfını nitelemek için kullanılan bir terimdi²². Onlara tapınmak, özel bir tür kurban törenini gerektirirdi (*d'sablót*). Kuşku yok ki bu mezhep, yalnızca kadınların dahil olduğu daha kapalı bir inançtı. Disir, evin ve ailenin huzuruyla alakalı olarak görülüyordu ve bu bakımdan bir ailenin koruyucu ruhlarından (*kynfyl-gjur*, *spád'sir*) çok da farklı değillerdi ki bu ruhları daha önce yukarıda açıkladık. Bununla beraber aralarından biri, odak noktası haline gelmiş ve daha genel bir mezhebin tanrıçası olmuştu. Uppsala yakınlarında, Disarsal içinde tapılan tanrıça da (muhtemelen *Vanadis*, *Freyja*) bu olmalı²³. Uppsala'da Disir için gerçekleştirilen kurban töreninde ayrıca bir yargı toplantısı (*d'saþing*) gerçekleşir, bir de pazar kurulurdu; hatta çok yakın döneme dek, şubat ayının başlarında Meryem Ana Yortusu geldiğinde, Uppsala'da kurulan pazar panayırına Distingen yani Disir'in Toplantısı denirdi.

22 Bazı bilgilere göre ölüm tanrıçaları, diğerlerine göre doğa tanrıçaları.

23 *Ynglinga Saga*, 29. Bölüm, *Kral Adils'in Ölümü* anlatısında geçen *Disarsalr*.

Thorgerd Hoelgabrud ve Irpa

Büyük ailelerden birinin bünyesinde bulunan ve Disir'in soyundan geldiği düşünülen bir kişi, tanrıça mertebesine ulaşp daha özel bir tapınma objesi haline gelebilirdi. Bu duruma örnek olarak Haloigja ailesinden gelen tanrıçalar, Thorgerd Hoelgabrud ve kız kardeşi Irpa gösterilebilir. Thorgerd, Halogaland'a ismini veren efsanevi eski kral Hoelgi'nin kızıydı. Yani Hoelgi, aslında bölgeye adını veren bir kahramandı. Kahramanın adı, bölgenin adının nereden geldiğini izah etmek için söylencenin etkisi kullanılarak türetilmişti aslında. Thorgerd Hoelgabrud, çok doğru olmasa da Horgabrud²⁴ ve Horgatroll olarak da anılır. Daha yakın zamana ait bir efsane geleneğine göre “trol” tabiri, hiç şüphesiz Thorgerd'in Lade Earl'ü Hakon'a, Hjorungavag Muharebesi'nde sağladığı düşünülen yardımla ilişkilendiriliyor. Snorri'nin *Edda*'sına göre (I, 400), Thorgerd'in babasına da tapılırdı. Gömüldüğü tepe birbiri ardına konan toprak, taş, gümüş ve altın tabakalardan inşa edilmişti. “Bunlar, ona sunulan hazinelerden birkaçıydı.”

24 Bir tür tapınak olan *Horgr*'dan geliyor.

Doğanın Güçleri - Ægir

Büyük tanrılardan oluşan Æsir doğanın tüm güçlerini yönetip onları insanlığın yararına yöneltmek için çaba gösteriyorlardı, ancak doğanın hemen hemen her gücünün ya da elementinin kendine has bir tanrısallığı da mevcuttu. Doğanın gücünün ya da elementinin bir tür kişileştirmesi olan bu tanrılar, doğa etkilerini harekete geçirme yetisine sahipti, fakat bu etkileri bütünüyle kontrol edemiyorlardı. Nitekim Njord, rüzgârları yönetip yönlerini tayin edebiliyordu, ancak rüzgârı asıl harekete geçiren kişi o değildi. Bu vazife, bir kartal şeklinde gökkubbenin kuzey uçlarında oturup kanatlarını çırparak rüzgâr oluşturan Dev Ræsvelg (*Hroesvelgr* yani Ceset Yiyen) tarafından gerçekleştiriliyordu. Yani doğanın bu kaba güçleri kendi hallerine bırakılınca yararlı olmaktan çok zarara yol açıyorlardı, dolayısıyla atalarımızın bu doğa elementlerini genel anlamıyla “devler” olarak düşünmesi çok da şaşılacak bir durum değildi. Zira Æsir ile iyi anlaşamamak devlerin ayırt edici bir özelliği idi ve bu yüzden sürekli olarak kontrol altında tutulmaları gerekiyordu. Bu daha ast tanrısallık kişiliklerin en güçlüleri, Fornjot ve akrabalarıydı. Hikâyeye göre Fornjot’un üç oğlu vardı: Ler, Logi ve Kari. Ler denizleri, Logi ateşi, Kari ise rüzgârı yönetiyordu. Kari’nin de bir oğlu vardı, adı Jokul ya da Frosti olarak biliniyordu; Frosti’nin oğlunun ismiyse Snjo’ydu. Snjo’nun da dört çocuğu vardı: Thorri, Fonn, Drifa ve Mjoll. Hiç şüphesiz Fornjot, aslen “dev” anlamına gelen bir isimdi ve muhtemelen Dev Ymir’in en ilkel hali olarak düşünülmüştü. Kari “rüz-

gâr”²⁵, Logi ise “ateş” demekti. Jokul “buz saçağı”, Frosti “don”, Snjo “kar”, Thorri “ayaz”, Fonn “kalıcı kar kütlesi”, Drifa “rüzgâr-la oluşan kar yığını”, Mjoll ise “çığ” anlamına geliyordu. Böylece isimler, aslında bu tanrıların hangi gücü temsil ettiklerini belirtiyordu. Bu kişilerden en öne çıkanı, Denizlerin Tanrısı Ler’di. Hatta ona daha genel olarak Ægir de deniyordu. İsimlerdeki benzerlikten dolayı Snorri, onun meskenini Kattegat’taki Læsø Adası olarak belirlemişti. Ægir, en başta Æsir ile dost değildi. Ancak onu delici bakışlarıyla tehdit eden Thor, Ægir’i her kış mevsiminde kendi salonunda tanrılara bir ziyafet vermesi için mecbur bıraktı. Daha sonra Ægir, kendisini dostça karşılayan Æsir’e iadeyi ziyaret gerçekleştirmeyi ihmal etmedi. Ægir’in ziyafetleri gerçekten de tam bir cümbüş havasında geçiyordu. Biralar sular seller gibi akıyordu, salon kandiller yerine parlak altınlarla aydınlatılıyordu, ziyaretçilere Ægir’in eli çabuk uşakları Eldir ve Fimafeng hizmet ediyordu. Buna rağmen zaman zaman Ægir’in içindeki kötülük üstünlüğü ele geçiriyordu. Kendisine emir verebileceğini sanan Thor’dan intikam almak için planlar yapıyordu. Nihayetinde bir fikir buldu: Tüm Æsir’e bira yapmaya yetecek kadar büyük bir kazan bulması için Thor’u görevlendirecekti. Bu kadar büyük bir kazana sahip olan tek kişinin Dev Hymir olduğunu biliyordu. Thor, bu kazanı ele geçirip beraberinde getirmek için birçok tehlikeye atıldı. Ægir’in eşi Ran da insanlığın başına türlü dertler açmak için her yolu deniyordu. Ran’ın bir ağı vardı, bu ağ ile sürekli olarak denizcileri okyanusun derinliklerine çekmeye çalışırdı. Ægir ve Ran’ın dokuz kızı vardı, çocukların hepsi adını çeşitli dalgalardan almıştı. Bu da zaman zaman ozanların, dalgaları Ægir ya da Ran’ın Kızları olarak adlandırmasını açıklıyor. Altın için kullanılan tabirde de Deniz Tanrısı’nın ismini görmek mümkün: “Ægir’in Ateşi”. Zira daha önce dediğimiz gibi Ægir’in ziyafet salonunda kandiller yerine altınlar kullanılıyordu.

25 Eski Nors *kári*, Norveççe lehçede *kåre*, “ani rüzgâr”

Gece - Gündüz

Gündüz ve Gece tanrıları da dev ırkındandı. Dev Norvi'nin Nott (gece) adında, tıpkı akrabalarının kalanı gibi esmer ve siyah bir kızı vardı. Nott, önce Naglfari ile evlendi ve bu evlilikten Aud isminde bir oğlu oldu. Daha sonra Anar ile evlendi ve bu evlilikten de Jord adında bir kızı oldu ki bu kız daha sonra Odin'in eşi oldu. En sonunda da Æsir ırkından Delling ile evlendi, bu evlilikten ise Dag (gündüz) adında bir oğlu oldu. Bu çocuk, tıpkı babasının ailesi gibi açık tenli ve ısıltılıydı. Herkesin Babası, Gece ve oğlu Gündüz'ü alarak onlara iki at ve iki araba verip göğün üstüne yerleştirdi. Gece ve Gündüz, burada değişimli olarak on iki saatlik dilimler boyunca dünyanın etrafında döneceklerdi. Gece, Rimfaxi (*Hr´mfaxi*, “kırağı yele”) adıyla tanınan atı sürüyordu, böylece tarlalar her sabah onun dizginlerinden damlayan köpüklerle kaplanmış oluyordu. Bu ata Fjorsvartnir da deniyordu²⁶. Gündüz ise Skinfaxi (parlak yele) adlı atı sürüyordu; dünya ve gökyüzü, bu atın yelesinden saçılan ışıqla aydınlanıyordu.

²⁶ Fjor, “yaşam”; svartr, “siyah”.

Hel

Yggdrasil'in kökünün çok çok altında, karanlık ve soğuk Niflheim'de, Loki ve Angerboda'nın kızı Hel'in²⁷ korku veren bölgesi uzanıyordu. Hel'in vücudunun yarısı kurşun gibi bir tona, diğer yarısıysa insan teninin rengine sahipti. Hel zalim ve gaddardı, açgözlü bir avcı gibiydi ve hükmü altına bir kere giren kişileri kolay kolay bırakmazdı. Hükümdarlığını çevreleyen karanlık ve derin vadilere Cehennem Yolları deniyordu, buraya gidecek kişi önce altınla döşenmiş Gjoll Köprüsü'nün altında uzanan Gjoll (gürleyen, çağlayan) nehrini geçmeliydi. Hel'in meskeni yüksek duvarlarla çevriliydi, buraya açılan kapıya Cehennem Kapısı deniyordu. Sarayının adı Eljudnir'di. Yemeği ya da çorbası *Açlık*, bıçağı *Kıtlık*, erkek esirleri *Ganglati*, kadın esirleri *Ganglt* (iki kelime de "ağır hareket eden" anlamına geliyor), kapı eşiği *Yıkıma Giden Çöküntü*, koltuğu *Hasta Yatağı*, yatağının çarşafıysa *Feci Talihsizlik* adıyla biliniyordu. Devasa bekçi köpeği Garm'ın boynu kan içindeydi ve ağzında bir ağızlık vardı. Külrengi horozu, evrenin çöküşünü müjdelemek için ötüyordu. Niflheim'in ortasında Vergelmir kuyusu bulunuyordu, bu kuyunun içindeyse Yılan Nidhogg yatıyordu. Vergelmir'in kenarlarına Nastrand (Cesetlerin Kıyısı) adı veriliyordu, burası Niflheim'deki en korkunç noktaydı. Savaşta ölenlerin dışında kalan herkesin cehenneme gideceği söyleniyor-

27 Hel, tanrıça olan kişiliği; Hell (cehennem) ise hükümdarlığını tanımlamak için kullanıldı. (ç.n.)

du, ancak görünüşe göre genel inanç dahilinde, oraya giden kişiler yalnızca kötü insanlardı.

Ozanların kullandığı terimlerde Hel; sık sık Loki'nin Kızı, Kurt Fenris'in Kız Kardeşi ve daha birçok isimle kendine yer buluyor. Hell (*cehennem*) ve Niflhel kelimeleri ölüler diyarı için kullanılan isimlerdendi, bu da Norveççe bir ifade olan *å slå ihjel* (*ihel*) yani “cehenneme göndermek” ya da “öldürmek” ifadesinden geliyor. Hayaletler ortaya çıktığında şu cümle de sık sık duyuluyordu: “Cehennem Kapıları açıldı,” (*hnigin er helgrind*) zira o zamanlar ruhların cehennemden kaçması mümkündü.

Devler

Æsir ve insanlığın azılı düşmanı olan devler, vahşi ve kaba yaratıklardı ama her zaman kötü niyetli değillerdi. Hatta zaman zaman, iyi bir mizaca sahip saf varlıklar olduklarını aleni bir şekilde gösterebiliyorlardı. Muazzam cüsseleri, genelde birden fazla kafaları ve ikiden fazla elleri vardı, tenleri ve saçları da koyuydu. Dev kadınların çoğu, örneğin Gerd, güzel görünüşlüydü ama kalanlar korkunçtu; birinin kuyruğu, bir başkasının iki başı olabiliyordu. Devlerin büyük sığır sürüleri, altın boynuzlu boğaları, koyunları, atları ve köpekleri vardı. Karanlığı ve karanlık işleri seviyorlardı. Kadınları, gün ışığından kaçınırlardı ve gece vakti yollara düşerlerdi, bu yüzden onlara bazen Karanlığın Yolcuları ya da Gece Yolcuları denirdi. Eğer bir devin üzerine gün ışığı düşerse, o dev aniden taşa dönüşürdü. Devler, zaman zaman kendi aralarında dövüşürler, birbirlerine devasa kayalar fırlatırlardı ama genelde Æsir ve insanlarla savaşmakla meşgul olurlardı. Tanrılara adanmış mabetlerden nefret ederlerdi, Æsir geri çekilip yerini Tanrı'ya ve azizlere bıraktığında devler nefretlerini yeni tanrılara kustular. Hristiyanlığın gelişinden çok sonraları bile devler, popüler inançlarda var olmaya devam ettiler, hatta devlerin kiliselere ve kilise çanlarına karşı olan düşmanlıkları birçok efsanede kendine yer buldu. Bugün bile büyük kayalıklar ve dağlarla ilgili yerel efsaneler, bu kayaların devler tarafından kiliselere fırlatıldığını öne sürüyor. İlkel dönemlerde Thor ve Odin'e düşman oldular, daha sonra ise Başmelek Mikail'le birlikte olan yüce azizlere, en

çok da Aziz Olafa düşmandılar. Besili ve şişman siyah sığırların Dağ Trolleri ya da Jutullar'a ait olması, uzun kuyruklarını saklayamayan dev kadınlar, trollerin dağ şekline bürünüp sık sık kandırdıkları insanlığa karşı besledikleri kötü niyetler ve planladıkları hileler hakkındaki efsaneler günümüze kadar ulaşmış durumda.

Devler yetenekli yapı ustalarıydı, bilge varlıklardı ve tüm esrarengiz sanatlara hâkimlerdi. Sinirlendikleri zaman, dev damarları tutardı ve güçleri öncekine kıyasla iki kat artardı. Daha önce açıklandığı gibi devler Jotunheim'de ya da insanların meskenine yakın civarda uzanan dağlarda yaşıyorlardı. Utgard bölgesi, daha büyük bir üne sahipti ki bu bölge aslında insanlık için Midgard ne ifade ediyorsa devler için de ona karşılık geliyordu. Üstü asla buz tutmayan Iving Nehri, devler ve tanrılar arasındaki sınırı çiziyordu. Kuzeydeki buzul denizinde yapılan keşifler başladığında, Jotunheim ya da Dev Diyarı adını gerçek bir bölgeye verdi (Beyaz Deniz veya Gandvik [Trollerin Koyu] civarındaki geniş Rus bozkırlarına, daha açık olmak gerekirse Dwina Nehri'nin çevresindeki bölgelere). Dev krallar Geirroed ve erkek kardeşi Glæsisvoll Godmund burada hüküm sürüyordu. Onları ziyaret edecek kadar cüretli gezginler, emsalsiz tehlikelerle karşı karşıya kaldılar. Ne var ki Utgard'ın asıl hükümdarı, Kurnaz Utgard-Loki'ydi.

Cüceler

Aralarında tam olarak belirgin bir ayrım olmayan Cüceler ve Kara Elfler, yeryüzünün derinlerinde veyahut büyük kayaların ya da tümseklerin içinde yaşıyorlardı. Cüceler bodur yapılı çirkin yaratıklardı, Kara Elfler ise ziftten bile daha siyah olmalarıyla bilinirlerdi. Cücelerin büyük bir kısmı, antik yazında isimleriyle birlikte kendilerine yer bulmuşlardı. *Voluspá*'daki ek bir bölümde bu canlıların adı sırasıyla yazılmış ve uzun bir liste ortaya çıkmıştı. Listedeki kişiler arasında şefleri olarak Modsognir (ya da Motsognir) ve ondan hemen sonra gelen Durin karşımıza çıkıyor. Odin'in gökkubbedeki hazineyi korumaları için görevlendirdiği Brokk ve Dvalin'in yanı sıra Kuzey, Doğu, Güney ve Batı isimli dört cüce daha var. Cücelerin başlıca meşgalesi, herkesi geride bıraktıkları demircilikti. En eski efsanelerde dahi kendine yer bulan müthiş silahlar ve değerli mücevherlerin çoğu hünerli cücelerin eseri idi. Cüceler, hem tanrılardan hem de insanlardan nefret ediyorlardı ve onlara hizmet etmeye çok istekli değillerdi. Buna zorlanırlarsa yarattıkları nesnelere büyüyle uğursuz bir nitelik eklemeye çalışıyorlardı, böylece nesneye her kim sahip olacaksa pek mutlu olmazdı.

Vettir

İster iyi ister kötü olsun tüm doğaüstü varlıklar, günümüzde de hâlâ kullanılan ortak bir isimle anılıyordu: Vettir (*voettir*, *véttir* yani “ruhlar”, “periler”). İyi olanlara İyi Ruhlar (*hollar voettir*), kötü olanlarsa Kötü Ruhlar (*meinvoettir*, *úvoettir*) deniyordu. İyi Ruhlar arasında, söz konusu ülkenin koruyucu perileri olan sözde Diyar Ruhları bulunuyordu. Diyar Ruhları, İzlanda’da çok rağbet görüyorlardı. En ilkel kanunnameye göre (Ulfjot’un Yasaları), Diyar Ruhları’nı korkutabilir diye pruvasında “ağız açık ya da büyük burunlu bir hayvan” taşıyan savaş gemisinin herhangi bir İzlanda limanına demir atması yasaktı. İnsanoğlunun başına gelebilecek en talihsiz şey, Diyar Ruhları’nın düşmanlığını kazanmak olurdu. İntikam almak amacıyla ucunda hayvan kafası bulunan bir sopayı Erik Kanlı Balta’nın karşısında diken Egil Skallagrimsson da tam olarak bunu yapmıştı. Egil, Norveç’ten uzağa yelken açmadan önce kıyıda fersah fersah ötede bir adada kıyıya çıktı. Hikâye şöyle devam ediyor: “Egil kıyıya ayak basarak adada yürüyüşe çıktı. Elinde fındık ağacından yapılmış bir sopa vardı, adanın anakaraya doğru bakan kayalık çıkıntısına doğru yöneldi. Bir at başını alıp bu sopanın ucuna sabitledi. Sonra belli sözcükleri (bir laneti) seçerek şöyle dedi: ‘Bu lanetli sopayı buraya dikiyorum, bu laneti Kral Erik ve Kraliçe Gunnhild’e çeviriyorum.’ Böyle dedikten sonra atın başını anakaraya doğru çevirdi. ‘Bu laneti bu ülkenin Diyar Ruhları’na çeviriyorum, öyle ki nihayetinde yoldan çıksınlar ve Erik ile Gunnhild’i bu diyardan sürsünler, bunu yapmadıkları

sürece bir daha hiç kimse onları ya da nerede yaşadıklarını bulamazın.’ Bunun ardından sopayı bir gediğe soktu ve orada bıraktı. Sopa gibi atın başını da anakaraya doğru çevirmişti, ayrıca ettiği lanetin tüm sözcüklerini gösteren rünleri sopaya yazmıştı. Sonra gemisine binip yelken açtı.”

İyi Ruhlar arasına tüm Æsir, Vanir ve Işık Elfleri; Kötü Ruhlar arasına ise devler, cüceler ve Kara Elfler dahil edilebilir. Fakat Hıristiyanlığın gelişinden sonra ruhlar arasında bir ayırım yapılmadı, ya tümünden kötü olarak kabul edildiler ya da onlara sadık olan kişinin selametini tehlikeye atacakları şüphe götürmez bir gerçek olarak görüldü. Katolik rahipler, insanların bu ruhlara olan güvenini yıkmak yerine, tüm ruh türlerine karşı nefret kusmayı içeren bir yolu tercih ettiler. Nihayetinde ilahiler, dualar ya da rahiplerin serptiği kutsal sular kullanılarak defedilen ve taşlar ya da tümsekler içindeki meskenlerinden kaçmak zorunda kalan ruhlarla ilgili bir dolu efsane türedi. Bahar mevsimi geldiğinde Yükseliş Haftası boyunca tıpkı Katolik Hıristiyanlığın hâkim olduğu diğer yerlerde olduğu gibi Kuzey’de de rahipler, törenlerle tarlalarda ve çayırlarda gezinip ellerindeki kutsal su ve haçla, dillerindeki dualar ve takdislerle ruhları işlenmiş topraklardan defetmeye çıkıyorlardı. Bu özel hafta²⁸ boyunca birkaç alay günü²⁹ düzenlenirdi. Bunlar dışında sabit iki alay günü daha vardı: 25 Nisan’da gerçekleştirilen “büyük gün” ve 1 Mayıs’da gerçekleştirilen “küçük gün”. Bu tür seromoniler doğrudan, ruhlara olan inancın devam etmesine olanak sağlıyordu. Hatta günümüzde bile “ruh tümsekleri” ya da hiç kimsenin dokunmaması gereken, ruhların yakın zamana kadar kendilerine sunulan yiyecekleri kabul ettikleri yerler olan “ruh ağaçları” ile alakalı gelenekler yerine getirilmeye devam ediyor.

Daha önemsiz doğaüstü yaratıklar hakkındaki yakın dönem hurafeleri arasında en yaygını elfler ve devlerle (Jutullar, Trollar, Dağ Trolleri) alakalı hurafelerdi. İzlanda’daki hurafeler içinde

28 *Gangdaga-vika*: “Alay haftası”.

29 *Gangdagar*.

çarpıcı bir yere sahip olan *Huldre Folk*³⁰ elflere örnek olarak verilebilir. Bu elfler görünüş olarak insanlara benziyorlardı. Yeraltında ya da dağların içinde yaşıyorlardı, insanlara karşı her zaman düşmanca yaklaşmıyorlar, hatta zaman zaman sıcakkanlı ve dost canlısı olabiliyorlardı. Bu sebepten dolayı onlara Dostlar³¹ dendiği de oluyordu. Norveçliler arasında da Gizli Halk ya da yeraltı halkı (tümsek halkı, dağ halkı) ile ilgili birçok hikâye bulunuyor, bunlardan en öne çıkanı ise Dağ Hanımı Huldre hakkında olanlar. Huldre, çoğu zaman kötü niyetli olsa da bazen insanlara karşı dostça bir tavır sergilediği de olurdu, örneğin bir çobana görüldüğünde onunla konuştuğu veya dans ettiği görülürdü. Dağ hanımı, karşidan bakıldığında çok güzeldi, mavi önlüğü ve beyaz keten başlığı da bu güzelliğe güzellik katıyordu. Arkadan bakıldığında ise korkunçtu, sırtının içi tıpkı bir oyuk gibi boştu ve hiç saklamadığı bir kuyruğu vardı. Besili sığırlardan oluşan kocaman bir sürüye ve bu sürüyü güden köpeklerle (*huldre* köpeklerle) sahipti. Güzel şarkılar söyleyip güzel enstrüman çalardı ama şarkılarına her zaman bir melankoli hâkimdi. Ezgilere “Dağ Hanımı’nın Çalgıları” adı veriliyordu.

Yeraltı insanları, birbirlerinden çocuk sahibi olamıyorlardı. Bu sebeple genç erkekleri ve kadınları kendileriyle evlenmeleri için kandırmaya çalışıyorlardı. Ayrıca insan çocuklarını çalmak gibi kötü bir huyları da vardı, beşikteki bebeği kendi çocuklarıyla değiştirirlerdi. Bu çocuklara değiştirilmiş peri bebekler³² deniyordu.

Nix ve Su Ruhı diye adlandırılan ruhlar da vardı. Bu ruhlar genelde nehirlerde, göllerde ve kötü yaratıkların bulunduğu düşünülen bazı bölgelerde yaşarlardı. Örneğin Telemark’da yerel kayıtlara göre Nix, her sene bir insan kurban istiyor ve gece çöktükten sonra su kenarına yaklaşanları aşağı çekerek boğuyordu. Bu Su Ruhları, kural gereği art niyetsiz ve arkadaş canlısıydı. Keman çalma konusunda ustalardı, hatta bu ruhları sanat öğretmeleri için

30 *Huldufólk*: “Gizli halk”.

31 “Sevgili”, “arkadaş canlısı” anlamına gelen *ljúfr*’dan türeyen *Ljúflingar*, *ljúflingar*. Tıpkı Almandaca *lieb*’den gelen *Liebling* kelimesi gibi.

32 Eski Nors: *skiptingr*, *váxlingr*.

ikna etmek mümkündü. Sonsuz kurtuluşa dair bir ümitleri olmadığından genelde hüznü dolu canlılardı, ancak birisi kefaletlerini ödeme konusunda söz verdiğinde çok mutlu olurlardı. Keman çalmayı öğrettikleri zaman genelde ilahi kurtuluş talep ederlerdi. Nix'in inlediği ya da sızlandığı duyulursa bu birinin boğulmak üzere olduğuna dair bir işaret olarak kabul görüyordu. Nix, farklı farklı kılıklarla ortaya çıkma yetisine sahipti; bazen uzun saçlı yakışıklı bir genç, bazen bir cüce, bazen de gri sakallı bir yaşlı olabilirdi.

Okyanustaysa Deniz Adamı ve Denizkızı yaşıyordu. Onlar da hoş şarkılar söyleyip güzelce çalgı çalıyorlar, insanları yaşadıkları yere çekiyorlardı. Gelecekteki olayları görme yetisine sahiptiler. Vücutlarının üst kısmı insan vücudunu, alt kısımları ise bir balığinkini andırıyordu. Denizkızları, yüzgeçli kuyruklarını sakladıkları sürece çok güzel görünüyorlardı.

Brownie (modern Norveççede *Nisse*) ruhlar arasında kendine has bir yere sahipti. Brownie, kırmızı şapkası ve gri kıyafetleriyle küçük bir çocuk ya da küçük bir adam gibi görünüyordu. Alnı her zaman ter içindeydi ve başparmakları da yoktu. Çiftlik binalarında dolaşır, kendisine ne kadar iyi davranılırsa çiftlik işlerine o kadar yardımcı olurdu. Öte yandan ev sahipleri tarafından gücendirilirse, onların başına büyük dertler açma kabiliyeti de vardı. Eğer Brownie yaşadığı yerden memnunsa seyise atları beslemesi için bir el atar, inekleri sağan kıza yardımcı olur, hatta yaşadığı çiftliği geçindirmek için komşulardan hem saman hem yemek çalardı. Ancak memnun değilse sığırları lanetler, yemeği çürütür ve evin başına türlü türlü uğursuzluklar getirirdi. Farklı çiftliklerden iki Brownie'nin saman çalarken birbirleriyle karşılaştıkları da olurdu, işte o zaman saman saplarıyla ateşli bir dövüş başlardı muhtemelen. İhtiyatlı köylüler, Noel Arifesi'nde Brownie için Noel pudingi ayırmayı ihmal etmezlerdi.

Uyuyan bir kişi, ne zaman göğsünde bir ağırlık hissetse ya da rahatsız edici rüyalar görmeye başlasa hiç şüphesiz bu Karabasan ya da Incubus'un iş üstünde olduğuna, o kişinin de Karabasan

tarafından “ziyaret edildiğine” işaret ediyordu³³. Bir anlatıya göre Karabasan’ın kafası yoktu, hatta aslında belli belirsiz kahverengi bir büzgüden fazlası değildi. Başka bir anlatıya göreyse Karabasan, geceleri ortalıkta dolaşan ve ağırlığını uyuyan kişi üstüne veren gerçek bir kadındı. Bu anlatıdaki Karabasan, gündüzleri normal insanlar olan ancak geceleri kurt şekline giren sözde kurt adamlardan çok da büyük bir farklılık göstermiyordu³⁴. Kurt şekline girdiklerinde kötülükler yapmak, uyuyan insanlara saldırmak, kilise mezarlıklarındaki cesetleri yemek ve parçalamak için ortalıklarda geziniyorlardı. İsveç’teki ilk Yngling krallarından biri olan Vanlandi’yle alakalı eski bir efsane, Huld adında bir cadının Karabasan şekline girerek kralı ziyaret ettiğini ve onu nefessiz bırakıp öldürdüğünü öne sürüyor. Atalarımızın böyle varlıklara olan inancı o kadar derindi ki Eidsifa Dinsel Kanunu şu satırları içeriyordu: “Eğer kanıtlar bir kadının Karabasan şekline girip herhangi birini ya da hizmetçilerini ziyaret ettiğini gösterirse, bu kadın ceza olarak üç İsveç markı ödemeli; eğer ödeyemiyorsa yaşadığı yerden sürülmeli.” Karabasan ve kurt adam, daha önce bahsedilen Karanlığın Yolcuları ve Gece Yolcuları’yla ilişkilendirilmişti, zaten sonraki dönemlerde bunlar arasında çok belirgin bir ayrım da yapılamamış. Dış görünüşünü gizleme yetisine, eski tabire göre “çoklu görüntüye” (*eigi einhamr*) sahip olan bir kişi zaman zaman “şekil değiştiren” (*hamhleypa*) olarak da anılıyordu.

33 Eski Nors: *mara trað hann*: “Karabasan basması.”

34 Almanca *Werwolf*, doğrudan “adam-kurt” anlamına geliyor: Bu kelime, Eski Nors dönemine kadar uzanıyor ve o dönemde *vargulfr* kelimesine dönüştürülmüş.

Kahramanlar ve Valhalla'da Yaşam

Tanrıların kaderleri ve yaptıkları büyük işlerden sık sık söz ettik, bu kadar sık söz etmediğimiz şey ise dostları haline gelen insanlıkla birlikte Asgard'daki günlük yaşamı nasıl geçirdikleri. Freyja da Odin de huzurlarına çıkan kahramanları bizzat karşılıyorlardı. Freyja kahramanlarını Folkvang'da, Odin ise Vingolf ve Valhalla'da ağırlıyordu. Bu bölgelerin hangisinin tercih edildiği hakkında bir bilgimiz yok ama Odin ve kahramanların Valhalla'da nasıl vakit geçirdiğine dair kayıtlar var. İnsanlık Valhalla'yı, göçen kahramanların dinlenme yeri olarak görüyordu. Kahramanlar, buradayken günlerini neşe ve memnuniyet içinde geçiriyorlardı. Odin, bu kahramanları Valkürler aracılığıyla bizzat seçiyordu. Bu kahramanların çoğu belli başlı Æsir Tanrıları ya da onlarla tanışmak için sabırsızlanan eski cesur kahramanlar tarafından karşılanıyordu. Kahramanlar, Valhalla'da günlerce süren dövüşlerle ve ziyafetlerle eğleniyorlardı. Sabahları, zırhlarını kuşanıp birbirleriyle dövüşüp yine birbirlerini öldürmek için meydana yığılırlardı, ancak tabii ki hiç zarar görmemiş olarak tekrar dirilirler, yemek ve içmek için otururlar, çok yakın yoldaşlar olarak kalmaya devam ederlerdi. Kahramanlardan oluşan birlik çok büyüktü ve sayıları devamlı artıyordu, ama hiçbir zaman Sæhrimnir isimli domuzun etini bitirebilecek sayıya ulaşamıyorlardı. Aşçı Andhrimnir her gün bu boğanın etini Eldhrimnir isimli kazanda kaynatırdı ama akşam olunca hayvan tıpkı önceki günkü gibi canlı ve yaralanmamış haliyle ayaklanıyordu. Kahramanlar, Valkürler tarafından on-

lar için bardaklara konan biraları ve likörleri içiyordu. Aralarında yalnızca Odin ve onun seçtiği kişiler şarap içme onuruna erişiyordu. İçtikleri likörün tümü, Valhalla'nın çatısındaki Lærad isimli ağacın dallarını kemiren keçi Heidrun'un memesinden akıyordu. Likör, salonda bulunan devasa içki çanağını dolduruyordu ve tüm kahramanları sarhoş edebilecek bolluktaydı. Lærad, yalnızca tüm bu likörü bahşetme niteliğine sahip değildi, aynı zamanda Valhalla'nın çatısında ağacın gövdesini kemiren bir geyik de bulunuyordu. Eikthyrnir adındaki bu geyiğin boynuzları Vergelmir'e kadar uzanıyor; bereketli suları, diğer on üç nehirle birlikte Æsir'in su kaynağı olan on iki nehre taşıyordu.

Yozlaşma

Asgard ve Valhalla'nın henüz yeni inşa edildiği şafak vaktinde tanrılar; hayatlarını saflık, mutluluk ve huzur içinde geçiriyorlardı. *Voluspá*'da Æsir'in bu altın çağıyla ilgili, "Satranç oynadıkları bahçelerinde hayat güzeldi, altınları hiç eksik olmazdı," diye yazıyor. Ardından üç büyük Thursar Kadını, Jotunheim'den çıkıp Æsir ve Vanir arasındaki nefreti körükledi. Kavgadaki halkalardan biri, Gullveig isimli kadının Valhalla'da yakılmasıydı: "Üç kez doğanı üç kez yaktılar ama o her defasında tekrar canlandı." Æsir, barışın hâlâ korunup korunamayacağını konuşmak için birbirlerine danıştı. Artık çok geçti. Odin, mızrağını düşman hatlarına doğru savurdu ve tanrılar arasındaki ilk savaş böylece başladı. Æsir kale-sinin surları delindi, bunun üzerine Vanir bu gedikten geçerek Asgard'a yığıldı. Nihayetinde Æsir ve Vanir arasında barış ilan edildi ki bu hikâye daha önce anlatıldı. Artık saflığın altın çağı sona ermişti. Tanrılar kendilerini korumak zorunda kalacaklardı, hatta bunu Yapı Ustası Dev'i kandırdıkları seferde olduğu gibi zaman zaman hileyle yapacaklardı. Skadi ve Gerd gibi bazı dev kadınlar Æsir'in meskenine girme hakkı kazandılar ve böylece Asgard'ın kutsallığı bozuldu. Huzur döneminin yerini çalkantılı savaş dönemi aldı ve tanrılar bu dönemde büyülü silahların yanı sıra kahramanların yardımına hiç olmadığı kadar çok ihtiyaç duydular. Tanrılar, artık dünyayı huzurun elçileri olarak yönetmiyorlardı, aralarında en öne çıkanları savaş tanrılarına dönüşmüştü. Bu dönem, yiğitçe eylemlerin ve hilebaz oyunların sıkça geçtiği birçok

efsaneye yol açtı. Tanrılar, zafere ve şana giden yolda tökezlemeye başladılar. Yozlaşma, tanrılardan insanlara geçti. Savaş Tanrıçaları Valkürler, ölümlülerin diyarına at sürdüler ve barış bu diyarda da yalnızca dilden dile geçen bir hikâyeye dönüştü.

Tanruların Hazineleeri

Loki'nin kötölüğü aslında, Æsir'in devlerle olan savaşında onlara çok yarar sağlayan tüm değerli silahları ve hazineleri ele geçirme üzerine kuruluydu. Bir keresinde Loki, Sif'in tüm saçını kesti. Thor, neler olduğunu öğrenince Loki'yi ele geçirdi ve vücudundaki tüm kemikleri kıracağını söyleyerek onu tehdit etti. Loki, Kara Elflere gidip Sif'in kendi saçının tıpatıp aynısı gibi büyüyecek altından bir saç getireceğini söylediğinde Thor yumuşadı. Loki, bu vazifeyi yerine getirmek için Ivaldi'nin Oğulları olarak bilinen cücelere gitti. Ivaldi'nin Oğulları, yalnızca söz konusu saç yapmaktla kalmadı, aynı zamanda Skidbladnir adlı gemiyi ve Gungnir adlı mızrağı da yarattı. Loki sonrasında hemen başka bir cüce olan Brokk'a gitti. Brokk'un kardeşi Sindri'nin, bu üç hazine kadar değerli nesneler ortaya koyacak yeteneğe sahip olmadığını öne sürerek başının üstüne bahse girdi. Bunun üzerine Brokk ve Sindri demir ocağını hazırladılar. Sindri, ocağa bir domuz derisi koydu ve deriyi ocaktan alana dek Brokk'a ateşi körüklemesini söyledi. Sindri oradan ayrılmıştı ki bir sinek çıkageldi ve Brokk'un koluna konup cüceyi soktu, cüce buna rağmen ateşi körüklemeye devam etti. Nihayetinde Sindri deriyi ocaktan alınca, altın kılları olan bir yaban domuzu ortaya çıktı. Sonra ocağa biraz altın koydu ve tıpkı öncesinde olduğu gibi Brokk'a ateşi körüklemesini söyleyip oradan ayrıldı. O gider gitmez sinek de hemen geri döndü, Brokk'un ensesine konup öncekinden iki kat daha sert bir şekilde cüceyi ısırıldı. Brokk, buna rağmen Sindri dönene kadar dayandı.

Nihayetinde Sindri geri dönüp ocaktan altın yüzük Draupnir'i çıkardı. Sonra ateşe biraz demir koydu ve Brokk'a körüklemesini söyledi, eğer körüklemeyi bırakırsa nesnenin bozulacağını söyledi, ancak sinek tekrar çıkageldi. Brokk'un gözlerinin arasına kondu ve cücenin gözkapaklarını soktu; akan kanlar nedeniyle Brokk göremez olmuştu. Cüce ister istemez ellerinden birini, sineği kovmak için körükten ayırdı. Tam o sırada demirci cüce yetişti ve eserin neredeyse çöp olacağını haykırıp demiri ocaktan kaldırdı; ocaktan çıkan şey bir çekiçti. Bu üç nesneyi de Brokk'a verip bir an önce Asgard'a gitmesini ve bahsin karşılığını istemesini söyledi. Æsir Tanrıları yargı koltuklarına oturdular. Loki ve Brokk arasındaki bahsin sonucuna Odin, Thor ve Frey karar verecekti. Loki hedefinden hiç şaşmayan Gungnir adlı mızrağı Odin'e, Sif'in başına konar konmaz kök salacak altın saçı Thor'a, rüzgârı her zaman lehine kullanan ve gerektiği durumda katlanıp cepte taşınabilen gemi Skidbladnir'i de Frey'e verdi. Brokk ise her dokuz gecede bir kendisi kadar ağır sekiz yüzük daha "doğuran" Draupnir'i Odin'e teslim etti. Frey'e de hem havada hem de denizde bütün atlardan çok daha hızlı giden, yoldayken kıllarından saçılan güçlü ışıkla karanlık bölgeleri ve hatta gecenin kendisini dahi aydınlatan Gullinbusti adlı yabandomuzunu verdi. Thor'a ise Mjöllnir adlı çekici sundu; Thor, bu çekiçe önüne çıkan her şeye ne kadar sert vursursa vursun çekicin üstünde tek çizik dahi oluşmazdı. Ayrıca bu çekiç nişan aldığı her şeyi vurur, sonrasında kendi gücüyle sahibinin eline geri dönerdi. Thor isterse bu çekici minicik olana kadar küçültüp cebinde taşıyabilirdi. Öte yandan bu çekicin bir kusuru vardı: Sapı azıcık kısıydu. Bu hazineler üstüne Æsir, bahsi kazanan kişinin Brokk olduğunu duyurdu, zira Mjöllnir'in gelişiyi birlikte Buz Devleri'ne karşı müthiş bir silah kazanmışlardı. Loki, başını kaybetmektense başka bir bedel ödemek istedi ama Brokk razı olmadı. "Öyleyse yakalayabiliyorsan yakala da görelim," diyen Loki, lafı söyler söylemez gözden birdenbire kayboldu, çünkü hem havada hem de suda koşmasını sağlayan özel ayakkabılar giyiyordu. Cüce, Thor'dan Loki'yi yakalamasını istedi ve Thor da öyle yaptı. Sonunda Brokk tam Loki'nin başını kesmek üzereydi

ki Loki, bahsin yalnızca başı üzerine olduğunu, boynuna zarar gelmemesi gerektiğini haykırdı. Bunun üzerine Brokk, Loki'nin dudaklarını birbirine dikmeye başladı. Kendi bıçağıyla bir kesik atamamıştı, ama kardeşinin çuvaldızıyla ufak delikler açtı ve bu deliklerden geçirdiği sırimla Loki'nin ağzını sıkı sıkı dikti. Bunu yaptıktan sonra da dikmek için kullandığı sırimi, Loki'nin dudaklarını yırtarak geri aldı³⁵.

35 Snorri'nin yazdığı *Edda I*, 340-346.

İdun'un Kaçırılışı

Dev Kadını Skadi'nin Æsir arasına nasıl kabul edildiği ve babası Thjazi'nin cinayetinin bir telafisi olarak Njord'un Skadi'ye eş olarak verildiği hikâye zaten anlatıldı. Loki'nin hileleri bu olaylara doğrudan etki etmişti. Zamanında Loki ve Hoenir'i yanına alan Odin, yiyecek bulmanın çok zor olduğu dağlar ve çorak araziler üzerinden gidecekleri bir yolculuğa çıktı. Nihayetinde bir vadiye indiler ve bir sığır sürüsüyle karşılaştılar, sürüden birini kapıp ateş yaktılar ve eti kaynatmaya başladılar. Piştiğini varsayıp eti ateşin üstünden aldılar ancak et hâlâ çiğdi, bu yüzden bir süre daha kaynatmak zorunda kaldılar. İkinciye aynı şey olduğunda bu tuhaf olayın sebebinin ne olduğunu tartışmaya başladılar. O sırada bir ağacın altında oturuyorlardı ve tepelerinden gelen bir ses duyular. Bu ses, etin bir türlü pişmeme sebebinin ağaçta tüneyen canlı olduğunu söylüyordu. Daha dikkatlice bakınca ağaçta kocaman bir kartal olduğunu gördüler. Kartal, öküzin etiyle kendi açlığını da dindirirlerse etin çok geçmeden pişeceğini söyledi. Tanrılar buna rıza gösterdiler, böylece kartal aşağı doğru süzüldü ve etin hem ön butlarını hem de arka butlarını kaptı. Loki bunu görünce o kadar sinirlendi ki bir sopa alıp kartala vurdu. Bunun üzerine kartal uzaklara doğru uçmaya başladı ama sopanın bir ucu kartalın vücuduna âdeta yapıştı, diğer ucuyrsa Loki'nin elinde kaldı. Böylece Loki, kollarının kopacağını düşündüğü o âna kadar ağaçların ve tepelerin üzerinde sürüklendi. Merhamet etmesi için kartala yalvardı ama İdun'u ve elmalarını Asgard'dan kaçırmaya söz

verene dek kurtulamadı. Ancak yemin edip kartalın bu isteğini gerçekleştireceğine söz verdikten sonra, dostlarının yanına dönebildi. Böylece Asgard'a geri döndüler. Kartal'ın Loki'ye verdiği süre dolmak üzereyken Loki İdun'a gidip Asgard'ın sınırlarının ötesinde bulunan ormanlık bir alanda çok özel elmalar keşfettiğini söyledi. Hiç şüphesiz İdun, bu elmaları almayı çok isterdi ve bunun için de elmaların keşfedildiği yere gitmesi gerekecekti. Üstelik karşılaştırmak için kendi elmalarını da yanına alsa iyi olurdu. Bunun üzerine İdun gözlerinin bağlanmasına izin verdi ve aniden kartal çıkagelip onu kaçırdı. Kılık değiştirmiş Dev Thjazi'den başkası olmayan bu kartal, İdun'u Thrymheim'deki meskenine taşıdı ve bir süre boyunca orada tuttu. Æsir, çok geçmeden İdun'un elmalarının yokluğunu hissetmeye başladı, çünkü saçları ağarmaya, bedenleriyse yaşlanmaya başlamıştı ve gençliklerini geri getiremiyorlardı. İdun'un ortadan kayboluşunu araştırmak için ciddi bir toplantıda bir araya geldiler. Sonra aralarından biri, İdun'un Loki'yle birlikte Asgard'ın dışına doğru yürüdüğüne şahit olduğunu söyledi. Tanrılar Loki'yi huzurlarına çağırarak onu ölümle ve korkunç işkencelerle tehdit ettiler. Loki o kadar korkmuştu ki Freyja doğan kılığını ödünç vermeyi kabul ederse şayet İdun'u geri getirebileceğine dair söz verdi. Bu isteği kabul edildi ve Loki doğan kılığında Jotunheim'e doğru uçtu. Tam da Thjazi'nin balık tutmak için denize açıldığı, İdun'un ise evde yalnız olduğu bir vakitte Thrymheim'e vardı. İdun'u bir cevize dönüştürdü ve onu yanına alır almaz uçabildiği kadar hızla uçmaya başladı. Ama çok geçmeden Thjazi eve döndü ve İdun'u bulamayınca kartal şekline bürünüp Loki'yi kovalamaya başladı. Kartal, doğanla olan arayı yavaş yavaş kapatıyordu. Æsir, iki kuşun birbirine iyice yakınlaştığını görünce, Asgard'ın surlarının dışına hemen bir talaş yığını yığdılar. Loki içeri girer girmez de bu talaşları alev verdiler. Kartal zamanında duramadı ve doğrudan büyük ateşin içine daldı. Kanatları alev aldı ve uçmaya devam edemedi. Böylece Æsir Tanrıları, Thjazi'yi ele geçirdiler ve Asgard'ın kapılarının hemen girişinde onu öldürdüler.

Thjazi, en korkunç devlerden biriydi. Babası Olvaldi o kadar

zengindi ki Thjazi ve iki kardeşi Idi ve Gang, mirası bölüşecekken altınları kucak dolusu bölerek ayırmak zorunda kalmışlardı. Thjazi'nin kızı Skadi, babasının ölümü için kefalet talep etmek için Asgard'a geldiğinde, bir eş seçme izni verildiğinde memnun kalmadı; aynı zamanda Æsir'in kendisini güldürmesini istedi ki bu neredeyse imkânsız gibi görölüyordu. Acil durumla ilgilenmesi için yine Loki'ye başvuruldu, bunun üzerine Loki bir keçiyile edebe aykırı münasebetlerde bulundu ve Skadi elinde olmadan gülmeye başladı. Sonrasında Odin, Thjazi'nin iki gözünü eline aldı ve gök-kubbeye fırlattı, devin gözleri göklerde birer yıldız olarak kaldı³⁶.

36 Snorri'nin yazdığı *Edda I*, 208-214.

Thor'un Jotunheim'e Yaptığı Talihsiz Yolculuk

Yıldırım Tanrısı Thor, devlerin en azılı düşmanıydı. Buna rağmen onlarla karşılaşmalarında galip çıkan her zaman o değildi. Günlerden bir gün keçileri ve Loki'yle beraber yol alıyordu, hava kararınca köylülerin yanında kalmaya karar verdiler. Thor burada keçilerini kesti, derilerini yüzdü ve yemek için hazırladı. Sonra köylü adamı, eşini, oğlunu ve kızını yemeğe ortak olmaları için davet etti, yalnız tüm kemikleri keçilerin derisinin içine koymalarını istedi. Yalnızca biri hariç hepsi bu isteğe boyun eğdi. Çiftçinin oğlu Thjalfi, iliği yemek için uyluk kemiklerinden birini kırmıştı. Şafak vakti gelince Thor uyandı, kıyafetlerini giydi, Mjöllnir'i havaya kaldırdı ve çekiciyle keçilerin derilerini kutsadı. Çok geçmemişti ki keçiler ayaklandı, tıpkı önceki günkü gibi capcanlıydılar. Fakat içlerinden birinin arka ayağı topallıyordu. Bunun üzerine Thor, köylünün ya da ailesinden birinin uyluk kemiğini kıracak kadar dikkatsiz davrandığını anladı. Öfkeyle kaşlarını çattı, çekicini öyle sıkı sıkı tutuyordu ki parmak boğumları bembeyaz kesildi. Köylü ve ailesi, merhamet dileyip telafi olarak ellerindeki her şeyi vermeyi teklif ettiler. Thor, karşındakilerin ne kadar çok korktuğunu görünce öfkesi dindi ve yatıştı. Fidyе olarak köylünün iki çocuğunu yani oğlu Thjalfi ve kızı Roskva'yı almayı kabul etti, o andan sonra bu ikisi Thor'u takip etmeye başladılar.

Keçileri köylüye bırakan Thor, Jotunheim'e olan yolculuğu-

na devam etmek için yola koyuldu. Önce kıyıya vardı, sonra okyanusun derinliklerini aştı ve beraberindekilerle birlikte bir kez daha karaya ayak bastı. Çok geçmeden büyük bir ormana vardılar, karanlık çökene kadar bu ormanda zikzak çizip durdular. Ayağı çabuk olan Thjalfi, Thor'un erzakla dolu heybesini taşıyordu. Yol boyunca yemek olarak toplayabilecekleri çok az şey vardı. Gece çökünce başlarını bir yere sokabilmek için etrafa bakındılar ve devasa bir baraka buldular, barakanın yan tarafındaki kapısı en az baraka kadar genişti. İçeri girdiler ve uyumak için uzandılar. Gece yarısı öyle şiddetli bir deprem oldu ki tüm bina adeta yerinden oynamıştı. Thor dostlarını uyandırdı ve orta duvardaki kapıyı göstererek daha küçük olan odaya gitmelerini söyledi, kendisiyse Mjöllnir'i eline alıp binanın eşiğine oturdu. Thor'un kulakları büyük bir patırtı ve velveleyle çınılıyordu. Sabah olunca dışarı çıktılar ve yakınlarda, ormanın içinde uzanmış muazzam cüsseli horlayan bir adam gördüler. Thor, gece duyduğu gürültüye sebep olan şeyin ne olduğunu anlamıştı. Güç kemerini iyice sıktı, ancak tam o sırada devasa adam uyandı ve (söylenene göre) Thor hayatında ilk kez hemen gücüne başvurmak istemedi. Bunun yerine adamın ismini sordu. Adam cevap verdi: "Adım Skrymir. Ben de senin adını sorardım ama gerek yok, çünkü senin Asa-Thor olduğunu biliyorum. Eldivenime ne yapmışsınız böyle?" Skrymir, bu sözleri söyler söylemez eğilip eldivenini yerden aldı. Thor, geceyi geçirdikleri barakanın aslında devin eldiveni olduğunu, küçük odanın ise başparmağı kısmı olduğunu fark etti. "Beraber seyahat edelim mi?" diye sordu Skrymir. "Olur," dedi Thor. Yola çıkmadan önce iki grup ayrı ayrı kahvaltılarını yaptılar; Skrymir kendi heybesinden, Thor ve beraberindekilerse kendi heybelerinden yediler. Sonra Skrymir, yiyecekleri tek bir heybeye koymayı teklif etti. Thor bu teklife razı oldu, böylece Skrymir hem onların erzağını hem de kendi erzağını tek bir heybeye koyup omzuna attı. Skrymir, gün boyunca diğerlerinin önünden devasa adımlarla yürüdü, akşam olunca da kocaman bir meşe ağacı bularak gece yatacakları yeri belirledi. "Ben burada uyuyacağım, heybeyi alıp yemeğinizi yiyebilirsiniz," dedi. Hemen sonra uykuya daldı ve şiddetle hor-

lamaya başladı. Thor, heybenin düğümünü açmaya koyuldu ama başaramadı. O kadar çabalamasına rağmen çok vakit kaybedince öfkelenmeye başladı, Mjöllnir'i iki eliyle kavrayıp Skrymir'in kafasına vurdu. Skrymir uyanarak "Başıma bir yaprak mı düştü?" diye sordu. Ardından "Yemeğinizi yediniz mi?" dedi. "Evet, yedik," diye cevap verdi Thor. "Biz de şimdi yatıyorduk." Gece yarısı Thor, yine Skrymir'in horlayışıyla ayağa fırladı, tüm orman bu sesle yankılanıyordu. Devın yanına gitti, çekicini havaya kaldırdı ve alnına öyle bir darbe indirdi ki çekicinin ucu devın kafatasına kadar gömüldü. Skrymir uyanıp sordu: "Şimdi ne oldu? Başıma bir meşe palamudu mu düştü? Thor, sen ne yapıyorsun?" Thor, yeni uyandığını ve vaktin geceyarısını henüz geçtiğini söyleyip oradan uzaklaştı. "Ah ona üçüncü kez bir vurabilsem, işte o zaman bir daha asla gün yüzü göremez," diye düşündü Thor kendi kendine. Skrymir tekrar uykuya dalana kadar bekledi. Günün doğmasına az bir zaman kala dev yeniden uykuya daldı ve Thor hemen devın yanına giderek tüm gücüyle şakaklarına darbe indirdi, öyle ki bu kez çekici sapına kadar devın kafatasına gömüldü. Skrymir uyanıp, eliyle çenesini kaşıdı ve şöyle dedi: "Herhalde tepemdeki ağaçta kuşlar var, dalların üstünden kafama bir şey düşüp duruyor. Sen uyanık mısın Thor? Hadi, yola çıkma zamanı geldi, Utgard Kalesi zaten çok uzakta değil. Kendi aranızda konuşurken duydum, benim çok büyük olduğumu söylüyordunuz, ama Utgard'a vardığınızda benden çok daha büyük adamlar göreceksiniz. Ayrıca izin ver giderayak sana iyi bir tavsiye vereyim: Çok böbürlenme. Utgard-Loki'nin yanındakiler, çok böbürlenene küçük adamlara tahammül etmezler. Belki geri dönmek istersin ki bu yapabileceğin en akıllıca şey olur. Ama ille de gideceğim diyorsan doğruya doğru ilerle. Ben burada gördüğün dağlara, kuzeye doğru gideceğim." Skrymir, bu sözleri söyledikten sonra erzak heybesini omzuna atıp ormanın dışına doğru yürüdü. Thor ve yanındakiler, onun gitmesine çok memnun oldular.

Thor ve yoldaşları gün ortasına dek yürüdüler. Ardından açık arazinin ortasında yükselen bir kaleyle karşılaştılar, bu kalenin tepesini görebilmek için kafalarını öyle fazla kaldırdılar ki baş-

ları enselerine değiyordu neredeyse. Kalenin içine açılan geçitler demir parmaklıklarla kapatılmıştı, fakat küçük kapağın yanından içeri sokuldular ve kocaman bir salonla karşılaştılar, buraya doğru yürümeye başladılar. Kapı açıktı. İçeri girdiler ve muazzam boyutlardaki birçok adamın oturaklar üstünde oturduğunu gördüler. Kral Utgard-Loki de bu adamlar arasındaydı. Thor ve yoldaşları Kral'ı selamladılar, ama Utgard-Loki yalnızca kmseyci bir kahkaha atıp karşısındaki minik adamın Binici Thor olup olmadığını sordu. "Hiç şüphesiz göründüğünden daha byksndr," dedi. "Söyleyin bakalım, sen ve yoldaşların ne gibi işlerde iyisiniz? Ayırt edici bir yeteneği olmayan hiç kimse bizim konuğumuz olamaz." Diğerlerinin arkasında dikilen Loki söz aldı: "Sonucunu görmeye dünden hazır olduğum bir yeteneğim var, buradaki hiç kimse benden daha hızlı yemek yiyemez." Utgard Loki cevap verdi: "Birazdan ğreniriz." Sonra Logi adındaki bir adama oturduğu yerden kalkıp ne çıkmasını, Loki'yle yemek yeme yarışı yaparak yeteneğini göstermesini emretti. st et dolu büyük bir tahta içeri getirildi ve zemine bırakıldı. Et dolu tahtanın bir ucuna Loki, diğer ucuna Logi oturdu ve bütün gleriyle yemeye başladılar. Nihayetinde tahtanın ortasında buluştular, fakat Loki yalnızca eti yerken; Logi etlerle birlikte kemikleri, bir de üstüne tahtayı yemişti. Dolayısıyla Loki yarışı kaybetti. "şuradaki genç ocuk ne yapar?" diye sordu Utgard-Loki. "Ben de biriyle koşu yarışı yapmak isterim," dedi Thjalfi. "yleyse çok hızlı koşman gerekecek," oldu Utgard-Loki'nin cevabı. Sonra açıklığa giderek Hugi adındaki küçük bir adamdan, Thjalfi ile yarışmasını istedi. İlk yarışta Hugi o kadar ne geçti ki hedefe dokunup geri döndüğünde yolda Thjalfi'yle karşılaştı. "Eğer kazanmak istiyorsan bacaklarını azıcık daha amalısın ama şu na dek bizi ziyaret eden en hızlı koşucu sensin doğrusu," dedi Utgard-Loki. İkinici yarışta Hugi hedefe dokunup geri dönmüştü ki Thjalfi'nin hâlâ koşacak epey mesafesi vardı. "ok iyi, çok iyi ama üçüncü kez de koşsanız sonucun değişeceğini sanmıyorum," dedi Utgard-Loki. Ardından bir kez daha koştular. Hugi hedefe dokunup geri döndüğünde, Thjalfi daha yolun yarısını bile tamamlayamamıştı. Herkes, bu

yarışı da bitmiş olarak kabul etti. “Bizimle ne gibi bir yarışa girişebilirsin Thor? Güçlerin hakkında muhteşem övgüler duyduk,” dedi Utgard-Loki. “Aranızda içmek isteyen biri varsa, onunla içebilirim,” diye cevap verdi Thor. “Pekâlâ,” dedi Utgard-Loki. Ardından salona geri dönüp, içki taşıyıcısını çağırdı. Kusur işleyen adamları, büyük bir boynuzdan içki içmekle cezalandırılıyordu, işte bu boynuzun getirilmesini emretti. “Eğer biri bu boynuzu tek içimde bitirebilirse gözümüze girer; zira bazıları iki çekişte anca bitirebiliyor. Ancak üç çekişe ihtiyacı olan zayıf adamların aramızda barınması söz konusu olamaz.” Thor, baktığında boynuzun çok geniş olmadığını ama epey uzun olduğunu gördü. Çok susamıştı ve boynuzu dudaklarına götürüp kana kana içti, ikinci kez yudum almak için kafasını kaldırmasına gerek kalmayacağını düşünüyordu. Ancak ne kadar içebildiğine bakmak için durduğunda, sanki içkiyi hiç azaltamamış gibi geldi. “Güzel içtin ama çok fazla içtiğin de söylenemez. Doğrusu biri bana Asa-Thor’un aslında o kadar da iyi bir içici olmadığını söylese buna inanmazdım, eminim ikinci yudumunda boynuzu boşaltacaksın,” dedi Utgard-Loki. Thor hiçbir cevap vermedi, alabileceği en büyük yudumu aldı; buna rağmen boynuzun öbür ucu hâlâ Thor’un düşündüğü gibi yukarı kalkmamıştı. Durup baktığında ilk içişinden daha da az içmiş gibi geldi, en azından artık boynuzun içindeki içki dökülmeden taşınabilecek bir seviyeye inmişti. “Üçüncü kez içmek ister misin bilemem ama çoğunu bıraktın zaten. Eğer diğer oyunlarda da bu kadar beceriksiz çıkarsan, Æsir içinde sahip olduğun büyüklüğü bizim aramızda kazanamazsın, haberin olsun,” dedi Utgard-Loki. Thor öfkeleni, boynuzu bir kez daha dudaklarına götürdü. Tüm gücüyle içmeye başladı, sınırlarını zorlayana dek içti. Durup baktığında içki seviyesinin çok az azaldığını görmüştü ama artık içmek istemiyordu. “Tahmin ettiğimiz kadar büyük bir adam olmadığın aşikâr. Belki şansını başka oyunlarda denemek istersin, zira görünüşe göre bu oyunda şansın yaver gitmedi, değil mi?” dedi Utgard-Loki. Thor cevap verdi: “Risk almaya hazırım. Fakat söylemeliyim ki buradaki gibi içseydim, evimde, Æsir arasında büyük övgüler kazanmıştım bile.” Utgard-Loki söze girdi:

“Küçük çocuklarımız bazen kedimi yerden kaldırarak eğleniyorlar; bu çok küçük bir oyun, gelgelelim senin düşündüğüm kadar yüce olmadığımı kendi gözlerimle görmesem böyle bir şeyi sana asla önermezdim.” Salonun zeminine büyük bir gri kedi getirildi. Thor öne çıktı, elinin birini kedinin göbeğinin altına koyup kaldırdı. Ama Thor ne kadar zorlarsa, kedi de o kadar yay biçimini alıyordu; Thor kolunu yukarı uzatabildiği kadar uzattı ama kedinin yalnızca tek bir patisi yerden havalanmıştı. Yani Thor, bu oyunu da kaybetmişti. Utgard-Loki pek fazla şaşırmadığını, çünkü Thor’un etraftaki adamlara kıyasla minik bir adam olduğunu söyledi. “Eğer çok küçük olduğumu düşünüyorsanız içinizden biri gelip benimle güreşsin, şu an gerçekten çok öfkeliyim,” diye cevap verdi Thor. Utgard-Loki söze girdi: “Bu salondaki hiçbir adam, seninle güreşme tenezzülünde bulunup kendini alçaltmaz ama yaşlı bakıcım Elli’yi çağırayım madem.” Bunun üzerine Elli adlı kadın geldi ve Thor ile güreş tuttu, fakat Thor ne kadar sıkı tutmaya çalışırsa çalışsın, Elli de o denli sıkı duruyordu; nihayetinde Elli kendi numaralarından birkaçını kullanmaya başladı ve Thor tek dizinin üstüne çökmek zorunda kaldı. “Sanırım bu kadar yeter, Thor buradaki hiç kimseye güreş konusunda kafa tutamazmış,” dedi Utgard-Loki. Bunları söyledikten sonra Thor ve yoldaşlarına oturacakları yerleri gösterdi. Thor ve dostları geceyi orada geçirdiler ve büyük bir misafirperverlikle ağırlandılar.

Sabah kalkıp yolculuklarına devam etmek üzere hazırlandılar. Utgard-Loki, bizzat gelip Thor ve yoldaşları için her türden yiyecek ve içeceklerle donatılmış bir masa hazırlanmasını istedi. Ardından yola çıktılar. Utgard-Loki, gruba kalenin dışına kadar eşlik etti. Tam ayrılacakları sırada Thor’a, bu seyahat hakkında ne düşündüğünü sordu. Thor, şanına şan katamadığını, üstelik geride bıraktığı şanın da yalnızca güçsüz bir adamın şanından ibaret olması yüzünden derin bir hayal kırıklığı yaşadığını söyledi. “Öyleyse sana doğruları söyleyeyim. Zira artık kalenin dışına çıkmış bulunuyorsun. Yaşadığım ve hükmettiğim sürece, asla ama asla bu kaleye tekrar girmene izin vermeyeceğim. Eğer ne kadar güçlü olduğunu bilseydim, en baştan girmene izin vermezdim, çünkü

az kalsın başımıza büyük dertler açacaktın. Senin ve yoldaşlarının gözünü boyadık. Ormanda seninle karşılaşan dev aslında bendim. Heybeyi, nasıl açacağını tahmin edemeyesin diye trol demiriyle bağlamıştım. Sen farkında değildin, eğer koruma olarak hemen ileride göreceğin devasa dağı büyüyle aramıza sokmasaydım, bana vurduğun her darbe beni doğrudan öldürürdü. Şimdi o dağın üstünde her biri bir diğerinden derin üç çukur göreceksin, işte bu çukurların hepsi senin darbelerinin bıraktığı izler. Aynı şeyi oynadığımız oyunlarda da yaptım: Loki epey acıkmıştı ve çok iyi yedi, ama aynı anda hem eti hem de et tahtasını yiyen Logi (*logi=ateş*) önüne geçilemeyen yangından başkası değildi. Thjalfi'nin yarıştığı genç Hugi, benim düşüncelerimdi (*hugr*) ve tabii ki Thjalfi'den daha hızlıydı. Sen boynuzdan içmeye başladığında o kadar hayrete düştüm ki gözlerime inanamadım, çünkü boynuzun diğer ucunda okyanusun ta kendisi bulunuyordu. Eğer dikkatle bakarsan su seviyesinin alçaldığını görebilirsin, buna deniz çekilmesi diyoruz. Kediye kaldırdığındaysa hepimiz telaşa düştük; aslında bu kedi tüm toprakları çevreleyen Midgard Yılanı'ydı, fakat sen onu öyle bir kaldırdın ki yılanın başı ve kuyruğu havaya kalktı. Elli'yle yaptığın güreşin de mucizeden farkı yoktu, çünkü yaşayan ve bundan sonra da yaşayacak herkes, onun (*elli=yaşlılık*) önünde diz çökmek zorunda. Artık ayrılıyoruz ve bence bir daha hiç dönmemen ikimiz için de hayırlı olur, çünkü gelecekte bu tür yeteneklere karşı kendimi savunmaktan çekinmem,” dedi Utgard-Loki. Thor, Utgard-Loki'ye vurmak için çekicini kaldırdı ama dev çoktan kaybolmuştu bile. Thor bir daha kaleyi göremedi, bu yüzden Thrudvang'a geri dönmek zorunda kaldı. Ancak çok geçmeden başka bir yolculuğa daha çıkacaktı ve bu kez kozlarını Midgard Yılanı'nın ta kendisiyle paylaşıacaktı.

Thor'un Hymir'i Ziyareti

Thor'un Dev Hymir'i ziyareti, hem *Manzum Edda*'da (*Hymiskviða*) şiir biçimiyle hem de Snorri'nin yazdığı *Edda*'da nesir biçimiyle kendine yer buluyor. *Edda*'daki şiirde mit, Ægir tarafından verilen bir ziyafette toplanan tanrıların, büyülü sanatlar aracılığıyla Deniz Tanrısı'nın elinde bir sürü kazan olduğunu öğrenmesiyle başlıyor: Thor, Ægir'in Æsir'den aşağı olduğunu ima etmişti; bunun üzerine Ægir, intikam amacıyla Thor'dan, tüm Æsir'e yetecek kadar birayı tek seferde mayalayabileceği kadar büyük bir kazan bulmasını istedi. Tabii o zamana kadar hiç kimse bu kadar büyük bir kazanın varlığından haberdar değildi, ancak nihayetinde Tyr öne çıkıp Elivagar'ın doğu bölgesinde yaşayan babası Dev Hymir'in bir mil derinliğinde bir kazana sahip olduğunu söyledi. Ne var ki bu kazanı hileler yapmadan ele geçirmek imkânsızdı. Böylece Thor ve Tyr, Asgard'dan yola çıktılar; yolları üzerinde Egil isimli bir adamın evine vardılar. Keçileri buraya bıraktılar ve Hymir'in çiftliğine yayan devam ettiler, fakat oraya vardıklarında devin ava çıktığını öğrendiler. Salona girdiklerinde Hymir'in eşini gördüler, bu dev kadının tam dokuz yüz başı vardı. Hymir'in kızı, Tyr'ün annesi, her şeye rağmen onları nezaketle karşılayıp odada asılı olan sekiz devasa kazanın arkasına sakladı, çünkü (söylenene göre) Hymir ziyaretçilerden pek hoşlanmazdı. Epey süre sonra Hymir eve geldi. Eşiğe adımını attığında, donmuş sakalından sarkan buz saçakları çınlayan bir ses çıkardı. Kızı, Hymir'i hoş sözlerle karşıladıktan sonra Thor ve Tyr'ün onu görmeye geldiği-

ni söyledi: “İşte şuradalar, merdivenin altındaki kolonun ardında saklanıyorlar.” Dev Hymir, delici bakışlarıyla öyle öfke saçmıştı ki kolon hemen oracıkta paramparça oldu ve giriş ikiye ayrıldı; yere düşen kazanlardan biri hariç hepsi tuzla buz oldu. Kırılmayan kazan çok özenle dövülmüştü. Thor ve Tyr, artık saklandıkları yerden çıkmışlardı. Hymir, devlerin amansız düşmanını kendi çatısı altında bulduğu için huzursuzdu. Akşam yemeği için üç öküz keşildi ve Thor tek başına ikisini yedi. Ertesi gün Hymir, gerçekten yemek isteyecekleri bir şeyler bulmak için ava çıkmayı önerdi. Öte yandan Thor, eğer Hymir yemi ayarlarsa bir tekneyle denize açılacaklarını öne sürdü. Hymir kendi sığır sürüsünü işaret etmişti ki Thor hemen gidip kocaman siyah boğanın kafasını kopardı. Böylece Thor ve Hymir denize açıldı, o kadar açılmışlardı ki dev telaşa kapılmaya başladı, ardından balık tutmaya başladılar. Hymir tek çekişte denizden iki balina çıkardı, bu sırada teknenin kış tarafında oturan Thor, kancaya boğanın kafasını taktı ve Midgard Yılanı’nın yemi yutması için beklemeye koyuldu. Tabii çok geçmeden Yılan, yemi yutup kancaya takıldı. Thor, yakaladığı hayvanı teknenin kenarına kadar çekti ve yılanı çekiciyle öyle bir vurdu ki darbenin sesiyle dağlar yankılandı, tüm diyar sallandı. Fakat oltanın ipi koptu ve Midgard Yılanı tekrar denizin derinliklerine indi. Eve doğru kürek çekerlerken Hymir asabi asabi oturuyordu, tek kelime söylemedi. Karaya ayak bastıklarında, Thor’dan ya tekneyi çekmesini ya da içindekileri içeri taşımasını istedi, iki türlü de onun gücünü test etmeyi düşünüyordu. Bunun üzerine Thor, teknenin baş kısmından tuttu ve içindeki sintineyi dökmeden tekneyi karaya çekti; ardından kürekleri ve kovaları alıp götürdü, en sonunda da balinaları sırtlayıp sanki çocuk oynucağıymış gibi eve taşıdı. Hymir yine de ikna olmamıştı. Thor, hem tekneyi hem de içindeki yükleri taşıyacak kadar güçlüydü, ama Hymir’in kadehini parçalayabilecek güce sahip miydi, işte orası belli değildi. Thor, bu kadehi taştan bir kolona fırlattı, kolon kırıldı ama kadehe hiçbir şey olmadı. Bunun üzerine Tyr’ün annesi Thor’a, kadehi Hymir’in taş gibi sert alnına fırlatmasını önerdi. Thor söyleneni yaptı ve bu kez kadeh paramparça oldu, devin alnındaysa çizik bile yoktu.

Hymir, kadehi kırıldığı için üzgündü ama yine de bir mil derinliğindeki kazanı evin dışına taşıyabilirlerse onu alabileceklerini söyledi. Kazanı kaldırmayı önce Tyr denedi, ama bir santim bile kıpırdatamadı. Thor, bu vazifeyi de üstlenmek zorunda kalmıştı. Kazanı öyle sıkı sıkıya kavradı ki ayakları zemine gömülüyordu. Nihayetinde kazanı başının üstüne kaldırmayı başardı ama kazan çok büyüktü, öyle ki tutacakları Thor'un topuklarına çarpıp şangır şangır sesler çıkarıyordu. Aceleyle arkasına bile bakmadan büyük bir mesafe kat eden Thor, bu şekilde gidiyordu ki bir süre sonra Hymir ve Çok Başlı Devler'den oluşan bir ordunun doğu tarafından yuvarlanan bir kaya gibi hızla geldiğini gördü. Kazanı omuzlarından attı, çekicini savurdu ve gruptaki herkesi öldürdü. Daha epey yolu varken keçilerinden biri, ayağındaki sakatlık yüzünden sendeleyip yere düştü, bu aksilik hilebaz Loki'nin suçu³⁷. Thor, en sonunda kazanı toplanmış tanrıların huzuruna getirdi, Ægir o günden sonra verdiği yıllık ziyafetlerde tüm Æsir için bira mayalamak zorunda kalacaktı.

Snorri'nin yazdığı *Edda*'ya göreyse hikâye şöyle: Thor, keçileri ya da savaş arabası olmadan, bir "delikanlı" kılığında tek başına yola çıktı ve akşam vakti Hymir'in meskenine vardı. Geceyi orada geçirdi. Her ne kadar Dev Hymir, bu kadar genç ve küçük bir delikanlının pek yardımcı olacağını düşünmese de sabah vakti onu da balığa götürmeye razı oldu. Thor, Hymir'den yem istedi. Yemi kendisinin ayarlaması söylenince Hymir'in en iri boğası, Gök Gürültüsü'nün (*Himinhrjótr*) başını kopardı. Kürekleri Thor çekiyordu ama Hymir çok hızlı gittiklerini düşünüp Thor'a durmasını söyledi, çünkü her zaman balık tuttuğu bölgeye çoktan varmışlardı ama Thor daha fazla açılmak istiyordu. Bir süre gittikten sonra Hymir, Midgard Yılanı'ndan korktuğu için daha fazla açılmanın tehlikeli olacağını söyledi. Buna rağmen Thor kürek çekmeye devam etti, Hymir artık hepten rahatsız olmuştu. Nihayetinde Thor kürekleri bir kenara bıraktı, sağlam bir ip ve bu ipe uygun bir kan-

37 Loki, Egil'in oğlu Thjalfi'yi, uyluk kemiğini kırması için teşvik etmiş olabilir. Bu olayların geçtiği sözde zamanlara dair, *Edda* şiirlerinde hiçbir detay verilmemiş. Yalnızca "dağda yaşayan kişinin" bu zararı kendi çocuklarıyla "telafi ettiği" söyleniyor.

ca hazırladıktan sonra boğanın başını yem olarak taktı. İpi aşağı saldı, Midgard Yılanı yemi yuttu ve kanca yılanın damağına takıldı. Yılan oltayı öyle güçlü çekti ki Thor ayaklarını teknenin kenarlarına sabitlemek zorunda kaldı. Hepten sinirlenince Æsir gücünü ortaya çıkardı ve bir azman gibi oltaya asılmaya başladı, ayakları tekneyi delip geçti ve okyanusun dibine değdi. Nihayetinde yılanı teknenin kenarına çekmeyi başardı. Thor'un yılanı yönelttiği delici bakışları, yılanın da aynı şekilde Thor'a bakıp zehir saçması korkunç bir manzaraydı. Midgard Yılanı'nı ve tekneyi döven dalgaları gören Hymir'in korkudan rengi atmıştı, elini yem bıçağına attı ve oltanın ipini kesti, böylece yılan tekrar denize döndü. Thor, hayvanın arkasından çekicini fırlattı ama yine de onu öldüremedi. Bunun üzerine Hymir'e öyle bir yumruk attı ki gemi alabora oldu ve dev, kafa üstü denize çakıldı. Thor ise bata çıka kıyıya kadar yürüdü.

Thor'un Geirroed'u Ziyareti

Günlerden bir gün Frigg'in doğan görünümünü ödünç alıp zevk olsun diye uçan Loki, Geirroed'un meskeninde işlerin nasıl gittiğini merak etti. Bir pencere pervazına kurulup salona doğru baktı. Geirroed, adamlarından birine kuşu yakalamasını emretti. Ama bunu söylemesi yapmaktan daha kolaydı, Loki epey eğlenmeye başlamıştı. Bu yüzden bir süre boyunca pervazda durmaya devam etti, adam pencereye tırmanmadan önce kaçmak için yeterince zamanı olacağını düşünüyordu. Fakat tam uçacakken ayağı duvara sıkıştı ve ağa takıldı. Geirroed, iyice inceledikten sonra yakalanan hayvanın gerçek bir kuş değil, bir şekil değiştiren olduğunu anladı. Loki'yle konuştu ama bir cevap alamadı. Bunun üzerine Geirroed, Loki'yi bir kafese koydu ve ona üç ay boyunca yemek vermedi. Ardından kuşu kafesten tekrar çıkardı, artık Loki kim olduğunu söylemek zorundaydı. Kendi hayatını kurtarmak için Thor'u oraya getireceğine; üstelik bu ziyareti sırasında çekicinin, güç kemerinin ve demir eldivenlerinin de Thor'un yanında olmayacağına dair söz verdi. Loki'nin bu işi nasıl ayarladığı bilinmiyor ama bir şekilde Thor'u yola çıkardığı kesin. Loki ve Thjalfi de onunla birlikte gitti. Thor, yol üzerinde bir süre Dev Kadını Grid'in yanında kaldı, bu kadın Tanrı Vidar'ın annesiydi ve Æsir'in iyi bir dostuydu. Thor, bu kadından Geirroed'un hilebaz bir dev olduğunu, ona kafa tutmanın kolay olmayacağını öğrendi. Bu yüzden Grid, Thor'a bir güç kemeri, bir çift demir eldiven ve kendi asasını yani "Grid Asası"nı (*Gr̥ðarvolr*; *volr*=asa) ödünç

verdi. Thor çok geçmeden Vimur adındaki büyük nehrin kenarına vardı, bata çıka karşıya geçmek zorundaydı. Kemerini sıkılaştırdı, akıntıya asa yardımıyla karşı koyuyordu, bu sırada Loki de sıkı sıkı kemerine tutunuyordu. Nehrin ortasına vardığında su artık omuzlarını aşmaya başlamıştı. Thor şöyle dedi:

*Vimur, yükselme artık!
Bata çıka devlerin yurduna
Varmaktır amacım.
Şunu bil ki sen ne kadar yükselirsen
O kadar yükselecek,
Hatta gökleri aşacak, Æsir takatim.*

Bir süre sonra Thor, Geirroed'un kızı Gjalp'ın nehrin daraldığı taşlı duvarlar arasında bacaklarını geniş bir şekilde açmış halde dikildiğini gördü, suların kabarması onun işiydi. Nehrin yatağından bir taş alıp ona fırlattı, sonra şöyle dedi: "Nehri durdurmak istiyorsan, seti ağzına çekeceksin." Attığı taş hedefini bulmuştu, akıntı Thor'u kıyının yanına kadar taşıdı, Thor kenara iyice yakınlaşınca bir üvez ağacına tutunup karaya çıktı. "Thor'un kurtarıcısı, üvez ağacıdır," sözü bu olaydan gelir. Bir ozanın şiirine göre Thjalfi, Thor'un kalkanının kayışını kavrayıp karşıya bu şekilde geçmişti. Thor, Geirroed'un evine vardığında o ve yoldaşları içinde yalnızca tek bir sandalye bulunan keçi ahırında³⁸ ağırlandılar. Bu sandalyeye Thor oturdu ama hemen sonra sandalyenin onunla birlikte çatıya doğru yükselmeye başladığını fark etti. Thor, Grid Asası'nı bir kirişe sabitledi ve tüm ağırlığını sandalyeye verdi, bunun üzerine sandalyenin altında büyük bir patırtı ve inilti koptu. Bu inilti, Geirroed'un iki kızı Gjalp ve Greip'ten çıkıyordu. Kızlar, sırtlarını sandalyeye dayamışlardı, bu yüzden belleri kırılmıştı. Thor şöyle dedi:

İşte o an kullandım

38 Snorri'nin yazdığı Edda'daki bazı yazmalarda burası "konuk evi (guest-house)" olarak geçiyor.

*Tüm Æsir gücümü
Devlerin şuradaki yurdunda;
Geirroed'un kızları
Gjalp ve Greip,
Beni göklere hapsetme hevesi taşıdığında.*

Ardından Geiorred, Thor'u salona çağırıp yetenek oyunlarıyla gücünü kanıtlamasını istedi. Odamın her yanında büyük ateşler yakılmıştı, Thor tam Geirroed'un önünden geçiyordu ki dev, kısıracını eline alıp Thor'a doğru kızgın demir bir çubuk fırlattı. Thor, kızgın çubuğu demir eldivenleriyle yakalayıp havaya kaldırdı, o sırada Geirroed hemen sıçrayıp bir kolonun arkasına saklandı. Ardından Thor çubuğu öyle büyük bir güçle fırlattı ki demir çubuk önce kolonu, sonra da Geirroed'u ve arkasındaki duvarı delip geçti, en sonunda da gözden kayboldu.

Thor'un Rungnir ile M¼cadelesi

G¼nlerden bir g¼n Thor trolleri öld¼rmek için doğuya gittiğinde, Odin atı Sleipnir'in sırtında Jotunheim'e gitti ve Dev Rungnir'in meskenine doğru hızla ilerledi. Rungnir, altın miğferli bu adamın kim olduğunu merak etti, hem havada hem denizde at sürdüğüne göre çok müthiş bir atı olmalı diye düşündü. Odin, kendi atı gibi bir atın Jotunheim'in hiçbir yerinde bulunamayacağına dair başının üstüne bahse girdi. Rungnir, Altınyele adındaki atının daha hızlı olduğunu ileri sürerek öfkeyle atının sırtına atladı ve böbürlenlen Odin'in peşinden dörtmala at sürmeye başladı. Odin mahmuzlarını Sleipnir'e vurdu ve önde kalmaya devam etti ama Rungnir o dev öfkesine kendini öyle kaptırmıştı ki farkında bile olmadan Asgard'ın sınırları içine girmişti. Æsir, hemen dev oturup içki içmeye davet etti, o da bu davete icabet etti ve saraya girdi. Thor'un içki içerken kullandığı kadehler getirildi, Rungnir bu kadehlerin hepsini gık bile demeden bitirip sarhoş oldu, sonra başladı övünmeye: Valhalla'yı büsbütün kaldırıp Jotunheim'e taşıyacağını, Asgard'ı yerle bir edip Freyja ve Sif haricindeki tüm ilahları öldüreceğini, sağ bıraktığı iki tanrıçayı da kendi evine kaçıracağını söylüyordu. Kadehini doldurabilecek cesarete sadece Freyja'nın sahip olduğundan ya da tek başına Æsir'in tüm içkisini kısa zaman içinde bitirebileceğinden bahsedip hepten üsteliyordu. En sonunda tüm bu böbürlenmelerden bıkan Æsir, Thor'u çağırıldı. Thor göz açıp kapayıncaya kadar oraya vardı, çekicini elinde sallı-

yor, âdeta burnundan soluyordu. Thor, o pis dev Rungnir'e orada içme ve Valhalla'da durma iznini kimin verdiğini, sanki tanrılar için düzenlenmiş bir ziyafetlermiş gibi Freyja'nın ona neden içki doldurup durduğunu bilmek istedi. Rungnir, gözlerini pek de arkadaşça olmayan bir tavırla Thor'a çevirip bizzat Odin tarafından davet edildiğini ve ona geçiş izni verildiğini söyledi. Thor, eğer dev hemen oradan ayrılmazsa bu daveti tanımayacağını belirtti. "Silahsız birini öldürerek şan falan kazanamazsın Thor ama benimle dövüşecek cesaretin varsa eğer Grjottunagard'ın taşlık sınırlarında dövüşmeye ne dersin? Kalkanımı ve biley taşımlı evde unutmakla aptallık etmişim, zira eğer silahlarım yanımda olsaydı hemen burada dövüşürdük; fakat beni şu an, yani ben silahsızken öldürürsen herkesin dilinde bir korkak olacaksın," dedi Rungnir. Bu, birinin Thor'a teke tek düello önerdiği ilk andı ve Thor bu meydan okumayı hemen kabul etti. Rungnir tüm hızıyla oradan uzaklaştı, Jotunheim'deki evine vardığında devler cesaretinden dolayı onu takdir ettiler. Ancak yine de ne kadar büyük bir risk aldıklarını da biliyorlardı. Eğer en güçlü kahramanları Rungnir yenilirse başlarına gelmeyen kalmazdı. Bu yüzden kilden bir adam yapmaya başladılar, bu adam on dört kilometre uzunlukta olacaktı ve kollarının arasındaki mesafe de beş kilometre olacaktı. Bu adama yetecek büyüklükte bir kalp bulamıyorlardı ama en sonunda bir kısağın kalbinin işe yarayacağını düşündüler. Rungnir'in zaten taş gibi üç köşeli bir kalbi vardı; başı ve kalkanı da taşandı. Rungnir, kalkanının ardına geçti ve Thor'un Grjottunagard'a gelişini beklemeye koyuldu; biley taşımlı omzuna atmış dikiliyordu, korkunç bir görüntüydü. Bu sırada Mokkurkalfi adını taşıyan kilden dev, "Thor'u görünce o kadar korktu ki" eridi gitti. Thor, meydana Thjalfi ile birlikte gelmişti. Deve doğru yaklaşırken Thjalfi haykırdı: "Çok yanlış bir pozisyona sokmuşsun kendini, dev! Thor sana toprağın altından saldıracak." Bunu duyan Rungnir kalkanını ayağının altına alıp kalkanın üstünde durmaya başladı, bu pozisyonu daha yeni almıştı ki yıldırım ve gök gürültüsüyle birlikte çıkagelen Thor, tüm Æsir gücüyle öne çıkıp çekicini çok uzaklardan deve doğru fırlattı. Rungnir, biley taşımlı iki eliyle kav-

rayıp Thor'a fırlattı ama taş havadayken çekice çarpıp paramparça oldu. Rungnir'in parçalanan silahının bir kısmı yere düştü, işte içinden biley taşı çıkarılan tüm dağlar yere düşen bu parçacıklar sayesinde oluştu; silahın diğer kısmıysa Thor'un başına saplanıp onu yere yığdı. Havadaki çekiç Rungnir'in şakaklarına çarptı ve devin kafatasını tuzla buz etti. Rungnir, Thor'un hemen karşısında yere düştü, ayağı Thor'un boynuna gelmişti. Bu sırada Thjalfi de Mokkurkalfi'yi kolayca yenmişti. Ne Thjalfi ne de Æsir'den herhangi bir tanrı, Rungnir'in ayağını Thor'un boynundan kaldıramadı. Fakat çok geçmeden Thor ve Jarnsaxa'nın üç yaşındaki oğlu Magni meydana vardı, sanki oyun oynuyormuş gibi kolayca devin ayağını kaldırdı: "Keşke daha önce gelseydim de yalnızca yumruğumu kullanarak bu devi öldürseydim," dedi. Thor ayağa kalktı ve oğlunu epeyce övdü, zamanı gelince bu çocuğun büyük işler başaracağını söyleyip Rungnir'in atı Altınyele'yi ona ödül olarak verdi. Bunun üzerine Odin, bu denli müthiş bir atı kendi babası yerine dev bir kadından doğma oğluna verdiği için Thor'un hataya düştüğünü söyledi.

Thor artık Thrudvang'daki evine dönmüştü, ama biley taşı hâlâ kafasındaydı. Bu taştan kurtulabilmek için Cesur Aurvandil'in eşi Groa'nın yardımını istedi. Kadın, büyümlü sözcükler söylemeye başlayınca biley taşı Thor'un başından yavaş yavaş ayrılmaya başladı. Thor bu sözlerin işe yaradığını fark edince, yardımı karşılığında kadını mutlu etmek istedi. Bu yüzden kadına, kuzeye yaptığı yolcukların birinde Jotunheim'den çıkarken Aurvandil'i bir sepet içinde taşıyarak Elivagar Nehri'ni geçtiğinden bahsetti. Hatta bu hikâyenin kanıtı olarak da Aurvandil'in ayak parmaklarından birinin sepetten dışarı çıktığını, bu yüzden parmağın soğuktan donduğunu ve onu koparmak zorunda kaldığını anlattı. Daha sonra bu parmağı gökyüzüne fırlatmış, parmak orada bir yıldız dönüşmüştü ve o günden beri de Aurvandil'in Parmağı olarak anıldı. Thor, Aurvandil'in çok geçmeden eve döneceğini de ekledi. Groa, duydukları sonrasında o kadar mutlu olmuştu ki aklındaki tüm büyüleri unuttu; sonuç olarak biley taşını tam olarak çıkara-

madı ve bu taş Thor'un kafasından çıkıntı yapmaya devam etti. Bu yüzden hiçbir biley taşı çapraz pozisyonda yere atılmamalı, çünkü bu şekilde Thor'un başındaki biley taşı harekete geçermiş.

Thrym Mjöllnir'i Çalıyor

En nihayetinde Thor, Jotunheim'e girmenin bir yolunu bulup devlere tüm nefretini kustu. Sonrasında uzanıp uyudu, uyandı-ğındaysa çekicini bulamadı. Öfkeden kudurmuş bir halde tavsiye almak için hemen Loki'ye gitti. Loki, eğer Freyja kuş görünümünü kendisine ödünç verirse, çekici arayacağına dair Thor'a söz verdi. Freyja'nın rıza göstermesi üzerine Loki, Jotunheim'e uçtu. Bir tümseğin üstüne oturmuş, köpeklerinin altın bağlarını ören ve atlarının yelelerini kırpan Thursar Kralı Thrym'ün huzuruna çıktı. “Æsir'den ne haber? Ya da elflerden? Ayrıca, seni bir başına Jotunheim'e getiren şey nedir?” diye sordu Thrym. “Bir yerlerde yanlış olan bir şeyler var. Thor'un çekicini saklayan kişi sen olmazsın, değil mi?” diye cevap verdi Loki. Thrym karşılık verdi: “Evet, ben sakladım. Toprağın on üç kilometre altına sakladım, Freyja'yı bana eş olarak getirmediğiniz sürece o çekici hiç kimse oradan alamaz.” Loki, bu kötü haberi Asgard'a ulaştırdı. Ardından Thor ve Loki, Freyja'ya gidip Thrym'ün eşi olmayı kabul edip etmeyeceğini sordular. Bir hayli öfkelenen Freyja, sertçe “Hayır,” dedi. Bunun üzerine Æsir, atacakları sonraki adımı tartışmak için toplandı. Hiç kimse işe yarar bir öneri sunamadı, ta ki Heimdal öne çıkana kadar: Heimdal, Thor'un Freyja gibi giyinmesini, Brisings Kolyesi ve çeşit çeşit takılarla süslenmesini önerdi. Thor, bunun haysiyetini zedeleyeceğini söylese de en sonunda boyun eğdi. Böylece Thor'a gelin örtüleri giydirildi, Brisings Kolyesi takıldı, kemerine şingırdayan süsler bağlandı, başına bir tül atıldı ve tüm

vücudu kadın kıyafetleriyle sarıldı. Bir hizmetçi kılığına bürünen Loki'yle birlikte yola çıktılar. Thor'un keçilerinin çektiği bir arabaya bindiler, öyle bir hızla ilerliyorlardı ki dağlar ikiye yarıyor, toprak alev alıyordu. Loki ve Thor, Thursar Kralı'nın topraklarına yakınlaştıklarında Thrym, devlere ayağa kalkmalarını ve gelinin şerefine oturakları süslemelerini emretti. "Altın boynuzlu ineklerim, siyah boğalarım, hazine yığınlarım ve tepe tepe mücevherlerim var," dedi Thrym. "Artık yegâne dileğim Freyja ile evlenmektir." Akşam olunca iki konuğun önü yemeklerle donatıldı. Thor tek başına bütün bir öküzü, sekiz somonu ve kadınların bayıldığı lezzetli tatlıların hepsini yedi, üç testi likörü de su gibi içti. "Hiç bu denli bir iştahla büyük ısırmalar alan ve bu kadar likör içen bir gelin görmüş müydünüz?" diye sordu Thrym. Loki cevap verdi: "Freyja, sekiz gündür ağzına tek lokma yiyecek bile almamıştı, işte Jotunheim'e gelmek için bu kadar sabırsızlanıyordu." Thrym, tülün altındaki gelini öpmek için başını eğmişti ama gelin öyle delici bakıyordu ki dev ürküp geri çekildi. "Freyja neden bu kadar gaddarca bakıyor? Sanki gözlerinden alev püskürüyor," dedi Thrym. Loki yine cevap verdi: "Freyja, sekiz gündür bir an olsun uyumadı, işte Jotunheim'e gelmek için bu kadar sabırsızlanıyordu." Tam o sırada devin korkunç, yaşlı büyükannesi geldi ve bir gelin hediyesi istedi. Thrym, Mjöllnir'in getirilip gelinin kucağına konmasını emretti, böylece düğün devam edebilecekti. Thor, çekicini tekrar gördüğünde sevinçten âdeta deliye döndü. Çekicini eline alınca önce Thrym'ü, sonra çirkin kocakarıyı, en sonunda da tüm dev akrabaları bir bir parçalarına ayırdı. Onca badireden sonra Thor, çekicine kavuşmuştu böylece.

Brisings Kolyesi

Thor'un Loki'yle birlikte çıktığı seyahatlerin çoğunda Loki, bir arkadaş nasıl olursa Thor'a aynen öyle davranıyordu; en azından görüntüde arkadaş canlısıydı. Öte yandan Heimdal ve Loki arasında bitmek bilmeyen bir husumet vardı. Örneğin bu husumet, Loki Brisings Kolyesi'ni Freyja'dan çaldığında kendini göstermişti. Loki, takıyı Singastein'daki denize sakladı ve bir fok şekline bürünüp kolyenin başında nöbet beklemeye koyuldu. Heimdal da fok balığı şekline bürünerek Loki'yi çaldığı kolyeyi geri vermeye zorladı. Mitleri, eski ve otantik şekliyle karşımıza çıkaran Snorri'nin *Edda*'sında bulunan rasgele referanslardan biri olsa gerek.

Bu mitin, daha farklı ve daha az ilkel hali, on üçüncü yüzyıla ait efsanevi *Sorla þátttr* isimli eserde bulunabilir. Buradaki anlatıya göre Freyja bu kolyeyi dört cüceden almıştı. Fakat kolyeye çok imrenen Odin, Loki'den kolyeyi kendisi için çalmasını istedi. Loki, bunu yapmanın zor olacağını söyledi, çünkü Freyja'nın evi o kadar iyi inşa edilmişti ve o kadar iyi korunuyordu ki hiç kimse onun rızası olmadan içeri giremezdi. Buna rağmen Odin denemesini söyledi, Loki'nin boyun eğmekten başka çaresi yoktu. Loki evin kapısına varınca minicik bir açıklık bile bulamadı, bir sinek şeklini alıp uzun bir süre boyunca kilidin etrafında uçtu durdu, en sonunda kapının epey tepesinde minicik bir çatlak gördü ve buradan içeri girmeyi başardı. Freyja kolyesi boynunda uyuyordu, ama kolyenin klipsi görünmüyordu; bu yüzden Loki bu kez bir pire şeklini aldı ve Freyja'yı yanağından soktu, böylece Freyja uyanıp

diğer tarafa döndü. Bu şekilde kolyenin klipsi ortaya çıkmış oldu, Loki bir kez daha asıl şekline büründü ve kolyeyi alıp kaçtı. İçeriden açılabilen kapılardan birinden kaçıp bu kolyeyi Odin'e götürdü. Freyja, uyanır uyanmaz hırsızlığı fark etti ve şikâyet etmek için Odin'e gitti. Odin, ona kolyeyi tek bir şartla geri alabileceğini söyledi: Freyja, iki büyük kral arasındaki bir husumeti alevlendirecekti ve birbirlerine karşı hiç bitmeyen bir savaşa girmelerini sağlayacaktı, bu şekilde ölen savaşçılar dirilip tekrar savaşacaktı. Bu anlaşma, daha sonradan Hjadnings Savaşı'nın nedeni olacaktı.

Balder'ın Ölümü

Æsir'in yaşamı, her türden kargaşa ve yozlaşma içinde bir şekilde sürüp gidiyordu. Buna rağmen Balder, onlar için hâlâ saflık ve masumiyet tanrısıydı. O yaşadığı sürece kötülük ve vahşet evrendeki üstünlüğü ele geçiremezdi. Gelgelelim Balder'ın rahatsız edici kâbuslar görmeye başladığı bir dönem geldi, bu durum tüm tanrıları endişelendirmeye başladı. Æsir Tanrıları ve Tanrıçaları, bu delaletin anlamını tartışmak için herkesin katıldığı bir toplantı yaptılar. Bizzat Odin, Sleipnir'in sırtına atlayarak, çok önceden hayatını kaybetmiş kadın bir kâhine danışmak için Niflheim'in derinliklerine indi. Cehennemın yüksek duvarlarına vardı, kapının doğu tarafında kâhin kadının mezarının olduğu yerde durup ölüleri diriltmek için kullandığı büyülü sözcükleri dillendirdi. Mezarından kalkmak zorunda kalan kâhin, kendisini kimin rahatsız ettiğini sordu. "Üstümü karlar kaplamıştı, mezarımı yağmur dövmüş ve bedenime nemli çığlar düşmüştü; uzun zamandır ölüydüm," dedi kadın. Odin cevap verdi: "Benim adım Vegtam, Valtam'ın oğluyum. Söyle bana, Hel salonlarını kim için süslemişti?" "Likör Balder için mayalandı, Æsir'in başına bela olacak," diye cevap verdi kadın. "Öyleyse Balder'ın ölümü kimin elinden olacak?" diye sordu Odin. "Balder'ın ölümünü Hod getirecek," oldu cevabı. "Balder'ın ölümünün intikamını Hod'dan kim alacak?" "Rind'in Batı Sarayları'nda bir oğlu (Vali) olacak. Bu çocuk, Balder'ın katilini cenaze ateşine göndermeden ne ellerini yıkayacak ne de saçlarını tarayacak, zira onu bir gecelikken öldürecek."

Bunun üzerine Odin cevap verdi: “Konus, hemen susma. Daha öğrenmek istediğim çok şey var: O gün geldiğinde için için ağlayıp mendillerini havaya atacak genç kızlar kimdir?” “İşte şimdi söylediğin gibi Vegtam olmadığını öğrendim, sen Odin’sin,” diye cevap verdi kâhin kadın. “Sen de ne bir kâhinsin ne de bilge bir kadınsın, üç Thursar’ın annesisin.” “Evine dön Odin, ancak Loki özgürlüğünü geri kazandığında ve Tanrıların Alacakaranlığı yaklaştığında tekrar gel,” dedi kadın.

Frigg çok geçmeden var olan tüm “varlıklara” (ateşe ve suya, demire ve tüm metallere, taşlara, toprağa, ağaçlara, hastalıklara, canavarlara ve kuşlara, zehirlere ve yılanlara) Balder’a zarar vermemeleri için yemin ettirdi. Æsir Tanrıları artık güvende hissediyordu, hatta bir araya geldiklerinde bu durumu bir eğlenceye çeviriyorlardı: Balder dikilirken diğerleri ona oklar fırlatıyor, darbeler vuruyor ya da taşlar atıyordu, ancak ne yaparlarsa yapsınlar Balder bir türlü yaralanmıyordu. Bütün bunlar olup biterken Loki durumdan hiç memnun değildi. Bir kadın şekline bürünüp Fensalir’deki Frigg’i ziyaret etti. Frigg, kadına Æsir’in toplantılarında ne yaptığını sordu. “Balder’a bir şeyler fırlatıyorlardı, ama onu bir türlü yaralayamıyorlardı,” diye cevap verdi kadın. “Onu ne silahlar ne de ağaçlar yaralayabilir, çünkü tüm varoluşa yemin ettirdim,” dedi Frigg. “Tüm varlıkların, Balder’a zarar vermemek için yemin ettiği gerçekten doğru mu?” diye sordu kadın. “Evet, yalnızca Valhalla’nın batısında büyüyen ve ökseotu (*mistilteinn*) denen minik bitki hariç, çünkü bu bitkinin yemin etmesine gerek kalmayacak kadar küçük bir şey olduğunu düşündüm.” Sonra Loki oradan uzaklaştı, ökseotunu yanına alıp Æsir’in toplandığı yere götürdü. Hod, kör olduğu için çemberin dış tarafında dikiliyordu. Loki, ona Balder’a neden bir şeyler fırlatmadığını sordu. “Nerede dikildiğini göremiyorum ki, hem zaten bir silahım da yok,” diye cevap verdi Hod. “Olsun olsun, sen de diğerlerinin yaptığını yapmalısın, böylece Balder’ı sen de onurlandırmış olursun. Bu çubuğu alıp ona fırlat, ben sana nerede dikildiğini söyleyeceğim,” dedi Loki. Hod, ökseotunu eline aldı, Loki’nin talimatlarına uyarak pozisyonunu aldı ve Balder’a doğru fırlattı. Çubuk doğrudan Balder’ın

vücuduna saplandı ve Balder oracıkta yere yığılıp öldü. Böylece tanrıların ve insanların başına gelebilecek en büyük felaket gerçek oldu. Æsir Tanrıları, Balder'ın yere düştüğünü görünce korkudan tek kelime dahi edemediler, hiç kimse onu kaldırmak için bile olsa kılını kıpırdatamıyordu. Birbirlerine baktılar, hepsi birden bu işi yapan kişiye karşı öfke doluydu; ama bu cinayetin öcünü alamazlardı, zira bulundukları yer fazlasıyla kutlu bir mabet olarak kullanılıyordu. Bir süre boyunca ağlamaktan tek kelime dahi edemediler. Odin, bu darbenin etkisini herkesten daha çok hissetmişti, çünkü Balder'ın ölümüyle Æsir'in kaybedeceği şeyleri açıkça görmüştü. Tanrılar yavaş yavaş kendilerine geldikten sonra Frigg, Æsir arasında, Balder ile konuşmak ve onun Asgard'a geri dönmesine karşılık Hel'in ne istediğini öğrenmek için Cehennem Yolları'na gidecek bir gönüllü olup olmadığını sordu. Odin'in oğlu Cesur Hermod, gönüllü olduğunu belirtti. Yolculuk için Sleipnir'i ödünç aldı, atın sırtına bindi ve son hız yola koyuldu.

Æsir, Balder'ın bedenini alıp denize doğru taşıdı. Orada Balder'ın büyük gemisi Ringhorni, karaya çekilmiş bir halde bekliyordu. Gemi, Balder'ın cenaze ateşi için kullanılacaktı ama hiç kimse gemiyi oradan kımlıdatamadı. Tanrılar, Jotunheim'e bir elçi gönderip Dev Kadını Hyrokkin'i çağırtmak zorunda kaldı; Hyrokkin, engerek yılanlarıyla dizginleyip kontrol ettiği bir kurdun sırtında çıkageldi. Kurdun sırtından indi, Odin kadının bineğini zapt etme görevi için dört Vahşi Savaşçı (*Berserk*) ayarladı. Fakat bu savaşçılar, kurdu bir türlü zapt edemediler ve hayvanı yere yıgmak zorunda kaldılar. Dev Kadını Hyrokkin, geminin baş kısmına doğru yöneldi, gemiyi öyle bir hızla itti ki makaralar alev alıp toprak titredi. Öfkesine söz geçiremeyen Thor, kadının kafasını parçalamak istedi ama tanrılar araya girdi. Ardından Balder'ın bedeni gemiye taşındı; eşini o halde gören Nanna'nın kalbi kedere yenik düştü, böylece onun bedeni de cenaze ateşi için dizilen odunların üstüne kondu. Ateş yakıldı, Thor öne çıktı ve ateşi Mjöllnir ile kutsadı. Tam o sırada Lit adında bir cüce Thor'un önüne geçti, Thor bu cüceyi eliyle ateşe itip onun da yanmasına sebep oldu. Herkes cenazeyi görmek için gelmişti. Odin ve Frigg, Valkürler ve

Odin'in kuzgunları oradaydı. Frey, Gullinbusti ya da Slidrugtan-ni adıyla bilinen yabandomuzunun çektiği bir arabayla gelmişti. Heimdal, Altın Baş isimli atını; Freyja ise kediler tarafından çekilen arabasını sürüyordu. Buz Devleri ve Dağ Devleri'nden oluşan bir kalabalık da orada bulunuyordu. Odin, cenaze ateşinin üstüne Draupnir yüzüğünü bıraktı. Balder'ın atı da baştan aşağı süslenmiş bir şekilde parlayan geminin içinde hazır bekliyordu.

Bu sırada Hermod, cehennem yolunda ilerliyordu. Dokuz gece boyunca karanlık ve derin vadilerden geçti ama hiçbir şey göremedi, ta ki Gjoll nehrine varıp ışıltılı altınla döşenmiş Gjoll Köprüsü'nden geçene kadar. Köprü'nün başında nöbet bekleyen Modgud isimli genç bir kız, ona adını ve soyunu sordu. Sonra ona, birkaç gün önce beş ölü adamdan oluşan bir grubun köprüden geçtiğini söyleyip ekledi: "Ama yine de senin atının adımları öylesine gürliyor ki onların tümünün çıkardığı sestten çok daha fazlasını çıkarıyor. Üstelik ölü bir adama da benzemiyorsun, neden tek başına cehenneme doğru at sürüyorsun?" Hermod cevap verdi: "Balder'ı bulmak için yola koyuldum. Onu Cehennem Yolları'nda gördün mü?" Genç kız, Balder'ın çoktan Gjoll Köprüsü'nü geçtiğini söyledi; "Cehennem Yolu hem aşağı hem yukarı doğru uzanır." Hermod, Cehennem Kapısı'na varana dek at sürdü. Orada atından indi, eyerini iyice sıkılaştırıp tekrar bindi ve atını mahmuzladı. Sleipnir, o kadar yükseğe zıpladı ki toynakları kapıya değmedi bile. Hermod doğrudan saraya gitti, atından inip içeri girdi. Orada kardeşi Balder'ın ulu bir tahtta oturduğunu gördü. Geceyi sarayda geçirdi, sabah Balder'ın kendisiyle geri dönmesi için Hel'den izin istedi, ona Æsir'in tuttuğu yasın ne kadar büyük olduğunu anlattı. Hel, önce Balder'ın gerçekten de söylendiği kadar sevilip sevilmediğinden emin olmak istedi. "Eğer dünyadaki her şey, ister canlı ister ölü olsun, onun için gözyaşı dökerse o zaman Balder Æsir arasına geri dönebilir; ama eğer biri bile ağlamayı reddederse, o zaman benimle kalmaya devam edecek." Bunun üzerine Hermod ayağa kalktı, Balder ona kapıya kadar eşlik etti ve Draupnir yüzüğünü bir anı olarak Odin'e geri vermesini söyledi. Nanna da Frigg için mendiliyle birlikte birkaç armağanı, Fulla için de bir yüzüğü

Hermod'a emanet etti. Ardından Hermod, Asgard'a geri dönene dek atını sürdü, oraya varınca neler görüp neler duyduğunu tanrılara bir bir anlattı.

Haberleri alan Æsir, dünyanın her bir yanına elçiler gönderip tüm varlıklardan Balder'ın cehennemden kurtuluşu için gözyaşı dökmelerini istedi. İnsanlar, yaratıklar, toprak, ağaçlar, tüm metaller gözyaşı döktü; hatta gözyaşları, soğuktan sığağa geçildiği sırada hâlâ görünebilir. Gelgelelim elçiler tam işlerini bitirmiş yurda geri dönüyorlardı ki kayalıklar arasında, Thokk adını taşıyan bir dev kadınıyla karşılaştılar. Bu kadından da Balder'ın cehennemden kurtulması için gözyaşı dökmesini istediler, ama kadın şöyle dedi:

*Thokk ağlar,
Balder uğruna
Kuru kuru yaşlarla;
Hel, ne ölümden ne yaşamda
Bana huzur veren Karl'ın oğluna,
Vermesin geçiş izni bu dünyaya.*

Balder'ın eve dönüşü böylece imkânsız bir hal aldı. Dev Kadını Thokk, aslında kötü emellerini nihayete erdiren Loki'den başkası değildi. Fakat çok geçmeden hak ettiği cezayı bulacaktı. Balder'ın ölümünün öcü Hod'dan da alınacaktı. Kâhin kadının Odin'e anlattıklarına göre adalet, Odin ve Rind'in oğlu Vali'nin ellerinden gelecekti. Hod'un sonunun ne olduğuna dair detaylar ise *Edda* kitaplarında yer almıyor.

Ægir'in Ziyafeti - Loki'nin Cezalandırılması

Thor'un Hymir'den ödünç aldığı devasa kazana nihayet kavuşan Ægir, Æsir için müthiş bir ziyafet düzenledi. Konukların başını Odin çekiyordu. Frigg, Sif, Bragi, Ídun, Tyr, Njord, Skadi, Frey, Freyja, Vidar, Frey'in hizmetkârları Byggvir ile Beyla da Æsir Tanrıları ve elflerden oluşan diğer konuklara eşlik ediyordu. Loki de onlara katılmıştı ama Thor doğuya yaptığı seyahat dolayısıyla orada değildi. Salon ince mumlarla değil, ısıtılı altınlarla aydınlatılmıştı; biraysa herhangi bir hizmetçinin yardımı olmaksızın kendiliğinden bardaklara doluyordu. Ægir'in hizmetkârları Eldir ve Fimafeng, vazifeleri boyunca gösterdikleri titizlik sayesinde herkes tarafından epey övülmüştü. Bunun sonucunda Loki, iyice sinirlendi ve kutsal bir yerde bulunmalarına rağmen Fimafeng'i öldürdü. Æsir Tanrıları, kalkanlarını savurup Loki'ye haykırdılar ve onu ormana doğru sürdüler, ardından tekrar ziyafete geri döndüler. Ne var ki Loki çok geçmeden geri döndü ve Eldir'le salonun dışında buluşup ona tanrıların ne hakkında konuştuğunu sordu. "Silahlarından ve cesaretlerinden bahsediyorlar, ayrıca hiçbirinin sana söyleyecek tek iyi sözü bile yok," diye cevap verdi Eldir. Loki, içeri girip ziyafeti izlemek istediğini, bu şekilde kendisiyle birlikte kötülüğü ve kavgayı da beraberinde götürüp içtikleri liköre uğursuzluk bulaştırma amacı güttüğünü söyledi. Eldir'in uyarılarını dinlemeyip zorla içeri girdi. Loki'nin içeri girdiğini görünce salondaki herkes konuşmayı kesti. Loki susuzluğunu dindirmek

için izin istedi ama kimse bir cevap vermedi, o da ya oturması için bir yer göstermelerini ya da kendisini tekrar dışarı atmaları gerektiğini söyledi. Bragi, ona bundan böyle Æsir'in arasında yeri olmadığını söyledi. Bunun üzerine Loki, Odin'e, zamanın henüz başlangıcında kanlarını karıştırdıklarını ve böylece yeminli kan kardeşler haline geldiklerini hatırlattı; öyle ki Odin, eğer içki ikisine birden önerilmemişse o içkiyi içmeyi reddeceğine dair söz vermişti. Bu yüzden Odin, Vidar'dan yerini Loki'ye vermesini istedi. Vidar da hemen kalkıp Loki'nin bardağına içki doldurdu. Loki, yalnız Bragi hariç tüm tanrılara ve tanrıçalara saygılarını sunup onların şerefine kadeh kaldırdı. Bragi, eğer huzuru bozmayacaksa ona atını, kılıcını ve yüzüklerini hediye etmeyi önerdi. Loki ise bu öneriyi kışkırtmalarla karşılayıp Bragi'nin bahsettiği o nesnelerin aslında hiçbirine sahip olmadığını ileri sürdü: "Burada oturan Æsir Tanrıları içinde, savaştan ve havada uçuşan oklardan en çok korkan kişi sensin." Bragi karşılık verdi: "Eğer şimdi bu salonda oturmak yerine dışarıda olsaydım kelleni çoktan almıştım." "Oturduğun yerde cesaret göstermek kolay, Koltuk Güzeli Bragi. Eğer gerçekten sinirliysen, dışarı gelip benimle dövüşürsün," diye cevap verdi Loki. Bragi'nin eşi İdun araya girip "Yalvarıyorum, Loki'yi burada, Ægir'in salonunda kışkırtmayın," dedi. "Sen konuşma İdun, bütün edepsiz kadınlar arasındaki en edepsiz kadın sensin, o bembeyaz kollarınla öz kardeşinin katiline kucak açtın," diye karşılık verdi Loki. İdun, bir kavga çıkmasın diye yalnızca Bragi'yi yatıştırmak istediğini belirtti. O sırada Gefjon söz aldı: "Siz iki Æsir üyesi, neden hâlâ ağız dalaşı yaparsınız ki? Görüntüşe göre Loki, yanlış yolda olduğunun ve tüm tanrıları öfkeliendirdiğinin farkında değil." Loki, bir zamanlar Gefjon'un da dahil olduğu tutku dolu macerayı hatırlatarak hemen onu da susturdu. Bunun üzerine Odin, Loki'yi Gefjon'un öfkesine dair uyardı: "Unutma, o da tıpkı benim gibi herkesin kaderini bilir." Loki aniden Odin'e dönüverdi: "Sana gelince, sen de zaferi çoğu zaman alçaklara bahsettin." Odin, "Sense sekiz kış boyunca yer altında bir kadın olarak yaşayıp inek sağdın," diye cevap verdi. Bir adamın dişine dokunabilecek en kötü hakaretlerden biri buydu, bu yüzden Loki

sert ve bayağı cevabını çok geciktirmedi, bunun için de Odin'in bir zamanlar Samsey Adası'nda kalıp tıpkı cadılar gibi sihir ve büyü üzerine çalıştığını anlattı. Frigg de tartışmaya dahil oldu, Odin ve Loki'nin zamanın başlangıcında nelerle uğraştıklarını gün yüzüne çıkarmalarının boşuna olduğunu belirtti; Loki ise hemen eski bir olayla, Odin'in uzaklarda olduğu sırada Frigg'in, eş olarak Odin'in kardeşleri Vili ve Ve'yi kabul ettiği zamanı anlatarak karşılık verdi. "Şimdi burada, Ægir'in salonunda Balder gibi bir oğlum olsaydı kolay kolay kurtulamazdın," diye cevap verdi Frigg. "Kötü işlerimi açık açık anlatmamı istiyorsun anlaşılan," dedi Loki. "Peki öyleyse, Balder'ın bu salonda bulunmamasının sebebi benim, bunu bil." Freyja araya girdi: "Sen delirmişsin, tüm kötü olayları ve iğrenç hareketleri kendine bağlıyorsun. Frigg de tüm kaderi biliyor ama bundan hiç bahsetmiyor." "Sessiz ol. Seni de çok iyi biliyoruz. İster Æsir üyesi olsun, ister elflerden olsun, burada seninle aşk yaşamamış tek bir kişi bile yok. Sen bir trolsün, baştan aşağı kötülük dolusun. Hatta bir keresinde tanrılar, seni kendi erkek kardeşinleyken gafil avlamışlardı, hatırlasana," diye cevap verdi Loki. Njord araya girdi: "Kadınların aşk yaşaması kötü bir şey değil. Bundan daha kötü olan şey, senin gibi efemine bir tanrının aramıza girme cüretini göstermesi." Loki, ona da bir zamanlar doğuya bir rehine olarak gönderildiğini ve Hymir'in kadınlarının onu hakarete boğduğunu hatırlattı. "Zamanında bir rehine durumuna düşsem bile, herkesin dostu ve Æsir'in siperi olan bir çocuğa (Frey) baba oldum." "Annesi de senin öz kız kardeşindi," diye cevap verdi Loki. Tyr de söz aldı: "Frey, Asgard'daki en cesur adamdır. Ne hizmetçilerinin ne de eşinin hakkını gasp etmiştir, bağlı olan herkesi bağlarından kurtarmıştır." "Sen dilini tut, Tyr. Senin olduğun yerde barıştan söz edilemez; üstelik sağ elini Kurt Fenris'e kaptırdığını da unutma." "Neyse ki Kurt, Tanrıların Alacakaranlığı'na dek bağlandı. Sessiz olmazsan sen de, tıpkı onun nehrin hemen ağzında zincire bağlandığı gibi zincirlenmiş bir halde oraya bırakılacaksın," diye cevap verdi Frey. "Sen sırf altınlar için kılıcından vazgeçip Gymir'in kızıyla evlendin, bu yüzden Muspell'in Oğulları, Karanlık Orman'dan çıkınca elinde

bir silahın olmayacak.” Ardından Frey’in hizmetkârlarından Byggvir konuştu: “Eğer Ingunar-Frey gibi bir çocuğum olsaydı ve tıpkı onun gibi mutlu yaşasaydım, bu kötülük tohumunu öyle bir ezerdim ki onun tüm uzuvlarını kırar, bedenini iliklerine kadar parçalardım.” Loki karşılık verdi: “Orada kuyruk sallayıp merdiven altında ağlayan küçük şey de ne? Senin gibiler savaşa giderken sen samanların içine saklanıyordun.” Heimdal, Loki’nin sarhoş olduğunu söyleyince Loki’den cevap gecikmedi: “Sen sesini kes, Heimdal. Zamanın başlangıcında, olabilecek en basit hayat sana düşmüş: Tutulmuş bir sırtla sonsuza kadar dikilip tanrılar adına uyumadan gözcülük yapıyorsun.” Skadi lafa girip Loki’nin sonunun kötü olacağını işaret etti: “Loki, şu âna dek iyi bir talihe sahiptin, ancak artık hızla kaçıp kurtulamayacaksın. Tanrılar, tıpkı evlatların gibi seni de büyük kayalara bağlayacaklar.” “Olsun, en azından baban Thjazi’yi ölüme götüren kişilerden biri de bendim,” diye cevap verdi Loki. Skadi karşılık verdi: “İşte bu yüzden evimde ve yurdumda her daim kötü hatırlanacaksın.” O sırada Sif öne çıktı, bir boynuza Loki için likör doldurdu; onun sağlığına içip Skadi’yle daha fazla uğraşmamasını diledi. Gelgelelim Loki’nin bu davranışa verdiği tek karşılık, hiç değilse Sif’in lütuflarından faydalandığıyla övünmek oldu. “Dağlar titriyor. Sanırım Thor geliyor. O, Æsir’e devamlı iftira atan bu adamın ağzını kapatmanın bir yolunu bulur,” diye haykırdı Beyla. Loki tam Beyla’yı paylıyordu ki Thor çıkageldi, öfkeden kudurmuştu, Loki’yi çekiciyle tehdit etti. Buna rağmen Loki ona da şunları söyleyecek cüreti göstermişti: “Kurt, Odin’i parçaladığında ve sen de Kurt’la yüzleşmek zorunda kaldığında bu kadar cesur olamayacaksın.” Thor cevap verdi: “Seni doğuya doğru öyle bir savururum ki bir daha hiç kimse yüzünü göremez.” “Doğuya olan seyahatlerin hakkında çok fazla konuşmasan iyi olur,” dedi Loki; Thor’un korkakça bir tavır sergileyip Skrymir’in eldiveninin içine saklandığını ve heybesinin düğümünü bir türlü çözemediğini de ekledi. “Dinç ve canlı Thor! O zaman neredeyse açlıktan ölecektin.” “Eğer o dilini hemen tutmazsan, Mjöllnir ile seni ta cehenneme, Ceset Kapısı’nın bile daha aşağısına yollarım,” diye çıkıştı Thor. “Söylemem

gerekenleri söyledim. Şimdi sırf senin için buradan ayrılıyorum, çünkü vuracağım dersin vurursun, biliyorum,” dedi Loki. Sonrasında Ægir’e dönüp bunun son ziyafeti olduğunu, bir dahakine sahip olduğu her şeyi alevlerin yutacağını söyledi.

Loki artık salondan ayrılmış ve dağlara saklanmıştı. Orada kendine dört kapılı bir ev inşa etti; bu kapılar her yönü görebileceği şekilde yerleştirilmişti. Zaman zaman bir somon balığı şeklini alıp Franang şelalesinde gizleniyordu. Æsir’in onu şelalede yakalamak için kullanacağı araçlar üzerine çok düşündü; evde bu araçlar üzerine kara kara düşünürken eline bir keten ipliği aldı ve bu ipliği ağ olarak kullanılabilen bir şekilde ördü. Çok geçmeden Æsir’in yakınlarda olduğunu fark etti. Odin, Lidskjalf’tan gözleyip Loki’nin saklandığı yeri bulmuştu. Loki, hiç vakit kaybetmeden ağı önünde yanan ateşe atıp şelaleye atladı. Æsir eve vardığında, içeri ilk giren kişi Bilge Kvasir oldu. Yanmış ağın küllerini gördüğünde, bunun balık yakalamak için kullanılan bir araç olduğunu anladı ve durumu Æsir’e anlattı. Hep birlikte kül olan ağa benzer bir ağ yapmaya başladılar. Ağ tamamlanınca akıntıya gittiler ve ağı suya bıraktılar. Ağın bir ucunu Thor, bir ucunuysa diğer Æsir üyeleri sıkı sıkıya tutuyordu. Onlar ağı çekerken Loki, hemen önde yüzüyordu, ağ tepesinden geçene dek iki taşın arasında usulca bekledi. Tanrılar, akıntının yukarısına tekrar gittiler ve ağı ikinci kez çekmeye başladılar, ama bu sefer ağı ağırlıklarla desteklemişlerdi, yani ağın altından hiçbir şey geçemeyecekti. Loki, ağın önünden yüzmeye devam etti, ta ki denize yakın bir mesafeye varana kadar; işte tam o sırada ağın üstünden atlayıp tekrar şelale- nin yukarısına doğru yüzmeye başladı. Æsir artık onu görmüştü. Üçüncü kez akıntının yukarısına gittiler ve ve iki gruba ayrıldılar, böylece ağın her bir ucunu bir grup tutuyordu, bu sırada Thor ise nehrin ortasında bata çıka yürüyordu. Bu şekilde ağı denize, aşağı doğru çekmeye başladılar. Bu açmazda Loki’nin iki seçeneği vardı: Ya denize kaçacaktı, ki bu hayatını çok büyük bir tehlikeye atmak anlamına geliyordu, ya da bir kez daha ağın üzerinden atlayacaktı. Tekrar ağın üstünden atlamaya niyetlendi, fakat bu sefer Thor onu yakaladı. Her ne kadar ellerinin arasında birazcık

kaysa da kuyruğundan sıkı sıkı kavradı; somonların kuyruğa doğru gitgide incelmesinin sebebi işte budur. Artık Loki, kutsanmış bölgelerin dışında ele geçirilmişti ve bu yüzden merhamet bekleyemezdi. Æsir, onu dağların içindeki mağaraya götürdü. Burada üç büyük yassı taş aldılar, mağaranın ucuna yerleştirip her birine birer delik açtılar. Ardından Loki'nin oğulları Vali ve Nari'yi zapt ettiler. Kendini bir kurda dönüştüren Vali, kardeşini saniyesinde lime lime etti. Bunun üzerine Æsir Tanrıları, Nari'nin bağırsaklarını alıp Loki'yi bu bağırsaklarla bağladılar. Onu o üç taşa öyle bir şekilde bağlamışlardı ki taşlardan biri omuzlarının altında, ikincisi belinin altında, üçüncüsü de dizlerinin altındaydı. Sonra bağlar demire dönüştürüldü. Skadi, zehirli bir yılan yakaladı ve bu yılanı Loki'nin yüzüne zehir akıtacak bir şekilde tam tepesine sabitledi. Loki'nin eşi Sigyn, damlayan zehri yakalamak için bir kâse tutarak onun yanında bekliyordu ama bu kâse dolunca gidip boşaltmak zorundaydı. Sigyn kâseyi boşaltmak için gittiği sırada Loki'nin yüzüne damlayan zehir, onu öylesine vahşi kıvranmalara sokuyordu ki tüm toprak titriyordu. Öyle ki bu olgu artık deprem olarak biliniyor. Loki, Tanrıların Alacakaranlığı varana dek bu şekilde bağlı kalacaktı.

Balder'ın Ölümüyle İlgili Diğer İskandinav Mitleri (Saxo Kaynaklarından)

Balder'ın ölümüne dair Danimarkalı antik tarihçi Saxo'nun da bir anlatısı var ki bu anlatının büyük bölümü hiç şüphesiz başlıca İskandinav kaynaklarından alınmış. Hikâye, *Edda* kitaplarında geçen anlatıdan bariz bir farkla ayrılıyor. Saxo'nun hikâyesine göre Balder'ın katili, Hothbrod'un oğlu Hother'dı. Hother, kör bir tanrı değil, gençliğinden beri yiğitçe işler söz konusu olduğunda gösterdiği kuvvet ve hüner sayesinde öne çıkan cesur, yakışıklı bir prensti. Yüzme ve okçulukta eşsiz bir yeteneği vardı, arpyı herkesten iyi çalardı. Koruyucu babası Gevar'ın kızı Nanna'yı seviyordu ve sevgisi karşılık da bulmuştu. Odin'in oğlu yüce Balder, Nanna'yı görüp ona kur yapmaya başladı ama bu davasında başarısız olunca Hother'ı öldürmek istedi. Hother, bu planın tamamını bazı Orman Kızları'ndan öğrendi. Koruyucu babası Gevar'a danıştıktan sonra, Balder'ı yaralayacak tek şeyin Orman Trolü Miming'in kılıcı olduğunu öğrendi. Büyük zorluklar sonrasında bu kılıcı ele geçirmeyi başardı. Balder, Hother ve Gevar'a savaş açtı. Ancak tüm tanrılar, hatta Odin ve Thor bile onun yanında olmasına rağmen Balder, denizde yapılan bu büyük savaşı kaybetti. Thor elindeki sopayla karşısına çıkan herkesi yıkıp geçiyordu ki Hother, bu sopayı ikiye ayırmayı başardı; işte o zaman tanrılar bile kaçıştılar. Ardından Hother, Nanna ile evlenip İsveç Kralı oldu ki zaten vâris

olarak bu toprakların üstünde hakkı vardı. Balder, ona karşı olan mücadelesine devam etti ve epey büyük bir şans sayesinde onu iki savaşta da yenip Hother'ın haraca bağlamak istediği Danimarka Krallığı'nı kazandı. Gelgelelim Nanna'ya karşı olan umutsuz aşkı Balder'ın âdeta gücünü emiyordu. Artık yürüyemez olmuştu, bu yüzden bir savaş arabasında dolaşmak zorunda kalmıştı. Kuvvetini geri kazanmasına yardımcı olmak için üç Gök Kızı, ona yılan zehrinden damıttıkları bir içki içirdiler. Bu sırada Hother, daha önce kendisine yardımcı olan üç Orman Kızı'ndan işlerin gidişatıyla ilgili bilgi alıp Balder'la hemen savaşmak için fırsat yaratmıştı. Aralarında geçen savaş bir gün boyu sürdü ama iki taraf da bariz bir şekilde üstün gelemedi. Hother gece çökünce güç içkisini hazırlayan kızlarla buluşmak için yola çıktı. Bu içkiden birazcık da kendisine vermelerini istedi ama kızlar her ne kadar ona karşı iyi niyetli davransalar da bu isteğini kabul etme cüretini gösteremediler. Hother tam geri dönüyordu ki şans eseri Balder'ı yalnız başınayken gördü. Kılıcıyla onu yaraladı ve Balder üç gün sonra hayatını yitirdi. Hother, artık Danimarka'nın da kralı olmuştu. Balder'ın ölümünün öcünü almak isteyen Odin, tavsiye için kâhinlere gitti. Finn Rostiophus isimli kâhin, Ruthenia (Rusya) Kralı'nın kızı Rind'in, Odin'e Balder'ın öcünü alacak kadar güçlü bir evlat vereceğini söyledi. Odin, kılık değiştirerek kralın askerlerinden birinin kılığına büründü ve öylesine kahramanca işler başardı ki nihayetinde kralın güvenini kazanıp sağ kolu olmayı başardı. Sonra kralın da rızasını alarak Rind'e kur yapmaya başladı ama onu kabul etmeyecek kadar kibirli olan Rind, kulağının üstüne tokadı patlatıp Odin'i geri çevirdi. Ertesi yıl Odin bir zanaatkâr olarak geri gelip prenses için altından ve gümüşten çok hoş takılar yaptı ama istediği öpücüğe sahip olmak yerine ikinci tokadı yedi, çünkü prenses bu kadar yaşlı bir adama gönlünü vermeye razı değildi. Üçüncü denemesinde çok neşeli bir şövalye olarak ortaya çıktı ama tıpkı öncekilerde olduğu gibi şansı yaver gitmedi. Nihayetinde genç bir kıza dönüşüp Rind'in hizmetçilerinden biri oldu. Kendi deyimiyle, bu hizmetçinin şifa yeteneği olağanüstüydü. Prens zaman içinde tehlikeli bir hastalığın pençesine düşün-

ce hizmetçi çağırıldı, mükâfat olarak prensesin aşkıyla ödüllendirileceği sözü verildiğinde Rind'i iyileştirdi. Böylece Odin, uzun zamandır istediği sevgiye sahip olmuştu. Rind, Odin'in eşi oldu ve ona bir oğul verdi. Saxo, bu çocuğa Bous adını veriyor ki hiç şüphesiz bu çocuk *Edda*'lardaki Vali ile ilişkilendirilebilir. Saxo, bu çocuktan yalnızca Hother ile olan savaşta bahsediyor; Hother savaşta ölüyor ve Bous da savaşta ertesi gün ölmesine sebep olacak ölümcül bir yara alıyor. Öte yandan *Edda*'larda Vali yaşamaya devam ediyor, hatta Tanrıların Alacakaranlığı'nı bile sağ atlatan bir avuç tanrıdan biri de o.

Kvasir'in Ölümlü - Suttung

Kvasir'in ölümlü, şiir sanatına dair bilginin insanlığa yayılmasına yol açtı. Bu olay şöyle gerçekleşti:

Kvasir, insanlara bilgelik aşılama amacıyla dünyada bir oraya bir buraya yolculuk ederdi. Günlerden bir gün Fjalar ve Galar adındaki cücelerin evine davet edildi. Bu cüceler, onunla özel olarak bir iki kelam etmek için yalvardılar ama sonra onu öldürdüler. Kanını iki çanağa ve bir testiye akıttılar, ardından bu kanla balı karıştırdılar ve bu “koyu çorbadan” çok özel niteliğe sahip bir likör elde ettiler; öyle ki bu likörü her kim içerse ozan ya da kâhin oluyordu. Bu iki çanağa Son ve Bodn, testiye ise Odroerir deniyordu. Cüceler, Æsir'e hiç kimsenin onunla zekâ konusunda boy ölçüşemeyeceğini, bu yüzden Kvasir'in kendi müthiş bilgelğinde boğulduğunu söylediler. Bir süre sonra cüceler, evlerine Gilling adındaki dev ve eşini davet ettiler. Devden, kendileriyle balık tutmak için denize açılmasını istediler. Kıyı boyunda kürek çekerken tekneleri bir kayalığa çarpıp alabora oldu. Yüzme bilmeyen Gilling boğuldu, cüceler ise tekneyi düzelterip kıyıya varmayı başardılar. Devin eşine olanları anlattıklarında kadın hıçkırarak ağladı. Fjalar, kadına eşinin canını yitirdiği denize bakmanın kederini azaltabileceğini söyledi, bu düşünce kadını rahatlatmıştı; bunun üzerine Fjalar, kardeşine bir değirmen taşı almasını, taşla birlikte kapının yukarısında beklemeye koyulmasını, kadın kapıdan çıkınca da taşı onun başına bırakmasını söyledi, çünkü kadının ağlamalarından iyice bıkmış usanmıştı. Galar söyleneni

yaptı. Gilling'in oğlu Suttung, olanları öğrenince cücelerin evine gelip onları esir aldı ve gelgitin devamlı vurduğu denizdeki bir kayalığa bıraktı. Kahrolmuşlardı, bu yüzden Suttung'dan merhamet etmesini isteyip ona babasının ölümünün kefaleti olarak değerli likörlerini vermeyi önerdiler. Suttung bu öneriyi kabul etti, bu şekilde aralarında uzlaşma sağlandı. Suttung, likörü Nitbjorg adında bir yere sakladı ve başına da gözcü olarak kızı Gunnlod'u dikti.

Tüm bu olaylar kulağına çalınınca Odin, likörü ele geçirmek için yola koyuldu. Yolculuğu sırasında Suttung'un erkek kardeşi Baugi'ye ait bir çayıra vardı, burada dokuz kölenin saman kestiğini gördü. Odin tırpanlarının bilenmesini isteyip istemediklerini sorduğunda, köleler bu teklifi seve seve kabul etti. Biley taşı kemereden alıp tırpanları öyle güzel bile di ki köleler bu biley taşı satın almak istediler. Odin biley taşı satmaya niyetliydi ama kölelerin her birinin de çok istekli olduğunu görünce taşı havaya fırlattı; hepsi birden taşı hemencecik havada kapmaya çalıştılar, böylece şanssızlık eseri tırpanlarıyla birbirlerinin boğazlarını kestiler. Odin, geceyi geçirmek için Baugi'nin evinde kendine bir yer buldu. Baugi, Odin'e kölelerinin tırpanlarla birbirlerini öldürdüğünden ve onların yerini dolduracak işçileri nasıl bulacağını bilmediğinden yakındı. Kendini Bolverk diye tanıtan Odin, maaş olarak Suttung'un liköründen bir yudum ararlayabilirse, ona dokuz adamın işini tek başına yapabileceğini söyledi. Baugi, Suttung'un yalnızca kendine sakladığı likörün üstünde bir yetkisi olmadığını, ama onunla birlikte gidip likörü almasına yardım edebileceğini belirtti. Bolverk, yaz boyunca Baugi için dokuz adamın işini yaptı ve kış geldiğindeyse işinin karşılığını istedi. Böylece ikisi Suttung'u ziyaret ettiler, Baugi ona kendisiyle Bolverk arasındaki anlaşmayı anlattı. Fakat Suttung, onları doğrudan reddedip likörden bir damla bile veremeyeceğini söyledi. Bunun üzerine Bolverk, likörü bir tür hilebazlıkla ele geçirmeyi önerdi, Baugi bu teklifi memmuniyetle kabul etti. Bolverk, Rati adını verdiği bir delgi üretip Baugi'den taşları bile delectek bu delgiyle dağa bir delik açmasını istedi. Baugi işe koyuldu, çok geçmemişti ki dağın kayalıkları içine temiz bir delik açtığını haber verdi. Fakat

Bolverk deliğin içine üflediğinde yüzüne iri kum taneleri çarptı, böylece Baugi'nin kendisini kandırmak istediğini anlayıp ona bu kez düzgünce tekrar denemesini tembih etti. Baugi delgiyi ikinci kez kullandı, Bolverk bu kez üflediğinde tozlar deliğin dışına değil, içine doğru uçtu. İşte o zaman Bolverk, bir yılanı dönüşüp deliğin içinde sürünmeye başladı. Baugi, onun bedenini delgiyle delmeye çalıştı ama başarılı olamadı. Odin, çok geçmeden Gunnlod'un oturup likörün başında beklediği noktaya vardı ve üç gece boyunca onunla birlikte orada kaldı. Gunnlod, Odin'e likörden üç yudum içme hakkı verdi. Odin ilk yudumunda Odroerir'i, ikinci yudumunda Bodn'u, üçüncü yudumunda da Son'u ağzına aldı. Ardından bir kartal şeklini alıp olabildiğince hızlı bir şekilde oradan uçarak uzaklaştı. Neler olduğunu anladığında Suttung da bir kartal şekline büründü ve Odin'i yakalamak için kanat çırpmaya başladı. Odin'in eve doğru uçtuğunu gören Æsir Tanrıları, testilerini bahçeye yerleştirdi. Asgard sınırlarının içine giren Odin, ağzındaki likörün tamamını bu testilere boşalttı ama bir ara neredeyse Suttung'a yakalanacağından likörün bir kısmını Asgard'a varmadan boşaltmak zorunda kalmıştı. Buna rağmen tanrılar bu durumdan rahatsız değildi, bu sızıntıdan faydalanmak isteyen kişilere karışmadılar. Böylece Odin, likörü Æsir'e ve şiiir sanatını anlayan herkese hediye etmiş oldu; Asgard dışına damlayan likörün kalıntıları şair adaylarına pay edildi.

Odin'in Vafthrudnir ile Münazarası

Tıpkı Thor'un savaş aletleriyle devleri bozguna uğratmak için macera dolu seyahatlere çıkması gibi, Odin de zaman zaman devlerle zekâ yarışına girerdi. Bunu gerçekleştirmek için kendi bilgeliğiyle boy ölçüşecek kişilere meydan okuyan davetler gönderirdi. Devler arasında, Vafthrudnir adında yaşlı bir ukala vardı, evrenin eski tarihi ve tanrılar hakkındaki bilgisiyle ünlüydü. Odin, kimin daha bilge olduğunu görmek için onunla bir münazaraya girmek istiyordu. Frigg, Odin'e bu niyetinden vazgeçmesi gerektiğini, kimsenin Vafthrudnir ile boy ölçüşemeyeceğini söyleyip yalvardı. Fakat Odin kararlıydı, bu yüzden Frigg'in elinden ona şans dilemekten ve sinama esnasında bilgeliğinin kusurlu bulunmamasını ummaktan başka bir şey gelmedi. Böylece Odin, Vafthrudnir'i aramak için yola koyuldu. Kendini Gangrad³⁹ adıyla tanıtır Vafthrudnir'in gerçekten söylentilerde olduğu kadar bilge olup olmadığını keşfetmek için geldiğini söyledi. "Eğer bilgeliğin benim bilgeliğimi alt edemezse salonumdan kaçamazsın. Hadi bakalım, oturma da hangimiz daha çok biliyor görelim," dedi Vafthrudnir. Oturma teklifini geri çeviren Gangrad, zengin birinin evine misafir olan fakir adamın ya mantıklı konuşması ya da susması gerektiğini belirtti, zira sözcükleri yoldan çıkarsa mutlaka bir uğursuzluk ortaya çıkacaktır diye ekledi. "Gangrad, madem davayı zeminin üstünde açıklayacaksın, öyleyse söyle bakalım," dedi Vafthrudnir; ardından Gece ve Gündüz'ün atları hakkında, tanrılar ve devler

39 "İyi talihe ve muzaffere karar veren."

arasındaki sınırı oluşturan Iving Nehri hakkında, tanrılar ve devler arasında patlak verecek savaşın gerçekleşeceği yer olan Vigr d Düzlükleri hakkında sorular sormaya ba ladı. Gangrad tüm bu soruları zorlanmadan cevapladı ve ardından kendi sorularını sormak için oturdu. Yenilen kişi kellesini kaybedecekti. Gangrad, Vafthrudnir'e Ymir'in bedeninden yaratılan Dünya, G ne  ve Ay, Gece ve Gündüz, Elivagar'daki Ymir'in ya da Aurgelmir'in kökeni, R sv lg, Njord, Valhalla'daki kahramanların yaşamı, evrenin yıkımından sağ çıkacak tanrılar ve insanlar ve son olarak da Odin'in ölümü hakkında sorular sordu. Vafthrudnir'in her bir soru için cevabı vardı. Nihayetinde Gangrad, Odin'in, yakılacak cenaze odunlarının üstüne yerleştirilmiş Balder'ın kulağına ne fısıldadığını sordu. Vafthrudnir bu soruya bir cevap veremedi, böylece karşısındaki rakibinin Odin'in ta kendisi olduğunu da anlamı  oldu. Bunun ardından, çok yakında sonsuza dek kapanacak ağzıyla, konuğuna yenildiğini itiraf etti. Böylece Odin, Bilgelerin Bilgesi olarak yaşamaya devam etti.

Odin (Grimnir) ve Geirroed

Bir başka olayda daha Odin; tanrılar, tanrıların yaşam biçimleri ve yurtları hakkında birçok bilgi vermişti. Kral Raudung'un iki oğlu vardı: Agnar ve Geirroed. Günlerden bir gün Agnar henüz on, Geirroed ise sekiz yaşındayken bu ikili balık yakalamak için tekneyle denize açıldı. Rüzgâr, çocukları denizden sürdü. Tekneleri gecenin karanlığında kıyıya çarpıp paramparça oldu, böylece karaya çıkmış oldular. Orada bir köylüyle karşılaştılar ve kışı bu köylünün yanında geçirdiler. Köylünün hanımı Agnar'ı, kendisiyse Geirroed'u evlatlık aldı. Aslında bu köylü çift, Odin ve Frigg'den başkası değildi. Bahar geldiğinde adam, çocuklara bir tekne yaptı. O ve eşi, çocuklarla birlikte kıyıya kadar indiler. Adam, Geirroed ile özel olarak konuştu. Çocuklar, lehlerine esen rüzgârla birlikte nihayetinde babalarının teknesinin bulunduğu limana vardılar. Teknenin baş kısmında oturan Geirroed kıyıya atladı ve bunu yapar yapmaz indiği tekneyi denize geri itip kardeşine seslendi: "Hadi, trollere yem olasın!" Tekne denizde sürüklendiği sırada Geirroed da evine gitti ve neşeyle karşılandı. Geirroed'un babası bir zaman sonra öldü. Böylece onun yerine kral olarak Geirroed geçti ve sonrasında ünlü bir adam haline geldi.

Odin ve Frigg, bir gün Lidskjalf'ta oturmuş evreni izliyorlardı. "Evlatlığın Agnar'ı görüyor musun?" diye sordu Odin. "Şuradaki mağarada bir dev kadınıyla yaşayıp ondan çocuk peydahlıyor. Oysa benim evlatlığım Geirroed bir kral olarak topraklarını yönetiyor." "Öyle ama yiyecek konusunda çok cimri, öyle ki

bir defada çok fazla misafir geldiğini düşündüğünde konukların yiyeceğinden kısıyor,” diye cevap verdi Frigg. Odin, bundan büyük yalan olamayacağını ileri sürdü, böylece ikili meseleyi sonuca bağlamak için bahse girmeye karar verdiler. Frigg, hizmetçisi Fulla’yı bir mesajla birlikte Kral Geirroed’e gönderdi. Mesajda bir büyücünün kralın topraklarına girmenin bir yolunu bulduğunu ve hiç şüphesiz Kral’a kara büyüler yapma niyetinde olduğunu, bu yüzden dikkatli olması gerektiğini söylemişti. Onun kim olduğunu teşhis etmesi ise kolay olacaktı, zira köpekler ne kadar vahşi olursa olsun o büyücüye hiçbir koşulda saldırmayacaktı. Gerçekten de Kral Geirroed’un misafirperverliğinin eksikliğini konuşmak gereksiz olurdu, yine de hiçbir köpeğin ısırılmaya yeltenmediği bir adamın ortaya çıkması halinde bu adamı yakalamaları için emir verdi. Mavi pelerine sarınmış adam, kendini Grimnir adıyla tanıtmıştı ama aslında bu kişi kılık değiştirmiş Odin’den başkası değildi⁴⁰. Yakalandığında konuşmadı, bu yüzden Kral, adamın dilini çözmek için ona işkence yapmaya karar verdi. Grimnir, iki ateşin arasına yerleştirilecek ve sekiz gece boyunca orada bırakılacaktı. O sıralarda Kral Geirroed’un on yaşında bir oğlu vardı, bu çocuk tıpkı babasının erkek kardeşi gibi Agnar adını taşıyordu. Grimnir’in önüne çıkan Agnar, ona içeceklerle doldurulmuş bir boynuz verdi ve babasının hiçbir yanlışı olmayan bir adama işkence ederek hataya düştüğünü söyledi. Grimnir, boynuzun içindeki içeceği son damlasına kadar içti; o sırada ateş, pelerininin uçlarını yakmaya başlamıştı bile. Uzun bir şiir okumaya başladı. Bu şiir boyunca Agnar’a methiyeler düzüyor ve tanrıların on üç yurdunun her birini sırayla sayıyordu: Thrudheim, Ydalir, Alfheim, Valaskjalf, Soekkvabek, Gladsheim, Thrymheim, Bredialik, Gök Dağları, Folkvang, Glitnir, Noatun ve Vidar’ın yurdu Vidi. Sonrasında Valhalla’daki içeceklerden ve yiyeceklerden, Valhalla ve Bilskirnir’in ne kadar büyük olduğundan, Heidrun’dan, Eikthyrnir’den, tanrılar ve insanların diyarındaki nehirlerden, tanrıların atlarından, Yggdrasil’den, Valkürler’den, Güneş’in atlarından ve onların peşinde koşan kurtlardan, evrenin yaratılışından bahset-

40 Gr’ma; “yüzü saklayan örtü”, “maske”.

tiği şarkılar söyledi. Nihayetinde sahip olduğu tüm isimleri saydı, bu şekilde Geirroed'a, aptal durumuna düştüğünü ve Odin'in iyi niyetini kaybettiğini fark ettirdi. Geirroed, adamın aslında Odin olduğunu duyduğunda onu ateşten kurtarmak için hemen ileri atıldı. Dizlerine doğru tuttuğu kılıcı elinden kaydđ ve keskin tarafđ yukarı gelecek şekilde yere düştü, bu sırada Kral tökezledi ve kılıcın üstüne öyle bir düştü ki kılıç bedenini delip geçti. Odin hemen ortalıktan kayboldu. Agnar'a gelince; ona miras kalan topraklara uzun yıllar kral olarak hükmetti.

Harbard ve Thor

Günlerden bir gün Thor, yine devlerle savaşmakla meşgul olduğu sıralarda doğu topraklarındaydı. Eve dönüş yolunda bir boğaza geldi, bu boğazın karşı tarafında teknesiyle birlikte duran bir denizci gördü. Thor adama seslendi, denizci de ona cevap verdi, karşı kıyıda bekleyen kişinin kim olduğunu soruyordu. Thor cevap verdi: “Eğer beni karşıya geçirirsen, sırtımda taşıdığım heybedeki yiyecekleri yiyebilirsin. Yolculuğa çıkmadan önce ringa balığı ve yulaf kurabiyesi yemiştım ve hâlâ acıkmadım.” Daha sonra adının Harbard olduğunu söyleyen denizci bu teklife kışkırtmalarla karşılık verdi, pantolonsuz ve yalınayak olduğu için Thor’la dalga geçti. “Tekneni bu tarafa getir ve sahibi kim söyle bana,” dedi Thor. “Teknenin sahibi Radseysundlu Bilge Hildolf’tur. Ser-serileri ve at hırsızlarını suyun karşı tarafına geçirmemem konusunda ondan emir aldım, yalnızca çok iyi tanıdığım dürüst insanları tekneye alabilirim, bu yüzden karşıya geçmek istiyorsan bana kim olduğunu söylemelisin,” diye cevap verdi Harbard. Thor, kim olduğunu büyük bir gururla söyledi: “Odin’in oğlu ve Magni’nin babasıyım,” dedikten sonra tekneyi hemen o tarafa getirmemezse inatçılığının bedelini ağır ödeyeceğini belirtip Harbard’ı tehdit etti. “Olmaz, burada durup seni bekleyeceğim,” dedi Harbard. “Ayrıca şunu bil, Rungnir de öldüğüne göre karşıda yalnızca benim gibi zararsız bir adamı bulacaksın.” Thor cevap verdi: “Rungnir’i ve onun taştan kafasını bana hatırlatma konusunda bir sakınca görmüyorsun demek, ama o bile darbelerimin altında

toprağa gömüldü. Ben bu işi yaparken sen neyin peşindeydin?” “Fjolvar’a yoldaşlık ediyordum. Beş kış mevsimi boyunca Algroen Adası’nda kaldık. Orada vaktimizi savaşı ve karşımıza çıkan savaşçıları öldürerek geçiriyorduk, büyük zorluklara göğüs gerdik ama nihayetinde Yedi Kız Kardeş’in sevgisini kazanabildik. Sen hiç böyle bir şey yaptın mı Thor?” Thor karşılık verdi: “Ben de Thjazi’yi öldürüp gözlerini göklere attım, buna ne diyorsun?” Harbard cevap verdi: “Akıllıca işlerle Karanlığın Yolcuları’nı kocalarından ayırmayı başardım. Lebard bana göre uğraşması zor bir devdi. Bana sihirli bir asa hediye etmesine rağmen onu da kandırdım ve aklımı başından aldım.” “İyi bir hediyeye karşılık kötülük yaptın demek,” dedi Thor. “Kuzular olmasa kurtlar aç kalırdı. Sonuçta herkes kendi çıkarının peşinde, ama her neyse, söyle bakalım başka neler yaptın?” Thor cevap verdi: “Doğuyu işgal edip dağlara kaçan dev kadınlarını öldürdüm, eğer o kadınlar yaşayacak olsaydı devlerin soyu çok ama çok kalabalıklaşırdı, Midgard’daki insanların sayısı yanlarında hiç kalırdı. Peki senin yaptığın başka bir iş var mıdır Harbard?” “Zamanında Valland’daydım ve orada savaştım. Kahramanları cesaretlendirdim ve birbirleriyle uzlaşmalarını için her şeyi yaptım; umarım o savaşta ölen kumandanlar Odin’e, köleler ise sana hizmetkâr olur.” Thor bunu duyunca çıkıştı: “Eğer bu senin elinde olsaydı, Æsir arasında adaletsiz bir pay yapardın demek.” “Thor çok güçlüsün ama pek cesur olduğun söylenemez. Bir eldivenin içine tıpkı bir korkak gibi sinmen, kulağa Thor’un yapacağı bir şey gibi gelmiyor. O sırada dev seni duyar diye en ufak bir ses dahi çıkarmaya cüret edemiyormuşsun.” Thor haykırdı: “Harbard! Alçak herif! Boğazın karşısına geçebilsem seni öldürürdüm.” Harbard sordu: “Neden öyle bir şey yapasın ki? Bunu yapmak için ortada bir sebep yok. Söyle bakalım, kayda değer başka işler yaptın mı?” Thor cevap verdi: “Günlerden bir gün doğudaki topraklardayken, nehirde gözcülük yapıyordum. Svarang’ın oğulları canıma kastettiler. Bana taşlar fırlatmaya başladılar, ama galip gelemediler, sonunda barışmak için yalvaranlar ise yine onlar oldu. Sen neler yaptın?” “Ben de bir zamanlar doğudaydım, orada en başta benimle eğlenmek istemeyen çok hoş

bir genç kızla gönül eğlendirdim.” Thor karşılık verdi: “Ben de Læsey Adası’nda Berserk kadınlarının canını aldım. Yapmadıkları kötülük kalmamıştı, cadılık yaparak insanların duyularını ellerinden alıyorlardı.” Harbard cevapladı: “Yalnızca zayıf karakterli biri, kadınların canını alır Thor.” Thor kendini savundu: “Onlar kurt kadınlardı, gerçek kadın değillerdi. Üstelik kıyıya yaklaşıırken tek-nemi parçaladılar, beni demir bağlarla bağlamakla tehdit ettiler ve Thjalfi’yi hamur gibi yoğurdular. O sırada sen neler yapıyordun?” “Ben havaya kaldırdıkları bayraklarla, mızraklarını kana bulamak isteyen silahlı adamlarla birlikte oradan oraya gidiyordum.” Thor sordu: “Öyleyse belki de bize gelerek çok kötü sözler söyleyen kişi sendin, ne diyorsun?” “Bunu telafi etmek için sana bilezikler sunabilirim, hem de bizi uzlaştırmak isteyen kişinin uygun gördüğü kadar çok bilezik.” “Sana bu denli sert sözleri kim öğretti? Daha önce hiç duymadığım sözler bunlar.” “Toprak yığnında yaşayan kadim bir kimseden öğrendim.” Thor cevap verdi: “Mezarda yatan o kimse için süslü bir isim bulmuşsun. Bu alaycılığının bedelini, ben boğazı geçer geçmez fazlasıyla ödeyeceksin. Sana çekicimle vurduğum anda, daha önce hiçbir tavuğun ciyaklamadığı kadar ciyaklayacaksın.” “Sif’in evini bir adam ziyaret ediyor, belki onunla tanışmak istersin. Gücünü git de orada kanıtlarla, asıl önceliğin bu olmalı,” dedi Harbard. Thor, bunun utanmazca bir yalan olduğunu söyledi ama Harbard, Thor’un dönüşünü geciktirmekle övünmeye başlamıştı bile. Thor, adamın kışkırtmalarının işe yaradığını kabullenmek zorunda kaldı. “Bir tekneceğinin Asa-Thor’u yolundan alıkoyabileceğini söyleseler buna asla inanmazdım,” dedi Harbard. “Sana bir öneri sunayım öyleyse, tekneyi buraya getir ve bir daha ağız dalaşına girmeyelim,” dedi Thor. “İstersen boğazı geçmekten vazgeç, seni karşıya geçirmeyeceğim.” “Madem suyun karşısına geçirmeyeceksin, bari yolu göster,” diye yalvardı Thor. “Bu reddedemeyeceğim kadar küçük bir iyilik,” diye cevap verdi Harbard. “Her neyse, aşman gereken uzun bir yol var: Önce ‘Ağaçlar’a doğru birkaç adım at, sonra ‘Kayalar’a doğru yürü, ardından sola dönen ilk yola sap ve Verland’a varana dek durma.

Orada Fjorgyn⁴¹, oğlunu karşılayacak ve ona Odin'in topraklarını gösterecek." "Bu yolculuğu bugün bitirebilir miyim?" diye sordu Thor. "Eğer yanılmıyorsam, biraz zahmet ve dertle de olsa güneş batmadan yolculuğunu tamamlayabilirsin." "Öyleyse görüşmemiz burada sonlanıyor, zira yeni kavgalar başlatmaktan başka bir şey yapmıyorsun. Ama olur da tekrar karşılaşsak bu inatçılığının bedelini mutlaka ödeyeceksin," dedi Thor. "Devlere yem olasın!" diyerek veda etti Harbard.

41 Ya da Jörð. Bazı kaynaklarda Thor'un annesi olarak geçer. (ç.n.)

Ragnarok - Tanruların Alacakaranlığı

Nihayetinde evrenin son bulacağı ve tanruların kendilerinden daha gúçlúlere boyun eğeceği zaman yaklaşıyordu. Bu dönem, antik mitlerde tanruların veya hükümdarların (*ragna*, *regin* kelimesinin iyelik almış çoğul hali) yok oluşu ya da kaderi (*rok*) olarak adlandırılıyor; daha sonradan karşımıza çıkan biçimiyse *ragnarøkkr*, yani Tanruların Karanlığı. Tanrular, işaretlerin önceden haber verdiği bu olayın yaklaştığını biliyorlardı. Kötölük ve vahşet artıyordu. Odin'in kahramanlarını ve beraberindekileri uyandırmak için ötecek Æsir'in altın ibikli horozunun (Gullinkambi) yanı sıra aynı şekilde Hel'in emri altında bulunan boz horoz ve Devler'in diyarında bulunan kızıl horoz Fjalar da ötecekti. Gnippa'nın kayalık sığınaklarının dışındaki Garm da şiddetle havlayacaktı. Üç yıl boyunca dünya ihtilaf ve kötölükle dolacaktı; kardeşler kendi çıkarları için öz kardeşlerini öldürecek, oğul kendi babasına bile merhamet etmeyecekti. Sonra uzun bir kış gibi geçecek başka bir üç yıl gelecekti. Her yer kar yığınlarıyla dolup taşacaktı, Güneş ısı yaymayacaktı ve her yönden buz gibi rüzgârlar esecekti. Bu kış *Fimbul Kış* (Büyük Kış) olarak biliniyordu. Kurt Skoll, Güneş'i yutacak; Hati ya da Manigarm da Ay'ı yutacaktı, böylece gökkubbe ve atmosferin her yanına kan sıçrayacaktı. Yıldızlar sönecekti. Toprak ve dağlar titreyecek, ağaçlar kökünden sökülecek, tüm bağlar tek tek kopacaktı. Loki ve Kurt Fenris prangalarından kurtulacaktı. Karaya çıkmak isteyen Midgard Yılanı, öyle vahşi bir güçle yüzecekti ki denizler

kıyılarına taşacaktı. İşte o zaman Naglfar gemisi bir kez daha akıntının üzerinde süzölmeye başlayacaktı. Bu gemi ölümlerin tırnaklarından inşa ediliyordu, bu yüzden defnedilmeden önce ölen kişilerin tırnakları kesilmeliydi ki Naglfar'ın yapımı erkenden bitmesin. Gemiye Loki komuta ediyordu, Cehennem Birlikleri de onu takip ediyordu. Dev Rym, doğudan çıkıp gelecek ve beraberinde tüm buz devlerini getirecekti. Kurt Fenris açık ağzıyla öne doğru atılacaktı; üst çenesi gökkubbenin sınırına, alt çenesi toprağa değecekti ki eğer sınırlar daha büyük olsa ağzını daha bile fazla açabilirdi. Gözlerinden alev saçılacaktı. Kurt'a eşlik eden Midgard Yılanı, denizlere ve göklere zehir püskürecekti. Tüm o yaygara ve feryat içinde gök parçalanacak, Muspell'in Oğulları gittiği yere ateşler saçan Surt ile birlikte güney tarafından çıkagelecekti. Surt'un kılıcı Güneş'ten bile daha parlak ışıldayacaktı. Bifrost Köprüsü'nden geçerken köprü, ayakları altında paramparça olacaktı. Muspell'in Oğulları, Kurt Fenris, Midgard Yılanı, Loki, Rym ve Buz Devleri hep birlikte, her yöne doğru yüz mil uzanan Vigrid Düzlüklerine doğru ilerleyeceklerdi. Muspell'in Oğulları, savaş için asker toplayacaktı ve toplanan bu askerlerin ısıltısı çok uzaklardan dahi görülebilecekti.

Bu sırada Æsir tarafındaysa Heimdal, tanrıları uyarmak için ayaklanacak ve tüm gücüyle Gjallar Boynuzu'nu üfleyecekti. Tanrılar toplanacak ve birbirlerine danışacaklardı. Odin, kılavuzluk için Mimir'in Kuyusu'na gidecekti. Dişbudak Yggdrasil titreyecek, gökteki ve yerdeki tüm canlıları korku saracaktı. Æsir Tanrıları ve kahramanlar, zırhlarını kuşanıp Vigrid Düzlükleri'ne doğru ilerleyecekti. Bu orduya altın miğferi ve müthiş zırhıyla sarmalanmış Odin önderlik edecekti, Kurt Fenris'e karşı savaşacak olan da Odin'di. Hemen yanında Thor yürüyecekti ama çok geçmeden kendisini Midgard Yılanı'yla ölümcül bir mücadelenin içinde bulacağından Odin'e yardım eli uzatamayacaktı. Frey, Surt ile savaşacak; Tyr de prangalarından kurtulan Köpek Garm ile mücadele edecekti. Heimdal ise Loki'yle karşı karşıya gelecekti.

Nihayetinde Thor, Midgard Yılanı'nı öldürecekti ama mücadele bittikten sonra yalnızca dokuz adım atabilecek, akabinde yı-

lanın püskürdüğü zehir yüzünden ölüp yere yığılacaktı. Kurt Fenris, Odin'i yutacaktı ve Yüceler Yücesi hayatını kaybedecekti. Fakat Vidar hemen öne atılıp ayağından birini Kurt'un alt çenesine yerleştirecek, elleriyle üst çenesini tutacak ve bu şekilde Kurt'un boynunu parçalayacaktı. Vidar'ın ayağındaki ayakkabı, insanların botlarının topuk ya da parmak ucundaki kısmından kesilmiş ince derilerden yapılmıştı; yani dolayısıyla insanlar, Æsir'e yardımı dokunur diye bu yamaları her zaman bir kenara atmalıydı⁴². Frey, bir zamanlar Skirnir'e emanet ettiği müthiş kılıcı artık yanında olmadığından Surt'un ellerinde can verecekti. Tyr ve Garm, Loki ve Heimdal da birbirlerini öldürecekti.

Ardından Surt, tüm dünyaya alev püskürtecek ve her şey yok olacaktı. Vahşi ve savaş dolu düzen sona erecek, yeni bir hayat başlayacaktı.

Denizin içinden, tarlaları ekilmiş tohumlar olmadan bile mahsul veren yeşil, hoş ve yeni bir toprak parçası yükselecekti. Güneş, kendisi kadar güzel kızını doğuracak ve bu kız da annesinin yerine onun izlediği yolu izleyecekti. Tüm kötülükler geride kalacak ve son bulacaktı. Son büyük savaştan sağ çıkan Æsir Tanrıları, İda Düzlükleri'nde toplanacaktı. Vidar, Vali ve Thor'un oğulları Modi ve Magni orada olacaktı. Ayrıca oraya artık cehennemden çıkmış Balder ve Hod'un yanı sıra, Vanaheim'den çıkan Hoenir de gidecekti. Æsir, bir zamanlar Asgard'ın yükseldiği İda Düzlükleri'ne bir kez daha evlerini kuracaktı. Bir zamanlar tanrıların kullandığı altın satranç taşlarını çimlerin içine saçılmış bir halde bulacaklar, bu şekilde eski günleri anımsayacaklar ve yok olan geçmişten bahsedeceklerdi. Thor'un savaşı artık sona erdiğinden Mjöllnir'in vârisi Modi ve Magni olacaktı. Üstelik insanların hepsi de ölmeyecekti. Lif ve Lifthrasir, Hoddmimir'in Yuvası adı verilen bir yerde saklanarak kendilerini Surt'un alevlerinden korumayı başaracaklar; orada sabahları düşen çiğlerle beslenecekler ve bu ikisinden yeni bir insan ırkı peydah olacaktı. Gimle'de altınla bezeli ve Gü-

42 Bu hikâye Snorri'nin *Edda*'sından alındı. *Voluspá*'ya göre Vidar, Kurt Fenris'i kılıcını kullanarak öldürüyor.

neş'ten daha parlak bir saray yükselecekti. Orada erdemli bir nesil yaşayacak, neşeleriye hiç sona ermeyecekti. “Ardından her şeyin hükümdarı olan Ulu İlah, göklerden inecekti⁴³.”

43 Bu satırlarda sözü geçen anlatı ve karakter, Haukr Erlendsson (?–1334) tarafından yazılmış *Hauksbók* kitabında kendine yer buluyor (*Völuspá*, 65. Kıtı); ancak şiirdeki bu satırların sonraki dönemde yapılan bir Hristiyan ilavesi olduğu düşünülüyor. (ç.n.)

Edda Kitaplarındaki Mitolojiye Dair

Edda kitaplarında geçen mitolojiyle ya da ilah sistemiyle ilgili dürüstçe konuşabiliriz, fakat *Edda*’larda anlatılanlar atalarımızın gerçek dinini, inanç ve tapınma sistemini gerçek şekliyle yansıtmıyor. Tanrılara inanış konusunda eski yazmalarda yer alan dağınık bilgi parçacıklarına sahibiz ki bu konuyu ilerleyen bölümlerde işleyeceğiz. Ayrıca paganizmin hüküm sürdüğü dönemlerde tanrılara inanış konusunda Norveççe yer isimlerinin bizlere sunduğu bilgilerin bir özeti de ekte mevcut. Tanrılara inanışın aslı ve pagan dinini destekleyen temel zihinsel dürtüler konusunda detaylı bir analiz sunmak çok daha zor, zira bu konuları izah eden materyaller çok çeşitli ve araştırmanın şu anki durumu düşünüldüğünde ilk elden ciddi bir çalışma dizisi gerektiriyor. Atalarımızın dininin nasıl geliştiği söz konusu olduğunda, kitabın önceki bölümü, “Tanrı Mitleri” kısmıyla yetinmek zorundayız.⁴⁴ Ancak, farzedilen tanrı mitlerinin bu özel biçiminin, büyük ölçüde yazılı araçlara (halk masallarına yakın şiirlere ya da düz yazılara), yani bize ulaştığı şekline dayandığını vurgulamak zorundayız.

Doğalarının mahiyeti ve kaynakların kronolojik dağılımına bakarsak, hem inanca hem de öğretiyeye dair kaynaklar konusunda tarih temelli bir tartışma gerekiyor, ancak Kuzey dinlerinin tari-

44 Genel referans olarak ayrıca bkz: V. Grønbech, *Vor folkeoet i oldtiden* (Our Race in Antiquity). Özellikle 3. Cilt (*Helliged og helligdom: Holiness and Sanctuary*) ve 4. Cilt (*Menneskelivet og guderne: Human Life and the Gods*), Copenhagen, 1912 eserleri verilebilir. Aynı yazarın *Religionsskiftet i Norden* (The Change of Religion in the Northern Countries), Copenhagen, 1913.

hi tam anlamıyla hâlâ yazılmış değil. Bu tür bir çalışma, görece geç dönemde eklenmiş Hristiyan öğelerin ayrılması yani zeminin tamamen temizlenmesi amacıyla gerçekleştirilen daha öte bir gelişim kaydetmeden ortaya konamaz ki bu da şu an için Sophus Bugge tarafından yazılan *Studier over de nordiske Gude- og Helte-Sagns Oprindelse*⁴⁵ (1881-89) adlı eserde ele alındı ve günümüz nesillerine Axel Olrik ve Kaarle Krohn (*Skandinavisk mytologi*⁴⁶, Helsingfors 1922) gibi isimler tarafından ulaştırıldı. Sözü geçen eserlerde, karşılaştırmalı halk bilimi çalışmaları epey göze çarpıyor; özellikle Finlerin Kuzey insanlarından ödünç aldığı olguların büyük bir önem arz ettiği aşikâr. Ayrıca kaynak olarak kullanılan İskandinav edebiyatının gerçek değerini tayin etme konusunda da henüz yapılmamış çok iş var. Bu açıdan İskandinav mitolojisi olarak adlandırılacak şeylerin ne olduğunun izahı mümkün (ve hatta din tarihi bakış açısından mantıklı). Gerçek şu ki bizim başlıca kaynaklarımız, *Manzum Edda*'daki tanrılarla alakalı şiirler ve bir grup ozan şiirleri o dönemlere, içeriğe ve çevreye dair çok yakın bir bütünlük sunuyor. Snorri de paganizm dönemine ait dini şiirin (özellikle onuncu yüzyıldakilerin) bu denli bir birlik içinde olduğunu fark etti ve ardışık sunumunu yazdığı *Edda*'nın ilk bölümü olan *Gylfaginning*'i bu birlik üzerine inşa etti. Bahsettiğimiz iki *Edda*'nın, Kuzey insanlarının entelektüel yaşamında kapladığı yeri kavramamız büyük önem arz ediyor⁴⁷.

Artık atalarımızın mitolojisini sistemlice ele aldığımıza göre kullanılan başlıca kaynaklardan bazılarında bahsedebiliriz. Bu kaynaklar, sıkça bahsettiğimiz iki *Edda*'dır. İçlerinden biri Snorri'nin yazdığı *Edda*'dır ve on üçüncü yüzyıla ait bir eserdir. Bu eser, ozanlar için bir kılavuz niteliğinde tasarlanmıştı. Ozanlar, bu eserle dönemin söyleyişlerine temel oluşturacak antik mitolojiye kolayca ulaşabiliyorlardı. İlk bölüm boyunca tanrıların mitleri-

45 (Norveççe) İskandinav Tanrıların ve Kahramanların Kökeni Üzerine Bir Çalışma (e.n.)

46 (Norveççe) İskandinav Mitolojisi (e.n.)

47 Ayrıca bkz: Finnur Jónsson, *Den oldnorske og oldislandske litteraturs historie* (Edda Şiirlerinin Edebi Tarihine Dair), ii. baskı, i. cilt, 1920.

ni ele alırken gerekli yerlerde ozanlara dair bazı örneklerle biz de başvurduk. Aslında Snorri, dönemine ulaşan mitlerin hepsini toplama ve yeniden anlatma görevini üstlenmişti. Bunu yaparken üç farklı kaynaktan yararlandığını görüyoruz: *Manzum Edda*'da korunan çeşitli şiirler, ozanların koşukları ve benzer dizeler, son olarak da popüler gelenek içinde süregelen ve herhangi bir şiir ölçüsüne sahip olmayan hikâyeler. Ancak Snorri çalışmasına pagan inancı yok olduktan birkaç yüz yıl sonra başladığından, mitlerin aslında orijinal biçimlerini yansıtmadığını düşünmek için sebeplerimiz var. Ne olursa olsun, bu konuda bir kesinlik mevcut değil. Ayrıca Snorri bu tekil mitleri tekrar anlatmakla yetinmeyip onları kendi sistematik örgüsüne göre büyük ölçüde düzenlediğinden; belli belirsiz mitler için getirdiği kişisel yorumu, konuyu ele alış biçimini tümüyle etkilemiş de olabilir.

Antik mitolojiye dair başlıca ikinci kaynağımız ise *Manzum Edda* olarak bilinen şiir derlemesidir. Amacımız açısından bakarsak bu şiirler, hiç şüphesiz Snorri'nin *Edda*'sından daha kesin bir otoriteye sahip; fakat bu şiirler de eski inancın dorukta olduğu bir dönemden gelmiyor. Buradaki şiirler, Kuzeylilerin dış dünyayla sıcak ilişkiler içinde olduğu dönem olan Viking Çağı'na dayanıyor. Paganizmin bu son yüzyıllarında (daha başarılı tarım yapan uluslarla olan iletişimin hiç de az olmadığı ilk dönemlerde de) Kuzey ırkları, mitolojilerindeki çeşitli öğeleri etkileyecek dış etkenlere mutlaka maruz kalmışlardır. Bu yüzden *Edda*'ların mitleri içindeki antik ve yerli öğeleri incelerken büyük bir özen gösterilmeli. Viking Çağı'na damgasını vuran savaşçı ruh (ki bu ruh aslında önceki dönemlerde de mevcuttu), hiç kuşkusuz *Edda*'lardaki mitolojinin, savaşçılar için var olan “renkli” bir din olarak görülmesinde büyük ölçüde etkili olmuştur. Sonuçta Valhalla'daki kahramanlara eşlik edecek kişiler yalnızca savaşta ölen savaşçılardan oluşuyordu, hatta ölümün kendisi bile bu savaş dolu yaşamın sonunu getiremiyordu. Savaş Tanrısı Odin, daha ast rütbeli tanrılarla karşılaştırıldığında tüm tanrıların kralı durumundaydı. Dahası, destanlarda geçen bilgilere göre Viking Çağı, birçok insanın eski tanrılara olan inançlarından vazgeçip yalnızca kendileri-

ne bel bağlamaya başladıkları düşünsel bir karışıklığın süregeldiği bir dönemdi; bu tip rasyonel bir hareketin, o dönem ortaya çıkan mitolojik şiir üzerinde güçlü bir etkisi olmuş olmalı. Pagan tanrıların her biri insanların zihninde yaratıldı ve Kuzey’de var olan Æsir inancı süregelen Viking Çağı’nı öylesine büyük bir ölçüde temsil ediyordu ki bu inancın, önemli ayrıntılarla birlikte dönemin damgasını taşıdığı söylenebilir.

Bir sonraki adımda, atalarımızın dininin özünde ne kadar ilkel ve yerel olduğunu keşfetmek için özellikle *Edda*’lardaki mitolojinin dışında kalan bulgulara başvurmamız gerekiyor. Geç dönem halk geleneği ve halk inançlarında yaşamaya devam eden yer isimleri ve ibadet şekilleri, bu konuda bizlere büyük ölçüde bilgi sağlıyor⁴⁸. Daha aşağı bir derecede olsalar da saf Kuzey kökenli olmayan edebi kaynaklar da önem teşkil ediyor. Bu eserler arasındaki en önemli kaynaklardan birini, Tacitus’un *Germania* adlı eserinde Nerthus (Njord) inancına dair açıklamaları içeren bölüm oluşturuyor. Daha geç dönem öğeleriyle karşılaştırıldığında buradaki bölüm, bereket tanrılarının toplum inancı içinde en önemli kişilikler olduğu uzak dönemlere dair bir bakış sunuyor. Bu tanrılara olan inanç, paganizm yok olana kadar var olmaya devam etti, hatta bunun ardından bile yeni geleneklerde varlığını sürdürmeye yetecek kadar etkiliydi, ancak bereket tanrılarının, *Edda* şairleri için çok fazla bir cazibesi yoktu. Bir diğer önemli kaynak ise on birinci yüzyılda Uppsala’daki tapınak tanrılarına dair yazıları içeren Adam Bremen’in eseridir (*The History of the Bishops of Hamburg IV*⁴⁹, 26-27). Buradaki açıklamalar muhtemelen Sven Ulvesson’ın betimlemelerine dayanıyor: “Buradaki tapınakta insanlar, üç tanrının tasvirleri önünde boyun eğiyorlardı; bu tasvirler öyle ayarlanmış ki aralarındaki en güçlü tanrı Thor, ortadaki bir tahtta oturuyordu. Onun hemen yanında Wodan (Odin), diğer yanındaysa Fricco (Frey) bulunuyordu. Thor havayı, gök gürültüsünü ve yıldırımını, rüzgârı ve yağmuru, güzel havayı ve hasat mevsimini

48 Ayrıca bkz: Gudmund Schütte, *Hjemligt Hedenskab i almenfattelig Fremstilling* (Soy Yaratılışında Yalın Paganizm), Copenhagen 1919.

49 (İng.) Hamburglu Piskoposların Tarihi IV (e.n.)

yönetiyordu. Wodan, hiddetli olardı; savaşlar çıkarır ve düşmanla karşılaşan insanlara cesaret verirdi. Üçüncü tanrı Fricco, ölüm-lülere huzur ve zevk bahşederdi, ayrıca bazen büyük bir penisle tasvir edilirdi. Wodan'ı, tıpkı bizim Mars'ı tasvir ettiğimiz gibi, silah kuşanmış olarak tasvir ediyorlardı. Thor ise bir asa tutuyordu, Jüpiter'e benziyordu. Ayrıca kökenleri insan olan tanrılara da tapıyorlardı ki aslında bu kişiler, başardıkları büyük işler sayesinde ölümsüzleşmişlerdi. Tüm tanrılarının birkaç keşişi bulunuyordu, bu keşişler halk adına tanrılar için adaklar sunuyordu. Adaklar salgın ya da kıtlık tehlikesi baş gösterince Thor'a, yaklaşan bir savaş durumunda Wodan'a, evlilik kutlamalarında Fricco'ya adanırdı. Tüm İsveçlilerin bir araya gelerek kutladığı genel adak festivali, dokuz yılda bir Uppsala'da gerçekleşiyordu.”

Yukarıdaki bölüm, İsveç halkının inancının, *Edda* gelenekleriyle bizlere aktarılan inançtan ne denli farklı olduğunu gözler önüne seriyor. Burada Thor'un doğrudan bereket tanrısı olarak tasvir edilmesi çok ilginç. Gerisi için ise Kuzey topraklarının dışında üretilen edebiyat, inanç ve tanrılar hakkında çok kıt referanslar sunuyor. Günümüze ulaşmayı başarabilen yazılar, genellikle çeşitli tanrı isimlerinin yalnızca nakledilmesiyle sınırlı kalmış; bu konudaki istisnalar ise Wodan, Freya ve Longobards⁵⁰ isminin kökeniyle alakalı mitlerde bulunabilir.

50 Longbeards (*uzun sakallılar*) ya da Lombardlar. Winnili halkının Odin ve Freya'dan yardım istemesi üzerine gelişen olaylar silsilesi ardından, Odin'in “Bu uzun sakallılar da kimdir?” diye sorması üzerine halk o zamandan sonra bu şekilde anılmaya başlanmıştır. (ç.n.)

II.

Kahramanlarla İlgili Efsaneler

Giriş

Romantik dönemde yaygın olan görüşlere göre kahramanlara ait hikâyeler de bir zamanlar tarihi ve efsaneviydi, bu yönden tanrıların mitleriyle yakından benzeşiyorlardı. Ne var ki daha eski zamanlara ait yerel ve efsanevi geleneklerin çok azını hesaba katan yakın döneme ait akademik çalışmalar, bu konuda farklı bir fikir öne sürüyor. Günümüzde kahramanlara ait efsaneler yalnızca içeriklerine göre değil, aynı zamanda “gerekçelerine” göre de inceleniyor. Bir bütün olarak düşünülen kahraman efsaneleri, yalnızca sahip oldukları edebi formun içinde ve yine yalnızca o formun olanaklarıyla yaşıyor. Sonuç olarak kahraman efsanelerini düzgün bir şekilde incelemek için mitoloji çalışmasında kullanılan yöntemden daha değişik, edebi ve tarihi bir yöntem izlenmesi gerekiyor. Tanrılarla alakalı edebi formlar sabitlikle ilişkilendirilebilir, çünkü bunlar aslında büyük ölçüde tanrılara olan *tapınmayı* içeren yerel seromonilerle ilgilidir.

Epik edebiyat, konu olarak sıradanlıktan sıyrılıp şairler için güçlü bir cazibe kaynağı oluşturan insan kaderini işliyor. En yoğun formlarında, yani başlıca ilginin hayatın büyük anları tarafından yoğrulmuş iradesi güçlü kişiliklerin etrafında toplandığı kahraman öykülerinde, ulusal göçler dönemine ve Alman kabilelerin seyrinin izlendiği Hristiyanlık öncesi döneme ait kısa dizelerle karşılaşabiliyoruz. Daha az bozularak eski biçimini korumuş ya da Norveç kaynaklarında bulunan edebi uyarlamaları (anlatı olmadan sadece diyalogların yer aldığı) görülen bu tür epik şiir,

Manzum Edda'daki kahraman şiirlerinin gövdesini oluşturuyor. Norveç ve İzlanda'daki tarihi dönemlerde bu epik şiir, temaları tarih öncesi pagan dönemine dayanan bir antikliğin mevcut olduğu "antik efsaneler" (*fornaldarsogur*) adıyla varlıklarını devam ettiriyorlardı. Bu efsanelerdeki efsanevi olguların kökeni, genelde kahraman şiirlerinin nesir uyarlamalarına dayanıyordu⁵¹. Ancak Viking Çağı boyunca yeni olgular da gün yüzüne çıktı ve genel beğeni farklı bir yola saptı⁵². Antik kahraman şiirinin sabit çerçevelerinden yoksun olan bu kahraman destanları, avare temaların her türünden gelen bir etkiye açıktı. Örneğin halk öykülerinde işlenen temalar gibi ki nihayetinde de karşımıza Norveç'in birleşmesinden önce, önemsiz kralların bulunduğu dönemde yaşayan rasgele uydurulmuş bir kişiliği odak noktasına alan ve bağımsız bir bileşimden fazlası olmayan antik destan grupları çıkıyor⁵³.

Kahramanlara ait efsaneler hakkında genel olarak şunu söyleyebiliriz: Bir nesil önceki tarihçilerin uygulamalarının aksine bu destanlar, tarihi kaynaklar olarak görülemez. Zaman içinde şiirsel öğeler, tarihi öğeleri bastırıp tarihi ve kronolojiyi alt eden bir bileşim oluşturdu. Destanların bu tür şiir biçimlerinde gerçek tarihi keşfetmemiz de mümkün değil, zira yalnızca bu destanlara bel bağlamak durumundayız. Yapmamız gereken şey, tıpkı Ragnar Lodbrok ve oğullarıyla ilgili efsanelerde olduğu gibi gerçek tarihi belgelerin yardımına başvurmak ve güvenilir yabancı tarihçilerin tanıklığından faydalanıp olayların en doğrusuna ulaşmak. Genellikle böylesi bir sürecin sonucunda destanlar, yabancı kaynaklarda zaten var olan tarihi gerçeklerin ötesinde yeni bir bilgiyi gün yüzüne çıkarmıyorlar. Hatta bu yolu izlediğimizde destanların birçoğu hiçbir işimize yaramıyor, çünkü tarih bu efsanelerde kendine yer bulan olayları kanıtlamakta başarısız oluyor. Örneğin bu

51 *Hervarar Efsanesi, Volsunga Efsanesi*.

52 Tıpkı ileride göreceğimiz *Ragnar Lodbrok'un Efsanesi*'nde olduğu gibi; savaş ve aşk içindeki kahramanın öyküleri, Viking Çağı'ndan tipik bir destan örneği oluşturur.

53 Örneğin *Fridthjofs Saga*, "Antik destanların" birçoğu koşukların popülerleşmesine sebep oluyordu. Bu konuda referans olarak verebileceğimiz eser: K. Liestøl, *Norske trollvisor og norrøne sogor*, Christiania 1915.

durum, kökenlerini belirlemenin imkânsız olmasa bile çok zor olduğu Helgi efsanelerinde karşımıza çıkıyor. Diğer efsaneler ise Kuzey ülkelerine komşu topraklardan ulaşıyor, tıpkı Volsunglar ve Gjukunglar gibi; ancak bu efsaneler de doğdukları topraklardan gidecekleri yere nakledilirken birçok biçim değişikliklerine uğruyor.

Kahramanlara ait efsaneler arasında birkaçı, birbirleriyle yakın ve karşılıklı bir ilişki ortaya koyuyorlar ve bu yüzden bir efsane dizisi olarak değerlendiriliyorlar. Buna rağmen diğerleri birbirlerinden ayrı efsaneler, yani herhangi bir hikâyeye bağları yok. Ayrıca ortaya çıkan bulgulara baktığımızda efsanelerle ilgili süreç söz konusu olduğunda, zaman içinde özgün ve ayrı efsaneler birbirine çekilip bu şekilde yeni efsane dizileri yaratılmaya meyilli olduğu aşikâr. Büyük diziler arasında en öne çıkan efsaneler Volsunglar, Niflunglar ve Gjukunglar ile ilgili olanlar. Bağımsız efsanelerde ise Demirci Völund, Frodi ve Hizmetçileri, son olarak da Hjadnings Savaşı diğerlerinden ayrılıyor.

Völund

Völund efsanesi şu şekilde naklediliyor: Bir zamanlar Slagfinn, Egil ve Völund isimli üç erkek kardeş vardı, babaları Finlerin kralıydı. Kardeşler bir gün kayaklarıyla avlanmaya gittiler ve Kurt Gölü adında bir su birikintisinin yanında uzanan Kurt Vadileri denen yere vardılar, orada kendilerine bir ev inşa ettiler. Bir gün oradayken, dokuma çarşaftan kıyafetler giyen üç güzel kadının su kenarında oturduğunu gördüler; kadınların hemen yanında kuğu tüyünden yapılmış pelerinler vardı, böylece kardeşler bu kadınların Valkürler olduğunu anladılar. Kızları da yanlarına alarak eve gittiler ve onlarla evlendiler. Slagfinn, Ladgunn Beyazkuğu'yla; Völund, Bilge Hervor'la; Egil ise Orlun'la evlendi. Kadınlardan ikisi Kral Lodvi'nin kızları, diğeriye Valland Kralı Kiar'ın kızıydı. Yedi yıl boyunca beraber yaşadıktan sonra, Valkürlerin üstüne bir savaş hasreti düştü ve erkek kardeşlerin orada olmadığı bir zamanda uzaklara uçtular. Egil ve Slagfinn hemen eşlerini aramak için yola koyuldu. Völund ise Kurt Vadileri'nde bulunan evlerinde tek başına kaldı ve çok değerli eşyalar dövmekle meşgul oldu. Eşinin dönüşünü beklediği sırada zamanını, altın üzerine değerli taşlarla bezediği çok müthiş yüzükler yaparak geçirdi. Eserlerinin ünü, Njarir'in kötü ve açgözlü kralı Nidud'un kulağına kadar ulaştı. Nidud, ayışığının yavaş yavaş ısıltısını yitirdiği bir gecede silahlı bir grupla birlikte yola çıktı ve Völund'un avda olduğu sırada Kurt Vadileri'ne vardı. O sırada Völund, yedi yüz yüzüğün yapımını önceden bitirmiş ve bu yüzüklerin hepsini bir ipe asıp

bıramıştı; Nidud, yüzüklerden birini aldı ve Völund'un eve dönüşünü beklemeye koyuldu. Völund eve döndükten sonra avladığı ayının etini kızartmak için ateşin önüne oturdu ve bir yandan da yüzüklerini saymaya başladı. Aralarından birinin eksik olduğunu görünce eşinin mutlaka eve geri döndüğünü düşündü, ama konu üzerine kafa yorarken uyuyakaldı. Ayaklarındaki ve ellerindeki prangaların ağırlığıyla uyanan Völund, kendisini zincirlere vuranın kim olduğunu sordu. Nidud, Völund'un Kurt Vadileri'nde kendine ait olan hazinelere hangi cüretle el koyduğunu öğrenmek için haykırdı; Völund bu soruya, sahip olduğu şeylerin hepsinin kendi hakkı olduğunu söyleyerek cevap verdi. Bunun üzerine Nidud, Völund'u sarayına taşıdı ve adamın müthiş kılıcını bile ondan aldı, yüzüğüyse kendi kızı Boldvild'e verdi. Bunun üzerine Nidud'un kraliçesi, Völund'un intikam almasından korktu ve kocasını şu sözlerle uyardı: "Adamın gözleri, kılıcını ve Boldvild'e verdiği yüzüğü ne zaman görse tıpkı bir yılaninkiler gibi parıldıyor. Ayaklarını kesip onu Sævarstead Adası'na bırak." Kraliçenin buyruğu yerine getirildi, Völund'un dizlerinden aşağısı kesildi ve adaya kapatıldı. Völund, orada kral için bir dolu değerli eşya dövmekle görevlendirildi ve Kral'dan başka kimse onu ziyaret edemedi. Völund kaderi için çokça kez sızlandı. Bir an bile uyumadan demircilik görevini icra etti ve devamlı olarak Nidud'un kallesliğine karşılık vermenin yollarını düşündü.

En nihayetinde kader yüzüne güldü. Bir gün, Nidud'un iki oğlu adaya gelip hazinelere bakmak için izin istediler. Völund, bir sandığı açıp onlara bir dolu muhteşem hazine gösterdi. Ertesi gün gizli gizli gelirlerse elinde olan her şeyi onlara vereceğini söyledi. Kardeşler söz verdikleri gibi geldiler, saraydaki kimse adaya gittiklerini bilmiyordu. Völund, sandığı bir kez daha açtı ve kardeşler sandığın içine bakarken ağır kapağı öyle bir indirdi ki kardeşlerin kafası koptu. Völund cesetlerini toprağa gömdü, kafataslarıysa gümüşle kaplayıp Nidud'a içki kasesi olarak gönderdi. Kardeşlerin gözbebeklerinden kraliçeye mücevherleri andıran takılar yaptı, dişleriniyse Boldvid'e broşlar yapmak için kullandı. Aradan zaman geçti. Boldvid, Nidud'un kendisine hediye ettiği

yüzüğü şanssızlık eseri çatlattı. Bu talihsizliği babasına söylemeye cüret edemeyince, gizli gizli Völund'a gidip yüzüğü onarmasını istedi. Völund yüzüğü onaracağına dair söz verdi. Kıza karşı o kadar nazik davrandı ki içecek bir şeyler önerdiğinde Boldvid hiçbir şeyden şüphelenmedi. Verdiği içki çok güçlüydü, Boldvid'in başı dönmeye ve uykusu gelmeye başladı, nihayetinde yere yığıldı. Ardından Völund, kuş tüyünden bir pelerin giydi ve hayvan kılığına bürünüp Nidud'un sarayına uçtu, oraya varınca çitlerin üstüne kondu. Nidud'un uykusuz bir halde oturduğunu ve oğullarının kaderi için kara kara düşündüğünü gördüğünde, ona çocuklarının ölümünün Völund'un elinden olduğunu söyledi, bunun üzerine kral çocukları hakkında sorular sordu. Völund, kralın oğullarının nasıl öldürüldüğünü anlatmaya başladı; kafataslarından, gözlelerinden ve dişlerinden mücevherler yapıldığını, üstüne Boldvid'in de lekelendiğini bir bir anlattı. Ardından gülererek uzaklara uçtu, Nidud ise öfkeden kudurmuş bir halde onun kaçışını izlemek zorunda kaldı. Boldvid'i yanına çağırıp Völund ile birlikte adada vakit geçirdiklerinin doğru olup olmadığını öğrenmek istedi. "Evet, doğru," diye cevap verdi Boldvid. "Bir saatlik korkunç bir süre boyunca birlikteydik, ona direnecek gücüm yoktu."

Hjadnings

Hjadnings Savaşı'na dair efsane *Nesir Edda*'da şu şekilde yer alıyor: Kral Hogni'nin Hild adında bir kızı vardı. Günlerden bir gün Hogni kralların buluştuğu bir toplantıya gittiğinde kızı Hild, Kral Hedin Hjarrandason tarafından esir alındı. Hogni, krallığının yağmalandığını ve kızının kaçırıldığını öğrenir öğrenmez askerlerinin başına geçip Hedin'in peşine düştü. Düşmanının kuzeye doğru kaçtığını öğrendi, ancak Norveç'e ulaştığında bu kez ona Hedin'in rotasını batı denizlerine doğru çevirdiği söylendi. Hogni, hasmının peşinde yelken açtı ve nihayetinde Orkney Adaları'na vardı, orada Haey Adası civarındayken Hedin ile karşı karşıya geldi. Hild babasına gidip Hedin adına barış anlaşmasının şartlarını sundu, bu şartları kabul etmediği takdirde yaşam ve ölüm mücadelesi başlayacaktı. Hogni, bu uzlaşma talebini kabul etmeyecekti. Bunun üzerine iki kral da adaya ayak bastı ve mücadele için savaşılarına önderlik etti. Hedin bir kez daha barış teklifi yaptı, akrabası olan Hogni'ye haykırıp uzlaşması için ona bir yığın altın önerdi. Fakat Hogni şöyle cevap verdi: "Artık çok geç. Cüceler tarafından dövülmüş kılıcım Dainsleifi (*Dain'in Mirası*) çoktan çektim. Bu kılıç kınından çıktıysa birileri ölmeli, zira vuruşları engellenemez, açtığı yaralarsa iyileştirilemez." Hedin karşılık verdi: "Kılıcınla övünüyorsun ama bu zaferle övüneceğin anlamına gelmiyor. Öyle ki en iyi kılıç, efendisini yarı yolda bırakmayan kılıçtır." Ardından savaş başladı, o günden sonra bu savaş Hjadnings Savaşı olarak bilinecekti. Gün boyunca savaştılar, gece olunca

krallar gemilerine gittiler. Hild, karanlıkta savaş alanına gitti ve büyü yaparak ölen savaşçıların her birini tekrar canlandırdı. Ertesi gün krallar karaya çıktılar ve yeni bir mücadele başladı, önceki gün katledilen savaşçılar da onlarla birlikteydi. Savaş bu şekilde üst üste her gün devam etti. Ölenler ve savaş alanında bırakılan silahlarla kalkanlar taş'a dönüştü, gelgelelim sabah olunca katledilenler silahlarıyla birlikte ayaklandılar ve mücadeleye hazırıldılar. Hjadnings Savaşı, bu şekilde Tanrıların Alacakaranlığı'na kadar devam edecekti.

Tyrfing Efsanesi

Dainsleif kılıcına eş başka bir kılıç daha vardı, Tyrfing adını taşıyordu. Tyrfing, Dulin ve Dvalin isimli esir cüceler tarafından Odin'in cesur torunu Svarflami için dövülmüştü. Svarflami, cüce-leri içinde yaşadıkları taşın dışında yakalamış ve tekrar içeri gir-melerini önlemek için hemen büyüler yapmıştı. Ardından onları canlarıyla tehdit etti. Cücelelerin; kabzası altından, hiç paslanma-yacak, her zaman zafer getirecek ve demiri tıpkı kâğıt gibi kolayca kesecek bir kılıç dövmeye söz vermelerini istiyordu. Cüceler bunu kabul etmeye ve kılıcı belirlenen süre içinde dövmeye niyetli de-ğillerdi. Nihayetinde Dvalin, Kral'ın buyruklarına boyun eğdi, o sırada hâlâ içinde yaşadığı taşın girişinde dikiliyordu ve şöyle dedi: "Kılıcın ne zaman kınından çıksa bir adamın canını alacak, onunla birlikte üç alçakça iş yapacaksın, üstelik senin ölümünü de yine o kılıç getirecek." Svarflami, kılıcını cüceye doğru savurdu ama ona ulaşamadı. O günden sonra kılıcı uzun bir süre boyunca yanında tuttu ve bu kılıçla hem savaşlarda hem de teke tek düel-lolarda birçok zafer kazandı.

Bolm Adası'nda Arngrim adında güçlü bir Berserk yaşıyordu, Arngrim tıpkı bir Viking gibi yakışıklı ve cüsseliydi. Günlerden bir gün Svarflami'nin topraklarını yağmalarken Svarflami'nin bizzat kendisiyle yüz yüze geldi. Svarflami, Arngrim'i hedef alıp Tyrfing'i savurdu ama yalnızca kalkanına vurmayı başardı; kalkanının bir kısmını kesip atabildi ama bu sırada Tyrfing'in ucu toprağa gömül-dü. Arngrim hemen Svarflami'nin kolunu yakaladı, Tyrfing'i tut-

tu ve ele geçirdiği kılıçla Svarflami'nin bedenini baştan aşağı ikiye böldü. Böylece cücenin kehanetinin bir kısmı gerçekleşmiş oldu. Ardından Arngrim, Svarflami'nin güzel kızı Eyfura'yı esir aldı ve kadını Bolm'a götürüp onunla evlendi. On iki oğulları oldu, hepsi uzun boylu adamlardı, güçlü birer savaşçıydılar, küçüklüklerinden beri zamanlarını Viking baskınlarında geçirip ünlerine ün kattılar. En büyük oğul Angantyr'in boyu, kardeşlerinden bir kafa uzundu ve herhangi ikisinin toplamı kadar güçlüydü. Diğer kardeşler ise Hervard, Hjorvard, Saeming, Rani, Brami, Barri, Reifnir, Tind, Bui isimlerini taşıyordu; bir de Hadding ismini taşıyan iki kardeş vardı, ikizlerdi. Tyrfining kılıcı Angantyr'e miras kaldı. Hervard, Roti; Saeming ise Mistiltein isimli kılıcı aldı. Zaman zaman içlerinde kaynayan Berserk öfkesi gün yüzüne çıkıyordu ve bu gerçekleştiği sırada bazen kendi adamlarından bazılarını öldürüyorlardı. Böylesi olayların önüne geçmek için Berserk öfkelerinin gün yüzüne çıkacağını hissettiklerinde gemilerinden ayrılıp karaya çıkarlar, hırslarını kayalıklardan ya da ormandaki kütüklerden çıkarırlardı. Hiçbir kral onlara zıt gitmezdi, zira vahşilikleri ve zalimlikleriyle herkesin gözüne korku salıyorlardı.

Yuletide⁵⁴ gelince bir akşam, Bolm'un en iyi askerleri oturup içi su dolu kâselerine yeminler ettiler. Angantyr, Uppsala Kralı Yngvi'nin güzel kızı Ingeborg ile evlenme niyetini açıkça beyan etti. Ertesi yaz kardeşler, Yngvi'nin sarayına gittiler ve hiç vakit kaybetmeden salona girdiler. Angantyr, niyetini söyleyip derhal bir cevap istedi. Mağrur Hjalmar, konuşulanları duyar duymaz öne çıktı. Hjalmar, uzun süredir kış mevsimlerini Yngvi'nin heyetinde geçiriyordu ve onun için çok önemli hizmetlerde bulunmuştu. Bu hizmetlerini Kral'a hatırlattı ve ondan Ingeborg'u, Angantyr gibi kötülük dolu bir Berserk savaşçısıyla evlendirmek yerine kendisiyle evlendirmesini istedi. Yngvi bu kararı Ingeborg'un bizzat vermesi gerektiğini açıkladı ve Ingeborg, Hjalmar'ı seçti. Bunun üzerine Angantyr, Hjalmar'a düelloyla meydan okuyup onun Samsey Adası'na gelmesini istedi. Hjalmar ertesi yaz belirlenen yerde olacağına söz verdi, böylece kardeşler saraydan ayrılıp eve

54 Noel'e eşdeğer antik bir pagan festivali. (ç.n.)

döndüler. Bahar gelince Arngrim'in oğulları önce Earl⁵⁵ Bjartmar'ı ziyaret ettiler, Angantyr orada Bjartmar'ın kızı Svava ile evlendi. Sözleştikleri zaman gelince hem Arngrim ve kardeşleri hem de Hjalmar, Samsey'e yelken açtılar. Hjalmar beraberinde silah arkadaşını da getirmişti, büyük ve meşhur Norveçli Orvar-Odd (*Şaşılası Ok*). Hjalmar, Angantyr ile dövüşecek, bu sırada Orvar-Odd da diğer on bir kardeşle karşı karşıya gelecekti. Dövüş başladı. Odd on bir kardeşin on birini de alt edecek kadar şanslıydı, Hjalmar'ın ne durumda olduğunu görmek için gittiğinde Angantyr'ün düşmanının ayakları altında canını yitirmiş bir halde uzandığını, Hjalmar'ın kendisinin ise bir tepelik üstünde ölü gibi bembeyaz bir halde oturduğunu gördü. Odd, Hjalmar'a mücadelenin nasıl gittiğini sordu, Hjalmar şöyle cevap verdi: "On altı yaram var, zırhım delindi ve Tyrfing kalbime saplandı. Parmağımdaki yüzüğü alıp sevgimin bir nişanesi olarak Ingeborg'a ulaştır." Böylece o da yaşamını yitirdi. Odd, Berserklerin zırhla kaplı bedenlerini bir kenara yığıdı ama Hjalmar'ın bedenini ise yanına alıp İsveç'e taşıdı. Olanları öğrenen Ingeborg da kahrından öldü ve Hjalmar'la birlikte aynı höyüğe gömüldü.

Bir süre sonra Angantyr'ün eşi Svava, Hervor adını verdikleri bir kız doğurdu. Hervor, daha sonra Bjartmar'a evlatlık verildi. Büyüdü, iyice uzadı ve güzelleşti. Çocukluğunda bile coşkulu ve dikbaşlı bir kişiliğe sahipti. Diğer kadınların meşgul olduğu işlerle uğraşmak yerine kılıç ve kalkan kullanmaya eğilimliydi. Yeterince büyüdüğünde Samsey'e gidip babasının gömüldüğü höyüğü ziyaret etmek için yola çıktı, mezarından Tyrfing'i almak istiyordu. Erkek kıyafetleri giydi, kendini Hervor diye tanıtıp Vikinglerden oluşan bir gruba katıldı ve Samsey kıyılarına doğru yelken açtı. Orada tek başına kıyıya çıktı, yanındakiler orayı mesken bellediği söylenen kötü ruhların ve hortlakların korkusundan karaya çıkamamıştı. Gerçekten de kadın, adada bir dolu kötücül işaretlerle karşılaştı. Tümseklerin hepsi alevler içindeydi, fakat bu onu caydırmadı, ateşlerin içinden geçip doğrudan Berserklerin tepesine

55 Kabile şefi anlamına gelmekle beraber, Kont unvanına denktir. Eski Norveçcede *Jarl* ile ilişkilendirilir. (ç.n.)

yürüdü. Orada büyüler yapıp Angantyr ve kardeşlerine seslendi, böylece babası çağrılarına karşılık vermek zorunda kaldı. Angantyr, ölü adamları bu şekilde diriltip rahatlarını bozduğu için onu delilikle itham etti. Tyrfing'i ona vermeyi reddetti ve kılıcın onda olmadığını söyledi. Bunun üzerine genç kadın, kılıcı daha büyük bir şevkle istedi ve eğer tek çocuğunun hakkı olan mirasını vermeyi redderse Æsir'in Angantyr'e bir daha rahat vermeyeceğini öne sürdü. Bunun üzerine Angantyr şöyle dedi: "Tyrfing'e dikkat et, çünkü tüm yakınlarını yok edecek. Omuzlarımin altında, alevle sarmalanmış bir şekilde duruyor. Tanıdığım hiçbir kadın onu eline almaya cüret edemez." Hervor, "Senin ateşinden korkmuyorum," diye cevap verdi. Nihayetinde Tyrfing doğrudan kadının eline fırladı ve Hervor bu hediye için teşekkürlerini sundu. "Tüm Norveç'e hükmetmektense Tyrfing'e sahip olmayı yeğlerim," diye devam etti Hervor. Angantyr içine doğan kötü kehaneti tekrar dile getirirse de Hervor, çocuklarının başına gelecek kaderi umursamadığını söyledi. Bunun üzerine Angantyr şunları söyledi:

*Hjalmar'ın felaketini,
Uzun yıllar saklayasın
Uzun yıllar elinde tutasın;
Onu dikkatle savurasın,
Kenarlarına dokunmayasın;
Zira insanların başına gelebilecek
Tüm kötülüklerden de daha kötü
Bir zehir vardır kenarlarında.
Elveda kızım.*

*On iki adamın yaşamı
Senin ellerinde duruyor.
İnanır mısın bilmem ama
Arngrim kardeşlerinin
Sahip olduğu tüm iyi şeyler,
Güç ve cesaret,
Hepsi artık geride kaldı.*

Bunun üzerine Hervor oradan ayrıldı, fakat Vikingler lanetli yerin korkusuyla çoktan kaçmışlardı bile. Bu yüzden kadın, onu oradan taşıyacak başka bir gemi bulmak zorunda kaldı. Daha sonra Glæsisvoll Kralı Gudmund'u ziyaret etti ve erkek kılığında tüm kışı onun yanında geçirdi. Yıllar Gudmund'u yıpratınca, toprakların hükümdarlığı fiilen oğlu Hofund'a geçti. Bir gün Hervor, Gudmund ile satranç oynuyordu, Tyrfin'gi bir kenara bırakmıştı. Heyet içindeki adamlardan biri, parlak kenarlarını incelemek için kılıcı kınından çekti. Hervor, hemen ayağa fırlayıp kılıcı adamın bedenine sapladı, zira kılıç bir kez kınından çıkınca insan kanı talep ediyordu. Bu olaya rağmen Hervor'un ceza almadan oradan ayrılmasına izin verildi. Çok geçmeden başka Vikinglerle karşılaştı, bir süre onlara dost oldu. Baskınlardan sıkılınca anne tarafından dedesinin yaşadığı topraklara döndü, orada diğer genç kızlar gibi iğne iplik örmekle ve kilim dokumakla meşgul oldu. Bu sırada güzelliğinin ünü her yana yayıldı. Hofund, ona karşı ilgisini gösterdi ve onunla evlenmeyi başardı. Angantyr ve Heidrek adını verdikleri iki oğulları oldu. Angantyr kibar ve yakışıklıydı, babası en çok onu seviyordu. Bilge savaşçı Gissur'a evlatlık olarak verilen Heidrek, kötücül bir ruha sahipti ama annesi de en çok onu seviyordu. İki kardeş de uzun, güçlü ve yakışıklı adamlardı. Günlerden bir gün Hofund, büyük bir ziyafet verdi ama bu ziyafete Heidrek ve Gissur davet edilmediler. Heidrek bu duruma gücendi ama yine de ziyafette boy gösterdi. Orada iki konuk arasındaki husumeti öylesine alevlendirdi ki en sonunda konuklardan biri, diğerini öldürdü. Çok adil bir adam olan Hofund, bu yüzden Heidrek'i sürgüne yollama kararı aldı. Bunun üzerine Heidrek, babasını üzebileceği en kötü yolu düşünerek, annesi tarafından kendisine hediye edilmiş Tyrfin'gi çekti ve kardeşi Angantyr'ü öldürdü. Bu, Tyrfin'gi ile yapılacak üç alçakça işten ilkiydi. Heidrek yanlarından ayrılıyordu ki Hofund, oğluna bazı bilgece öğütler verdi, eğer bu öğütleri uygularsa onun iyi bir talihe sahip olacağını söyledi. Verdiği öğütler şunlardı:

- 1) Meşru beyine yanlış yapan herhangi bir adama asla yardım etme.

- 2) Yeminli kardeşini öldüren adama asla ama asla huzur verme.
- 3) Ne kadar yalvarırsa yalvarsın, kendi akrabalarını ziyaret etmek isteyen eşine çok sık izin verme.
- 4) Hanımınla çok geç saatlere kadar oturma⁵⁶.
- 5) Eğer acelen varsa en iyi atını sürme.
- 6) Kendinden yüksek rütbeli bir adamın çocuklarına koruyucu babalık yapma.
- 7) Konuklarını asla ama asla bir şakayla karşılama.
- 8) Olan bir şey için Tyrfing'i sorumlu tutma.

Heidrek ise Hofund'un kötü bir niyetle verdiğini düşündüğü bu öğütlere kulak asmayacağını belirtti. Kısa süre sonra bir Viking grubuna dahil oldu ama çok geçmemişti ki iki gaddar adamı ölümden kurtardı. Adamlardan biri beyine yanlış yapmış, diğeriysen yeminli kardeşinin ölümüne sebep olmuştu.

Heidrek, kısa sürede Vikinglerin lideri konumuna geldi. Reidgotaland Kralı Harold'a hizmetlerini sunar sunmaz, Kral'ın topraklarını yağmalayan iki earl'ü öldürdü. Harold, ödül olarak Heidrek'e güzel kızı Helga'yı ve krallığının yarısını verdi. Heidrek ve Helga'nın bir oğlu oldu, bu çocuğa Angantyr adını verdiler. Yaşlı olmasına rağmen Kral Harold'ın da Angantyr'la aynı zamanda doğan Halfdan adında bir çocuğu oldu. Zaman içinde hükümdarlıkta çözüm bulunamayan bir kıtlık baş gösterdi, bunun üzerine bilgiler toplanarak tanrılara başvurdular. Tanrılardan, o topraklardaki en asil kana sahip gencin kefalet olarak kurban edilmesi gerektiği cevabını aldılar. İşte o zaman herkes, kendi çocuğunu kurtarmak istedi. Harold, Angantyr'ün doğuştan daha asil olduğunu öne sürdü; Heidrek ise bu onuru Halfdan'a yüklemek istedi. Nihayetinde kararı dürüst Hofund'a bırakmaya karar verdiler. Heidrek, bu amaç için babasını bizzat ziyaret etti. Hofund, ona Angantyr'ün daha asil olduğunu söyledi söylemesine ama aynı zamanda bu kurban kararından kaçınmanın bir yolu olabileceğini de sözlerine ekledi. Heidrek, Reidgotaland'a geri döndüğünde

⁵⁶ Ya da ona büyük sırlarını söyleme. Bu da efsanede daha sonra gerçekleşecek olaylar sebebiyle eklenebilir.

oğlunu kurban olarak sunmakta istekli olduğunu belirtti, fakat bir şartı vardı: Önce Harold'ın her iki adamından biri, kendisine mutlak bağlılık ve sadakat yemini edecekti. Bu buyruğunu yerine getirdiler, fakat Heidrek bu durumdan faydalanarak Harold ve Halfdan arasına nifak tohumları serpti, hatta daha da ileri gideyerek Odin'in kefaleti kabul etmesi için Kral'ın, Kral'ın oğlunun ve Kral'ın adamlarından bazılarının da kurban edilmesi gerektiğini iddia etti. Çok geçmeden bir savaş patlak verdi ve Heidrek kendi akrabası olan Halfdan'ı Tyrfing'le katletti. Bu, kılıçla gerçekleştirilecek alçakça işlerin ikincisiydi. Harold ve Halfdan'ın kanı tanrılar için yapılmış adak taşına akıtıldı, Heidrek savaş alanında ölen herkesi Odin'e adadı. Olanların ardından Kraliçe Helga, daha fazla yaşamak istemedi ve kendini Disardal vadisinde astı.

Heidrek artık tüm hükümdarlığı kendi yönetimi altına almıştı, üstelik birçok yabancı ülkeyi de yağmalamıştı. Hun diyarının kralı Humli'ye karşı bir zafer kazandıktan sonra, Kral'ın kızı Sifka'yı esir aldı ve onu bir süre yanında tutup sonra tekrar babasının evine yolladı. Sifka burada bir erkek çocuk dünyaya getirdi ve çocuğa Lod adı verildi. Daha çok geçmemişti ki Heidrek, bu kez Saxland Kralı'nın kızıyla evlendi, fakat onu da bir süre sonra kovdu, çünkü kadın babasının sarayına yaptığı sık ziyaretler sırasında Heidrek'in arkasından iş çevirmişti. Heidrek, babasının öğütlerinin aksine hareket edebileceği yollar üzerinde kafa yoruyordu, bu amaçla Rusya'daki Holmgard'ın yüce kralı Rollaug'u ziyaret edip Kral'a oğlunu kendi himayesi altına almayı teklif etti. Rollaug bu teklife razı olunca oğlu Herlaug, krallığı Heidrek'le birlikte terk etti. Bir zaman sonra Heidrek tekrar Rusya'ya gitti, yanında hanımı Sifka ve Herlaug da vardı. Bir gün Heidrek, Herlaug'u da yanına alarak ava çıktı, fakat eve tek başına döndü. Kimseye söylemeyeceğine dair yemin eden Sifka'ya, şans eseri Tyrfing'i kınından çıkardığını ve bu sebeple kılıcı Herlaug'un bedenine saplama ihtiyacına yenik düştüğünü anlattı. Sözünü tutamayan Sifka, bu sırrı Herlaug'un annesiyle paylaştı. Büyük bir kargaşa meydana geldi. Heidrek ve adamları yakalandılar, Heidrek zincirlerle bağlandı, fakat onun bir zamanlar iki gaddar adamı fidyeyle kurtarıırken gösterdiği hevesi bu kez

kimse göstermiyordu. Heidrek ormana götürüldü, tam asılacaktı ki kendi adamları tarafından kurtarıldı. Olayların bu şekilde gerçekleşeceğini önceden tahmin edip zamanında bu adamları oraya yerleştirmişti. Böylelikle Reidgotaland'a geri döndü ve devasa bir ordu toplayıp Rollaug'un topraklarını ateşten ve kılıçtan geçirdi. Bu sırada Herlaug'un aslında ölmediğinin, Heidrek'in salonuna sağ salim ulaştığının haberleri duyuldu. Bunun üzerine Rollaug barış antlaşması önerdi, Heidrek şartları kabul etti ve ardından Rollaug'un kızı Hergerd ile evlendi, çeyiz olarak da Reidgotaland'ın hemen bitişiğindeki Vindland denen toprakları aldı. Bir akşam Heidrek, en iyi atına binmişti ve onunla birlikte eyere oturan Sifka'yı evine götürüyordu. Tam nehir kıyısına varmışlardı ki at tökezledi ve yere düşen Sifka'nın bacağı kırıldı⁵⁷.

Heidrek ve Hergerd'in bir kızı oldu, bu kıza babaannesinin adı Hervor verildi ve çocuk Earl Ormar'ın sorumluluğuna teslim edildi. Heidrek artık savaş girişimlerini bir kenara bırakmıştı, kendisini topraklarındaki hukuk ve adaleti sağlamaya adanmıştı. Sivil çatışmaların hepsini yasakladı ve yaşanan anlaşmazlıkları çözmeleri için yargıç olarak görev yapacak on iki bilge adam seçti. Özellikle Frey'e kurban adadı, onun onuruna neredeyse bir öküzün boyuna ulaşan bir yabandomuzu büyüttü. Domuz o kadar güzeldi ki kılları sanki altındanmış gibi görünüyordu. Her Yuletide arifesinde Kral ve adamları yabandomuzu üzerine yemin ediyorlardı, ellerinden birini domuzun başına, diğeriniyse boynundaki kılların üzerine koyuyorlardı. İşte bu yeminlerden bir tanesinde Kral, yanlış yapan bir adamın adil yargılanabilmesi için on iki yargıç önünde savunma yapabileceğini, hatta eğer kendisinin bilemeyeceği bilmeceler sorarmayı başarabilirse hak ettiği cezadan kurtulabileceğini ilan etti.

Reidgotaland'da Gestumblindi adında yüce bir adam yaşıyordu. Bu adam, Kral'ın hoşuna gitmeyecek bir işe bulaşacak kadar talihsizdi ve bu yüzden on iki yargıcın huzuruna çağırıldı. Başına gelebilecek kötülüklerin en kötüsünden korktuğundan Odin'in

57 Böylelikle babasının öğütlerinden birini daha çiğnemiş oldu. (e.n.)

yardımını istemek için ona kurban adadı. Bir akşam, Odin gerçekten de adama göründü ve Heidrek'in huzuruna onun yerine bizzat çıkıp yardım edeceğine dair söz verdi. Gestumblindi böylece bir yere saklandı, bu sırada Odin onun görünümüne büründü ve Kral'ın huzuruna çıktı. Oraya varınca adama, Kral'la bilmece yarışına girerek şansını denemek isteyip istemediği soruldu, fakat Gestumblindi (Odin) bu tür bir riske girmeye hevesli değildi. Nihayetinde bu yola girip bir dolu bilmece sordu, bu bilmecelerin çoğu doğayla, birazı da tanrılarla alakalıydı; fakat Heidrek hepsini bildi. Bilmecelerden bazıları şunlardı:

Gestumblindi: *Evden çıktım yola
Evden başladım yolculuğuma.
Yoldayken bir sürü yol gördüm,
Altımda yol
Üstümde yol,
Her yanımda yollar vardı.
Heidrek, kralım,
Çözün bu bulmacayı bakalım.*

Heidrek: *Bilmecen iyiydi,
Gestumblindi.
Fakat çözdüm bu bilmeceyi.
Üzerinden kuşlar uçuyordu,
Altında balıklar yüzüyordu,
Yani köprü, üstünde yürüdüğün yoldu.*

Gestumblindi: *Dün gece içtiğim
İçecek neydi?
Ne su ne şaraptı,
Ne likör ne biraydı,
Yemek falan da değildi,
Ama susuzluğumu dindirdi.
Heidrek, kralım,
Çözün bu bilmeceyi bakalım.*

Heidrek: *Bilmecen iyiydi,
Gestumblindi.
Fakat çözdüm bu bilmeceyi.
Güneş'in altında yürüdün,
Dinlenmek için gölgelerde oturdun,
Vadilere çiy düştü;
İşte orada gecenin çiylerini
Yudum yudum içtin,
Böylece damağını serinlettin.*

Gestumblindi: *Birinin hükmü altında,
Faraziye öne çıkan
İkilinin adı nedir?
Birlikler gönderilir,
Bir oraya bir buraya,
Evi korusunlar diye.
Heidrek, kralım,
Çözün bu bilmeceyi bakalım.*

Heidrek: *Bilmecen iyiydi,
Gestumblindi.
Fakat çözdüm bu bilmeceyi.
İtrek ve Andad⁵⁸,
Yıllar boyu
Neşeyle satranç oynarlar;
Birlikleri bir sepette
Uyum içinde yatar,
Meydana çıkıncaysa savaş yapar.*

Gestumblindi: *Dördü yürüyor,
Dördü aşağı doğru asılı duruyor,
İkisi yolu işaret ediyor,
İkisi köpeklere karşı koruyor;*

58 Beyaz şah ve siyah şah.

Biri arkadan geliyor,
Hem de her zaman
Çoğu zaman kirli.
Heidrek, kralım,
Çözün bu bilmeceyi bakalım.

Heidrek: Bilmecen iyiydi,
Gestumblindi.
Fakat çözdüm bu bilmeceyi.
Bu hayvanı hiç şüphesiz
Sen de çok iyi biliyorsun,
İlk dörtlü ayakları,
Sonraki dörtlü memeleridir.
Boynuzlarıyla kendini savunur,
Kirli kuyruğu hemen arkadan takip eder.

Gestumblindi: Sorduğum ikilinin
Nedir isimleri?
İkisinin toplam üç gözü,
On ayağı vardır,
Fakat kuyrukları tektir.
Gezerler bu şekilde her yanı.
Heidrek, kralım,
Çözün bu bilmeceyi bakalım.

Heidrek: Bilmecen iyiydi
Gestumblindi.
Fakat çözdüm bu bilmeceyi.
Odin, binmiş
Sleipnir'in sırtına;
Bir göz kendinde,
İki göz atında.
İki bacak kendinde,
Sekiz bacak bineğinde,
Kuyruk ise yalnızca Sleipnir'de.

Nihayetinde Gestumblindi (Odin), Vafthrudnir'in ağzını kapatan sorunun aynısını sordu:

*Peki söylesin öyleyse,
Eğer Heidrik,
Diğer krallardan bilgeyse:
Odin neler fısıldamış,
Odun yığınının üzerine
Yatırdıkları Balder'in kulağına?*

Heidrek öfkeyle karşılık verdi:

*Kötülük ve şerdir
Tüm diyarların rezilliği,
Gevezelik, şaklabanlık ve saçmalık!
Sözlerini bilmez kimse
Senden başka,
Seni sefil, art niyetli kimse.*

Bu sözleri söyledikten sonra Heidrek, Tyrfing'i çekti ve kılıcı tam Odin'e saplayacakken Odin bir doğan şekline büründü, kılıçsa yalnızca kuyruğuna denk geldi ve böylece doğanın kuyruğunun bir kısmını kesti. İşte doğanların kuyruğunun kısa olmasının sebebi budur. Odin şöyle dedi: "Sözünden döndüğün ve bana kılıç çektiğin için ölümün, en sefil kölelerinin elinden olacak." Bunları söyledikten sonra da uzaklara uçtu.

Çok geçmeden Kral Heidrek, kendi topraklarında özgür birer adamken savaşta esir alınan dokuz kölesi tarafından öldürüldü. Köleler, gece vakti Kral'ın yatak odasına girip onu Tyrfing'le katlettiler. Böylece kılıçla üçüncü alçakça iş de gerçekleştirilmiş oldu ve kılıcın üstündeki lanet ortadan kalktı. Artık yeni Kral, Heidrek'in oğlu Angantyr olmuştu. Angantyr, hiç vakit kaybetmeden kölelerin peşine düştü ve Graf Nehri'nde onlara rastladı, teknede balık tutuyorlardı. Kölelerden biri yakaladığı balığın başını Tyr-

finġ'le keserken Angantyr, adamın şöyle bir şaka yaptığını duydu: “Harfada Dağları'nın etekleri civarında öldürölen Kral Heidrek'in cezasını, Graf Nehri'ndeki bu turna balığı ödemeli!” O gece, Angantyr kölelerin hepsini öldürdü ve Tyrfinġ'e el koydu. Böylece babasının katlinin öcünü aldı ve bu başarısının onuruna Arheim'deki Danparstad Sarayı'nda büyük bir ziyafet verdi.

Üvey kardeşi Lod, babasının ölümünü duyunca Angantyr'ün festivali hâlâ devam ederken Arheim'e gitti ve masada içen adamların arasına oturdu. Angantyr onu kendisiyle oturmaı için masasına davet etti ama Lod şöyle cevap verdi: “Karnımızı doıurmaya deġil, hakkımız olan mirası istemeye geldik. Heidrek'in tüm varlıklarının yarısını istiyorum; bir ucu ya da kenarı olan her şeyin, hazinelerin, ineklerin ve buzağların, deġirmenlerin, hizmetçilerin, kölelerin ve çocuklarının, Karanlık Orman'ın, Gotaland'daki kutsal ağaçlığın, Danparstad'daki deġerli taşın, savaş kalesinin, toprakların ve insanların, parıltılı yüzüklerin yarısını istiyorum.” Angantyr cevap verdi: “Humlung,⁵⁹ sana Tyrfinġ'in veya elimdekilerin yarısını vermeden önce kalkanlar çatırdamalı, mızraklar havada çarpışmalı ve bir dolu adam topraġa düşmeli. Sana altın ve harç verebilirim; bin iki yüz adam, bin iki yüz at ve bin iki yüz zırh verebilirim. Her adamına deġerli armağanlar, yine her birine genç birer kız ve her genç kıza da bir kolye veririm. Seni oturduğunda gümüşle, ayaġa kalktığıındaysa altın yığınıyla sarıp sarmalarım, öyle ki her yanın yüzüklerle dolup taşar. Üstelik Gotaland'ın topraklarının üçte birine de hükmedebilirsin.” Heidrek'in yaşlı koruyucu babası, Gissur Grytingalidi, hâlâ yaşıyordu ve kalabalığın arasında bulunuyordu, bu sözleri duyunca şöyle dedi: “Bir hizmetçinin oġlu bu tür hediyelerle epey mutlu olabilir!” Bu kışkırtmayı duyunca Lod öfkelen-di ve alelacele anne tarafından dedesi Hun Kralı Humli'nin diyarına gitti. İkisi birleşerek Angantyr'e karşı çok büyük bir ordu topladılar. Birlikler hazır olunca Karanlık Orman'ın içinden geçip Gotaland'ın en ücra düzlüklerine kadar ilerlediler, orada Angantyr'ün kız kardeşi ve kız kardeşinin koruyucu babası Ormar, Hunlara karşı ön cephe niteliġi taşıyan

59 Humli'nin kızının oġlu.

bir kalede konuşlanmışlardı. Bir gün sabahın erken saatlerinde Hervor, büyük bir toz bulutu gördü. Çok geçmeden de ısıltılı miğferleri fark etti ve gelenin Hun ordusu olduğunu anladı. Kaçmak yerine savaşmayı seçti, kaleyi cesurca savundu ama savaşta hayatını yitirdi ve onunla birlikte birçok adamı da hayatını kaybetti. Ormar, savaş alanından kaçarak gece gündüz at sürdü ve nihayetinde Arheim'e vardı, oraya varınca Angantyr'e Hunlarla yaptıkları savaştan ve Hervor'un ölümünden bahsetti. Angantyr'ün kederden titreyen dudaklarından şu sözcükler döküldü: "Ah güzel kız kardeşim! Sana hiç de kardeşçe olmayan bir şekilde ihanet edildi." Sonra, etrafındaki destekçilere bakıp tekrar konuştu: "Zamanında ellerimizde içki kadehlerimizle otururken çok kalabalık olurduk ama şimdi çok olmamız gerekirken sayımız epey az. Ödül olarak yüzükler önersem bile, maiyetimde Hunlara gidip onlara savaş önerecek kadar güçlü bir adam göremiyorum." Bunun üzerine yaşlı Gissur söz aldı ve "Ben giderim, altın veya harç da istemem," dedi. Savaş kıyafetlerini giyip eyerin üzerine atladı, bir delikanlı kadar dinçti, yalnızca şunu sormak için bir an durdu:

*Hunların savaşmaya,
Nereye gelmelerini söyleyeyim?*

Angantyr cevap verdi:

*Dylgja'ya gelmelerini söyle onlara,
Dun Çalılıkları'na.
Söyle onlara, katılsınlar
Josur Dağı'nın eteklerindeki savaşa.
Gotlar orada,
Her zaman seve seve savaştılar,
Yine orada zafer kazanıp
Ünlerine ün kattılar.*

Gissur, Angantyr'ün emrini yerine getirdi ve Hunları Dun Çalılıkları'na çağırdı. "Savaş beyiniz ölecek," dedi. "Sözlerim ağ-

zımdan çıktıktan sonra Odin, atacağınız mızrakların yönünü değiştirsin.” Lod onu esir almak istedi ama Humli bu girişime karşı çıktı. Gissur, “Hunlar, sizin ısıklı oklarınızdan korkmuyoruz,” dedi ve oradan ayrıldı. Angantyr, ordusunu toplayıp Hunlarla karşı karşıya geldi; Hun ordusu, Got ordusunun sayıca iki katıydı. Buna rağmen krallığın her yanından gece gündüz gelen savaşçılar, Angantyr’ün sancağı altına âdeta akın etti. Got ordusu bir günlük savaşın ardından üstünlüğü ele geçirdi. Angantyr, kalkanlarla çevrili korunaklı yerinden dışarı çıkıp ileri atıldı ve Tyrfing’le hem adamları hem atları kesti. Kardeşiyle yumruk yumruğa dövüştü. Sonunda Lod da Humli de hayatını kaybetti. Hun ordusundan o kadar çok askerin kanı toprağa akmıştı ki nehirler tılandı ve vadiler katledilmiş insanlarla dolup taştı. Angantyr, kardeşinin yerdeki ölü bedenine rastladığında şöyle dedi: “Sana mallar ve zenginlikler önermiştim, artık ikisine de sahip değilsin. Ne bir toprağın var ne de ısıltılı yüzüklerin. Kanımızda gezinen bir lanet var, seni ölüme ben gönderdim; meğer Nornların bize yazdığı kader, kötü bir kadermiş.”

Volsung Efsaneleri - Helgi Hjorvardsson

Tıpkı Tyrfing'i temel alanlar gibi Volsungları temel alan efsaneler de aslında birkaç ayrı efsanenin birleşiminden oluşuyor. Olaylar Avrupa'nın hem kuzeyinde hem de merkezinde geçiyor ve büyük Germen ailesine mensup tüm ırklar efsaneler arasında kendine yer buluyor. *Edda*'daki şiirlerde Volsung efsaneleri, Helgi Hjorvardsson'un hikâyesiyle başlıyor.

Norveç'te Hjorvard adında bir kral hüküm sürüyordu. Hjorvard, dünyadaki en güzel kadınla evleneceğine dair ant içmişti. Halihazırda üç eşi vardı ve bu eşlerin her birinden bir oğlu olmuştu. O ve maiyetindeki herkes, oğullarının dünyadaki en yakışıklı çocuklar olduğunu düşünüyordu. Günlerden bir gün Hjorvard'ın kumandanlarından biri olan Idmund'un oğlu Atli⁶⁰ bir korulukta yürüyordu. Atli'nin adamları, dünyada Hjorvard'ın eşlerinden daha güzel kadınlar olmadığını söylüyordu ki tepedeki ağaca tünemiş bir kuş bunu duydu ve şakımaya başladı. Atli'ye, Kral Svafnir'in kızı Sigrlin'i görüp görmediğini sordu, Sigrlin tüm genç kızlardan daha güzeldi. Atli, kuştan kız hakkında daha fazla şey anlatmasını istedi. Kuş, Kral Hjorvard eğer bir tapınak ve bir sürü sunak inşa edip altın boynuzlu sığırlar kurban ederse, Sigrlin'le evlenme şansını yakalayacağına dair söz verdi. Atli tüm bunları Hjorvard'a anlatmıştı ki Kral, Atli'yi Svafnir'e, Sigrlin'le evlenmesi için rızasını istemeye gönderdi. Ancak kızın koruyucu babası Earl Franmar, Svafnir'e Kral'ın teklifini reddetmesini söyledi ve

60 Volsung efsanelerinde Hun İmparatoru Attila'yı temsil eder. (ç.n.)

böylece Atli verilen görevi tamamlayamadan geri döndü. Bunun üzerine Hjorvard bizzat kendisi gitmeye karar verdi ve Atli'yi de yanına alarak yola koyuldu. Bu sırada güçlü bir kral olan Rodmar da Sigrlin'e ilgisini göstermişti, ancak o da reddedilmişti. Ardından Rodmar öfkeye kapılıp Svafnir'i öldürdü ve tüm topraklarını yağmaladı. Franmar, kendi kızı Alof ile Sigrlin'i ıssız bir eve sakladı, kendini de bir kartala dönüştürdü ve böylece büyümlü sanatların yardımıyla genç kızların üstünde uçarak nöbet tutmaya başladı. Hjorvard ve Atli, dağların zirvesine ulaştıklarında ve Svavaland'ın hudutlarına doğru baktıklarında, her yanı ateş ve yıkımın sardığını gördüler. Buna rağmen aşağı indiler, gece dinlenmek için bir nehir kenarında durdular ki bu nehir genç kızların saklandığı evden çok uzakta değildi. Çatıya tünemiş kartal uykuya dalmıştı ki Atli bu kartalı mızrağıyla öldürüp eve girdi ve genç kızları buldu. Onları Hjorvard'ın yanına götürdü. Kral, Sigrlin'le, Atli ise Alofla evlendi. Hjorvard ve Sigrlin'in bir oğlu oldu, bu çocuk büyüyünce uzun ve yakışıklı bir adam oldu, fakat dilsizdi, ona bir isim bile verilmemişti.

Bir gün, Kral'ın oğlu bir tümsek üzerinde oturuyordu ki dokuz Valkür'ün kendisine doğru at sürdüğünü gördü, içlerinden biri öyle güzeldi ki diğerleri yanında bir hiç kalıyordu. Güzel Valkür, adama şöyle dedi: "Helgi, bu sessizliğini sürdürürsen, çok geçmeden dağıtacak altın bileziklerin ve büyük bir şanın olacak." Bunun üzerine Helgi, konuşma gücünü buldu ve şöyle dedi: "Zarif kız, bana bir isim verdin. Peki bu ismin yanında hediye olarak ne vereceksin? Zira benimle evlenmezsen, bu ismi kabul etmeyeceğim." Valkür cevap verdi: "Sigarsholm'da kırk altı adet kılıç bulunuyor ve içlerinden biri diğerlerinden daha iyi; altınla süslenmiş ve kabzasında bir yüzük gömülü. Kılıcın ortasında cesaret, ucunda dehşet, kenarlarındaysa kabzayı kuyruğuyla saran kan benekli bir yılan vardır." Güzel Valkür'ün adı Svava'ydı, Kral Eylimi'nin kızıydı ve o günden sonra savaşlarda Helgi'ye çok büyük yardımları olacaktı.

Çok geçmeden Helgi, babasının huzuruna çıktı ve annesi tarafından dedesi Svafnir'in ölümünün öcünü almak için Rodmar'a

karşı süreceği silahlı adamların emri altına verilmesini istedi. Hjorvard bu adamları Helgi'nin emrine verdi, Helgi de Svava'nın bahsettiği kılıcı bulmak için yola koyuldu. Ardından Atli'yle birlikte savaş için hücum etti ve Rodmar'ın canını aldı. Zaman içinde birlikte bir dolu kahramanca işler başardılar. Helgi, bir dağ yamacında oturan Dev Hati'yi öldürdü. Daha sonra o ve Atli, Hatifjord'a gittiler. Orada Hati'nin kızı Rimgerd, büyüyle onlara zarar vermek istedi, ancak gece nöbetini tutan Atli, büyük bir kurnazlıkla söylediklerini dinlemesi için dev kızı ikna etti; öyle ki kız güneş doğarken saklanmayı unutmuştu ve böylece bir taşla dönüştü. Bunun ardından Helgi, Kral Eylimi'yi ziyaret edip orada Svava'yla evlendi. Birbirlerini delicesine seviyorlardı sevmesine ama Svava bir Valkür olarak yaşamaya devam etti.

Bu sırada Helgi'nin üvey abisi Hedin, babasıyla birlikte Norveç'te kalıyordu. Yuletide vakti bir akşam, ormanda tek başınayken bir trol kadınıyla karşılaştı. Kadın bir kurdun sırtına binmişti ve dizgin olarak yılanları kullanıyordu, Hedin'le birlikte gitmek istediğini söyledi ama adam buna razı olmadı. Bunun üzerine kadın, "Bunun bedelini içki içtiğin sırada ödeyeceksin," dedi. Akşam vaktinde, içki kâsesi elden ele dolaştırılırken ve büyük yabandomuzu üzerine yeminler edilirken Hedin, erkek kardeşi Helgi'nin eşi Svava'yı ele geçireceğine dair ant içti. Bu sözleri söyler söylemez içine büyük bir hüznün çöktü, kardeşi Helgi'yle buluşmak için hiç ayak basılmamış yollardan geçerek güneye gitmek üzere hemen yola çıktı. Helgi onu büyük bir memnuniyetle karşıladı, Norveç'te neler olup bittiğini sordu, ayrıca sürgün edilip edilmediğini bilmek istedi, zira böyle bir yolculuğa tek başına çıkması garipti. Hedin içine dert olan şeyi itiraf etti, trol kadının laneti yüzünden Svava'yı ilgilendiren bir ant içtiğini anlattı. Helgi, onu teselli etti ve bu yeminin çok geçmeden yerine getirilebilme olasılığı olduğunu söyledi. "Rodmar'ın oğlu Alf," diye başladı sözlerine, "bana meydan okudu, üç gün sonra onunla dövüşeceğim ve meydandan sağ çıkıp çıkamayacağımı kimse bilmiyor." Helgi'nin içine öleceğine dair bir his doğmuştu, çünkü o trol kadın aslında kendi koruyucu ruhundan başkası değildi. Alf ve Helgi, Frekas-

tein (Kurt Kayası) civarındaki Sigarsvoll'da dövüştü. Büyük bir mücadele yaşanmıştı ve dövüş sırasında Helgi ölümcül bir yara aldı. Sigar'ı Svava'ya gönderdi ve henüz hayatını kaybetmemişken eşinin hemen yanına gelmesini istedi. Svava geldiğinde Helgi, o öldükten sonra Hedin'le evlenmesi ve sevgisini ona vermesi için eşine yalvardı. Ne var ki Svava, ettiği sadakat yemininde ondan başka kimseyle evlenmeyeceğine dair ant içtiğini söyledi. Sonradan Helgi ve Svava, Helgi Hundingsbane ve Sigrun adıyla yeniden doğacaklardı.

Volsung - Siggeir - Sigmund - Sinfjotli

Volsunglarla ilgili efsaneler, elbette Odin'in oğlu Sigi'yle başlıyor. Sigi, yüksek rütbeli bir adamın kölelerinden birini öldürdüğü için sürgün edilmiş, fakat sonradan Hunaland Krallığı'nın başına geçmeyi başarmıştı. Nihayetindeyse ihanete uğradı ve kendi kayınbiraderleri tarafından öldürüldü. Oğlu Rerir, onun yerine Kral oldu ve babasının öcünü aldı, savaştaki cesareti sayesinde de büyük bir üne kavuştu. Rerir ve eşi, çocukları olmadığından için için üzülmüyorlardı, kendilerine çocuk bahşetmeleri için büyük bir şevkle tanrılara dua ediyorlardı. Odin ve Frigg, çiftin dualarına kulak verdi. Odin, Dev Rimnir'in Valkür kızı Ljod'u bir elmayla birlikte Kral Rerir'e gönderdi. Kraliçe bu elmayı yedi ve nihayet hayalleri gerçek oldu, fakat hamile olmasına rağmen altı yıl boyunca çocuğu doğuramadı. Bu sırada Kral öldü ve Kraliçe, geçen zaman yüzünden bitkin düştü, çocuğun hayatını kurtarmak için vücudunun yan tarafının kesilip çocuğunun çıkarılmasını istedi. Doğan çocuk, büyük ve cüsseli bir oğlandı. Annesi henüz hayatını yitirmeden önce çocuk ona bir öpücük vermeyi başardı. Volsung adını aldı ve babasının ardından Hunaland Kralı oldu. Rerir'e elmayı getiren Ljod adlı Valkür'le evlendi. Çiftin Signy adında bir kızları, on tane de oğulları oldu. Oğulların en büyüğü ve en cesuru, Signy'le ikiz olan Sigmund'du. Volsunglar (zira onlara bu isim veriliyordu) cesaret ve hüner konusunda diğer tüm erkekleri geride bırakıyorlardı. Kral Volsung, devasa ve müthiş bir saray inşa ettirdi. Sarayın tam ortasında uzun mu uzun bir ağaç vardı,

meyvelerle dolu dalları çatının ötesine uzanıyordu. Bu ağaca Çocukların Kökü adını verdiler.

Yüce kral Gautlandli Siggeir, Signy ile evlenmek istiyordu ve kız karşı olsa da evlilik için Volsung ve oğullarının rızasını almayı başarabilmişti. Kral Volsung'un sarayında ihtişamlı bir düğün yapıldı. Kutlamalar sürerken başına geniş bir şapka takmış, tek gözlü yaşlı bir adam salona girdi ve elindeki kılıcı kabzasına kadar Çocukların Kökü adıyla anılan ağaca sapladı. Ardından kılıcı ağaçtan çıkarabilecek kişinin onu hediye olarak alabileceğini ve ondan daha iyi bir kılıç bulamayacağını söyledi. Sonra da kapıdan çıkıp gitti. Adam, kılık değiştirmiş Odin'den başkası değildi ve kimse nereden geldiğini ya da nereye gittiğini bilmiyordu. Konukların hepsi kılıcı çekmeyi denediler ama nafileydi. En sonunda Sigmund öne çıktı ve kılıcı ilk denemede çekmeyi başardı. Oradaki herkes kılıcı övüyor, daha önce böylesini görmediklerine dair yeminler ediyordu. Siggeir, Sigmund'a kılıcı vermesi için kılıcın üç katı ağırlığında altın önerdi, fakat Sigmund, "Benim yaptığım gibi kılıcı ağaçtan çekebilirdin. Bu kılıcı dünyadaki tüm altınlar verilse dahi satmayacağım," dedi. Bu sözleri duyan Siggeir öfkeleni ve öcünü almak için o andan itibaren planlar kurmaya başladı.

Ertesi gün Siggeir, hava hâlâ güzelken oradan ayrılmak için yola çıkma niyetinde olduğunu söyledi. Ayrıca Kral Volsung ve oğullarını, üç ay sonra kendisini ziyaret etmeleri için davet etti, böylece düğün kutlamalarından erken ayrılışını bu şekilde telafi edebileceğini belirtti. Signy, babasına Siggeir ile gitmek istemediğini söyleyip, düğün sonrası büyük talihsizliklerin yaşanacağına dair içinde bir his olduğunu söyledi. Buna rağmen Volsung, kızının şüphelerini kibar sözlerle bir kenara itip onu elinden geldiğince teselli etti. Siggeir saraydan ayrıldıktan üç ay sonra Volsung ve oğulları üç müthiş gemiyle yolculuklarına başladılar. Gautland'a vardıkları sırada akşam vakti olmuştu, Signy onlarla buluşmak için aceleyle çıkageldi ve Siggeir'in onlara karşı büyük bir ordu topladığını, amacının onları tuzağa düşürmek olduğunu haber verdi. Volsung buna rağmen kaçmadı, doğrudan Siggeir'in adamlarıyla karşılaşmak için karaya çıktı. Adamlar hiç vakit kaybetme-

den onlara saldırdılar. Volsung ve oğulları yüce bir cesaretle savaştılar. Siggeir'in oluşturduğu hatları sekiz kez delmeyi başardılar, fakat dokuzuncuda bozguna uğradılar. Volsung katledildi, on oğlu ise tutsak alındı. Siggeir onları öldürmeye niyetliydi, fakat Signy onları ayaklarından bir kazığa bağlanmış halde ormanda bırakması gerektiğini, böylece en azından kısa bir süreliğine de olsa onları görme memnuniyetine ulaşabileceğini söyleyip Siggeir'i ikna etti. Siggeir, kadının isteğini kabul etti. Fakat gece olunca, Siggeir'in hünerli bir büyücü olan yaşlı annesi, bir kurt kadına dönüştü ve kardeşlerden birini ısırp öldürdü, ardından tüm bedenini mide-sine indirdi. Aynı şeyi, takip eden gecelerde de yaptı ve yalnızca Sigmund hayatta kalana kadar bu böyle devam etti. Tüm olanları kendisine anlatmaları için gözcülerini görevlendiren Signy, Sigmund'un yüzünün balla kaplanmasını emretti. Tekrar gelen kurt kadın balın kokusunu alınca balı yalamaya başladı. Kurt kadın tam Sigmund'un ağzına ulaşmıştı ki Sigmund dişleriyle kadının dilini ısırdı ve o şekilde sıkı sıkıya tuttu. Kurtulmaya çalışan kurt, ayağıyla kazığa vurmaya başladı. Bu sırada kazık ikiye ayrıldı ve kurdun dili de yırtıldı. Kurt oracıkta öldüverdi, Sigmund ise özgürlüğünü kazandı. Neler olduğunu öğrenen Signy, kardeşini görmek için bizzat gitti ve onunla birlikte plan yaptılar: Sigmund ormanda bir ağaç ev inşa edecek, Signy ise ihtiyacı olan her şeyi ona sağlayacaktı. Siggeir'e gelince o, artık tüm Volsungların öldüğünü düşünüyordu.

Signy ve Sigmund, intikamlarını nasıl alabilecekleri konusunda kafa yormaya devam ediyorlardı. Bu sırada Signy, Siggeir'e iki erkek evlat doğurdu. Çocukların büyüğü on yaşına bastığında, onu ormana gönderdi ve ihtiyacı olabilecek her türlü yardımı Sigmund'a sağlamasını söyledi. Bir gün Sigmund, çocuğa bir torba un verip ekmek için hamur yoğurmasını istedi. Geri döndüğünde Sigmund, çocuğun hiçbir şey yapmadığını gördü. Çocuk, içinde hareket eden bir canlı olduğundan torbaya dokunmaktan korkmuştu. Bunun üzerine Sigmund, çocuğun cesareten yoksun olduğunu anladı ve bunu kız kardeşine söyledi. "Öyleyse öldür onu, demek ki yaşamayı hak etmiyor," dedi Signy. Sigmund da öyle

yaptı. Ertesi yıl Signy, ikinci oğlunu gönderdi ve bu çocuğun başına da aynı şey geldi. Ardından Signy, bir cadı bulup görüntüsünü onunla değiştirdi ve bu kılıkla kardeşinin yanına gitti, kardeşi onu tanıyamadı. Onunla üç gece kaldıktan sonra eve döndü ve önceki görüntüsüne tekrar büründü. Bir süre sonra cüsseli, güçlü ve yakışıklı bir oğlu oldu, çocuk Sinfjotli adını aldı ve her açıdan Volsunglara benziyordu. Çocuk on yaşına vardığında Signy onu da Sigmund'un yanına gönderdi. Bu sırada diğer oğullarını sınamak için yaptığı testleri ona da yaptı: Ceketinin kollarını öylesine sıkı örüyordu ki kumaş çocuğun kollarına yapışıyordu, daha önceki iki evladı bu durumdan şikâyet etmişti ama Sinfjotli gıkını bile çıkarmadı. Ardından Signy, ceketini öyle bir yırttı ki çocuğun derisi kumaşla birlikte eline geldi ama çocuk buna da aldırmış etmedi. "Volsunglar böylesi küçük şeyleri dert etmez," demişti yalnızca. Sinfjotli, Sigmund'un evine vardığında abilerine verilen aynı görev ona da verildi, hamur yoğuracaktı. Sigmund gidip eve geri döndüğünde Sinfjotli ekmeği çoktan pişirmişti bile. Sigmund, çocuğa unun içinde bir şey bulup bulmadığını sordu. "Evet, başta unun içinde yaşayan bir şeyin hareket ettiğini düşünmüştüm, fakat sonra tüm unu bir yığın halinde yoğurdum," diye cevap verdi Sinfjotli. "Öyleyse unla beraber çok zehirli bir yılanı da yoğurmuşsun," dedi Sigmund. "Bu akşam, yaptığın ekmeği yemek zorundasın." Aslında baba ve oğul arasında bir fark vardı, öyle ki Sigmund en ufak bir zarar görmeden bile zehir yutabiliyorken, Sinfjotli yalnızca zehrin cildine değmesine karşı dayanıklıydı, zarar görmeden zehirli bir şeyi yemesi ya da içmesi mümkün değildi.

Sigmund, Sinfjotli'nin intikam için kendisine yardımcı olamayacak kadar genç olduğunu düşünüp önce onu zorluklara ve tehlikelere alıştırmak istedi, bu amaçla birkaç yaz boyunca haydut baskınlarına çocuğu da götürdü. Çocuğun Siggeir'in oğlu olduğuna dair herhangi bir ipucu bulamayan Sigmund, Sinfjotli'nin, kafasında sık sık Siggeir'e karşı tasarladığı intikamı anımsatmasına hayret ediyordu. Günlerden bir gün ormanda bir eve denk geldiler. Burada, parmaklarında müthiş altın yüzükler olan iki adamın uyuduğunu gördüler, bu iki adam zamanında kurda dö-

nüştürülmüştü ve kurt görünümlerinden yalnızca on günde bir kurtulabiliyorlardı, daha öncesinde normal insan haline dönüşmeleri mümkün değildi. O gün de normal hallerine dönüşebildikleri günlerden biriydi, uyumadan önce kurt postlarını tepelerine asmışlardı. Sigmund ve Sinfjotli, hemen postları aldılar ve o günden sonra bir süre kurt kılığında gezdiler, Siggeir'in topraklarında yapabilecekleri ne kötülük varsa yaptılar. Her on günde bir tekrar insan oluyorlardı. Bir keresinde Sigmund, yanlışlıkla Sinfjotli'nin boynunu o kadar sert ısırmıştı ki Sinfjotli ölü gibi epey uzun bir süre yerde kaldı. Sigmund başladı kurt görüntüsüne lanet okumaya, fakat tam o sırada dostunu ölümüne ısiran bir kakım⁶¹ gördü. Kakım, ölen arkadaşını bir yaprak yardımıyla tekrar hayata döndürüvermişti. Sigmund gördüğü şeyin aynısını Sinfjotli'ye uyguladı ve onu tekrar hayata döndürdü. Ormandaki evlerine giderek tekrar insan olacakları zamanı beklemeye koyuldular. Ardından bundan sonra işlerine yaramayacak olan kurt postlarını yakıp onlardan kurtuldular.

Sinfjotli yeni yeni yetişkin olmuştu ki Sigmund, intikamını almak için onunla birlikte Siggeir'in evine gitti. İntikam için gece saldıracakları konusunda Signy ile anlaşmışlardı, böylece giriş salonunda saklandılar. Bu sırada Signy ve Siggeir'in iki küçük çocuğu salonda koşuşturuyor, altın bileziklerle oynuyorlardı. Altın bileziklerden biri giriş salonuna, Sigmund ve Sinfjotli'nin saklandığı yere doğru yuvarlandı. Bileziğin peşinde koşutan çocuk, kalın miğferler ve ısıtılı zırhlar kuşanmış iki uzun ve cüsseli adamı gördü. Gördüklerini anlatmak için hemen babasına koştu. Siggeir'in içine bir kuşku düştü, fakat Signy iki küçük çocuğu alıp giriş salonuna götürdü ve Sigmund'dan onları öldürmesini istedi, böylece bir daha hiçbir şey anlatamayacaklardı. Sigmund söylemeni yapmadı ama Sinfjotli, iki çocuğu da öldürüp bedenlerini salona fırlattı. Kral ayaklandı ve giriş salonunda oturan adamları yakalamaları için askerlerine emirler verdi. Uzun süren zorlu bir mücadeleden sonra Sigmund ve Sinfjotli ele geçirilip sıkı sı-

61 Avrupa'nın ve Asya'nın kuzeyinde yaşayan, gelincik ve kokarcaya benzeyen yırtıcı bir etçil hayvandır. Boyu yaklaşık 30 cm'dir ve tüyleri yazın esmere çalan kırmızı, kışın ise beyaz renklidir. (e.n)

kiya bağlandı. Devasa bir taş ve tezek yığının içine öyle bir şekilde yerleştirildiler ki yığının ortasına dikilen taş levha ikisini birbirinden ayırıyordu. Tam yığının üstüne son tezekler atılıyordu ki Signy öne çıkıp bir kucak dolusu samanı Sinfjotli'nin önüne fırlattı. Bu saman demetinin içinde gizli bir et parçası, bu et parçasının içinde de Sinfjotli'nin kılıcı vardı ki bu kılıç, taşları kâğıt keser gibi kolayca kesebiliyordu. Sinfjotli ne olduğunu Sigmund'a anlattığında Sigmund pek bir memnun oldu. Sinfjotli, hiç vakit kaybetmeden kılıcın ucunu taş levhanın tepesine geçirdi, böylece Sigmund kılıcın diğer ucunu tutabilecekti. Bu şekilde taş levhayı tepeden başlayıp aşağıya kadar yardılar ve yığının içinde tekrar yan yana geldiler. Ardından prangalarını kırıp içinde bulundukları yığını yara yara oradan kurtuldular. Doğrudan kralın salonuna gittiler, çevresine ve tepesine odunlar dizip ateşe verdiler. Kimse daha neler olup bittiğini anlayamadan bütün salon birdenbire alev alıverdi. Nihayetinde Siggeir yatağından kalktı ve duruma uyandı. Sigmund, Signy'ye salondan kaçmasını söyledi ama kadın şöyle cevap verdi: "Artık babam Volsung'un intikamını, Siggeir'den fazlasıyla aldım. Ondan doğan çocuklarımı öldürdüm, bir cadı kılığına bürünüp Sigmund'a gittim, Sinfjotli benim Sigmund'dan olma çocuğumdur. Siggeir'in sonunu getirmek için elimden gelen her şeyi yaptım ve artık onunla seve seve ölebilirim, çünkü onunla istemeye istemeye yaşıyordum." Sigmund ve Sinfjotli'yi öptükten sonra salona girip kendini alevlere bıraktı, böylece Siggeir ve tüm maiyetiyle birlikte yok olup gitti. Sigmund ve Sinfjotli ise bir grup adam toplayıp bir gemi aldılar ve bir zamanlar Volsung'un hükümdar olduğu topraklara doğru yelken açtılar. Sigmund, orada yönetimi kendi eline aldı, böylece yüce ve ünlü bir kral oldu.

Helgi Hundingsbane

Sigmund, Bralundlu Borghild ile evlendi, çiftin Helgi ve Hamund adında iki çocukları oldu. Helgi'yle *Edda*'lardaki şu şiirde karşılıyoruz:

*Sabah vakti,
Kartallar bağırırken
Ve Gök Dağları'ndan
Kutsal yağmurlar yağarken;
Kalplerin gururu,
Borghild'in oğlu
Helgi doğdu
Bralund'da.*

*Gece sarınca meydanları,
Geldiler Nornlar,
Bahsettiler asilliği
Biçtiler günlerini.
Cesur bir kumandan olacak dediler,
Nihayetindeyse onu,
Tüm kahramanlar içindeki
En şanlı kişi haline getirdiler.*

*Yücelerdi.
Kuleler bir bir*

Yıkılırken Bralund'da,
Ördüler kader ağlarını.
Altın iplikleri gerdiler,
İleriye doğru,
Ve tam ortada tuttular,
Ay'ın hükümdarlığı altında.

Ne doğuda, ne batıda
Sanki sona ermiyordu
Kral'ın toprakları.
Bu topraklar arasında,
Kuzeyin de kuzeyinde,
Neri'nin akrabaları (Nornlar),
İpliğin bir ucunu iliklediler,
O şekilde sıkı sıkı tut dediler.

Ağaçlara tünemiş kuzgunlar, Helgi'nin yetişkin bir adam olacağı ve onlara çürümüş cesetlerle dolu meydanlar bırakacağı günü çoktan iple çekmeye başlamışlardı. Günlerden bir gün Sigmund, toprakları uğruna savaşmak için evden ayrılmıştı; geri döndüğünde oğluna pırasa verdi ve ona Helgi adını koydu, aynı zamanda isim hediyesi olarak Ringstad, Solfjall, Snjofjall, Sigarsvoll, Ringstead, Hatun ve Himingvan gibi yerleri ona devredip güzel de bir kılıç hediye etti. Ardından Helgi, Hagal adındaki bir adama evlatlık olarak verildi. Sigmund, o sıralarda Kral Hunding ile savaşa girişmişti. Helgi on beş yaşına bastığında, Sigmund onu kılık değiştirmiş bir casus olarak Hunding'in maiyetine yolladı. Başlarda her şey iyi gidiyordu, ama Helgi saraydan ayrılacağı sırada gerçek ismini açıklamaktan kendini alıkoyamadı. Bir keçi çobanına gitti ve ondan, bir konuk olarak ağırladıkları ve Hagal'ın oğlu Hamal sandıkları kişinin aslında Helgi olduğunu, Hunding'in oğlu Heming'e söylemesini istedi. Hunding, Helgi'yi bulmaları için Hagal'ın yaşadığı yere adamlarını gönderdi. Helgi'nin bir cariye kılığına girip değirmen başına geçmekten başka çaresi kalmamıştı. Hunding'in adamlarından biri, hiç şüphesiz, cariye kadının çok

keskin gözlere sahip olduğunu ve değirmeni de kuvvetle çevirdiğini fark etti, fakat Hagal bunda şaşılacak bir şeyin olmadığını, Helgi tarafından esir alınmadan önce kadının bir *Skjaldmö*⁶² olarak yaşadığını söyledi. Bir zaman sonra Helgi, savaş gemileriyle yelken açtı, Hunding ile savaşa girecekti. Bu savaşta düşmanını alt etti ve böylece *Hundingsbane*⁶³ adını aldı. Zaferinden sonra filosuyla birlikte Brunavağ Körfezi'ne demir attı. O sırada Kral Hogni'nin kızı Valkür Sigrun, havadan süzülerek Helgi'nin gemisine doğru geldi ve onunla konuşmak için gemiye ayak bastı. Kadın, ona adını sordu, ardından başardığı büyük işleri halihazırda bildiğini söyledi. "Seni önceden görmüştüm. Büyük gemideydin, kan kırmızı pruva önünde dikiliyordun ve buz gibi dalgalar etrafında savruluyordu," dedi Sigrun. Ardından oradan ayrıldı. Gelgelelim Hunding'in dört oğlu, babalarının intikamını almak için Helgi'ye meydan okudular. Helgi, Loga Dağları'nda onları da katletti. Mücadele sebebiyle yorğun düşmüştü, dinlenmek için Arastein'in (Kartal Kayası) dibine oturdu. Oradayken Sigrun, ikinci kez onu ziyarete geldi, kollarını boynuna dolayıp onu öptü ve yardıma ihtiyacı olduğunu söyledi. Babası Hogni, Sigrun'u, Svarinshaug Kralı Granmar'ın oğlu kindar Hodbrod'la evlendirmek için söz vermişti. Helgi, Sigrun'u bu anlaşmadan kurtarıp özgürlüğünü geri vermek için Hodbrod'a karşı büyük bir filo topladı, Sinfjotli de beraberindeki isimlerden biriydi. Denizdeyken korkunç bir fırtınayla karşı karşıya kaldılar. Dört bir yana yıldırım düşüyor, gemileri alev alıyordu. O sırada Sigrun ve sekiz diğer Valkür'ün havadan uçarak geldiğini gördüler, Sigrun fırtınayı dindirdi ve böylece adamlar sağ salim karaya çıktılar. Gemiler kıyıya doğru yanaşırken Kral Granmar'ın oğulları, Svarinshaug yakınındaki bir dağ yamacında oturuyorlardı. İçlerinden biri, Gudmund, gelen yabancıları gözetlemek için atına atlayıp limana yukarıdan bakan bir tepeye doğru at sürdü. Yanlarına vardığında Volsunglar çoktan yelkenlerini toplamıştı. Gudmund adamlara kim olduklarını sordu, Sinfjotli ise cevap olarak seren

62 (Norveççe) Kadın savaşçı. İngilizcede *Shieldmaiden* olarak geçer. İskandinav kültüründe savaşçı olmayı seçen kadınlara verilen isim. (ç.n.)

63 (İng.) Hunding'in felaketi. (ç.n.)

direğinde asılı olan kızıl kalkanı işaret etti. Birbirlerine hakaretler savuruyorlardı ki en sonunda Helgi öne çıktı, yakında laf dalaşından daha büyük bir savaşa gireceklerini söyledi. Bunun üzerine Gudmund savaş naralarıyla eve döndü ve Granmar'ın oğulları büyük bir ordu topladı. Birçok kral, kardeşlerin davasına destek vermişti; bu kralların arasında Sigrun'un babası Hogni, oğulları Bragi ve Dag'ın yanı sıra Yaşlı Alf da vardı. Savaş, Frekastein'de (Kurt Kayası) yapıldı. Granmar'ın tüm oğulları ve Volsunglara sadakat yemini ederek uzlaşan Dag hariç tüm kumandanlar öldürüldü. Savaştan sonra Sigrun, katledilmişlerin arasında geziyordu ve orada ölümün eşğinde olan Hodbrod'u gördü. Helgi'ye yaptığı iş için teşekkür etti. Helgi, Sigrun'un babasını ve kardeşini öldürdüğü için dertliydi, Sigrun da onlar için gözyaşı döküyordu; fakat Helgi, hiç kimsenin kaderinden kaçamayacağını söyleyip onu teselli etmeye çalıştı. Ardından evlendiler ve Helgi, Granmar'ın Krallığı'nı kendi hükmü altına aldı. Fakat çok fazla yaşamayacaktı. Sigrun'un erkek kardeşi Dag, babasının intikamını almak için Odin'e adaklar adadı. Odin de ona kendi mızrağını ödünç verdi. Dag, bu mızrağı Fjoturlund'dayken Helgi'nin vücuduna sapladı ve ardından eve gidip Sigrun'a ne yaptığını anlattı. Sigrun kardeşine, bir zamanlar Helgi'ye bağlılık için kutsal yeminler ettiğini ve artık o yeminleri bozduğunu hatırlatıp şunları söyledi:

*İstediğin gibi
Esse de rüzgârlar,
İlerleyemesin asla
Senin bindiğin kayıklar!
Taşısın seni atlar
Düşmanlarından uzaklara,
Ama asla, asla
Erişemesinler istediğin hıza!
Savurduğun kılıçların
Körelsin kenarları,
Kendi başına doğru savurursan
Keskinleşsin ancak!
Helgi'nin intikamı*

*Olsun senin ölümün.
Vahşi doğada
Dünyevi şeyleri isteyen,
Her daim neşeyi bekleyen
Bir kurt olasın;
Ama ne bir yem
Ne de yiyecek bir leş bulasın.*

Dag, kız kardeşinin, özbeöz kardeşini lanetleyecek kadar delirdiğini öne sürdü. Olanların hepsinin suçunu Odin'e yükledi, kız kardeşine kırmızı altın yüzükler ve krallığının yarısını vermeyi teklif etti. Buna rağmen Sigrun, Helgi'nin ölümünü hiçbir şeyin karşılamayacağını söyledi. Helgi'nin bedeninin üzerine bir anıt mezar dikildi ve Valhalla'ya varınca Odin, onu kendi konseyinde oturması için yanına davet etti. Hunding'e gelirse, Helgi onu her zaman çok zahmetli işlerle görevlendirdi. Bir akşam Sigrun'un hizmetkârlarından biri, Helgi'nin mezarının yanından geçiyordu. O sırada Helgi'nin, yanındaki adamlarla birlikte at sürdüğünü gördü. Gördüğü şeylerin hayal mi olduğunu, ölümlerin ayaklandığı Tanrıların Alacakaranlığı'nın mı geldiğini, yoksa kahramanlara dünyayı ziyaret etme izninin mi verildiğini sordu. Helgi kahramanlara eve dönüş için izin verildiğini söyledi, hizmetçi bu haberleri hemen Sigrun'a ulaştırdı. Sigrun eşinin mezarına gitti, Helgi'yi bir kez daha gördüğü için çok memnundu. "Fakat saçlarına neden kırağılar düşmüş, neden her yanın kanlarla kaplı, neden ellerin buz gibi?" diye sordu Sigrun. "Tüm bunların sebebi sensin," diye cevap verdi Helgi, "zira uyumaya gitmeden her gece büyük bir acıyla gözyaşı döküyorsun; kederden doğan her yaş, âdeta bir buz gibi göğsüme düşüp beni yakıyor. Her ne kadar topraklarımız ve neşemiz olmasa da birlikte paha biçilmez içkiler içebiliriz, ama asla göğsümde gördüğün yaralar için ağıt yakmamalısın." Sigrun, hemen toprak yığının üzerinde bir oturak hazırladı, böylece Helgi'nin kollarında uzanabilecekti. Ardından Helgi şöyle dedi: "Artık hiçbir şey imkânsız değil, zira sen, bir kralın hoş ve canlı kızı, artık yaşamayan bir adamın kollarında uzanıyorsun. Fakat kızıla

çalan yola doğru gitme zamanım geldi. Salgofnir (Valhalla'daki horoz), zafer sahiplerini (kahramanları) uyandırmadan önce Gök Köprüsü'nden geçip batıya gitmeliyim.” Bunları dedikten sonra oradan ayrıldı. Ertesi akşam Sigrun, onun dönüşünü bekledi ama nafileydi. O günün ardından Sigrun da çok yaşamayacaktı, ıstırapı ve kederi işte o denli büyüktü.

Helgi Hundingsbane ve Sigrun, aslında Helgi Hjordvardsson ve Eylimi'nin kızı Svava'dan başkası değildi, farklı bedenlerde tekrar doğmuşlardı. Aynı şekilde Helgi Hundingsbane ve Sigrun'un da tekrar doğduğu söylenir. Bu yeniden doğuşta adam Helgi Haddin-gjaskati, kadınsa Halfdan'ın kızı Kara adını taşıyordu.

Sinfjotli

Sigmund'un oğlu Sinfjotli, zamanını devamlı savaşarak geçiriyordu. Günlerden bir gün sıradışı güzelliğe sahip bir kadın gördü ve onunla evlenmek istedi, fakat üvey annesi Borghild'in kardeşi de o kadınla evlenmek istiyordu. Böylece ikili arasında bir husumet doğdu ve nihayetinde Sinfjotli rakibini öldürdü. Eve döndüğünde Borghild onu kovmak istedi, ama Sigmund kardeşinin ölümü için istediği kefaleti ödemeyi teklif etti ve Borghild bu teklifi kabul etmekle yetindi. Ardından len kardeşi onuruna büyük bir ziyafet düzenledi, bu ziyafete birçok yüce kişiye davet etti. Ziyafet sırasında Sinfjotli'ye büyük bir içki boynuzu getirdi, adamı öldürmek için boynuzun içine zehir karıştırmıştı. Boynuza bakan Sinfjotli, Sigmund'a "İçki bulanık," dedi. Tüm zehirlere karşı bağışıklığı olan Sigmund, boynuzu alıp kafasına dikti. Borghild, Sinfjotli'ye bir boynuz daha getirdi, ancak Sinfjotli yine bir bit yendiğinden şüphelendi ve içkiyi onun yerine Sigmund içti. Borghild nc kez boynuzu getirdi ve Sinfjotli şayet Volsung cesaretine sahipse içkiyi içmesi gerektiğini söyledi. Sigmund çoktan sarhoş olmuştu, Sinfjotli'ye "İçkiyi sakalını kullanarak söz," dedi. Sinfjotli içkiyi içti ve çok geçmeden yere yığılıp öldü. Sigmund, oğlunun bedenini yerden kaldırıp taşımaya başladı. Yükünü uzun bir süre taşıdı ki en sonunda dar bir halice vardı, orada bir tekne ve teknenin içinde oturan bir adam gördü. Adam, Sigmund'u suyun karşısına geçirebileceğini söyledi, fakat Sinfjotli'nin cesedi tekneye konduğunda teknenin yükü kaldıramayacağı belli oldu.

Böylece Sigmund öbür tarafa yayan geçmek zorunda kaldı. Fakat adam, kıyıdan henüz yeni açılmıştı ki teknesiyle birlikte gözden kayboluverdi. Sigmund, eve dönüp Borghild'i yanından kovdu. O zamana dek, yani Borghild ile evli olduğu tüm süre boyunca Sigmund, hükmettiği Danimarka Krallığı'nda yaşamıştı ama bu olayın ardından oradan ayrıldı ve krallığını Frenk diyarına taşıyıp yuvasını oraya kurdu.

Sigmund'un Ölümü

Eylimi adında güçlü ve büyük bir kral vardı. Sigmund, Borg-hild'i kovduktan sonra bu kralın kızı Hjordis'e karşı ilgisini belli etmişti. Frekastein'daki savaş alanından kaçan Hunding'in oğlu Kral Lyngvi de Hjordis'in sevgisini kazanmak istiyordu. Kral Eylimi bu kararı kızına bıraktı, o da yaşına rağmen şöhreti için Sigmund'u seçti. Sigmund, Hjordis'le evlendi ve onu yanında götürdü, Kral Eylimi de onlarla beraber gitti. Kral Lyngvi ile kardeşleri, güçlerini birleştirdiler ve Sigmund'a karşı yürüyüp ona savaş ilan ettiler. Sigmund bu meydan okumayı hemen kabul etti, ama savaş alanına gitmeden önce, eşini düşmandan korumak amacıyla Hjordis ile hizmetçisini bir dolu erzakla birlikte ormana gönderdi. Sigmund savaşa cesurca girişti, onun karşısında kimse duramıyordu; ta ki geniş kenarlı şapka takmış, mavi pelerin giymiş tek gözlü yaşlı bir adam, elindeki mızrakla Lyngvi'nin saflarına katılana kadar. Bu adam Sigmund'un üstüne doğru atıldı, düşmanının darbelerini mızrağıyla savuşturuyordu, çok geçmeden Sigmund'un müthiş kılıcı ikiye bölündü. O andan itibaren savaşın seyri değişti, nihayetinde Sigmund ve Eylimi canını yitirdi, onlarla birlikte adamlarından birçoğu da katledildi. Lyngvi, hemen Kral'ın sarayına doğru at sürdü, Hjordis'i esir almak istiyordu ama ortada ne o vardı ne de herhangi bir erzak. Böylece, düşmanının krallığını kendi krallığına katmakla yetinip eve döndü. Savaş sona erdikten bir gün sonra Hjordis, savaş alanına gitti ve Sigmund'un hâlâ yaşadığını gördü. Ona yaralarının iyileşme

ihhtimali olup olmadığını sordu. Sigmund, ne kadar uğraşırlarsa uğraşınsınlar bunun mümkün olmadığını söyledi, çünkü iyi talih onu terk etmişti. “Bir oğul doğurasın. O çocuk ırkımızın en yücesi olacak. Kılıcımın iki parçasını onun için sakla, bu parçalardan iyi bir kılıç dövülebilir. Kılıca *Gram*⁶⁴ adı verilsin. Oğlumuz, o kılıcı her daim yanında taşınsın ve onunla bir dolu kahramanlıklara imza atnsın,” dedi Sigmund. Hjordis, Sigmund son nefesini verene dek onun yanında kaldı. Ardından kılıcın parçalarını aldı, kıyafetlerini hizmetçisinin kıyafetleriyle değıştirdi ve deniz kenarına doğru hizmetçisiyle birlikte yol aldı. Orada bazı Viking gemileri bekliyordu, bu gemiler Danimarka Kralı Hjalprek’in oğlu Alfın komutası altındaydı. Alf, onları iyi karşıladı. Hjordis’in kıyafetlerini giyen hizmetçi, Alfa Sigmund’un nasıl öldüğünü anlatıp hazinelerin saklı olduğu yeri gösterdi. Bunun üzerine Alf, onları da yanına alarak Danimarka’ya doğru yelken açtı, tüm bu zaman boyunca Hjordis’in hizmetçi, hizmetçinin ise prenses olduğunu düşünüyordu. Öte yandan Alfın annesi, Hjordis’in daha güzel ve diğerine göre daha kibar tavırlara sahip olduğunu fark etti, bu yüzden Alf onları sınamak istedi. Fırsat doğunca onlara bir soru sordu: “Diyelim ki ne ay ne de yıldızlar görünüyor, böylesi bir durumda günün ne kadar sonra doğacağını nasıl anlarsınız?” Hizmetçi cevap verdi: “Küçükken şafağa doğru epey su içerdim, bu sebeple o vakitte uyanmak gibi bir alışkanlık geliştirdim. Alışkanlığım bana zamanı gösterir.” Kral kahkaha atıp “Kralın kızı pek de iyi yetiştirilmemiş anlaşılan,” dedi. Hjordis de cevap verdi: “Babam bana altın bir yüzük vermişti. Yüzüğün şafak yaklaşınca soğumak gibi bir özelliğı var; bu benim için gayet kesin bir işarettir.” Kral cevapladı: “Sizin oralarda epey altın olmalı, zira hizmetçiler bile altın yüzük takabiliyormuş. Beni kandırdığınızı şimdi anladım, oysa buna hiç lüzum yoktu. Her neyse, çocuğun doğar doğmaz benim eşim olacaksın.” Bunun üzerine Hjordis, yaptığı tüm şeyleri itiraf etti ve onunla seve seve evlendi.

64 Gazap. (ç.n.)

Sigurd Fafnirsbane

Hjordis'in Sigurd adı verilen bir oğlu oldu. Sigurd, babasının keskin gözlerine sahipti. Yetişkinliğe erdiğinde herkesten daha uzun ve daha iri yarıydı. Bebekliğini Kral Hjalprek'in sarayında geçirmişti, ardından becerikli bir demirci olan Regin'in himayesine verildi. Regin erkeklerin uğraştığı işlerde, büyülü rünlerde ve dil konusunda hünerli bir adamdı; onun himayesi altındaki Sigurd da bu işlerde beceri edinecekti.

Reidmar adında zengin bir adamın oğlu olan Regin'in iki erkek kardeşi vardı; Oter ve Fafnir⁶⁵. Oter, zaman zaman bir susamuruna dönüşür ve zamanını Reidmar'ın evinden çok da uzak olmayan bir şelalede somon yakalayarak geçirirdi. Bu şelale Andvari Şelalesi olarak adlandırılıyordu, çünkü Cüce Andvari, bir turnabalığı şekline bürünüp bu sularda gezinirdi. Günlerden bir gün Odin, Loki ve Hoenir bir yolculuğa çıktılar, şelaleye vardılar ve orada bir susamurunun bir somon yediğini gördüler. Bu susamuru, balığın gittikçe küçüldüğünü görmeye dayanamadığı için balığı yerken gözlerini kapatmıştı. Loki yerden bir taş aldı ve susamuruna fırlatıp onu öldürdü. Ardından tek taşla hem susamurunu hem de somonu öldürdüğüne dair böbürlenmeye başladı. Avlarını yanlarına alıp Reidmar'ın evine gittiler. Geceyi orada geçirmek için izin istediler, bu sırada yakaladıkları susamurunu da gösteriyorlardı. Reidmar, adamların yüzdükleri susamurunun derisini anında tanıdı, Regin ve Fafnir'in yardımıyla Æsir'i esir aldı

65 Ya da *Faðmir*, "kucaklayan" anlamına gelmektedir.

ve onları bağladı. /Esir Tanrıları, hayatlarına karşılık olarak adama ne isterse sunabileceklerini söylediler. Bunun üzerine Reidmar, susamurunun derisinin içini altınla doldurmalarını, yüzeyini de yine altınla kaplamalarını istedi. Bu sözü yerine getireceklerine dair ant içtikten sonra salındılar. Loki, hemen Ran'a gitti ve onun ağını ödünç aldı, ardından şelaleye döndü ve bu ağla Cüce Andvari'yi yakaladı. Loki, sahip olduğu tüm altınları hemen teslim etmezse onu öldüreceğini söyleyerek Andvari'yi tehdit etti. Cüce tüm zulasını mecburen teslim etti etmesine ama küçük bir altın yüzüğü vermediğini gören Loki, onu da vermesi için zorladı. Cüce yalvardı yakardı ama Loki kulak asmadı ve yüzüğü de aldı. Andvari, tam kayalığının içine girecekti ki durup şunları söyledi: "Cücenin altını, iki erkek kardeşin ölümüne ve sekiz prensin anlaşmazlığa düşmesine sebep olacak. Altınlarımı elinde bulunduran hiç kimse neşe yüzü göremeyecek." Böylece altının üzerine, özellikle de yüzüğün üzerine, tıpkı zamanında Kılıç Tyrfing'de olduğu gibi bir lanet yüklendi. Loki, tüm bu hazinenin Reidmar'a huzur getirmeyeceğini anladığında memnun oldu. Loki zulayla birlikte geri döndüğünde, Reidmar önce derinin içini altınla doldurdu, sonra bir ucundan kaldırıp dışını da altınla kapladı. Bu şekilde tüm altını kullandı. Geriye yalnızca yüzük kalmıştı ve bu yüzüğü de Odin aldı. Reidmar, nasıl olduysa ağız kenarındaki bir kılın kaplanmamış olduğunu gördü. Odin, Andvari'nin yüzüğünü geri vermek zorunda kaldı. Loki ise cücenin zulasına yüklenmiş laneti tekrar dile getirdi.

Regin ve Fafnir, babalarına gidip kardeşlerinin ölümü için verilen altından pay istediler. Reidmar'ın bu isteği geri çevirmesi üzerine Fafnir, babasını uykusunda öldürdü. Ardından tüm altını miras olarak aldı. Mirastan pay alamayan Regin, Kral Hjalprek'in sarayına gitti ve orada Kral'ın özel demircisi oldu. Fafnir'in elinde ayrıca korkunç bir miğfer⁶⁶ ve Rotti adıyla anılan pahalı bir kılıç vardı. Kendini zehirli bir ejderhaya dönüştüren Fafnir, Gnita Çalılığı adı verilen yerde kendine bir sığınak yaptı ve zulasının başında öylece beklemeye başladı.

⁶⁶ Tam olarak "dehşet miğferi" olarak bilinir.

Regin, Fafnir'i öldürmesi ve hazineyi ele geçirmesi için Sigurd'u cesaretlendirdi, böylece Regin de büyük bir ün kazanacaktı. Sigurd, Hjalprek'e gidip ondan Sleipnir'in ırkından gelen ve daha önce hiç kimsenin sırtına binemediği müthiş at Grani'yi aldı. Regin de Sigurd için bir kılıç dövdü. Ancak Sigurd denemek için kılıcı Regin'in örsüne vurduğunda, kılıç ikiye ayrıldı. Aynı şey, Regin'in Sigurd için dövdüğü ikinci kılıca da oldu. Bunun üzerine Sigurd'un annesi, oğluna Sigmund'un kılıcının parçalarını verdi. Regin, emir üzerine bu parçalardan müthiş bir kılıç dövdü ve kılıca Gram adı verildi. Gram, örs testinden sapasağlam çıktı; Sigurd örsü baştan aşağı ikiye yarmıştı ama kılıcın kenarlarında hiçbir hasar yoktu. Bunun üzerine kılıcı Ren Nehri'ne taşıdı, akıntıya bir yün yumağı bırakıp bu yumağı kılıcın kenarına doğru yüzdürdü, Gram bu yün yumağını da iki parçaya ayırdı.

Regin, Sigurd'a artık hiç vakit kaybetmeden Fafnir'in karşısına çıkmasını söyledi. Fakat Sigurd, önce babasının ölümünün intikamını almak istediğini belirtti. Gripir adında bilge bir adamdan tavsiye aldı, bu adam Kraliçe Hjordis'in erkek kardeşi idi; böylece Sigurd, yazgısı boyunca izleyeceği yolu öğrendi. Çok geçmeden Hjalprek'ten savaşçılar ve gemiler istedi, bu şekilde Hunding'in oğullarına karşı kafa tutabilecekti. Tüm istekleri yerine getirildi. Gemisiyle yelken açarken çok görkemli görünüyordu. Bir süre sonra sert bir fırtınaya yakalandılar, bu sebeple dağların denize doğru yaptığı çıkıntının altına sığındılar. Uçurumun kenarındaki adam, gemiyi selamlayıp içindeki gezginlerin kim olduğunu sordu. Regin, filonun Sigurd komutasında olduğunu söyledi ve adama ismini sordu. Adam cevap verdi, adı Nikar'dı ama ona isterlerse Dağın Yaşlı Adamı, Feng veya Fjolnir de diyebileceklerini belirtti. Onu gemiye aldılar, birdenbire rüzgârlar uygun bir yönden esmeye başladı. Sigurd adama savaşa giderken karşılaşabilecek en iyi alametleri sorduğunda, adam şöyle cevap verdi: "Kara bir kuzgun tarafından takip edilmek iyiye işarettir. Yolculuk esnasında, aklı fikri şanda olan iki kahramanla karşılaşmak da iyidir. Dişbudak ağacı altında uluyan kurdun sesini duymak da iyi bir işarettir. Eğer düşmanların seni görmeden sen onları görmeyi

başarırsan, onlara karşı şanslı olursun. Hiç kimse, batan Güneş'e karşı dururken savaşmamalıdır, zira savaşta iyi gören taraf kazar. Eğer bir adam savaş meydanına giderken tökezlerse bu büyük bir şanssızlığa delalettir. İnsanlar, sabahları yıkanıp saçlarını taramalı ve karnını doyummalıdır, çünkü akşamın ne getireceğini hiç kimse bilemez." Bu şekilde bir süre yollarına devam ettiler, çok geçmeden Sigurd ve Hunding'in oğulları arasında ölümüne bir savaş yapıldı. Lyngvi esir alındı, kardeşleri öldürüldü. Lyngvi'nin sırtına bir kan kartalı oyuldu, yani kaburgaları sırtından çıkarıldı ve ciğerleri bu açıklıktan dışarı çekildi.

Tüm bunlardan sonra Sigurd ve Regin, Fafnir'i öldürmek için Gnita Çalılığı'na doğru yola koyuldular. Regin, Fafnir'in su aramak için süründüğü yollardan birinin tam karşısına bir hendek kazmaları gerektiğini söyledi. Sigurd bunu yaptı, bu sırada Regin korkudan bir köşeye saklanmıştı. Tam o anda uzun sakallı yaşlı bir adam, Sigurd'un yanına geldi ve birkaç hendek daha kazması için onu ikna etti. Bu hendeklerin birinde beklemesini söyledi, diğer hendeklerse ejderhanın püskürteceği oluk oluk zehir için bir çıkış yolu sağlayacaktı. Eğer böylesi bir önlem almasaydı, çok pişman olurdu. Böylelikle Sigurd, Regin'in kendisine karşı komplolar kurduğuna dair ilk işareti yakalamış oldu. Sigurd, birkaç hendek daha kazdıktan sonra hendeklerin birinin içine saklandı. Bir süre sonra Fafnir çıkageldi, akın akın zehir tükürüyor ve öylesine vahşice hareket ediyordu ki toprak adeta titriyordu. Sigurd hiç vakit kaybetmeden kılıcını kabzasına kadar ejderhanın vücudunun sol tarafına sapladı, ardından hemen ayağa fırladı. Yarasının ölümcül olduğunu hisseden ejderha, ona adını söylemesini istedi çünkü Fafnir bu bilgiyi öğrenebilirse katilini adıyla lanetleyebilecek ve intikamını alabilecekti. Sigurd en başta gerçek adını gizlemeyi düşündü ama ejderhanın kışkırtmaları üzerine gerçeği söyledi. Bunun üzerine Fafnir, artık Sigurd'un eline geçen altınların üzerindeki laneti tekrar dile getirdi. Sigurd, Fafnir'e tanrılara ilişkin çeşitli meseleler hakkında birkaç soru sordu. Fafnir, bu sorulara cevap verdikten hemen sonra oracıkta öldü. Sigurd kılıcındaki kanı silerken Regin gelip başardığı kahramanca iş için ona met-

hiyeler düzdü, ama aynı zamanda Fafnir kendi kardeşi olduğundan aldığı can karşılığında kendisine bir kefalet borcu olduğunu ekledi. Yalnızca Fafnir'in kalbini istiyordu, Sigurd'un bu kalbi kıztartmasını talep etti. Regin, kılıcı Ridil ile ejderhanın kalbini çıkardı, Fafnir'in kanından içti ve uyumak için uzandı. Sigurd, ateş yakıp kalbi bir şişte kıztartmaya koyuldu, ama pişip pişmediğini kontrol etmek için parmağıyla kalbe dokunduğunda elini yaktı. Hemen parmağını ağzına götürdü, Fafnir'in kalbindeki kan diline bulaşınca artık kuşların dilinden anlayabildiğini fark etti. Çalılıklardaki mavi baştankara kuşlarının şöyle cıvıladığını duydu: "Sigurd ejderhanın kalbini yerse akıllılık yapar. Ona karşı bir ihanet planı kuran Regin'i öldürür ve Fafnir'in zulasını da alıp giderse en iyisini yapmış olur." Bunu duyan Sigurd, Regin'in başını kesti ve Fafnir'in kalbini yiyip kanını içti. Ardından kuşları tekrar duydu: "Sigurd'a, Hindarfjall Dağı'nın tepesine gitmek, orada ateşlerle çevrelenmiş salona zorla girmek ve büyü yüzünden kendinden geçmiş bir halde uyuyan savaşçı kadını uyandırmak yakışır." Sigurd önce Fafnir'in sığınağına gitti, orada demirden kirişlerle kapılarla çevrelenmiş bir ev buldu. Altın toprağa gömülüydü, tüm zulayı yanına aldı. Fafnir'in diğer hazinelerini, yani dehşet miğferini, altından zırhını ve Kılıç Rotti'yi de geride bırakmadı. İki devasa sandığı hazinelerle doldurdu ve bunları Grani'nin sırtındaki semere bağladı, her bir yanına bir sandığı koydu. Atın önünden yürümek istedi, ama Grani sahibi de sırtına binmeden tek adım atmadı. O günden sonra Sigurd, *Fafnirsbane*⁶⁷ unvanıyla anıldı.

67 (İng.) Fafnir'in felaketi. (ç.n.)

Niflunglar — Sigurd’un Katledilişı

Sigurd vakit kaybetmeden güneye, Frank Diyarı’na doğru at sürdü ve Hindarfjall Dağı’nın zirvesine çıktı. Dağın üstünde parlak bir ışık gördü, sanki orada bir ateş yanıyordu. Yaklaşınca kal kanlardan inşa edilmiş bir sığınakla karşılaştı, sığınağın üstüne bir de sancak çekilmişti. Sığınağına girdiğinde, zırh kuşanmış bir kadını uyur halde buldu. Zırhlı kadının üstünden çıkarmak istedi, ama zincir gömlek sanki etle bir olmuş gibi sıkı sıkıya sarılmıştı, bu yüzden Sigurd zırhlı Gram ile kesti. Oturduğu yerde doğrulan kadın, onu derin uykusundan uyandıran kişinin kim olduğunu sordu. Sigurd adını söyledi ve kadının adını sordu. Kadının adı Sigdrifa’ydı ve bir Valkür’dü. Zamanında Odin’in zafer sözü verdiği bir kralı alt etmişti; bunun üzerine Odin, kadına ceza olarak uyku dikenleri batırmıştı ve bir daha hiçbir savaşta galip gelemeyeceğini ilan edip çok kısa süre sonra da evleneceğini söylemişti. Kadın, herhangi bir şeye karşı korku besleyebilecek bir adamla asla evlenmeyeceğine dair ant içmişti. Bu sebeple büyülü bir trans yoluyla derin bir uykuya yatmıştı, uykusundan onu uyandıran kişiye Sigurd olmuştu. Sigurd, kadından ona bilgelik öğretmesini istedi, kim bilir tüm o diyarlarda ne denli büyük bir irfana sahip olmuştur diye düşünüyordu. Bal likörüyle dolu bir boynuzu eline alan kadın, yüzünü Gündüz’ün şarkısına ve Gece’nin kızlarına, Æsir Tanrılarına ve Tanrıçalarına dönüp onların lütfunu diledi. Ardından boynuzu Sigurd’a uzattı ve şöyle dedi: “Kahraman savaşçı, sana güç ve şanla karıştırılmış bu içkiyi veriyorum. Bu içki

şarkılarla ve güç sembolleriyle, iyi büyülerle ve hoş rünlerle karıştırılmıştır.”

“Eğer galip gelmek istiyorsan zafer rünlerini kazımalısın, bazılarını kılıcın üstüne bazılarını da kabzaya, ayrıca iki kez Tyr’ün adını anmalısın.” (Bu, T harfi için kullanılan rünün adıdır.)

“Eğer güvenine ihanet eden kişinin eşiyle evlenmem diyorsan o zaman içki rünlerini bilmelisin. Bu rünleri içki boynuzuna ve elinin üstüne kazı, tırnağına da *‘ihtiyaç (need)’* işareti koy.” (Bu, N harfi için kullanılan ründür.) “Bardağını kutsa, ihanete karşı tetikte ol, içkinin içine bir pırasa at; işte o zaman içtiğin likörden asla zarar görmezsin.”

“Eğer hamile bir kadına yardım etmek istiyorsan doğum rünlerini bilmelisin. Bu rünleri avuç içlerine kazı, kadını belinden kavra ve ona yardım etmesi için Disir’e dua et.”

“Eğer denize açılmış gemileri kurtarmak istiyorsan dalga rünlerini bilmelisin. Bu rünleri pruvaya ve dümene kazı, küreklerin üstüne işle. İşte o zaman dalgalar asla hırçın, denizlerse asla kara olmayacak ve kıyıya güvenle ulaşacaksın.”

“Eğer şifa vermeyi ve yaraları iyileştirmeyi öğrenmek istiyorsan dal rünlerini bilmelisin. Bu rünleri dalları doğuya doğru uzanan ağaç kabuklarına ve gövdelerine kazı.”

“Eğer ihanete uğrayıp zarar gördüysen ve intikam almak istiyorsan söz rünlerini bilmelisin. Bu rünleri yargı dağıtmak için toplanan yargıçların oturduğu koltukların önünde bük, eğ ve birbirine dola.”

“Eğer diğer insanlardan daha bilge olmak istiyorsan düşünce rünlerini bilmelisin. Odin, bu rünleri Heiddraupnir’in başından ve Hoddrofnir’in boynuzundan akan damlalardan tasarladı. Dağın üstünde, elinde Brimir’in kılıcı, başında miğferiyle dikildi. İşte o zaman, güvenilir sembollere dair ilk kez konuştu. Bu rünler, ışıldayan tanrının önündeki kalkana, Arvak’ın kulağına, Alsvin’in toynağına, Rognir’in (Odin) savaş arabasının tekerleğinin altına, Sleipnir’in dişlerine, kızakların ayağına, ayların patilerine, Bra-

gi'nin diline, kurtların pençelerine, kartalların gagalarına, kanlı kanatlara, köprülerin başlarına, özgürleştiren ellere, şifa veren ayak izlerine, camlara, altınlara, tılsımlara, şaraplara, sadeliğe, neşe makamlarına, Mızrak Gungnir'in ucuna, Grani'nin göğsüne, Nornların turnaklarına ve baykuşların gagasına kazınmıştı. Tüm bu kazınan rünler tekrar çıkarıldı, kutsal likörle karıştırıldı ve uzak diyarlara gönderildi. Bir kısmı elflere, bir kısmı Æsir'e, bir kısmı bilge Vanir'e, bir kısmı da insan ırkına sunuldu. Herkesin herhangi bir talihsizlik veya kaza yaşamadan kullanabileceği kitap rünleri, doğum rünleri, içki rünleri ve büyü rünleri vardır. Eğer bu rünleri anladıysan onları huzurun için kullanabilirsin, hem de sonsuza dek. Şimdi bir seçim yapmalısın; ya konuş ya da sus. Zira tüm fenalıkların belli sınırları vardır." Sigmund konuştu: "Kaderimde ölümün olduğunu söylesen bile kaçmazdım, çünkü korkusuz doğdum." Ardından kadın devam etti: "Akrabalarınla olan ilişkilerinde hata yapma, onlar sana yanlış yapsalar bile intikam peşinde koşma. Yalandan yeminler etme. Toplantılarda aptallarla tartışma, çünkü ahmak insanlar kötü sözler söylerler ve genelde söylediklerinin farkında değillerdir. Öte yandan sessizliğini korusan da tehlikenin içinde olursun, çünkü o zaman da korkuyormuş ya da söylenen şeyin doğru olduğunu düşünüyormuşsun gibi görünürsün. Onun yerine, insanların yalanlarını 'ödüllendirmek' için onları ertesi gün öldür. Gece seni gafil avlasa bile asla bir cadının yanında kalma. Güzel kadınların seni kandırmasına izin verme. Sarhoşlarla kavga etme. Cesur adamlar çatını başına yıkmadan önce onlarla savaşmalısın. Hiçbir genç kızı ya da birinin eşini baştan çıkarma. Ölülerini münasip bir şekilde göm. Akrabası senin ellerinden ölen kişiye sakın güvenme; her ne kadar kefalet için önerdiğin altını kabul etse de genç bir oğlun kafasında bin türlü tilki döner. Dostlarının kurnazlığına karşı tetikte ol."

Sigurd, Hindarfjall'dan çıkıp Lym Vadileri'nde yaşayan Heimir'in evine gitti ve bir süre orada kaldı. Orada Kral Budli'nin kızı, Heimir'in himayesindeki Brynhild'i görme şansına erişti ve güçlü bir aşka tutuldu. Brynhild savaşçı olarak yaşamayı seçen bir kadındı, Sigurd ona kur yaptığındaysa kaderin beraber yaşamalarına

izin vermeyeceğini söyledi. Buna rağmen nihayetinde evliliğe razı oldu ve Andvari'nin yüzüğünü parmağına taktı. Ardından (daha geç dönem efsanelerinden birine göre) bir kız çocuğu doğurdu, kızı Aslaug adı verildi.

Sonraları Sigurd, Ren'in güneyinde uzanan krallığın hükümdarı Kral Gjuki'nin sarayına varana dek at sürmeye devam etti. Gjuki'nin çocukları Gjukunglar, diğer insanlara kıyasla daha güzel ve daha güçlülerdi. Oğullarının adı Gunnar, Hogni ve Guttorm; kızının adıyla Gudrun'du. Büyü konusunda hünerli bir kadın olan Gjuki'nin eşi Grimhild olarak anılıyordu. Sigurd, orada hoş karşılandı. Grimhild'in en büyük arzusu, Sigurd'u damadı olarak görebilmektir ama Sigurd, Brynhild'i çok seviyordu ve tek düşünebildiği şey oydu. Bu yüzden Grimhild büyüye başvurdu, hafızayı silen bir içki hazırladı ve bu içkiyi Sigurd'a verdi. Sigurd, bu içkiyi içer içmez Brynhild'i unuttu ve çok geçmeden Gudrun'u sevmeye başladı. Onunla evlendi ve kadının erkek kardeşleriyle yeminli bir kardeşlik bağı kurdu. Sigurd, yanında taşıdığı Fafnir'in kalbini yemesi için Gudrun'a verdi, kalbi yedikten sonra kadın öncekinden bile daha acımasız birine dönüştü.

Ardından Grimhild, oğlu Gunnar'a, Budli'nin kızı Brynhild'le evlenmesini tavsiye etti. Kral Budli de razı olunca Gjukunglar⁶⁸, Sigurd'la birlikte yola çıkıp Lym Vadileri'ne gittiler, Brynhild hâlâ orada yaşıyordu. Onları nazikçe karşılayan Heimir, Brynhild'in kendi arzusuna göre karar vermesi gerektiğini belirtti. Sarayın yakınlarına çember şeklinde bir ateş yakıldı, Brynhild yalnızca bu alevlerden atıyla geçmeyi başaran kişiyle evlenebileceğini söyledi. Gunnar atı Goti'yi ateşe doğru sürünce at irkildi. Sigurd adama ödünç olarak atı Grani'yi verdi ama Grani tek bir adım bile atmadı. Sigurd ve Gunnar birbirlerine görünüşte benziyorlardı; bu yüzden Sigurd, elinde Gram, ayağında altın mahmuzlarıyla, Gunnar'ın kılığına girerek Grani'nin sırtına bindi. Grani hemen ileri doğru atıldı, alev parladı, toprak titredi ve ateşler gökyüzüne kadar yükseldi. Sigurd bu şekilde Brynhild'in salonuna girdi ve ora-

68 Niflunglar olarak da adlandırılırlar.

da onunla evlendi, ama gece kılıcı Gram'ı kadınla arasına koydu. Yüzüklerini değiştirdiler, böylece Sigurd bir kez daha Andvari'nin yüzüğüne sahip oldu, bu yüzük yerine Bynhild'e başka bir yüzük verdi. Üç gece geçmişti ki tekrar atına bindi ve Gunnar'ın kılığın-
dan kurtulup tekrar kendi kılığına büründü. Brynhild, Sigurd'dan olma kızını himayesine alması için Heimir'e emanet etti; ardından onlarla birlikte, Gunnar ile evleneceği yer olan Gjuki'nin krallığına gitti. Sigurd'un bu küçük aldatmacası beraberinde intikam getirecekti, zira artık Brynhild'e ettiği sadakat yeminlerini hatırlıyordu, artık gerçek duygularını asla bir kenara bırakmayacaktı.

Günlerden bir gün Brynhild ve Gudrun, saçlarını yıkamak için Ren Nehri'ne gittiler. Brynhild, Gudrun'dan daha ileriye yüzdü, evlendiği adamın daha cesur olduğunu düşünüyordu, bu sebeple Gudrun'un saçına bulaşan suyla yıkanamayacağını söyledi. Gudrun onu takip etti, akıntının daha ilerisinde yıkanmanın onun hakkı olduğunu söyledi, çünkü hiç kimsenin Sigurd Fafnirsbane ile kıyaslanamayacağını düşünüyordu. "Gunnar'ın alevler içinden at sürüşü çok cesurca bir hareketti, Sigurd böyle bir şeyi yapmaya asla cüret edemezdi," dedi Brynhild. Gudrun kahkaha attı ve cevap verdi: "Ateşin içinden geçen kişinin Gunnar olduğunu mu düşünüyorsun? Hayır, hayır. O, Sigurd'du. Seninle uyuyan da, parmağından Andvari'nin yüzüğünü alan da oydu, işte yüzük burada." Brynhild, yüzüğün üzerindeki nişaneyi fark etti ve olan biteni o an anladı, rengi attı ama tek kelime bile etmedi. O akşam ve ertesi gün boyunca sessiz ve mahzundu. Gudrun ona neşelenmesini söyledi, fakat Brynhild "Bana karşı merhametsizce davranıyorsun," diye karşılık verdi. "Canını sıkan şey nedir?" diye sordu Gudrun. "Sigurd'u benden çalmanın bedelini ağır ödeyeceksin, zira onu kolay kolay sana bırakmayacağım." Gudrun cevap verdi: "Hak ettiğinden çok daha iyi bir evlilik yaptın." Brynhild, "Senin eşin benim eşimi gölgede bırakmasaydı hiç sesimi çıkarmadan durabilirdim. Sigurd'un bir rakibi yok, Fafnir'i bile alt etti ki bu, benim gözümde Gunnar'ın tüm krallığından daha değerlidir. Sigurd ejderhayı öldürdü, bu olay kıyamete kadar hatırlanacak ama Gunnar ateşlerin içinden geçmeye bile cüret edemedi," dedi.

Gudrun cevap verdi: “Gunnar cesaretliydi cesaretli olmasına ama Grani sırtına o binince tek bir adım bile atmadı.” Brynhild karşılık verdi: “Suçlanacak kişi Grimhild’dir. Ben hilebazlıkla mahvedilen bir hayatta ne kadar mutlu olursam, sen de Sigurd ile o kadar mutlu olasin.”

Brynhild, kalp kırıklığı yüzünden yataklara düştü. Gunnar, onu teselli etmek için Brynhild’in yanına gitti ve derdini anlatması için yalvardı ama Brynhild bunu yapmayacaktı. Ardından Gunnar, Sigurd’dan onunla konuşmaya çalışmasını istedi. Sigurd kadınla konuştu, ona olan aşkını itiraf etti, hatta Gudrun’dan ayrılıp onunla evleneceğine dair söz bile verdi. Buna rağmen Brynhild, adamın yakarışlarına kulak asmayacak kadar gururluydu. Sigurd öylesine bir kedere düştü ki zırhındaki zincirler âdeta patladı. Brynhild, onunla bu şartlar altında evlenmektense onu ölü görmeyi yeğlerdi, böylece ne Gudrun ne de o Sigurd’la mutlu olabilecekti. Hatta Gunnar’ı dolduruşa getirip Sigurd’u öldürmesini istedi. Brynhild’in söylediğine göre Sigurd, ikisine de ihanet etmişti. Gunnar kadının isteğini gerçekleştirmeye dünden razıydı, erkek kardeşi Hogni’ye gidip tavsiyesini istedi, fakat Hogni, Sigurd’u öldürme konusunda istekli değildi, çünkü kardeşlik yeminiyle birbirlerine bağlılardı. Bunun yerine işi yapması için kardeşlik yeminlerine dahil olmayan bir genç olan Düşüncesiz Guttorm’u ikna etmeyi önerdi. Delikanlının cesaretini artırmak için ona yılan ve kurt etleri yedirdiler. Bu etleri yiyen Guttorm, öylesine gaddar birine dönüştü ki bu alçakça işi yapmak için can atmaya başladı. Gudrun’un yanında uyuyan Sigurd’un yanı başına geldi ve kılıcını sapladı. Sigurd, kılıcı Gram’ı her zaman yanında bulunduruyordu. Vücuduna açılan yarayı hisseder hissetmez kılıcını Guttorm’a öyle bir güçle savurdu ki Gram adamı ortadan ikiye ayırdı. Bu olay esnasında Sigurd ve Gudrun’un genç oğlu da hayatını yitirdi.

Gudrun, Sigurd’un yanı başına oturdu, kalbi acıdan paramparça olsa da gözyaşı dökemiyordu. Onu teselli etmeye çalışan insanların elinden hiçbir şey gelmiyordu. Çok geçmeden Gjuki’nin kızı Gullrond çıkageldi, Sigurd’un bedeni üstüne örtülen örtüyü bir kenara kaldırdı, böylece Gudrun bir kez daha adamın cam gibi

gözlerini ve kanla kaplı başını görebilecekti, görür görmez de ağlamaya başladı. Yanaklarından yaşlar süzülürken kederini dışavuran sözleri dile getirdi. Brynhild ise Sigurd'un ölümünü duyunca kahkahalar attı, tüm ev neşesiyle yankılanana kadar haykırdı:

Topraklarda ve insanların arasında

Uzun zaman neşeyle yaşayasın.

Zira sen,

Prenslerin en cesurunu yıkansın.

Ardından sözlerine ekledi: “Bir zamanlar kardeşim Atli'yle birlikte, onurlu ve halimden memnun bir yaşam sürüyordum. Gjukunglar saray bahçemize gelene dek hiçbir adamı arzulamamıştım. O günden sonra bağlılığımı Grani'nin üstünde oturan kahramana bahşettim, işte o kişi gerçek bir erkek olan Gunnar'dı, senin gibi değildi. Şunu bilesin, Sigurd sana asla yanlış yapmadı; kenarları zehirle tavllanmış Kılıç Gram'ı benimle kendisi arasına koymuştu. Ama sen yeminini yine de bozdun. Artık ben de çok yaşamayacağım, çünkü sevdiğim tek kişi Sigurd'du ve çaresizlik yüzünden bitip tükendim. Kardeşim Atli, yaşamım ve kederlerim için alacağı intikamı bilecektir, ayrıca sana karşı galip gelecektir.” Gunnar eşinin ölümü istememesi için ona samimiyetle yalvardı, ama Hogni tıpkı Brynhild gibi böylesi kötü bir talihe doğan birini hiçbir şeyin durduramayacağını söyledi. Brynhild eline bir kılıç aldı, ucunu kendine doğru çevirdi ve yastıklara gömüldü. Ölmeden önce Gunnar'dan, onu ve Sigurd'u aynı cenaze ateşi yığını üzerine koymalarını, bu odun yığınının örtüler ve kalkanlarla süslemelerini, üstünüyse müthiş kıyafetler ve süslerle donatmalarını istedi. “Sigurd'un öte yanında, tılsımlarla süslenmiş uşaklarımı da yakın, ikisini başından, ikisini ayaklarından; onlarla birlikte iki kuzgunumu da ateşe verin. Tıpkı evlilik gecemizde olduğu gibi Gram'ı bir kez daha aramıza koyun. Böylece Sigurd gururla yoluna devam edebilir; zira onu orada çok kişi takip edecek, beş hizmetçi kadını ve sekiz uşağı olacak, salonunun kapıları onun karşısında asla kapanmayacak.” Cenaze ateşi için yakılacak odun

yığını kadının istediği gibi hazırlandı, böylece Sigurd ve o birlikte yakıldı. Brynhild müthiş bir at arabasının içinde tam Cehennem Yolları'ndan geçiyordu ki bir dev kadını onun geçmesini engelle-yecekmiş gibi yola atladı ve geçmiş hayatı sebebiyle onunla dalga geçti. Brynhild ise tüm suçu Gudrun'a attı. Gudrun, Brynhild ve Sigurd hakkında yalan yanlış konuşarak, Brynhild'i kötülükle doldurmuştu.

*Yaşam,
Çok uzun sürüyor
Kederle dolmuş
Erkekler ve kadınlar için.*

*Ancak biz,
Sigurd ve ben,
Yaşayacağız bu hayatı birlikte, hem de gönülden.
Ey cadı bu yüzden, kaybol gözümün önünden.*

Atli

Ölümünden sonra Sigurd'un hazinelerinin tümü, Gunnar ve Hogni'ye kaldı. Brynhild'in erkek kardeşi Atli, kız kardeşinin ölümünden bu iki adamın sorumlu olduğunu ilan edip onları savaşıla tehdit etti. Buna rağmen Atli ve Gudrun'un evlenmesi kararlaştırılarak aralarında barış sağlandı. Fakat Gudrun, Sigurd'un ölümünden kısa bir süre sonra bir kız çocuk doğurmuş, bu çocuğa Svanhild adını vermiş ve onunla birlikte Danimarka'ya kaçmıştı. Yedi buçuk yıl boyunca Hakon'un kızı Thora'nın yanında kalmıştı. Bu sebeple Gudrun'un annesi Grimhild ve erkek kardeşleri, Atli'yle evlenmesi için ikna etmek üzere Danimarka'ya gittiler ama kadın bu teklifi doğrudan reddetti. Bunun üzerine Grimhild, kızına bir unutkanlık iksiri içirdi ve bu şekilde Gudrun'un rızasını aldı. Gudrun'un Atli'den iki oğlu oldu; Erp ve Eitil. Kayınbiraderlerinin zenginliklerini ele geçirme arzusuyla hareket eden Atli, Knefroed olarak da tanınan kurnaz uşağı Vingi'yi gönderip onları bir şenliğe davet etti. Gel gör ki Gudrun bu işin içinde bir bit yeniği olduğunu sezmişti, bu yüzden kardeşleri için kazıdığı uyarı rünlerini ve kurt kılıyla bağladığı bir yüzüğü kerdeşlerine ulaştırması için haberciyi görevlendirdi. Vingi, yoldayken bu rünleri okudu ve hepsini değiştirdi, öyle ki artık rünler öncekine zıt bir mesaj içeriyordu, ardından değiştirilmiş bu rünleri Gunnar ve Hogni'ye teslim etti. İki kardeş, büyük bir ziyafet düzenlediler ve Atli'nin şölenine katılmak için hiç vakit kaybetmeden yola çıkacaklarına dair söz verdiler. Gece çokünce ve herkes yataklarına çekilince Hogni'nin

açıkgöz eşi Kostbera rünlere baktı ve okunana kıyasla, daha önce rünlere farklı bir şeyin yazılmış olduğunu anladı. Keşfettiği şeyi Hogni'ye anlattı, ama Hogni eşinin sözlerine inanmadı. Aynı gece Gunnar'ın eşi Glaumvor da korkunç rüyalar gördü, o da benzer şekilde kocasını bu yolculuk hakkında uyardı. Buna rağmen Gunnar da erkek kardeşlik görevini tereddüt etmeden üstlenmekte ısrarcıydı, böylece Atli'nin sarayına doğru yola koyuldular. Yine de evlerinden ayrılmadan önce Fafnir'in altınlarını Ren Nehri'ne sakladılar. Kardeşler saraya yaklaşıncaya Atli, düşmanca tavrını sergilemek için onların önünü kesti ve aralarında amansız bir mücadele patlak verdi. Bu mücadelede Niflunglar (*Gjukunglar*) kendilerini cesurca savundular, fakat nihayetinde alt edildiler ve iki kardeş de esir alındı. Atli, kardeşinden ayrı bir yerde oturan Gunnar'ın yanına gidip ona zulânın nerede saklandığını söyletmeye çalıştı. Gunnar cevap verdi: "O büyük kahraman Hogni'nin kalbi, göğsünden çıkarılıp kanlı kanlı elime konmadıkça bunu söylemem." Atli oradan ayrılıp bir kölenin kalbini söktürdü, ama Gunnar bu kalbi gördüğünde şöyle dedi: "Bu zayıf Hjalli'nin kalbi, çünkü kahraman Hogni'nin kalbine hiç benzemiyor. Bu kalp o tabağın üstünde ne kadar titriyorsa, o kölenin göğsündeyken bundan iki katı fazla titrediğine eminim." Bunun üzerine Atli, gerçekten Hogni'nin kalbinin kesilmesini istedi, bıçak kalbine doğru saplanırken Hogni yalnızca gülüyordu. Bu kalp Gunnar'a getirilince, adam kalbin kardeşine ait olduğunu anladı. "Artık altının nerede saklandığını yalnızca ben biliyorum ve o zulaya bundan böyle Ren Nehri sahip olacak," dedi. O günden sonra hiç kimse Fafnir'in altınlarını bulamadı, böylece Atli'nin ihaneti neticesiz kaldı. Atli, öfkesinden kudurmuştu, elleri bağlı olan Gunnar'ı yılanlarla dolu bir deliğe attırdı. Gudrun kardeşine bir arp gönderdi, Gunnar bu çalgıyı ayak parmaklarıyla o denli harikulade çalıyordu ki hiç kimse daha önce böylesini duymamıştı. Biri hariç tüm yılanlar uyuyakaldı. Uyumayan o yılan, adamın göğsüne doğru sokuldu ve zehirli dişlerini kalbine geçirdi.

Gudrun, kardeşlerinin ölümünü öğrenince hiç bozuntuya vermedi, Atli'nin yeni bir başlangıç teklifini ve ölenler için sun-

duğu kefaleti kabul etmiş gibi bir görüntü çizdi. Kardeşleri için bir cenaze ziyafeti düzenledi, ama kalbi ihanet hırsıyla atıyordu. Önce Atli'den olan iki küçük çocuğunu öldürdü, kafataslarından içki çanakları yaptı ve çocukların kanıyla karıştırdığı şarabı bu çanaklara koyup eşine sundu, ona ayrıca çocukların kalplerini de yedirdi. Ardından aslında neler yaptığını ona bir bir anlattı. Atli, oğullarının ölümü ve eşinin aman tanımaz zalimliği karşısında kederle doldu. Fakat bu, kadının intikamının sonu olmayacaktı. Gece çökünce, Hogni'nin vârislerinden olan genç bir delikanlıyla birlikte Atli'nin yatağının yanına gitti ve adamın göğsüne bir kılıç sapladı, erkek kardeşinin oğlu da bu sırada ona yardım ediyordu. Atli darbenin etkisiyle uykusundan uyandı, ölmeden önce eşiyle konuştu. Gudrun, ölmekte olan eşine onu bir türlü sevemediğini, daha büyük bir kahraman olan Sigurd'la daha mutlu günler yaşadığını, buna rağmen ona münasip bir cenaze düzenleyeceğini söyledi. Bu sözünü de tuttu. Yalnız Atli'nin salonunu ateşe verdi, böylece onun adamlarını da ölüme yollamış oldu.

Jormunrek

Guðrun, intikamını aldıktan sonra artık yaşamak istemedi ve kendini denize bıraktı. Buna rağmen boğulmadı, dalgalar onu Kral Jonaker'ın topraklarına doğru taşıdı. Guðrun, orada Kral'la evlendi. Üç oğulları oldu; çocuklara Sorli, Hamdir ve Erp adı verildi. Jonaker ayrıca Guðrun'un kızı Svanhild'in de huzuruna getirilmesini sağladı ve onu da evlatlık kızı olarak aldı. Svanhild, fiziksel olarak babasına çekmişti, güzeldi ve aynı keskin gözlere sahipti; hiçbir adam onunla göz göze gelmeye cüret edemiyordu.

Güzelliğinin ünü her yana yayılmıştı, Jormunrek adındaki yüce bir kralın kulaklarına kadar da gitmişti. Bu sebeple onu razı etmek için Jormunrek kendi adına, oğlu Randver ve danışmanı Bikki'yi gönderdi. Guðrun, bunun mutlu bir evlilik olmayacağına dair korkularını dile getirdi. Fakat Jonaker, Jormunrek gibi bir adamın hemen reddedilemeyeceğini düşünüyordu, bu yüzden Svanhild'i Randver vasıtasıyla ona gönderdi. Yolculuk boyunca kötü niyetli Bikki, Jormunrek gibi yaşlı bir adamın Svanhild kadar genç ve güzel bir kadına uygun bir eş olmadığını, kısacası Svanhild ile yine onun kadar genç birinin, yani Randver'in evlenmesi gerektiğine dair önerisini ileri sürdü. Randver, Bikki'nin sözlerini az çok mantıklı buldu. Gelgelelim eve vardıklarında Bikki, onların tümünü Jormunrek'e anlattı. Bunları duyan Jormunrek o kadar sinirlendi ki Bikki'ye Randver'in asılması gerektiğini söyledi. Randver darağacına götürülüyordu ki kuzgununun tüylerini koparıp hayvanı babasına gönderdi. Jormunrek oğlunun gönder-

diğı işareti anladı: Yaşlı bir adamdı ve çok geçmeden vâriissiz kalacaktı, öyle ki âdeta yolunmuş bir tavuğa dönecekti, ona destek olan ve onu ayakta tutan her şeyden yoksun kalacaktı. Hemen Randver'in hayatının bağışlanmasını emretti ama artık çok geçti. Bikki, Kral'ın buyruğunu bir an önce yerine getirmek için elinden gelen çabukluğu göstermişti. Jormunrek'in öfkesi artık tamamen Svanhild'e yönelmişti, çünkü Jormunrek, tüm bu talihsizliklerin sebebinin o olduğunu düşünüyordu. Avdan eve döndüğü sırada Svanhild'i kapının önünde, gün ışığında uzanmış saçını kuruturken buldu, kadını öldürmek için atlarla üstünden geçilmesini buyurdu. Başta adamlar yerdeki kadını öldürmeye cüret edemediler, delici bakışlarından ürküyorlardı; bunun üzerine Bikki, kadının başına bir çuval geçirdi ve onu öyle öldürdüler.

Guðrun tüm bu olanları öğrendiğinde, zalimliği için Jormunrek'i mahvedecek bir intikam için oğullarını dolduruşa getirdi. Bunun üzerine adamlar yolculuk için hazırlandılar, Guðrun onlara hiçbir savaş aletinin delemeyeceğı demirden zırhlar ve miğferler hediye etti. Sonra onlara bir tavsiye verdi; Jormunrek'in huzuruna çıktıklarında Sorli ve Hamdir adamın elleriyle ayaklarını koparacak, Erp ise başını kesecekti. Yolda giderlerken iki kardeş, Erp'e dönüp ona, kendilerine nasıl bir yardım sağlayacağını sordular. Erp cevap verdi: "Bir elin diğerele, bir ayağın da diğereyağadebileceğı türden bir yardım." Bu sözün hiçbir anlam ifade etmediğini düşünen iki kardeş, Erp'i öldürdü. Bir süre sonra Hamdir tökezledi ve ayağa kalkmak için ellerinden biriyle kendini yukarı doğru itti; benzeri Sorli'nin de başına geldi, tam düşecekti ki diğereyağıyla dengesini sağladı. Bu şekilde bir elin diğerele, bir ayağın diğereyağayardımcı olabileceğini ve bu yüzden aslında Erp'e kötülük ettiklerini anladılar. Gece, Jormunrek uyuduğı sıralarda saraya vardılar, adamın ellerini ve ayaklarını kestiler. Jormunrek uykusundan sıçradı ve adamlarına seslendi, o sırada Hamdir "Eğer Erp burada olsaydı, bu adamın kellesi çoktan uçmuş olurdu," dedi. Kral muhafızları hemen fırladılar ve davetsiz misafirlerin üzerine atıldılar, ama ellerindeki silahların işe yaramadığını gördüler. O sırada tek gözlü yaşlı bir adam çıkageldi ve onlara kar-

deşleri ölümüne taşlamalarını söyledi, adamlar da bunu yaptılar. İki kardeş de hayatını yitirdi, onlarla birlikte Gjukungların soyu da sona ermiş oldu.

Aslaug

Jonaker ve Jormunrek'in ölümüyle beraber *Manzum Edda*'daki bu efsane dizisi son buluyor. *Nesir Edda*'da ise Sigurd ve Brynhild'in kızı Aslaug hakkında kısa da olsa bir referans bulunuyor. *Volsunga Saga*'da ve Ragnar Lodbrok'la alakalı efsanede Aslaug'un yazgısı hakkında ayrıntılı bir anlatı yer alıyor.

Sigurd ve Brynhild'in ölümünden sonra Heimir, Aslaug'u öldürmek üzere küçük kızın ardından adam yollanacağından şüphelendi. Bu yüzden hem küçük kızı hem de hazinelerini içine saklayabileceği kadar büyük bir arp yaptı, Aslaug'u bu arpın içine koyup yanına aldı ve fakir bir ozan kılığında yola koyuldu. Issız dere kenarlarına vardığında küçük kızı saklandığı yerden çıkarıyor ve ona banyo yaptırıyordu, ama kalabalık yerlerden geçerken onu daima arpın içinde gizliyordu. Yemek olarak ona bir tür pırasa veriyordu, bu öylesine besleyici bir bitkiydi ki küçük kızın başka bir şey yemesine gerek kalmıyordu. Aslaug ağladığında Heimir onun için arp çalışıyordu. Nihayetinde Heimir, Norveç'te bulunan Spangereid'e vardı, yolculuğuna Aki ve Grima adında iki yaşlı insanın yaşadığı küçük bir çiftlikte ara verdi. O sırada evin beyi ormanda olduğu için evde değildi ama Grima oradaydı. Heimir gece kalabileceği bir yer vermesi için kadına yalvardı. Kadın, adamın isteğini geri çevirmeyecekti, bu yüzden onun için bir ateş yaktı, böylece adam üşümeyecekti; ancak ateşi yakar yakmaz, arpın üzerindeki bir çatlaktan dışarı fırlayan güzel bir kıyafet parçası ve adamın kolunu saran yırtık pırtık kıyafetlerin altındaki lüks altın bileziği

fark etti. İşte o an aslında adamın görüldüğü gibi biri olmadığını anladı, bu yüzden onu öldürüp hazinelerini ele geçirmeye karar verdi. Grima, Heimir'e evin dışında bulunan bir çavdar ambarında kalabileceğini söyledi; zira söylediğine göre eşi eve geldikten sonra gece geç saatlere kadar sohbet etmek gibi bir alışkanlıkları vardı. Heimir orada uzanıp uyumaya koyuldu, arpını da hemen yanında tutuyordu. Aki eve döndüğünde eşi Grima işlerine doğru düzgün başlamamıştı bile, bu yüzden Aki, eşini miskinliği yüzünden payladı. Kadın şöyle cevap verdi: "Hemen kızma, çok geçmeden yapacağımız tek hamle sayesinde, hayatımızın sonuna kadar hiç çalışmamıza gerek kalmayacak." Bunun üzerine ona Heimir'den ve kurduğu planlardan bahsetti. Aki misafirine ihanet etmeye pek niyetli değildi ama evi yöneten kişi karısı olduğundan boyun eğmek zorunda kaldı, hatta bu yüzden Heimir uyurken onu öldürecek darbeyi vurmak da Aki'ye düştü. Heimir o kadar büyük cüsseli ve o kadar güçlüydü ki ölüm kalım mücadelesi süresince tüm ev sarsıldı, toprak titredi. Ardından kadın arpı eline almayı denedi, ama kaldıramadı, bu sebeple arpı parçalamaya karar verdiler. Arpın içindeki Aslaug'la karşılaştıklarında epey mahcup duruma düştüler, yine de artık çok zengin olmuşlardı. Aslaug onlara kendi adını söylemedi, hatta bir kelime dahi etmedi; öyle ki uzun bir süre kızın konuşma yetisinden yoksun olduğunu sandılar. Sanki Aslaug kendi kızlarıymış gibi davranmaya karar verdiler ve tüm zor işleri onun üstüne yüklediler. Kızın ne kadar güzel olduğunu kimsenin görmemesini sağlayarak akrabalık ilişkileri hakkında şüphe duyulmasını engellemek istiyorlardı. Bu yüzden kızın saçını kestiler, başını ziftle kirlettiler; ona geniş bir şapka takıp perişan giysiler giydirdiler. Kıza, Grima'nın annesinin adını verdiler: Kraka. Aslaug'un Ragnar Lodbrok ile olan evliliği ileride anlatılacak.

Siegfried ve Nibelungları Konu Alan Cermen Efsaneleri

Cermenler de Volsungların efsanelerine aşınaydı ve bu efsaneleri çeşitli biçimlerde kaydettiler. Bu konudaki ana kaynak, herkes tarafından bilinen epik şiir *Nibelungenlied* (Nibelungen Destanı). Bu şiir, günümüze kadar ulaşamayan erken dönem popüler koşukları temel alan bir eser. MS 1200 yılı civarına dayanıyor, ancak sunumu o antik niteliğinin çoğunu yitirmiş durumda, zira efsaneler ortaçağ kahramanlığının gereklerine göre zaman içinde uyarlanmış. Bu yüzden feodal kalelerden ve turnuvalardan bahsediliyor, hikâyelerde geçen kahramanlar ise artık pagan savaşçılar olarak değil, Hristiyan şövalyeler olarak karşımıza çıkıyor. Tekil olayların çoğu da aynı şekilde Kuzey şiirinin karakteristik formuna kıyasla, biçimsiz bambaşka bir formda sunulmuş. Kuzey kaynaklarında yalnızca bahsi geçen bazı efsaneler, Cermen tasvirlerinde büsbütün detaylandırılmış. Buna örnek olarak Cermen efsanelerinde Dietrich von Bern adıyla anılan Kral Thjodrek, yani meşhur Veronalı Teoderik'in efsaneleri verilebilir. Bu isimler başka biçimlere sahip olabiliyor, hatta bazı durumlarda tamamen değişmiş bir halde karşımıza çıkıyor. Devam eden bölüm, kısaca *Nibelungenlied*'de bahsi geçen konuları içeriyor.

Siegfried, Hollanda'ya bağlı Xanten şehrinin kralı Sigmund ve kraliçesi Sigelind'in oğluydu. Çocukluğundan itibaren birçok tehlikeli girişimde kendini gösterdi. Girişimlerinden birinde bir

ejderhayı öldürüp kanında yıkandı, böylece tüm yaralara karşı dayanıklı bir hale geldi. Ancak vücuduna bir ıhlamur yaprağı yapışmıştı ve bu nokta kuru kalarak Siegfried'in zayıf noktası olmuştu. Kral Nibelung'u alt etti ve böylece Nibelunglarınengin hazinelerini ve Kılıç Balmung'u ele geçirdi, üstüne üstlük Cüce Alberich'in görünmezlik şapkasını (*Tarnkappe*) da cüceden almıştı. O sıralarda Worms şehrini, Burgonya Kralı Gunther elinde tutuyordu. Annesinin ismi Uote'ydi, Gernot ve Giseller adında iki de erkek kardeşi vardı. Kral'ın kız kardeşi Kriemhild'in güzelliği tüm diyarlarda dillere destandı. Bu ün kulaklarına ulaşınca Siegfried, Kriemhild'i istemek için Worms şehrine gitti. Krallara yaraşır bir nezaketle karşılandı, buna rağmen şehirde bütün bir yılı Kriemhild'i görme iznini alamadan geçirdi. O sıralarda bir savaş patlak verdi, Siegfried'in yardımı sayesinde Burgonyalılar bu savaştan galip ayrıldı. Yurda döndüklerinde Kahraman Siegfried, savaştaki başarısının kutlandığı bir şölenle Kriemhild'i ilk kez gördü. Onun kalbini kazanmak için umutlanmaya cüret edemedi, ancak yine de bir süre daha orada kalmaya karar verdi.

Çok geçmeden Gunther, İzlanda Kraliçesi Brunhild'in muazzam güzelliğinden haberdar oldu; söylenenlere göre Brunhild'in, damat adaylarını güç sınavlarına tabi tutup, onları alt ettiğinde hiç merhamet göstermeden canlarını almak gibi bir alışkanlığı vardı. Gunther ona ilgisini göstermeye kararlıydı, ancak kendi yiğitliğine güvenemediğinden Siegfried'in yardımını istedi. Siegfried, Kriemhild ile evlenmesi karşılığında, ona yardım etmeye söz verdi. Brunhild, Isenstein'daki kalesinde kralları ve heyetlerini kabul etti. Evlilik teklifi için gelen kişilerden birinin de şanı kulaklarına kadar ulaşan Siegfried olduğunu düşündü, bu sebeple evliliği asıl isteyen kişinin Gunther olduğunu duyunca epey hayal kırıklığına uğradı. Siegfried, Gunther'in vasallığını⁶⁹ üstlenmişti, güç testleri boyunca onun yanında durup zafer kazanmasına yardım etti. Böylece iki evlilik töreni, hem Gunther'in hem Siegfried'in düğünü, Worms'ta ger-

69 Vasallık: Feodal sistemde toprak sahiplerinin yurtluk karşılığında silahlı adamlarıyla askeri gücünü kendilerinden daha büyük ve daha güçlü toprak sahiplerinin hizmetine verdiği, zamanla babadan oğula geçerek bir tür tımara dönüşen düzen.

çekleştirildi. Fakat Siegfried, Gunther'e son güç testinde yardımcı olması için tekrar çağırıldı, bu kez görünmez olacaktı ve Brunhild'in yüzüğünü alacaktı. Ardından Siegfried, eşiyle birlikte kendi krallığına geri döndü. Brunhild, Siegfried'i hâlâ eşinin vasalı sanıyordu, bu yüzden herhangi bir feodal gerekliliği yerine getirmediğini öğrendiğinde şaşırmişti. İşin içinde bir iş olduğundan şüphelenip bunu açığa çıkarmaya karar verdi, böylece Siegfried ve Kriemhild'i Worms'a çağırması için Gunther'i ikna etti. Burgonyahların kraliçesi olduğundan, onların da bu büyüklüğü tanınmaları gerektiği konusunda ısrar ediyordu. Grup kiliseye doğru yol alıyordu ki iki kraliçe arasında öncelik tartışması patlak verdi. Kriemhild, Brunhild'i kışkırttı ve oynanan dalavereyi ortaya çıkardı, onu alt eden kişinin aslında Siegfried olduğunu söyleyip kanıt olarak da yüzüğü gösterdi. Kendisine karşı oynanan bu oyun sebebiyle sinirlenen ve gücenen Brunhild, çok geçmeden intikam planları yapmaya başladı. Bu amaçla, kraliyet ailesinin akrabası ve Gunther'in baş vasallarından biri olan Hagen'ı, Siegfried'i öldürmek üzere ona yardım etmesi için ikna etti. Onurun Siegfried tarafından lekелendiğini düşünen Gunther de bu komploya istemeye istemeye ortak oldu. Hagen, eli kulağında olan bir savaşta Siegfried'i daha iyi koruyabilme adına bahaneler üreterek Kriemhild'i kandırıp Siegfried'in bedenindeki hangi noktanın zayıf olduğunu kadından öğrendi. Odenwald Ormanı'nda ava çıktıkları sırada, savunmasız Siegfried bir kaynaktan su içmek için eğildiğinde Hagen'ın mızrağıyla deşildi. Gunther, bu cinayetin şahitlerinden biriydi. Gece olunca Hagen, adamın cesedini Kriemhild'in kapısının önüne taşıttı ve Kraliçe Kriemhild olayın doğrusunu hemen anladı. Cüretkâr bir tavır takınıp bu fenalık için erkek kardeşini ve Hagen'ı suçladı, o günden sonra Worms'ta büyük bir keder içinde yaşamaya devam etti ve Gunther ile tek kelime bile konuşmadı. Siegfried'in ölümünden sonra Kriemhild'e kalan Nibelungların hazinesi Worms'a getirildi, Kriemhild cömertçe hediyeler dağıttı ve hazineyi dostlar kazanmak için kullandı. Kadının niyetinden şüphe duyan Hagen, tüm zulanın Ren Nehri'ne batırılması emrini verdi.

Kriemhild, on üç yıl boyunca, özellikle de Hagen'a karşı intikam planları yaptı. O sıralarda Hunların hükümdarı Etzel (*Attila*),

evlilik teklifini sunmak için elçilerini Kriemhild'e gönderdi. Siegfried uğruna hâlâ yas tutan Kriemhild, başta bu teklifi reddetti. Hatta her daim Siegfried'in yanında olan, Kriemhild'in en sevdiği erkek kardeşi Giselher bile hükümdarın bu teklifini kabul etmesi için onu ikna edemedi. Ancak bunun, intikamını gerçekleştirmek için bir fırsat olduğunu anladığında evliliğe rıza gösterdi. Düğün, Attila'nın krallığı Viyana'da, yani Hunların diyarında (*Macaristan*) gerçekleştirildi. Yıllar geçti. Nihayetinde Kriemhild, Attila'yı erkek kardeşlerini ve Hagen'ı ziyarete çağırması için teşvik etti. Kadının asıl niyetini bildiğini düşünen Hagen, bu yolculuğa karşı çıktı ama Giselher'in korkaklık iması üzerine gitmeye karar verdi. Fakat tüm adamlarını peşinden getirmesi için Gunther'i ikna etti. Kriemhild, Giselher hariç hiç kimseyi karşılamadı, öfkesinin ağırlığını Hagen'ın hissetmesini istiyordu. Her ne kadar Hagen, Attila'nın sarayında sürgün hayatı yaşayan eski dostu Dietrich von Bern tarafından uyarılsa da, Kılıç Balmung'u Kriemhild'in gözleri önünde taşıyacak ve işlediği cinayetten açıkça övünecek kadar küstahça tavırlar sergiliyordu. Kraliçe Kriemhild çok geçmeden davasına Attila'nın kardeşi Blodel'i de kattı, Blodel de kısa süre sonra Burgonyalılara karşı savaş açtı. Hagen, bu savaş ilanına karşılık Attila'nın ve Kriemhild'in oğlu Ortlieb'in başını kesti, böylece Burgonyalılar hayatlarını kurtarmaya dair tüm şanslarını yitirdi. Kraliçe, Hagen'ı teslim etmeleri karşılığında erkek kardeşlerine uzlaşma teklifi götürdü ama Giselher bile böylesi bir ihanete boyun eğmeyecekti. Korkunç bir savaş patlak verdi. Dietrich ve Gotlar nihayetinde mücadeleye bir son verdiler. Gernot ve Giselher hayatını yitirdi, Gunther esir alındı ve bağlandı. Sonunda Dietrich, Hagen'ı silahsız bıraktı ve onu esiri yaptı. Gunther, Attila'dan gelen emirle ölüme yollandı. Kriemhild, kılıcı Hagen'ın göğsüne kendi elleriyle sapladı. O sırada Dietrich'in yaşlı zırhçısı Hildebrand, kadının zalimliği karşısında çileden çıkmıştı, bu sebeple öne atıldı ve kılıcını Kriemhild'in kalbine sapladı. Bir başka epik şiir olan *Die Klage* (Dava), sağ kalanların kaderi hakkında kısa açıklamalar içeriyor: Uote, kederden ölüyor. Brunhild ise Gunther'den olma oğluyla birlikte, Burgonya Kraliyet Ailesi'nin son üyesi olarak kalıyor.

Volsungları Konu Alan Efsane Dizisinin Gelişimi

Daha önce de belirtildiği gibi Volsung efsaneleri genel itibarıyla, tarihi dönemlerde Cermen halkları arasında cereyan eden olaylardan oluşturuldu. Efsanelerin anayurdu Almanya olmalı. Efsanelerin aynı zamanda kuzeyde de bulunması, henüz dağılmayan Kuzey ve Cermen kabilelerinin ortak efsaneleri olduğu teorisıyla değil, efsanelerin Almanya'dan kuzeye göç ettiğine dair öne sürülen önermeyle açıklanabilir. Bu göçün tam olarak ne zaman gerçekleştiğine karar vermek zor. Zira tarihi olaylar bu tür epik şiirlerde kayda değer değişiklikler geçiriyorlar, ayrıca Cermen efsaneleri Attila'nın öldüğü tarihten (453) epey uzak bir dönemde şekil almaya başlamış olmalı. Öte yandan Volsungların efsaneleri, Kuzey ülkelerinde Viking Çağı gibi erken bir dönemde bile biliniyordu. Yaklaşık 950'li yıllara ait olan *Eir'ksmál*, Sigmund ve Sinfjotli'den bahsediyor ve üstelik ozan koşukları da aynı efsanelere dayanan dizeler içeriyor. Bu kanıtlara göre efsaneler, altı veya sekizinci yüzyıllar arasındaki bir dönemde Kuzey'e ulaşmış olmalı. Efsanelerin bağımsız gelişimi söz konusu olduğunda, çeşitli Cermen halklarının birkaç yüzyıllık bir fırsatı vardı. İşte bu da efsanelerin hem genel odakları hem de detayları konusunda, Cermen ve Kuzey halkları arasında büyük değişikliklerle var olmasına bir açıklama getiriyor. Özellikle en ayrıntılı Cermen nüsha *Nibelungenlied*'in on ikinci yüzyıl gibi görece geç bir döneme dayandığı düşünülürse bu efsanelerin Kuzey'e nasıl bir formda ulaştığını keşfetmek neredeyse imkânsız.

Hikâyenin Kuzey’de var olan biçiminde Volsungların yazgısı, Odin ve oğlu Sigi’yle başlayıp ta Ragnar’ın oğullarına kadar gidiyor. Öte yandan *Nibelungenlied*’de yalnızca Siegfried’in Mainz’da ilk ortaya çıkışından sonra başlayan olayları ve Attila’nın sarayında son bulan Burgonyalıların kaderini konu alıyor. Hiç şüphesiz bu hikâyeler dizisi en başta, şu anki biçiminde değildi. Hem Cermen hem Kuzey düzenlemeleri aslında birbirine yabancı olan bu efsaneleri toplayıp daha bütün bir yapıda birleştirme eğilimi gösteriyor. Bu sebeple, bu yığının en başta ne kadarının efsane dizisine dahil olduğunu bir karşılaştırma süreciyle kararlaştırmak gerekiyor. Örneğin *Nibelungenlied*’de Dietrich von Bern, Burgonyalıların yıkımı konusundaki bölümde erkenden ortaya çıkarken *Edda*’lardaki şiirlerde Dietrich, bu efsanede rol alan bir kahraman olarak karşımıza çıkmıyor, bu da muhtemelen bu efsanelerin Kuzey’e ulaştığında Dietrich’in Volsunglar efsanesinden çoktan çıkarıldığı ihtimalinden kaynaklanıyor⁷⁰. Benzer bir şekilde daha geç bir kökene dayanan efsaneler yığınının Kuzey biçimlerinden ayıklamak mümkün. Evvela, Aslaug efsanesinin aslında Volsung dizisinde kendine özgü bir yeri olmadığı açıkça görülüyor. Aslaug’un *Edda* kitaplarındaki şiirlerde bahsi bile geçmiyor. Üstelik kayıtlara göre Sigurd Fafnirsbane’in kızı olması, *Edda* şiirlerinde Sigurd ve Brynhild arasındaki ilişkiyle doğrudan çelişiyor. Bu durum, Jormunrek efsanesinin durumuyla çok benzeşiyor. Bu efsaneyle ilgilenen ilk yazar olan Jordanes, Sunilda’nın Sigurd’un kızı olmasına bir atıfta bulunmuyor ve Ermanaric’in ölüme yollanma sebebine Kuzey şiirlerinde yer alana kıyasla farklı bir açıklama getiriyor.

Dizinin ilk kısımlarında, hatta daha rasgele bölümlerde bile benzer bağılıklar mevcut. Örneğin Helgi Hundingsbane efsanesi, yalnızca Kuzey’e ait bir hikâye ki bu hikâye Volsung dizisi-

70 *Guðrúnarkviða II*’deki nesir girişte, Gudrun’un ağıt yaktığı kişinin Thjodrek (Dietrich) olması önem arz etmiyor, zira Thjodrek şiirde yer almıyor. Bu ima yalnızca, şiirleri bir araya getiren kişinin Cermen efsanelerine aşina olduğunu gösteriyor. Benzer şekilde, Gudrun ve Thjodrek arasındaki ilişkileri içeren *Guðrúnarkviða III* de buraya dıştan dahil olan daha erken dönem öğelerine dayandırılmış. Bkz. G. Storm, *Sagnkredsene om Karl den Store og Didrik of Bern*, sf. 87. G. Neckel, *Beiträge zur Eddaforschung*, sf. 221.

ne, Sigurd'un büyük üvey kardeşi olarak Helgi'nin gösterilmesi yöntemiyle eklenmiş. Buna rağmen Volsung efsaneleri ve Helgi Hjorvardsson efsanesini birbirine bağlayan bağ zayıf. O yüzden bu Helgi'yi Helgi Hundingsbane olarak tekrar hayata döndürmek gerekiyordu. Tüm bu eklemeler çıkarılsa bile Sigi'den Sigmund Volsungsson'a kadar devam eden tüm efsane dizisi, Kuzey düzenlemelerini saptamak için kullanılabilirdi. Bu materyalin ne kadarının Kuzey efsaneleri dışındaki efsanelerde geçtiğini bulmak kolay değil. Ancak *Beowulf* şiirinde Wæls, Sigmund ve Fitela gibi isimler geçtiğinden ve özellikle de "Sinfjotli" isminin antik Cermen kavimlerinde bir erkek ismi olarak kullanılan *Sintarfizilo*'ya olan benzerliği düşünülürse Volsung, Sigmund ve Sinfjotli'nin bir zamanlar Cermen kavimlerinin şiirlerine konu olduğu açık. Muhtemelen efsane en başta Volsung'dan daha gerisini içermiyordu, yani bu durumda Sigi ve Rerir'in hikâyeleri daha geç bir dönemde eklenen Kuzey efsaneleri olarak düşünülebilir. Signy'nün eşi Siggeir ve erkek kardeşi Sigmund'la olan ilişkileri bu görüşü destekliyor, zira bu ilişkiler önemli bir dereceye kadar (hatta detaylarda bile) Gudrun'un Atli'yle ya da erkek kardeşler Gunnar ve Hogni'yle olan ilişkisini anımsatıyor, öyle ki bu efsanelerden biri gerçekten de bir diğerrinin taklidi gibi görünüyor. Bu sebeple, Kuzey efsanesinde yer alan Gudrun hikâyesi (daha sonra açıklanacağı gibi) Burgonyalıların kaderini içeren Cermen hikâyesinden muhtemelen daha "eski" olduğundan, Siggeir'in erkek ve kız kardeşi ellerindeki ölüm hikâyesinin aslında diğer hikâyenin bir taklidi olduğunu öne sürülüyor.

Hem Cermen hem Kuzey edebiyatında yaygın olan bu efsane evrelerinde, tıpkı *Nibelungenlied*'in içeriğine dair daha önce verilen kısa özetle görülebileceği gibi detaylarda birkaç farklılık bulunuyor.

Efsanenin Kuzey biçiminde Andvari'nin zulası önemli bir rol oynuyor. Bu zula, tıpkı *Hervarar Saga*'daki Tyrfing gibi efsanenin belli başlı öğelerini, öğeler üzerine yüklenen lanet aracılığıyla birleştiriyor. Öte yandan *Nibelunglied*'de Siegfried'in zulasının olayların gidişatında neredeyse hiçbir etkisi yok. Siegfried'in ölümünün

bu hazineyle bir ilgisi yok, bu ölüm yalnızca Brynhild ile olan ilişkisinden kaynaklanıyor. Bu da aslında detayların daha ilkel bir niteliğe sahip olduğunu gözler önüne seriyor. Zira efsanenin Kuzey şeklinde Sigurd'un ölümü, uğursuz hazineyi elde etmesiyle doğrudan bağlantılı; aynı zamanda Brynhild ile olan ilişkisi de ölümünü getiren etkenlerden biri. Bu sebeple efsanenin Kuzey biçiminde altına yüklenen değer, Sigurd efsanesinin çok eski bir niteliği olarak değerlendirilemez.

Kuzey ve Cermen efsaneleri arasındaki bir başka fark da Sigurd ile Brynhild'in ilişkisinde yatıyor. *Nibelungenlied*'de bu ikilinin daha önce karşılaştığına dair bir ibare yokken efsanenin Kuzey biçiminde Brynhild ve Gunnar'ın evliliğinden önce bu ikilinin nişanlandığı geçiyor ya da en azından varsayılıyor. *Manzum Edda*'da bu ilk buluşmanın nasıl sunulduğunu bilmiyoruz, çünkü yazmanın bu bölümünde maalesef kayda değer bir eksiklik var. Ne var ki diğer şiirlerde yer alan çeşitli ipuçları aracılığıyla, Sigurd'un Brynhild'i, Gunnar'ın adına onu ziyaret etmeden önce de tanıdığı zaten aşikâr. Büyük bölümünde daha eski şiirlerin temel alındığı *Volsunga Saga*, ikilinin Heimir'in sarayındaki buluşmalarını detaylıca anlatıyor. Bu sebeple bu buluşma, kayıp şiirlerin bazılarında aslında açıklanmış olmalı. Hatta *Volsunga Saga*'da ikilinin aslında bu buluşmadan önce de tanıştığı öne sürülüyor, öyle ki burada Sigdrifa isimli karakter Brynhild ile özdeşleştiriyor. Bu da özgün olan tekil efsanenin daha geç bir dönemde kopyalanmasından kaynaklanıyor. *Manzum Edda*'da Sigdrifa hikâyesi için sonu olan bir bölüm var. *Sigrdrifumál*'da herhangi bir nişandan bahsedilmiyor ve aynı zamanda diğer şiirler de Valkür ve Brynhild arasında bir bağ kurmuyor. Bu şiirlere istisna olarak *Helreið Brynhildar* verilebilir, fakat bu şiirin (o kadar düzensiz ve görüntüğe göre o kadar geç bir döneme ait ki) büyük bir önem arz ettiği söylenemez. Buna rağmen Sigurd ve Brynhild arasındaki nişan olayının tümünün aslında efsanenin özgün halinde bir yeri olmadığını söylemek mümkün, yani aslında bu olay bütünüyle Kuzey kökenlere sahip, çünkü *Nibelungenlied*'de bu nişanın bahsi geçmiyor. Aslında bu konuda kahramanın yazgısını anlamak için gerek-

li de değil. Efsanenin Kuzey şeklinde Brynhild adamın ölümüne, kendisine oynanan oyun içinde tüm insanlar arasında onun da, sevgilisinin ve kahramanlar kahramanının da bir rolü olduğunu öğrendiğinde çaresizce karar kılıyor. Bu işi yapması için kadını motive eden şeyse Gudrun'a karşı olan kıskançlığı ve Sigurd'a olan nefreti. *Nibelungenlied*'de ise Brynhild'in intikam ateşini çakan dürtü, oyuna getirildiği için içerlemesi; bu dalavereye karşı hissettiği gücenme duygusu, kendini alt eden düzenbazın aslında Siegfried, yani sevgisine layık en baskın kahraman olarak gördüğü kişi olması düşüncesiyle hepten güçleniyor. Anlatı öğelerinin mahiyeti, hem Kuzey hem de Cermen hikâyelerinde gayet tatmin edici ve bu sebeple orijinallik önceliğinin hangisine ait olduğuna karar vermek çok güç.

Hikâyenin Kuzey biçimi ile *Nibelungenlied* arasındaki son büyük farkı, Burgonyalıların düşüşü anlatısında bulunuyor. Cermen şiirinde Kriemhild, intikamını kocasından alırken, *Edda* kitaplarındaki şiirlerde Atli'nin ölümünün hıncını erkek kardeşlerinden çıkarıyor. Bu konuda muhtemelen önceliğe sahip olan taraf Kuzey anlatısı. Burgonyalıların kaderi hikâyesinin tarihi hatıralara dayandığından zaten bahsedilmişti. Hikâye özellikle Burgonyalıların 437 yılında Hunlara yenilmesi gerçeğinden besleniyor. İşte bu konuda *Edda* kitaplarındaki şiirler Atli'yi erkek kardeşlerin düşmanı olarak tasvir ettikleri için tarihi en iyi koruyabilmiş biçime sahip, oysa *Nibelungenlied*'deki Etzel (Attila), bu kardeşlere karşı bir kin gütmüyor ve üstüne üstlük bu çatışmaya kendi isteği dışında çekiliyor. Ayrıca Kuzey anlatısında eski bir tat var, esasen Cermenik bir tona sahip. Gudrun hem çok seven eş hem de yas tutan dul durumunda, aynı zamanda sadık da bir kız kardeş; kardeşleri tarafından ona yapılan yanlışlara rağmen nihai testte, kadim Cermen kavimlerinin en kutsal saydığı ilişkiye, yani kardeşlerin karşılıklı sevgisine ve aileye sadakatle bağlı olduğunu gösteriyor.

Hadding

Hadding ismi, eski efsanelerdeki çeşitli bağlantılarda kendine yer buluyor. İsim aslında bir kraliyet hanedanlığını ya da ailesini tanımlamak için kullanılmış gibi görünüyor. Nitekim eski zamanlardaki prens soy ağaçlarında Haddingjadal (Hallingdal) Kralı Raum'un oğlu Madding'in, Hadding adında bir oğlu olduğunu görüyoruz. Onun oğlunun adı da Hadding olarak geçiyor, yine onun oğlunun adı da Kızıl Hogni adıyla anılıyor ve ondan sonra sırasıyla üç Hadding daha geliyor. Bu Haddinglerden birinin heyetinde Helgi Haddingjaskati de bulunuyor. *Haddingr* isminin doğuştan asil kimselere neden verildiğini anlamak zor değil: *Haddr* "uzun ve sarı saç" anlamına gelmekteydi ki Cermen kraliyet ailelerinin bazılarında (özellikle de Frenkler arasında), avam tabakası kısa saçla gezerken kraliyette saç uzatmak gibi bir gelenek mevcuttu. Bu Haddinglerden biriyle ilgili, hiç şüphesiz Kuzey kökenlerine dayanan dayanan hikâyeyi Saxo şöyle naklediyor:

Danimarka Kralı Gram, Norveçli Kral Svipdag tarafından öldürüldü. Böylece Svipdag hem Danimarka'yı hem de İsveç'i krallığının topraklarına kattı. Kral Gram ardında iki oğul bıraktı: Guttorm ve Hadding. Çocukların koruyucu babası, çocukları alıp İsveç'e kaçtı ve onları Vagnhofdi ile Haflidi adındaki devlere emanet etti. Sonra Guttorm, Danimarka'daki vasal kral olması için Svipdag tarafından ikna edildi. Öte yandan Vaghofdi ve kızı Hargdgreip'in himayesi altında yetişen Hadding, her türlü silahı kul-

lanma konusunda yetenekli ve sıradışı bir gence dönüştü. Tüm uzlaşma taleplerini reddedip düşüncelerini babasının intikamını almaya yoğunlaştırdı. Hadding'i seven Hardgreip, kendisiyle evlenmesi için ona yalvardı ve Hadding bu ısrarlara boyun eğdi. Çok zaman geçmemişti ki Hadding macera arayışı içinde yola koyuldu, Hardgreip de bir erkek kılığına bürünüp ona katıldı, kadın büyük bir şevkle eşinin güvenliğini gözetiyordu. Bir gece, henüz yeni ölmüş ve hâlâ kefeninin içinde uzanan bir çiftçinin evine geceyi geçirmek için girdiler. Hardgreip, bu ölü adamı bir süreliğine diriltmek istediğini söyledi, böylece adam onlara geleceklerinden haber verebilecekti. Bu amaçla Hardgreip, küçük bir tahta parçasına büyümlü rünler yazıp Hadding'e verdi ve bu tahta parçasını cesedin dilinin altına koymasını söyledi. Dirilen ölü adam, istirahatini bozma cüreti gösteren kadının, esrarengiz yaratıkların eline düşmekle cezalandırılacağını söyledi. Ertesi gece ikili, ormanın ortasında başlarının üstüne dizdikleri yapraklardan yaptıkları bir barakada kaldılar. Gece vakti barakanın çevresini el yordamıyla yoklayan devasa bir el yüzünden ayaklandılar. Cüssesini istediği gibi büyütüp küçültebilen Hardgreip, tüm dev gücünü kullandı ve o devasa eli sıkı sıkıya tuttu, bu sırada Hadding de eli kesip kopardı. Yaradan, kan değil de daha çok zehre benzer bir sıvı fışkırmaya başladı. Yani Hardgreip aslında kendi soyundan birinin canını almıştı, bu sebeple çok geçmeden dev kadınlar tarafından lime lime parçalanarak çok acı bir şekilde cezalandırıldı.

Hadding artık yalnız başıydı. Bir süre sonra tek gözlü yaşlı bir adamla (Odin) karşılaştı, bu adam onu Viking Liser'in yeminli kardeşliğine girmeye ikna etti. Bunun üzerine Hadding ve Liser, Kurland Kralı Loker'e karşı bir savaşta güçlerini birleştirdiler, ancak yenildiler ve kaçmak zorunda kaldılar. Hadding yaşlı adamla bir kez daha karşılaştı, adam bu kez onu kendi atına bindirip evine götürdü ve orada ona kuvvetlendirici bir içki ikram etti. Ardından konuğu Hadding'in, Loker tarafından esir alınacağını ve Loker'in esirleri paramparça etmesi için beslediği vahşi bir yaratığın önüne atılacağını önceden haber verdi. Hayvanla cesurca dövüşürse onu alt edip öldürebileceğini de ekledi. Böylece bu yaratığın kalbini yi-

yecek, ardından öncekine kıyasla çok daha güçlü birine dönüşecekti. Geceleyin yaşlı adam, Hadding kimseye görünmeden kaçabilsin diye etraftaki gözcülerin üstüne ağır bir uykunun çökmesini sağladı. Ardından Hadding'i tekrar atına bindirdi, sırtındaki pelerini etrafına sardı ve ondan kendisiyle karşılaştığı yere geri dönmesini istedi. Yolculuk sırasında Hadding, üstündeki pelerinin katları arasından etrafa bakıyordu, o sırada atın deniz üstünde dörtnala koştuğunu görünce hayrete düştü.

Her şey, yaşlı adamın önceden haber verdiği gibi gerçekleşti. Hadding, Loker tarafından esir alındı ve vahşi hayvanın önüne atıldı. Ancak o hayvanı yendi, kalbini yedi ve oradan kaçtı. Ardından birçok kez doğuya doğru sefere çıktı. Bu seferlerden birinde Gotland yakınlarında Svipdag'la karşılaştı, ona saldırdı ve onu öldürdü. Hemen Danimarka'ya doğru yola koyuldu, orada Gram'ın vârisi olarak tahta çıktı. Bu sırada Svipdag'ın oğlu Asmund, babasının öcünü almak için Hadding'e karşı bir ordu topladı. Aralarında vahşi bir savaş gerçekleşti. Asmund'un oğlu Henrik, daha savaşın başında can verdi. Bunu gören Asmund, öylesine büyük bir öfkeye kapıldı ki kalkanını sırtına alıp Hadding'in ordusunun tam orta hattına daldı ve etrafındaki adamların her birini yere serdi. Bunun üzerine Hadding, yardım için koruyucu babası Vagnhofdi'ye seslendi. Vagnhofdi'nin çok geçmeden yardıma gelmesi sayesinde Hadding, Asmund'un bedenine çengelli bir mızrak saplamayı başardı; fakat mücadele sırasında ayağına, hayatı boyunca topal kalmasına neden olacak bir yara aldı. Asmund'un bedeni Uppsala'da yakılacaktı, eşi Gunnhild de oracıkta kendini öldürdü ve o da eşiyle birlikte yakıldı.

Çok geçmeden Asmund'un oğlu Uffi, babasının intikamını almak için öne çıktı ve Hadding'e soluk aldirmeden saldırmaya başladı. Hadding yeni düşmanıya beş yıl süren bir savaşa girdi, bu savaş süresince ordusu öyle zorluklar yaşadı ki nihayetinde savaşçılar kendi atlarını katledip yemek zorunda kaldılar, hatta en sonunda son çare olarak insan eti yemeye bile başladılar. Bu muharebelerden birinde yenilen Hadding, çareyi Helsingland'a sığınmakta buldu. Oradaki geçici ikamet sırasında bir gün, deniz ke-

narında yıkanırken vahşi bir hayvanın saldırısına uğradı. Hayvanı öldürdü ama tam leşini yemek için kampa taşıyordu ki yolda bir kadınla karşılaştı. Bu kadın, ona aslında hayvan kılığına bürünmüş tanrılardan birini öldürdüğünü, bu yüzden kutsal olana karşı işlediği suçun kefareтини ödemedikçe attığı her adımda talihsizlikle karşılaşacağını söyledi. Söylediği bu şeyler gerçek olacaktı. Hadding, evine gitmek için yelken açtı ama kopan bir fırtına sebebiyle gemilerinin hepsi paramparça oldu. Hangi eve sığındıysa, ev yıkımla karşı karşıya kaldı. Nihayetinde Frey'e siyah hayvanlar sunup kutsal adaklar adamaktan başka çaresi kalmadı, bunu yapar yapmaz üzerindeki lanet etkisini yitirdi. Böylece Hadding, "Frey Adağı" adıyla anılan bu tarz bir adak adayan ilk kişi olmuştı.

Bir süre sonra korkunç bir devin, Norveçli güzel prenses Ragnhild'in gözüne girmeye çalıştığı dedikoduları ortaya çıktı. Hadding devin bu amacını bozmaya karar verdi. Hemen Norveç'e gidip devi katletti, ama çıkan arbedede kendisi de ciddi şekilde yaralandı. Ragnhild onu bizzat tedavi etti, daha sonradan Hadding'i tanıyabilmek için de ayağındaki yaralardan birinin içine, yara henüz kapanmamışken bir yüzük koydu. Çok geçmeden Ragnhild'in evlilik çağı geldi çatı. Ragnhild, evleneceği kişiyi birkaç genç arasından seçmek için babasından izin aldı, bu gençlerden biri de Hadding'di; bu kararı vermeden önce adamların ayaklarına dokunma konusunda ısrar etti. Bu şekilde Hadding'i tanıdı ve eş olarak onu seçti. Hadding orada kaldığı sıralarda sıradışı bir macerayla karşı karşıya geldi. Bir gün yemek yediği sırada, yerin içinden kollarında kucak dolusu yeşil bitkiler olan bir kadın yükseldi. Hadding kadına böylesi kara kışta bu kadar yeşil bitkiyi nerede bulduğunu sorunca, kadın pelerinini onun üstüne örttü ve birlikte yeraltı diyarına indiler. Bir süre yoğun sisler içinde gezindikten sonra, yetişmiş bitkilerin olduğu aydınlık bir çayırılığa vardılar. Çok geçmeden her türden silahın yüzdüğü bir nehre vardılar, bu nehrin üstünde bir de köprü vardı. Kıyının öte tarafında iki ordunun savaştığını gördüler, bu savaşta ölen savaşçılar bir süre sonra tekrar diriliyor ve kahramanca işlerine devam ediyorlardı. Hadding ve kadın ilerlemeye devam ediyorlardı ki aşılmaz

bir duvarla karşılaştılar. Bu engeli aşamayacağını gören kadın, bir horozun boynunu kırıp hayvanı duvarın üstünden attı, öte tarafa düşen hayvan hemen tekrar canlandı ve ötmeye başladı. Hadding, yeraltı diyarına olan bu yolculuğundan geri dönünce, kraliçesini de yanına alıp Danimarka'ya gitti.

Bu süre zarfında Uffi, Hadding'i öldürecek yiğit adamı kızıyla evlendireceğine dair bir ferman okuttu. Bu söz, Bjarmiland Lordu Tuning'i cezbetti ve onu savaşa itti. Hadding adamla karşılaşmak için yelken açtı. Norveç kıyısında, denize doğru çıkıntı yapan bir uçurumun yanından geçerken oracıkta dikilen ve gemiye binmek için peleriniyle işaret veren yaşlı bir adam gördü. Hadding adamı gemiye aldı, yaşlı adam bu iyilik karşılığında ona, savaştaki birliklerini konuşturabileceği ilginç bir yöntem öğretti. Savaş başladığında, yaşlı adam yayını çekti ve tek seferde on ok birden atmaya başladı, bu okların her biri hedefini buluyordu. Büyü konusunda yetenekli olan Bjarmiland savaşçıları, Hadding'in askerlerinin gözlerine gözlerine düşen korkunç bir yağmur başlattı, ancak Nikar ya da Odin'den başkası olmayan yaşlı adam fırtınayı dindirdi ve Hadding'e zafer kazandırdı. Yaşlı adam ardından kendi yoluna gitti, ama gitmeden önce Hadding'in düşmanlar tarafından öldürülmeyeceğine, buna karşın kendi canını kendisinin alacağına dair bir kehanette bulundu.

Nihayetinde Hadding, Uffi'yi alt edip öldürmeyi başardı. Düşmanını büyük bir törenle görkemli bir anıtın altına gömdü ve Uffi'nin kardeşi Hunding'i İsveç'teki vasal kralı yaptı, bu yüce gönüllülüğü sayesinde fethettiği topraklarda yaşayan kişilerin iyi niyetini kazanmak istiyordu. Uzun zaman boyunca, eşinin dağlar arasında bulunan evinde huzur ve sükunet içinde yaşadı, fakat en sonunda bu durgunluktan sıkıldı ve tıpkı Njord'un Skadi'ye söyledikleri gibi dağlardan ve kurtların ulumasından sıkıldığını belirten koşuklar okumaya başladı. Ragnhild de tıpkı ondan önce Skadi'nin verdiği cevabı verdi, denizin ve martıların çığlıklarının da onu rahatsız ettiğini belirtti. Çok geçmeden zaten bir kez daha savaş çağrısı Hadding'e gelecekti. Kendini Jutland'ın Efendisi ilan eden Tosti adındaki kanunsuz bir adam ihtilaf çıkartmıştı. Had-

ding bu adama yenildi ama kıyıda bulunan diğer gemilerin her birine delikler açtıktan sonra, sağlam bir tekneye binerek oradan kaçtı. Tosti, onu yakalamak için peşine takıldı fakat gemisine su dolmaya başladığını gördüğünde takibi bıraktı. Buna rağmen çok geçmeden denize açılmaya elverişli başka bir gemi buldu ve Hadding'in peşine takıldı ama Hadding peşindekilerle arasını o kadar açmıştı ki teknesini alabora etti ve yüzerek kurtulmayı başardı. Düşmanın boğulduğunu düşünen Tosti, gemisinin rotasını geri çevirdi. Bu sırada Hadding hiç vakit kaybetmeden adamlarını yardıma çağırdı, Tosti ele geçirdiği ganimetlerle meşgulken Hadding adama saldırdı ve onu oradan sürdü. Tosti, Bretland'a kaçtı ve davasına Viking Kolli'yi de dahil etti, ardından Hadding'e karşı yeni bir saldırı gerçekleştirdi fakat teke tek mücadelede öldürüldü.

Bu olayların ardından fazla zaman geçmemişti ki Hadding'in eşi Ragnhild öldü. Ancak ölümünden sonra Hadding'e tekrar görünüp onu kızları Ulfhild hakkında dikkatli olması gerektiği konusunda uyardı. Ulfhild, Guttorm adındaki bir adamla evliydi ve adamı Hadding'e ihanet etmesi için teşvik ediyordu. Guttorm ikna oldu, böylece işaret verdiğinde uşaklarından biri Kral'ı öldürecek-ti. Buna rağmen Hadding, rüyasında tekrar uyarıldı ve ona ihanet edecek kişiyi tam zamanında yere serdi. Bu sırada Hadding'in öldürüldüğüne dair dedikodular yurtdışına yayılmıştı bile, hatta bu sebeple İsveç'teki Hunding onun onuru için müthiş bir cenaze ziyafeti hazırlamıştı. Çok fazla likör hazırlanmıştı, öyle ki likör büyük bir sarnıcın içine konmuştu. Hunding o sırada her şeyin hazır olup olmadığını kontrol ediyordu ki takılıp sarnıcın içine düştü ve boğuldu. Tüm bu haberler Hadding'in kulağına ulaşınca, Hunding'in kendisi için göstermeye niyetli olduğu onurun karşılığını verebileceği tek yol bulabildi; bu yüzden Hadding, tüm halkının gözü önünde kendini astı.

Barışçıl Frodi ve Değirmeni

Danimarkalı Kral Frodi, Friedleif'in oğluydu; Friedleif de Odin'den olma Skjold'un oğluydu. Frodi henüz reşit değilken topraklar, başlarında Koll ve Vestmar kardeşlerin bulunduğu on iki rütbeli adam tarafından yönetiliyordu ama her şey o kadar kötü idare ediliyordu ki tüm ülke berbat bir durumdaydı. Koll'un kötü karısı Gautvor, Koll ve Vestmar'ın oğulları tarafından kışkırtıldıktan sonra hem insanların evlerindeki hem de saraydaki huzuru bozmuştu. Frodi'nin yeterince olgunlaştığı hâlâ kabul edilmiyordu; üstelik eşi, Vestmar'ın oğlu Greip tarafından (ki bu adam aynı zamanda kralın kız kardeşi Gunnvor'la da evlenmeye çalışıyordu) baştan çıkarılmıştı. Velhasıl durumların Danimarka'da ne denli kötü olduğunu duyan Ryfylke'deki Rennesey'den iki erkek kardeş Erik ve Roll (Roller, Saxo'ya göre *Rollerus*), bunu ülkeyi ele geçirmek için bir fırsat olarak gördüler. Üç gemiyle Danimarka'ya doğru açılıp önce Frodi'nin filosunun kaptanı Odd'u katlettiler. Ardından Erik, gemiden Zealand kıyılarına inip Frodi'nin sarayını gözetlemek istedi ve kardeşi Roll ile birlikte ülkenin iç kesimlerine doğru ilerlediler. Greip adamlarla karşılaşmak için gitti ve her zamanki gibi adamı küfürleriyle öfkeliendirmeye çalıştı, ancak Erik bilge bir adamdı, Greip'e gereken cevapları verdi. Greip söz-lü tartışmada üstün gelemeyeceğini anlayınca hemen evine doğru at sürdü ve Erik'i uzak tutmak için lanetli bir sopa dikti. Bir köprü'nün yanına diktiği bu sopanın üstüne bir at kafası yerleştirmişti. Ne var ki Erik, Norveç'i terk etmeden önce üvey anne-

si Kraka'nın yılan zehriyle hazırladığı efsunlu bir yemek yemişti, bu sayede o kadar arif bir kimseye dönüşmüştü ki hayvanların dilinden bile anlayabilir hale geldi. Yani Greip'in cadı lanetinin etkisini kaldırmak onun için zor olmayacaktı. At başını sopadan öyle bir şekilde düşürdü ki, sopayı taşıyan kişinin ölümüne sebep oldu. Bunu yaptıktan sonra Erik, yolculuğuna devam etti, hatta Frodi'nin sarayına kadar ilerledi, orada her türden iğrenç terbiyesizlikle, yuhalamayla, fena ithamlarla ve hakaretlerle karşılaştı ama bunları hiç duymamış gibi davrandı. Beraberinde bir buz kütlesi getirmişti, bunu Kral'a hediye olsun diye getirdiğini duyurdu, herkes bu buz kütlesinin çok değerli bir taş olduğunu düşünüyordu. Erik hediyeyi aralarındaki ateşin üstünden Koll'a doğru uzattı. Tam Kral'ın adamı Koll bu hediyeyi eline alacaktı ki Erik buzu kurnazca elinden bıraktı ve hemen Koll'un bu değerli hediyeyi ateşe düşürecek kadar dikkatsiz biri olduğunu öne sürdü. Koll bu hatasının sonucunda idam edildi. Çok geçmeden Erik, ucu açık cümleler kurarak Kral'a yolculuk boyunca başından geçenleri anlattı ve hikâyesini Greip ile Kraliçe arasındaki gizli ilişkiyi açıklayarak bitirdi. Kraliçe her şeyi itiraf edip merhamet için yalvarmaya başladı. Greip hemen Erik'i oracıkta öldürmek istedi, bunu sezen Roll öne atılıp Greip'i öldürdü ve böylece alçakça işler yapan bu adam hak ettiği sona ulaştı. Greip'in kardeşleri Erik'i düelloya davet ettiler, Erik onların hepsini de hile yardımıyla öldürmeyi başardı. Adamların annesi Gautvor'u da sözlü münakaşada alt etti. Nihayetinde de Vestmar'ın bizzat kendisini güreşte alaşağı etti. Erik tam aldatmaca yoluyla Frodi'den kız kardeşiyle evlenme rızasını almıştı ki Frodi işlerin iyice kontrolden çıkmaya başladığına karar verdi. Ardından Erik can güvenliği için kaçmak dışında bir yol bulamadı, kaçtığı sırada Frodi'nin gemilerinin bazı tahtalarını gevşetmeyi de ihmal etmedi. Kral adamın peşine düştü, ama çok geçmeden gemileri suyla dolup battı, o sırada Erik çıkageldi ve Kral Frodi'yi suyun içinden çıkarıp kurtardı. Frodi en başta bu talihsizliği ve utancı yüzünden o denli aşağılanmış hissetti ki onu öldürmesi için Erik'e yalvardı; fakat Erik adamı sakinleştirdi, tüm bilgeliğini ona adayacağına dair söz verip onunla

birlikte saraya döndü. Erik, Kral'ın kız kardeşi Gunnvor'la, Roll da Kral'ın terk ettiği eski kraliçeyle evlendi. Erik, Kral'ın earl'lerinden biri oldu, böylece saraydaki tüm yozlaşmış dalkavukları temizledi ve ülke çapındaki düzeni tekrar sağladı. Bu zamandan sonra Frodi, tüm girişimlerinde iyi talihle karşılaştı; zengin, yüce ve ünlü biri oldu. Slavları, Rusları, Hunları, Britanyalıları ve İrlandalıları yendi, Norveç ve İsveç'in en güzel topraklarını hükmü altına aldı. Erik'in tavsiyesi üzerine, müthiş kanunlar koydu ve bu kanunların harfiyen uygulanmasını sağladı. En önemlisi de mülkiyet kutsallığını getirdi, öyle ki hiç kimse başka birinin malını çalmaya cüret edemiyordu. Jutland'daki Jællinge Koruluğu'nda ve Tunsberg yakınlarındaki Frodi Tepesi'nde altın yüzükler asılı olurdu ve bu yüzüklere kimse elini dahi sürmezdi. İhtilaftan bıkan Frodi, geniş imparatorluğunda evrensel bir barış ilan etti. Frodi'nin Barışı adı verilen bu ateşkes, otuz yıl boyunca yürürlükte kaldı. Bu efsanelere gönülden inanan atalarımız, Frodi'nin Barışı'nı, Augustus öncülüğünde sağlanan *Pax Romana*'yla (Roma Barışı) ilişkilendirmiş ve bu durumu, İsa'nın doğumundan önce hem Kuzey'de hem de Güney'de hüküm süren kutsal bir huzur dönemi olarak görmüşlerdi.

Frodi, Frey'in oğlu Uppsala Kralı Fjolnir'in iyi bir dostuydu. Günlerden bir gün Frodi, arkadaşının düzenlediği büyük ziyafette konuk olarak katılmıştı. Ziyafette dev ırkından gelen, güçlü ve uzun iki hizmetçi kadın satın aldı, isimleri Fenja ve Menja'ydı. Bu kadınları beraberinde Danimarka'ya götürdü. Çok geçmemişt ki Fjolnir, Frodi'yi ziyarete gitti ve çok müthiş bir misafirperverlikle ağırlandı ama kutlama gecelerinin birinde Fjolnir içkiyi çok kaçırarak büyük bir likör fıçısının içine düştü ve böylece hayatını kaybetti. Frodi, satın aldığı hizmetçi kadınları, ona Hengikjopt isimli bir adam tarafından verilen değirmenin başına yerleştirdi. Değirmen taşları o kadar ağırdı ki Danimarka'daki hiç kimse bu taşları döndürecek güce sahip değildi ve bu taşlar gereken her şeyi üretebilme kapasitesine sahipti. Yalnızca Fenja ve Menja, Grotti adı verilen bu değirmeni çevirebiliyorlardı. Dolayısıyla değirmende Kral için altın, huzur ve iyi şans öğütme göreviyle görevlendi-

rilmişlerdi. Kral, bu kadınlara yalnızca bir şarkı söyleyebilecekleri kadar dinlenme süresi vermişti. Kadınlar bir süre tüm bunları öğüttükten sonra, günümüzde hâlâ bilinen Grotti Şarkısı adı verilen şarkıyı söylediler. Şarkıda Frodi'ye saldırılmasını ve adamın öldürülmesini dilemişlerdi. Bu dilekleri gerçek oldu. Öyle ki aynı gece Deniz Kralı Mysing çıkageldi, Frodi'ye saldırıp onu öldürdü ve böylece Frodi Barışı'na bir son verdi. Mysing, ardından Grotti'yi ve iki kız kardeşi de beraberinde götürdü. Onları hemen tuz öğütmekle görevlendirdi, iki kız kardeş deniz tuzunu Pentland Firth'teki gemiler batana kadar öğüttüler. İşte o günden sonra orada, deniz dalgalarının değirmendeki deliğe doğru bir girip bir çıktığı bir girdap oluştu.

Helgi ve Rolf Kraki

Cesur Frodi'nin oğlu Danimarkalı Kral Halfdan'ın ölümü, erkek kardeşinin, adı yine Frodi olan hırslı bir adamın elinden olmuştu. Katledilen adam geride üç çocuk bırakmıştı, en büyükleri olan kızının adı Signy, oğullarınkiyse Roar ve Helgi'ydi. Signy, halihazırda Sævil isimli bir *earl*'ün eşiydi. Öte yandan koruyucu babaları Regin, hâlâ küçük birer çocuk olan Roar ve Helgi'yi bir adada mesken tutan yaşlı adam Vivil'e emanet etmişti. Frodi çocukların nerede olduğunu öğrenmek için büyücüleri ve cadıları sorguladı ama çabaları sonuç vermedi. En sonunda adama Vivil'in adasına bakması söylendi, o da öyle yaptı ama yine çocukları bulamadı. Vivil, çocuklara daha önceden tembihlemişti: Hopp ve Ho adındaki köpeklerini çağırdığında, çocuklar Vivil'in inşa ettiği bir yeraltı evine saklanacaklardı, onlar da öyle yaptılar. Bu olay sonrasında çocukları yanında daha fazla tutma riskini alamayan Vivil, kılık değiştirmiş çocukları Earl Sævil'in yanına gönderdi, çocuklar orada çoban olarak çalıştırılacaklardı. Signy bile onları tanıyamamıştı, ta ki bir gün eşiyle birlikte saraydaki bir ziyafete gidene kadar. İki çoban çocuk, onların heyetini takip ediyordu, işte o zaman Roar'un şapkası düştü ve Signy çocuğu sarı saçlarından tanıdı. Ziyafetten sonra çocuklar, Earl Sævil'in yardımıyla Frodi'nin evini başına yıkmayı başardılar ve yönetimi kendi ellerine aldılar. Roar, Northumberland'daki bir krallığın yönetimini kazandı ve oraya hükmetti; Helgi de Danimarka'yı yönetiyordu ama zamanının çoğunu savaşarak ve yağmalayarak geçiriyordu.

Earl Sævil ve Signy'nün Rok adında zalim bir oğlu vardı. Rok, babasının ölümünden sonra yalnızca ona kalan mirasa değil, aynı zamanda artık Roar'a ait olan baba yadigarı yüzüğe de göz koydu. Northumberland'a doğru yola çıktı, Roar onu nezaketle karşıladı. Günlerden bir gün ikili bir teknede seyahat ediyorlardı, işte o sırada Rok yüzüğü istedi. Roar yüzüğü tamamen teslim etmeyi reddetti ama bakması için Rok'a izin verdi ve Rok yüzüğü eline alır almaz denize doğru olabildiğince uzağa fırlattı. Roar adamı cezalandırmak için ayağını kestirdi, fakat Rok çok geçmeden iyileşti. Hükmü altındaki savaşçıları çağırıp Roar'a saldırdı ve onu öldürdü. Rok, Roar'un eşi Ogn'u onunla evlenmesi için mecbur bırakmaya çalışıyordu, bunun üzerine kadın haberciler gönderip Helgi'den yardım istedi. Helgi, kardeşinin intikamını almak için çok geçmeden hazırlandı. Rok'a saldırdı, onu esir alıp kollarını ve bacaklarını kırdırdı. Ogn, Agnar adını verdikleri bir çocuk doğurdu. Agnar, daha henüz on iki yaşına gelmemişken denize dalıp babasının yüzüğünü çıkarmayı başarabildi ki bunu daha önce çeşitli yöntemlerle epeyce kişi denemiş ama hiçbiri başarılı olamamıştı.

Helgi, Viking yağmalarının birinde Saksonların diyarına ulaştı. Toprakların kontrolü Olof adında bir kraliçeye aitti. Helgi kadını o kadar beğendi ki hemen evlilik niyetini belli etmeye başladı, ama sonucunda yalnızca aşağılanmayla karşılandı. Ardından intikam olarak güçlerini Kraliçe'nin üstüne saldı, onu esir aldı ve bir süre kilit altında tuttu. Bu süre içinde Olof, Yrsa adıyla anılacak bir kız çocuğu doğurdu. Sonraki yağmalarından birinde Helgi, Yrsa ile tanıştı. Yrsa'nın kendi kızı olduğunu bilmediği için onunla evlenmeye karar verdi ve böylece ondan Rolf adını verdiği bir oğlu oldu. Kraliçe Olof, bundan daha iyi bir intikam istese de bulamazdı, birkaç yıl sonra ilişkilerinin gerçek mahiyetini açıkladı. Yrsa artık annesinin yanına geri dönmüştü, sonradan da Uppsala'daki Kral Adils'le evlenmişti. Haberleri duyan Helgi, Yrsa'yı alıp götürmek için Uppsala'ya doğru yola çıktı. İki kral arasında bir uzlaşma sağlamak isteyen Yrsa, Helgi'nin onuruna müthiş bir ziyafet düzenledi; fakat bu sırada Adils, namertçe bir tavır takındı, gizlice bir ordu topladı ve Helgi'ye saldırdı. Helgi cesurca kendini savundu ama nihayetinde alt edildi ve öldürüldü.

Helgi ve Yrsa'nın oğlu Rolf, babasının ölümünden sonra yeni kral oldu. Savaşlarla adını duyurmuş, namı yayılmış bir adamdı ve Leire'de topladığı heyeti Kuzey'in en meşhur savaşçılarıyla doluydu. Helgi geride bir de kız evlat bırakmıştı, periye benzer bir kadından doğma bu kızın adı Skuld'du. Mizacı itibarıyla habis ve hilekâr olan Skuld, Rolf'un emrindeki krallardan biri olan Hjordvard ismindeki adamla evlenmişti. Rolf'un en önemli savaşçılarından biri Norveçli Bodvar Bjarki'ydi, bu adam zaman zaman bir ayıya dönüşebiliyordu. Bir başka önemli savaşçısıysa Hjalti'ydi. Bu adam önceleri Hott adını taşıyordu ve sefil bir yaratıktı, diğerlerinin eğlencesi ve alay konusuydu, ta ki Bjarki bu adamı yanına alıp ona yırtıcı bir hayvanın kanını içirine kadar. İşte o günden sonra Hjalti, savaşçıların savaşçısı olarak bilindi ve Mağrur Hjalti unvanını kazandı. Rolf'un Vogg adında başka bir adamı daha vardı. Sefil küçük bir çocukken Vogg, salona girerek oracıkta diki-lip ve Kral'a gözlerini dikmişti. Rolf neye baktığını sorunca Vogg ona, Kral Rolf'un çok devasa bir adam olduğuyla ilgili söylentinin yalan yanlış bir dedikodudan ibaret olduğunu, aslında onun bir *kraki* (fasulye sırgı gibi ince uzun, bir sefil) olduğunu anladığını söyleyerek cevap vermişti. Rolf, Kraki takma adını benimsedi ve Vogg'a altın bir yüzük hediye etti. Bunun üzerine Vogg, Rolf'u katledecek kişi kim olursa olsun onu öldüreceğini ilan etti. Kral bunu duyunca kahkaha atıp şöyle dedi: "Vogg ne kadar da azla yetiniyor." Rolf, üvey babası Adils ile çok iyi anlaşıyordu. Hatta Adils'in Vänern Gölü'ndeki buz üzerinde Norveçli Kral "Dağlı Ali"yle olan savaşı için kendi savaşçılarını yollamıştı. Adils bu savaşı kazandı kazanmasına ama verdiği söz sonucu Rolf'a onun için müthiş değerli olan üç hazinesini vermesi gerekiyordu: miğferi Hildegalt, zincir zırhlı Finnsleif ve yüzüğü Sviagris. Fakat bu sözünü yerine getirmede, dolandırılmak istemeyen Rolf, on iki adamıyla birlikte Adils'i hazineleri teslim etmesi için ikna etmek üzere Uppsala'ya gitti. Konuğunu sözde bir nezaketle karşılayan Adils, aslında kurnazlıkla Rolf'un canını almaya çalıştı. Rolf ve adamlarının oturduğu salonda yanan ateşe o kadar çok odun attırmıştı ki çok geçmeden adamların sırtları tutuştu, işte o zaman Rolf'a, onun ve

savaşçılarının ateşten ya da demirden korkmadığına dair ortalıkta dolaşan dedikodunun doğru olup olmadığını sordu. Rolf şöyle cevap verdi:

“Her kim ki atlar ateşin üstünden,
İşte o adam korkmaz hiçbir alevden.
O yüzden dostlarım, harekete geçelim,
Ve Adils’in ocağındaki ateşi dindirelim.”

Sözleri söyler söylemez Rolf ve adamları, kalkanlarını ateşin üstüne atıp alevlerin üstünden geçtiler. Her biri, Adils’in adamlarından birini tutup alevlerin içine doğru fırlattı. Bunu yaptıktan sonra aceleyle dışarı çıktılar. Yrsa, o acele içinde Rolf’a içi altınla dolu bir boynuz ve Sviagris’i verdi. Böylece o ve adamları Fyri Düzlükleri’ne doğru yol almaya başladılar. Adils hemen büyük bir grupla adamların peşine takıldı. Ele geçirilme tehlikesiyle karşı karşıya kalan Rolf canını, boynuzdaki altınları yola saçarak kurtarmıştı. Bu şekilde yoldaki altınları toplamaktan kendini alıkoymayan İsveçlilerin gelişini geciktirmişti. Buna rağmen Adils, Rolf ile arasını kapatmak üzereydi. Rolf bu sefer de Sviagris’i yere bıraktı, Adils durup eğildi ve yüzüğü mızrağıyla yerden aldı. Rolf şöyle dedi: “İşte şimdi İsveçlilerin başındaki adama, tıpkı önümdeki bir domuz gibi boyun eğdirdim.” Bu sözleri söyledikten sonra oradan uzaklaştı.

Bu baskından sonra Rolf ve savaşçıları, uzun bir süre evlerinde sakin bir hayat sürdürdüler. Ancak Rolf’un alt edileceği zaman yakındı. Habis kız kardeşi Skuld, eşi Hjorvard’ı emri altında olduğu Kral’a ve akrabalarına karşı bir isyan çıkarması için dolduruşa getiriyordu ve nihayetinde başarılı da oldu. Haraç ödemesini üç yıllık bir süre boyunca erteleme izni için Rolf’a yalvaran Hjorvard ve Skuld, bu parayı zaman içinde gizlice epey destekçi toplamak için kullandılar. Böylece sonunda büyük bir orduyla birlikte Leire’e doğru ilerlediler ve çadırlarını kalenin surlarının hemen dışına kurdular. Yuletide zamanıydı, yani Rolf ve adamlarının tek düşündüğü şey eğlence ve şölenlerdi. Bir fenalık sezen tek kişi

Hjalti'ydi. Hjorvard'ın beraberinde çok sayıda zırhlı adam getirdiğini görünce, Kral'ı uyarmak için hemen harekete geçti. Rolf ve Berserkleri ayaklandılar, son kez birlikte içtiler ve düşmanla karşılaşmak için kaleden ayrıldılar. Aralarındaki tek eksik kişi Bodvar Bjarki'ydi, ama onun yerine Kral'ın hemen arkasında devasa bir ayı vardı ve bu ayı yoluna çıkan herkesi ezip geçiyordu. Hjalti sonunda Bodvar'ı buldu ve onu savaşması için çağırdı. İşte o sırada ayı kayboldu ki bir ayının şeklini alıp savaşan kişi Bodvar'ın ta kendisiydi. Ayı ortadan kaybolunca Rolf'un verdiği zaiyatlar artmaya başladı. Cadılık konusunda maharetli olan Skuld, savaşa büyülü sanatlarını dahil etti ve nihayetinde Rolf ile on bir büyük savaşçısı alt edildi. Aralarından yalnızca Vogg sağ kaldı. Saxo, Vogg'un Kral'ın katilini katletmeye dair verdiği sözü nasıl tuttuğunu anlatır. Hjorvard bu savaşçının kendi emrine girmesini arzuluyordu, Vogg da bunu yapmaya niyetliydi, ama Kral Hjorvard bir ziyafette onu onurlandırmak için eline çekilmiş bir kılıcı verince Vogg bu kılıcı doğrudan Kral'a sapladı. Nihayetinde Vogg da Hjorvard'ın adamları tarafından öldürüldü.

Yaşlı Starkad

Epik destanlardaki en büyük savaşçılar sıralandığında Sigurd Fafnirbane'in hemen arkasından, birçok doğaüstü nitelik ve kahramanca işlerle anılan Starkad⁷¹ gelir. Babasının babasının da Aludreng soyadıyla birlikte, yine Starkad adını taşıdığı söylenir. Starkad Aludreng, Alufoss'da (*Aluforsar*, *Ulefoss*) yaşıyordu, devlerin soyundan geliyordu, sekiz kolu vardı ve aynı anda dört kılıç kullanabiliyordu. Dede Starkad'ın nişanlısının adı Ogn Alfisprenge'ydi. Ancak bu kadın, zamanında Starkad kuzeydeki Elivagar'dan geçtiği bir yolculukta olduğu sırada, deniz trolü Hergrim tarafından kaçırılmıştı. Hergrim ve Ogn'un bir oğulları oldu, adını Grim koydular. Grim, Angantyr ve Hervor'un soyundan geldiği Bolmlu Arngrim'in babasıydı. Starkad, yolculuğundan geri döndüğünde Hergrim'e teke tek düelloda meydan okudu ve onu öldürdü, Ogn ise intihar etti. Bunun ardından Starkad, Alfheim Kralı Alf'ın güzel kızı Alfhild'i kaçırdı. Alfhild, Baugheid adını verdikleri bir kız doğurdu ve bu kız da sonradan Grim Hergrimsson'un eşi oldu. Kral Alf, Alfhild'i kurtarması için Tanrı Thor'dan yardım diledi. Thor, Starkad'ı öldürüp Alfhild'i babasının evine geri götürdü. Çok geçmeden Alfhild; Stórvirk adı verilen, siyah saçlı, yakışıklı, sıradışı cüsseli ve güçlü bir çocuk doğurdu. Stórvirk yıllar geçtikçe büyük bir Viking'e dönüştü ve yüce kral Agderli Harold'ın şahsi korumalarından biri olarak seçildi. Harold, Stórvirk'i süvari alayının lideri yaptı ve hizmetlerinin karşılığı olarak Agder kıyıları açıkla-

71 Doğru yazılışı aslında budur, "Stærkodder" değildir.

rında bulunan güzel Thruma veya Tromey de denilen adayı verdi. Storrirk orayı yurdu belledi ve büyük Viking baskınlarına oradan katıldı. Bu seferlerden birinde Halogaland'daki earl'lerden birinin kızını kaçırdı, onunla evlendi ve kadından Starkad adını verdiği bir oğlu oldu ki bu Starkad, söz konusu efsaneleri bizlere kadar ulaşan genç Starkad'tı. Kızı kaçırılan earl'ün oğulları, Storrirk ve tüm hanesi içerideyken evi ateşe vererek intikam aldılar. Henüz küçük bir çocuk olan Starkad, kaçarak canını kurtarmıştı ve maiyetinin bir üyesi olarak Kral Harold'ın himayesi altına alındı. Harold'ın da Vikar adında bir oğlu vardı, çocuk Starkad'tan yalnızca birkaç yaş büyüktü.

O sıralarda Hordaland'da Herthjof adında yüce bir kral hüküm sürüyordu. Kral, meşhur savaşçı Cesur Fridthjof ve Güzel Ingeborg'un oğluydu. Herthjof, Kral Harold'a saldırma fırsatı yakaladı ve onu öldürerek krallığını fethetti, Vikar ve önde gelen adamlarının oğullarını da esir olarak krallığına götürdü. Herthjof'un adamları arasında Grani adında biri vardı, bu adama At Saçlı Grani de deniyordu. Fenring (Askey) Adası'ndaki Ask'ın mülkünde yaşıyordu. At Saçlı Grani, Starkad'ı savaş esiri olarak yanına aldı ve çocuğu Fenring'e götürdü, o sıralarda çocuk yalnızca üç yaşındaydı. Starkad, At Saçlı Grani'yle dokuz yıl kaldı, bu süre zarfında bir dev olarak iyice uzadı ve kuvvetlendi ama zamanının çoğunu ocaktan saçılan küllerin arasında yatarak ve boş boş durarak geçiriyordu. Kral Herthjof, çoğunlukla sefere çıkmakla meşgul oluyordu, bunun bir sonucu olarak kendi krallığı da yağmalanıyordu. Bu baskınları önlemek için Fenring'deki dağların üstüne işaret ateşleri koydurttu ve bunları Vikar'ın sorumluluğuna verdi. Vikar bu fırsatı Starkad'ı ziyaret etmek için kullandı. Onu küllerin arasından kaldırdı, silahlar ve kıyafetler verdi, ardından Herthjof'dan intikam almak için onunla anlaştı. Bir gemiyi ele geçiren Vikar bazı savaşçıları onun safına katmak için ikna etmeyi başardı. Söylendiğine göre on üç kişilerdi, hepsi birden Herthjof'un üstüne çullanmışlardı. Herthjof kendini metanetle müdafaa etti ama nihayetinde canını yitirdi. Vikar artık Herthjof'un krallığını eline geçirmişti, adamın filosunu alıp kendi

mirası olan Agder ve Jæren topraklarına yelken açtı ve orada kral olarak karşılandı. Böylece Norveç'in güneyinin tamamını hükmü altına aldı. Bunun ardından çok kahramanca işler yaptı, Starkad ise ordusundaki en yüce savaşçılardan biri oldu. Vikar, Vänern'de Sisar adlı krala karşı büyük bir zafer kazandı, bu adam Starkad tarafından alt edilmişti. Ardından Herthjof'un erkek kardeşi Uplands Kralı Geirthjof'u ve Telemark Kralı Fridthjof'u yenip onların krallıklarını da krallığına bağladı. Kral Vikar, Starkad'a altı yüz gram ağırlığında altın bir yüzük hediye etti. Starkad da karşılığında Vikar'a Thruma Adası'nı verdi. Vikar'ın yanında on beş yaz geçirecekti.

Günlerden bir gün Vikar, Agder'den Hordaland'a yelken açtığı sırada kuvvetli bir fırtına sebebiyle çevredeki bazı adaların arasında sığınak aramak zorunda kaldı. O ve adamları, her zamanki gibi adak çalırlarını kullanarak tanrıların yardımını istediler ve cevap çok gecikmeden geldi. Odin, orduda bulunan adamların arasından kurayla seçilen biri asılarak kurban edilirse fırtınayı dindirecekti. Kurada belirlenen isim Vikar olunca herkes o kadar dehşete düştü ki ertesi güne kadar herhangi bir şey yapmamaya karar verdiler. Gece yarısı At Saçlı Grani, üvey oğlu Starkad'ın yanına gelerek onu uyandırdı ve onunla gelmesini söyledi. Başka bir ormanlık adaya doğru kürek çektiler. Kıyıya çıkarak ormanın içinden geçtiler ve çok sayıda kişinin toplandığı bir açıklığa vardılar. On bir adam kendilerine ayrılmış tahtlarda oturuyordu, on ikinci taht ise boştu. Boş olan tahta At Saçlı Grani oturdu ve oradaki herkes tarafından Odin adıyla selamlandı. Yani görünüşe göre tüm bu zaman boyunca Starkad'ın koruyucu babalığını üstlenen ve ona yoldaş olan kişi Odin'in ta kendisiydi, diğer on bir kişiyse geriye kalan büyük tanrıları. Odin, Starkad'ın kaderine karar vermeleri için tanrılara seslendi. Önce Thor söz aldı: "Babasının annesi Alfhild, çocuğunun babası olarak Asa Thor'u seçmek yerine bir devi seçti. Bu yüzden Starkad'ın ne bir erkek evladı ne de bir kız evladı olsun, soyu onunla birlikte son bulsun." Odin cevap verdi: "Madem öyle, o zaman onun yerine diğer insanlardan üç kat daha fazla yaşasın." "Üç yaşam süresinin tamamında alçakça

işler yapsın,” dedi Thor. “En iyi silahlara ve zırhlara sahip olsun,” dedi Odin. “Ne bir toprağı ne de bir yurdu olsun,” diye karşı çıktı Thor. “Onlar yerine başka zenginliklere sahip olsun,” dedi Odin. “Hiçbir zaman sahip olduğu zenginlikleri yeterli görmesin,” diye cevap verdi Thor. “Savaş için her zaman hazır olsun, her zaman galip ayrılın,” dedi Odin. “Her mücadelede ağır yaralar alsın,” diye karşılık verdi Thor. “Ona şiir sanatını bahşedeceğim, öyle ki dizeler dudaklarından tıpkı sıradan bir şekilde konuşuyormuş gibi kolayca dökülecek,” dedi Odin. “Yazdığı şiirlerin hiçbirini hatırlayamayasın öyleyse,” dedi Thor. “Cesur ve yüce insanlar onu baş tacı etsinler,” dedi Odin. “Öyleyse halk ondan nefret etsin,” dedi Thor. Tüm bu sözler, yargıçların onayıyla kabul edildi ve toplantı sona erdi. Kendisine bahşedilen şeylerden sonra, Starkad’ın üzülme için mi yoksa sevinmek için mi daha çok sebebi olduğu belli değildi. Odin ya da diğer adıyla At Saçlı Grani ve Starkad tekrar, geldikleri adaya doğru kürek çektiler. “Şimdi yardımımın karşılığını vermelisin,” dedi At Saçlı Grani. “Vikar’ı bana göndermelisin, bu işi yapman için sana yardım edeceğim.” Starkad, bu emri yerine getireceğine dair söz verdi ve böylece Odin’in mızrağını eline aldı. Odin’in söylediğine göre bu mızrak dışarıdan bakıldığında bir kamış gibi görünüyordu, dahası Odin ona bu vazifeyi yerine getirebileceği münasip yöntemi de öğretmişti. Ertesi gün Kral’ın danışmanları, Vikar yerine yalandan bir kurban sunmaları gerektiğini kararlaştırdılar. Starkad, bunu nasıl yapabileceklerini anlattı. Yakınlarında bir köknar ağacı vardı, hemen altında da uzun bir kütük vardı ve ağacın alçak kısımlarından ince bir dal çıkıyordu. Starkad bu kütüğün üstüne çıktı, dalı aşağı doğru eğdi ve dala yeni kesilmiş bir ineğin bağırsaklarını bağladı. “Kral’ım, işte darağacı-nız artık hazır, üstelik çok korkunç da görünmüyor,” dedi Starkad. Aynı şekilde düşünen Vikar kütüğün üstüne çıktı, Starkad da ilmeği adamın boynuna geçirdi. Ardından aşağı indi, elindeki kamışı Kral’ın vücuduna doğrulttu ve şu sözleri söyleyip fırlattı: “Artık seni Odin’e adıyorum.” Kamış, göz açıp kapayıncaya kadar bir mızrağa dönüştü ve Vikar’ın bedenini delip geçti. O sırada ayağının altındaki kütük yere devrildi, hayvanın bağırsakları kalın bir

urgan haline geldi, ince dal yukarı doğru fırladı ve Kral'ı havaya kaldırdı, böylece Vikar hayatını kaybetti. Bu Starkad'ın ilk alçakça işi olacaktı, öyle ki bu olay sonrasında halkın nefretini kazandı ve Hordaland'dan kaçmak zorunda kaldı. Hainliği yüzünden iç-ten içe üzülen Starkad, Uppsala'ya gitti, Yngling Kralları Alrek ve Erik'in hizmetine girip onlarla birlikte savaflara katıldı. Gitgide daha karamsar ve daha sessiz birine dönüştü, üstelik Kral'ın muhafızlığını yapan on iki Berserkin sitemlerini devamlı dinlemek zorunda kalıyordu.

Alrek ve Erik savaş tutkularından vazgeçince Starkad, Alrek'in verdiği gemiyi Norveçli ve İsveçli adamlarla doldurup kendi başına savaşmaya karar verdi. Birçok maceraya atıldı. Bir keresinde Norveçli Viking Kral Haki'yle aynı davada buluştu. Kral Haki, Kral Airek'in torunu olan Uppsala'daki Kral Hugleik'e saldırmıştı ve böylece Uppsala Krallığı'nın tamamını eline geçirmişti. Hugleik'in ordusunda iki yüce savaşçı vardı: Svipdag ve Geigad. Geigad, Starkad'a zor anlar yaşatmıştı, kafasına öyle bir darbe indirmişti ki Starkad'ın kafasında hiçbir zaman tam olarak iyileşmeyecek bir yara açılmıştı. Haki Uppsala'daki krallığını barış içinde yönetirken, Starkad başka Viking baskınlarına katıldı. Kurland ve Samland'da birçok zafer kazandı, Moskof Berserk Visin'i (Saxo'ya göre Wisinnus) katletti, ardından iki diğer doğulu savaşçı Tanni ve Vasi'yi öldürdü. Nihayetinde Danimarka kıyılarında gemisiyle bir kaza yaptı, böylece adamlarının hepsini kaybetti. Tek başına Cesur Frodi'nin sarayına gitti, orada güzel karşılandı ve Kral'ın hizmetine girmeye karar verdi. Frodi'nin ordusunda savaşan bir savaşçı olarak Starkad, Danimarka boyunduruğundan kurtulmak isteyen Saksonlara karşı elde ettikleri unutulmaz zaferde büyük bir rol oynadı. Saksonlar arasındaki en yüce savaşçı Hami'yle mücadele etti ve onu öldürdü, ama mücadele sonunda o da kötü yaralandı. Nihayetinde Frodi, Cermenlerin kralı Sverting tarafından haince katledildi. Starkad'ın da üvey oğlu olan Ingjald (Ingellus) babasının yerini alarak yeni kral oldu. Ingjald, bütününü lüks ve efemine takıntılarının içine düşüp savaş meşgalesini ihmal etti. Bunun sonucunda o denli nefret edilen ve küçümsenen bir kral

haline geldi ki Starkad bile saraydaki hizmetine daha fazla katlanamayıp İsveçli Kral Halldan'ın heyetine katılmak istedi. Starkad gidince işler daha da kötü bir hal aldı. Ingjald, Sverting'in kızıyla evlenecek ve kız kardeşi Helga'yla evlenmesi için bir demirciye izin verecek kadar ileri gitmişti. Haberleri duyan Starkad, işe yaramaz Kral'ı kendine getirmek ve onun yerle bir olan saygınlığını onarmak için hemen Danimarka'ya doğru yola çıktı. Kılık değiştirip demircinin evine gitti, o sırada Kral'ın kız kardeşi Helga da oradaydı. Starkad, sözde damat adayının kadına karşı ne denli cüretkâr davrandığını kendi gözleriyle görünce adamı yerin dibine sokup oradan kovdu. Bu aşağılık sapığa gerekli cezayı verdiğini düşünüp İsveç'e geri döndü. Helga, bulunduğu pozisyonu daha iyi kavradı ve çok geçmeden kendisi için daha uygun bir eş adayı buldu. Bu aday, kadının rızasını istemek için müthiş güzel bir gemiyle gelen Norveçli Prens Helgi'ydi. Ingjald'ın evliliğe karşı bir itirazı yoktu, yalnızca Helgi'nin, ona meydan okuyacak başka bir adayla düello yapıp kahramanlığını kanıtlamasını istiyordu. Nişan içkileri dağıtılırken zamanında Helga'ya ilgi gösteren ama eli boş dönen cesur Angantyr'den bir meydan okuma geldi. Helgi, bu mücadele isteğini kabul etti ve hatta tek seferde Angantyr ve sekiz kardeşiyle birden dövüşebileceğini söyledi. Gelgelelim bu teklif o denli cüretkardı ki nişanlısının tavsiyesi üzerine, Starkad'dan yardım istemek için İsveç'e gitti. Starkad yardım etmeye razı oldu, Helgi'den Danimarka'ya geri dönmesini isteyip zamanı gelince kendisinin de oraya geleceğini söyledi. Helgi geri dönüş yolculuğuna koyuldu ve bu yolculuk on iki gün sürdü. Starkad da yolculuğa bu on ikinci günde başladı, ama buna rağmen Ingjald'ın sarayının kapılarından Helgi'yle birlikte geçti.

Sarayda evlilik içkileri dağıtılırken sarhoş olan Angantyr ve kardeşleri, yaşlanmış Starkad'a hakaretler edip onu hor gördüler. Helgi ve Helga uyumaya gidince, Starkad ikilinin odalarına giden kameriyenin kapısında nöbet tuttu. Sabah mücadele gerçekleşecekti. Helgi erkenden uyandı, yataktan kalktı ve giyindi, ancak gün daha tam doğmadığından yatağa tekrar uzandı ve uyuyakaldı. Şafak sökünce Starkad içeri girdi ama Helgi'yi uyandırmak iste-

medi, bu yüzden savaşçılarla tek başına karşılaşmak için yola koyuldu. Rüzgâr alan bir tepenin yamacına oturdu, pireleri kovmak için kar ve dolu yağmasına rağmen üstündeki kıyafetleri çıkardı. Çok geçmeden dokuz kardeş arka taraftan yaklaştılar ve Starkad'ın boynuna kadar kara gömülü olduğunu gördüler. Starkad hemen ayağa fırladı, adamlar ona teker teker mi yoksa hepsiyle birden mi dövüşmek istediğini sorunca, Starkad hepsiyle birden tek seferde dövüşmek istediğini söyledi. Mücadele başladı, çok geçmeden altı düşmanını alt etmeyi başarmıştı ama diğer üçünü yenmek zor oldu. Nihayetinde hepsini öldürdü, fakat kendisi de çok ağır on yedi yara aldı, hatta vücudundaki bir kesikten bağırsakları sarkıyordu. Takati kalmamıştı, bir kayanın yanına doğru emekledi ve dinlenmek için uzandı. Çok zaman sonra insanlar, Starkad'ın kayanın üzerinde bıraktığı izi parmaklarıyla göstereceklerdi. Oradan geçen birkaç insan ona yardım etmek istedi ama o hepsini geri çevirdi, çünkü yardım eli uzatanlardan biri diğer insanların acılarından geçinen kral mübaşiriydi, bir diğeri de hizmetçi bir kadınla evlenmişti ve kadını borcundan kurtarmak için onun efendisinin emri altında çalışıyordu, üçüncüsüyse evde kendi çocuğuna bakan hizmetçi bir kadındı. Starkad tüm bu insanları öylesine hor görüyordu ki onlardan gelecek yardımı istemiyordu. Nihayetinde at arabasıyla gelen bir köylü gördü ve adamın yardımını kabul etti, yaralarını söğüt yapraklarıyla sarmasına izin verdi. Köylü, arabasına aldığı Starkad'ı Ingjald'ın sarayına taşıdı. Starkad içeri girip Helgi'nin düğün odasının kapısında bir yaygara kopardı. Bu süre zarfında Starkad'ın nasıl bir karşılamadan hoşlanacağını öğrenen Helgi, adamın üstüne atıldı ve alnına bir fiske vurdu. Bu şekilde Helgi, çarpışmada hayatını riske atmaktan korkmayacağını ve Helga'yı güvenle teslim alabileceğini Starkad'a göstermiş oldu.

Starkad İsveç'e dönmüştü dönmesine ama Ingjald'ın uygunuz davranışları sebebiyle bir kez daha Danimarka'ya gitmek zorunda kaldı. Kılık değiştirerek sırtında taşıdığı büyük kömür torbasıyla Ingjald'ın salonuna girdi ve masanın ucuna oturdu. Sverting'in kızı Cermen Kraliçe, onu müthiş bir memnuniyetsizlikle karşıladı. Fakat çok geçmeden oraya gelen Ingjald, koruyucu ba-

basını hemen tanıdı. Böylece hem Ingjald hem de Kraliçe, kadının daha önce gösterdiği nezaketsizlik sebebiyle özür dilediler ama çabaları beyhudeydi. Masadaki aşırılık, bir sürü yabancı alışkanlıklar ve yeni peydah olmuş hayat tarzı Starkad'ı büyük bir hiddete sürükledi. Duygularını vahşi ve fena sözcükler kullanarak dile getirdi, nihayetinde Ingjald'ı öyle bir doldurdu ki adam Sverting'in oğullarına saldırıp onları öldürmek zorunda kaldı. Starkad, çok samimi ve coşkun sözler edip bu işin iyi talih getireceğini söyledi.

Starkad, ayrıca Kral Ragnvald (Regnaldus) adında biriyle de ilişkilendiriliyor. Hayatında ilk kez canını kurtarmak için kaçmak zorunda kalacağı, Zealand'da gerçekleşen büyük savaşta bu adamın savaşçıları arasında yer alıyordu. Buna rağmen Starkad, evvela meşhur Viking Kralı Haki'nin bir adamı ve komutanı olarak biliniyor.

Haki'nin kardeşi Hagbard, ki bu adam da yüce bir Viking kralıydı, seferlerinden birinde Zealand'daki Kral Sigar'ın huzuruna çıkmış ve orada Sigar'ın güzel kızı Signy'ye âşık olmuştu. Kadın da onu sevmişti ama Hagbard ve kadının erkek kardeşleri arasında düşmanlık baş gösterdi, öyle ki Hagbard'ın kadına açık açık ilgi göstermesi imkânsız hale geldi. Bu sebeple Hagbard, kadın kıyafetlerine bürünüp sevdiği kadının odasına girme fırsatı yakaladı. Babasının, âşığına karşı olan tavrını bilen Signy eğer Hagbard ölürse kendisinin de fazla yaşamayacağına dair kutsal bir yemin etti. Hagbard, hizmetçilerden biri tarafından ele verilmesinin ardından, Sigar'ın adamları tarafından saldırıya uğradı ve ne kadar cesursa dirense de esir alındı. Yargı önüne çıkarılıp asılmasına karar verildi. Signy adamın başına gelenleri öğrendiğinde, odasını ateşe verip hem kendini hem de onunla ölümü karşılamaya istekli olan hizmetçilerini yakmaya karar verdi. Sonunun yaklaştığını gören Hagbard, kadının sadakâtinden emin olmak için âdeta kıvranıyordu. Bu yüzden celladına önce pelerinini asması için yalvardı. Dolayısıyla uzaktan bakan gözler asılanın Hagbard olduğunu düşündü, o manzarayı gören Signy evini ateşe verdi. Hagbard, Signy'nün odasından yükselen alevleri görünce, kadının bağlılığı uğruna sevinç nidaları attı. Artık ölümü arzuluyordu, zira

çok geçmeden sevdiğiyle birlikte olabilecekti. Bu yüzden oracıkta canına kıydı. Hagbard'ın ölümünün intikamını almak isteyen kardeşi Haki, çok geçmeden filosuyla birlikte yelken açtı, ancak Kral Sigar'ın misafirperverliğinden istifade eden Starkad onunla birlikte gitmeyecekti. Haki'nin şansı bu sebeple pek yaver gitmedi. Aslında zafer kazanıp Sigar'ı katletmeyi başardı, ancak Sigar'ın oğlu Sigvaldi çıkageldi ve onu adadan kovup geride bıraktığı ordusunun bir kısmını yok etti. Haki sonrasında Uppsala'da Kral Hugleik'in akrabası Jorund'un saldırısına uğradı ve öldürüldü.

Starkad, son olarak yüce Sigurd Ring'in bir müttfeği olan Norveçli Kral Gözüpek Ali'yle ilişkilendiriliyor. Sigurd Ring, öz amcası Danimarkalı Harold Hilditonn'a tabi olan İsveç krallarından biriydi. Harold yaşlanmaya ve görüş kabiliyetini kaybetmeye başlayınca, yataklara düşüp hastalıktan ölmektense savaşta ölmeyi tercih edeceğini anladı. Bu sebeple Sigurd Ring'e tüm krallığından büyük bir kuvvet toplaması için bir elçi gönderdi, kendisi de bir ordu toplayacaktı ve böylece iki adam birbirine karşı savaşıacaktı. Savaş için gerekli hazırlıkların yapılması yedi yıl sürdü. Bu sürecin sonunda iki ordu Östergotland'daki Bravalla'da karşı karşıya geldi. Muharebe orada yapıldı ve hiç şüphesiz efsanevi Kuzey tarihindeki en meşhur savaş gerçekleşti. Harold Hilditonn'un ordusu Danimarka'dan, Saksonya'dan ve Slav ülkelerinden savaşçılarla doluydu. Sigurd'un ordusuysa İsveçli ve Norveçli savaşçılardan oluşturunuyordu. Sigurd'un savaşçıları arasında Gözüpek Ali, Starkad ve birçok başka ünlü savaşçı bulunuyordu. Harold'ın ordusunun başınıysa Friz Ubbi, Savaşçı Kadın Vebjorg ve Haki çekiyordu. Ubbi, Telemark okçuları tarafından vurulmadan önce on altı sıradan savaşçıyı, altı da büyük savaşçıyı öldürmeyi başarmıştı. Starkad ile karşı karşıya gelen Vebjorg adamın çenesini parçalamıştı, öyle ki Starkad aşağı doğru sallanan çenesini yalnızca sakalını ısıırarak yerinde tutabiliyordu. Vebjorg daha sonrasında Thorkel Thra tarafından öldürüldü. Starkad, birçok Danimarkalı savaşçıyı toprakla buluşturmuş, ayrıca Harold'ın yanında saf tutan Savaşçı Kadın Visma'nın da elini kesmişti. Ardından Haki'yle karşı karşıya geldi ve onun çetin çaviz olduğunu gördü. Onu da öldür-

dü tabii ama mücadelede çok fena yaralar aldı, öyle ki boynuna aldığı bir kesik sebebiyle vücudunun içi görülebiliyordu, göğsüne aldığı yaradan da ciğerlerinden biri fırlıyordu, ayrıca parmaklarından biri de kopmuştu. Kral Harold Hilditonn, görüş yetisini yitirmiş olmasına rağmen cenk arabasında oturup yiğitçe savaşıyordu. Nihayetinde kendi hizmetkârlarından biri olan Bruni'nin salladığı gürz darbesiyle canını yitirdi ki Bruni aslında kılık değiştirmiş Odin'di. Çok geçmeden Danimarkalılar kaçtılar ve meydan Sigurd Ring'e kaldı. Danimarka'yı kendi krallığına kattı, Zealand ve Fyn'ü ise Gözüpek Ali'ye bahşetti. Bir zaman sonra Sigurd Ring, Gjukunglarla karşı karşıya geldiği bir savaşa girdi, o sıralarda Sigurd Fafnirsbane de hâlâ hayattaydı. Sigurd Ring, Gjukunglara karşı kayınbiraderlerini yani Alfheimli Gandalf'ın oğullarını gönderdi, zira kendisi Kurland ve Kvæland'a olan seferle meşguldü. Starkad, Gjukunglara karşı gönderilen ordudaydı, gerçekleşen savaşta Sigurd Fafnirsbane'le bizzat karşı karşıya geldi. Gelgelelim Starkad, onun kendinden üstün olduğunu gördü. Sigurd adamın ağzına indirdiği darbeye onun iki dişini düşürdükten sonra, Starkad kaçmak zorunda kaldı.

Starkad, Thor tarafından verilen gaddar hüküm sebebiyle başına yeni talihsizlikler gelene dek Gözüpek Ali'yle ikamet etmeye devam etti. On iki Danimarkalı earl, Ali'ye karşı bir komplo kurdular ve Kral'ı öldürmesi için Starkad'ı da yirmi yedi kilo altın karşılığında ikna ettiler. Starkad, Kral'a banyodayken saldıracaktı. En başta Ali'nin hiç kimsenin bakamadığı keskin gözleri karşısında zor duruma düştü ama zamanının geldiğini düşünen Ali elleriyle gözlerini kapattı ve Starkad'ın işini onun için kolaylaştırdı. Starkad adamı oracıkta katletti ve böylece alçakça üçüncü⁷² işini de gerçekleştirmiş oldu. Ancak bulaştığı iş sebebiyle pişmanlık duydu, öfkesine kapıldı ve onu yanlış yönlendiren kişilerden bir kaçını öldürdü. Kederden boynu bükük bir halde, ihanetinin ücreti olan parayı boynuna asıp diyar diyar gezdi. Kazandıklarıyla onu öldürecek herhangi birine ödeme yapmak istiyordu. O kadar yaşlı

72 İlk alçakça işi Vikar'ı katletmesiydi, ancak ikinci olay hakkında herhangi bir kayıt yok.

ve güçsüzdü ki iki koltuk değneğin yardımıyla yürüyordu, buna rağmen her iki yanında kılıçlarını da taşımayı ihmal etmiyordu. Nihayetinde Hader adında soylu bir gençle karşılaştı, kellesini omuzlarından ayırması için bu genci altın ve dilbaz konuşmasıyla ikna etmeyi başardı. Starkad, vücudu toprağa düşerken başı ve gövdesi arasından atlayabilirse, gencin başına bir iş gelmeyeceğini söyledi. İşte tam burada o eski kötülüğü, Thor'un laneti kendini tekrar göstermişti. Hader çok geçmeden Starkad'ın başını gövdesinden ayırdı ama atlamak için yeltenmedi, çünkü biliyordu ki eğer böyle bir şey yapsaydı Starkad'ın devasa bedeninin ağırlığı altında ezilirdi. Starkad öylesine vahşi bir savaşçıydı ki başı gövdesinden ayrılıp toprağa düştükten sonra bile bir çimen öbeğini ısırabilmişti.

Starkad birçok koşukta kendine methiyeler düzdü, bu açıdan Thor'un verdiği hükümden daha iyi bir talihe sahip olmuştu. Her ne kadar o kendi şiirlerini unutsa da başkaları onun yerine hatırladı. Böylece antik zamanlarda yaşayan insanlar, onun şarkılarını (özellikle de Bravalla Savaşı hakkında yazdığı koşuğu) ezbere bildiler.

Orvar - Odd

Daha önce Tyrfining efsanesi nakledilirken Orvar-Odd'dan bahsetmiştik. Babasının babası Ketil Hæng (“somon menisi”), deniz trolü Hallbjorn'un oğlu, Ulf Uarge'nin de torunuydu. Ketil, Naumdølafylke'deki Rafnista (artık Ramsta) Adası'nda bulunan baba çiftliğinde yetişkinliğe erişti. Gençken babası tarafından çok az seviliyordu; devamlı ocağın başında yatar, ateşi harlar ve işe yarar hiçbir şey yapmazdı. Bir ejderhayla olan başarılı mücadelesi ve diğer yiğitçe başarıları sayesinde babasının saygısını sonunda kazandı. Finmark'a gittiği bir seferde Finlerin Kralı Gusi'yi öldürdü ve kralın çok değerli üç okuna el koydu. Bu oklar, hedefi hiç şaşmadan vururdu ve her kim tarafından fırlatılırdıysa o kişinin ellerine geri dönerdi. Daha sonra bir aile yadigârı haline geldiler ve babadan oğula geçtiler. Ketil'in oğlu Grim Loddinkinn de babasından sonra Rafnista'da yaşamaya devam etti ve o da birçok müthiş iş başardı. Grim, Earl Vikenli Harold'ın kızı Lophoena ile evlendi. İkilinin oğulları Odd, Viken'e gittikleri bir seyahat sırasında, Jæren'e bağlı Berrjod'daki bir çiftlikte doğdu. Odd, Berrjod'da babasının arkadaşı Ingjald'ın sorumluluğuna verildi ve orada Ingjald'ın oğlu Asmund'la çok iyi arkadaş oldular. Odd, küçük yaşında dahi çok yetenekli bir okuydu. Günlerden bir gün kâhin bir kadın, Odd'un ölümüne üç yüz yıl sonra koruyucu babasının atı Faxi'nin sebep olacağını haber verdi. Bunun üzerine Odd, kehaneti boşa çıkarmak için atı öldürdü ve atı Berrjod yakınlarındaki bir vadiye gömdü. Bir zaman sonra Asmund'la birlikte babasının evine gitti

ve babasından Gusî'nin oklarını aldı. Bu oklarla elde ettiği müt-hiş başarılar sayesinde Orvar-Odd (Şaşılasi Ok) unvanını kazandı. Odd, macera arayışı peşinde uzaklara gitmek için yola koyuldu. Bjarmiland'da o ve arkadaşları bir cenaze anıtının üstündeki gü-müş yığınına yağmaladılar, ancak bölgede yaşayan toprak sahipleri sayı üstünlüğüyle çıkagelince zora düştüler. Buna rağmen adamlar, gürzüyle düşman saflarında büyük bir kargaşa yaratan Odd'un kahramanlığı sayesinde canlarını kurtardılar. Odd, dev-lerle ve Vikinglerle giriştiği bir dolu mücadeleden sonra nihaye-tinde İsveç'te, Gururlu Viking Hjalmar ile ihtilafa düştü. Mücade-le, yeminli kardeş olmalarıyla son buldu ve o günden sonra ikili birçok savaşta omuz omuza savaştı. Bu savaşlar arasında en göze çarpanı, Arngrim'in oğullarına karşı yaptıkları Samsey Savaşı'ydı; Hjalmar bu savaşta hayatını kaybetti. Odd ise bu savaşta on bir erkek kardeşi gürzüyle öldürdü. Arkadaşı Asmund'u zaten daha önce İrlanda'ya gittiği bir seferde kaybetmişti. Odd, onun ölümü-nün intikamını İrlandalılardan aldı ve Kral'ın kızı Olvor'u zorla kaçırmaya hazırlandı. Ama kadın bir yıl boyunca ortalıklarda gö-rünmemesi için onu ikna etmeyi başardı, karşılığında ona demi-rin bile parçalayamayacağı hatta ateşe, açlığa ve diğer fenalıklara karşı koruma sağlayacak bir gömlek verecekti. Bir yıl sonra Odd tekrar çıkageldi, gömleği aldı ve Kral'ın kızıyla üç yıl boyunca evli kaldı. İkilinin, Ragnhild adını verdikleri bir kızları da oldu. Odd, Hjalmar'ın ölümünden sonra, batıya ve güneye, son olarak da Rusya'ya kadar doğuya seyahat etti. Güneyde vaftiz edilmeye razı oldu ve zamanında yardım ettiği bir kralın kızı olan Prenses Sil-kesifle evlendi. Yaşlanınca babasının yaşadığı yeri tekrar görmeyi arzuladı, bu yüzden iki gemiyle birlikte Rafnista'ya, o sıralarda kızı Ragnhild'in oğlunun yaşadığı yere gitti. Dönüş yolunda Ber-rjod kıyılarında durup koruyucu babasının evini de ziyaret etmek istedi. Orada bir atın kafatasıyla karşılaştı, "Hayret, bu herhalde Faxi'nin kafatası olamaz!" dedi Odd, kılıcıyla atın kafatasına vur-du. O anda kafatasının içinden bir yılan çıktı ve adamı ısırıp öl-dürdü. Böylece kâhin kadının kehaneti gerçekleşmiş oldu.

Norna - Gest

Olaf Tryggvason'un hükümdarlığının üçüncü yılında, Kral Olaf'ın huzuruna bir adam çıktı ve onun muhafızı olmak istediğini söyledi. Muazzam ölçüde uzun ve güçlü biriydi ama geçen yıllar onu yıpratmış gibi görünüyordu. Gest adıyla bilindiğini ve zamanında Danimarka'daki Grøning'de yaşayan Thord Thinghus-bit isimli Danimarkalı bir adamın oğlu olduğunu söyledi. Her ne kadar vaftiz edilmeyip yalnızca istavroz çıkarmış olsa da Kral onu konuklarından biri olarak kabul etti. Bir gün adamlarından biri Olaf'a çok müthiş bir yüzük sundu, Gest hariç maiyetindeki herkes bu yüzüğe büyük ölçüde hayran oldu, zira Gest çok daha kaliteli altınlarla karşılaştığını öne sürüyordu. Söyledikleri gerçekten doğruydu, çünkü bir zamanlar eyer tokası olarak kullanılan bir parçayı çıkarıp gösterdi, oradaki herkes bunun çok daha üstün kalitede bir altından yapıldığını kabul etti. Kral bu hazineyi nasıl elde ettiğini sorunca, Gest başından geçen maceraların çoğunu anlatmaya başladı. Frankland'daki Kral Hjalprek'in sarayına gittiğini ve orada Sigurd Fafnirsbane'in hizmetine girdiğini anlattı. Hatta Hunding'in ve Gandalf'ın oğullarına karşı verdiği savaşlarda Sigurd'un saflarında olduğundan bahsetti. Bu halka parçasını ona Sigurd vermişti, atı Grani'nin koşum takımının parçalarından biriydi. Sigurd'un ölümünden sonra Gest, Roma'ya doğru yola çıkmak üzere olan Ragnar Lodbrok'un oğullarının yanında kalmıştı. Ardından Uppsalalı Kral Erik ve Kral Harold Güzelsaç ile ikamet etti. İstavroz çıkardığı yer ise Saksonya Kralı Lodvi'nin salonuydu.

Nihayetinde Norna-Gest adını nasıl aldığını anlattı. Hâlâ beşikteyken üç bilge kadın (Norn da denir), babasının Grøning'deki meskenine gelmiş ve çocuğun kaderini belirlemişlerdi. Nornların en genci, diğer iki Norn'un kendisini küçük gördüğünü söyleyerek onların çocuğa bahşettiği iyi talihi boşa çıkarmaya karar vermişti. Bu yüzden çocuğun ömrünün, beşiğin hemen yanında yanan mumun ömründen daha uzun olmayacağına dair bir kehanette bulundu. Nornların en büyüğü hemen bu mumu söndürdü ve çocuğun annesine verip iyice saklamasını tembihledi. Gest yetiştikliğe erişince mumu kendi sorumluluğuna almıştı, işte bu mumu Kral'a gösterdi. Bir zaman sonra Gest, Kral'ın arzusu üzerine vaftiz edilmeye razı oldu. Gest üç yüz yaşına ulaştığında, Kral ona daha ne kadar yaşamak istediğini sordu. "Yalnızca kısa bir süreliğine daha," diye cevap verdi Gest. Bunu dedikten sonra mumunu yaktı ve ölümü için hazırlandı. Mum tamamen eriyince, Gest'in hayatı da son buldu.

Asmund Kempibane

İsveç'te Budli adında yüce bir kral hüküm sürüyordu. Kral Budli'nin huzuruna iki adam geldi, isimlerinin Olius ve Alius olduğunu söylediler; demircilikteki yetenekleri hakkında övünüp durdular, bunun üzerine Kral ikisinden de birer kılıç dövmelerini istedi. Öyle kılıçlar dövmelilerdi ki dokunduğu her şeyi kesmeliydi. Alius'un dövdüğü kılıç, Kral'ın yaptığı tüm testlerden başarıyla geçti. Öte yandan Olius'un kılıcının kenarı denemeler sırasında azıcık büküldü. Bu sebeple Budli, Olius'tan öncekine göre daha iyi bir kılıç dövmesini istedi. Demirci de öyle yaptı, ama kılıcı bitirdiğinde istemeden de olsa bu kılıcın, Kral'ın kızının doğuracağı iki çocuğun ölümüne sebep olacağını söyledi. Kral öfkeye kapılıp kılıcı adama savurdu ama iki demirci de bir anda ortalıktan kayboldu. Budli, kehanetin gerçekleşmemesi için kılıçları Agnafit civarındaki Mälaren Gölü'ne attırdı.

Hunaland'daki Kral Hildebrand'in Helgi adında savaşçı bir oğlu vardı. Helgi, Budli'nin kızı Hild ile evlenmek istiyordu. Budli, damat adayından memnundu, üstelik zaman geçip her ikisi de yaşlandığında yani krallığını korumasının zor olacağı günlerde, Helgi'nin bu işi üstlenebileceğini anladı. Helgi ve Hild'in ilk çocukları erkekti, bu çocuğa Hildebrand adını verdiler. Dedesinin sorumluluğuna verilen çocuk, büyük bir savaşçı olacağının sinyallerini küçük yaşta vermeye başladı. Helgi sık sık katıldığı savaşlardan birinde canını yitirdi, bu yüzden Budli'nin toprakları düşmanların baskın yeri haline geldi. Danimarkalı Kral Alf,

büyük bir orduyla İsveç'e girdi ve yaşlı Kral'ı öldürdü. Alfin en cesur savaşçısı Aki'ye, kahramanlığının ödülü olarak kralın kızı Hild sunuldu. İkilinin Asmund adını verdikleri bir oğulları oldu, bu çocuk gençliğinde bile meşhur bir Viking olarak tanınmayı başardı. Asmund'un üvey kardeşi Hildebrand, o sıralarda uzaklardaydı ve yaptığı kahramanca işler sayesinde Hun Savaşçısı adını kazanmıştı. Dedesi Budli'nin ölümünü öğrendiğinde, Alf'ten intikam almak için hiç vakit kaybetmeden Danimarka'ya doğru yola koyuldu. Aki ve Asmund, Kral Alf onların yardımına en çok ihtiyaç duyduğu bir zamanda Viking baskınlarından birindelerdi. Korkusuz Hildebrand'ın karşısında kimse duramadı. Hildebrand, Berserklere yaraşır öfkesiyle Alf'in saflarını dağıttı. Kral savaşta öldü, geride Æsa adında bir kız bıraktı. Aki ve Asmund geri döndüğünde Hildebrand çoktan oradan ayrılmıştı. Her şey bir süre sakince devam etti.

Asmund çok geçmeden Æsa ile evlenmek istediğini duyurdu ama karşısında zengin ve yüce bir adam olan Eyvind Skinnhall'u rakip olarak buldu. Æsa, gelecek sonbaharda ona görüp göreceği en hoş elleri gösteren kişiyle evleneceğini söyledi. Eyvind yaz boyunca dinlendi ve eldivenlerini elinden asla çıkarmadı, Asmund ise zamanını onur ve ganimet kazandıran Viking baskınlarıyla geçirdi. Sonbahar geldiğinde ikisi de Æsa'nın huzuruna çıkıp ellerini gösterdiler. Eyvind'in elleri daha açık tenli, daha hoştu. Asmund'un elleriyse yaralarla ve kesiklerle doluydu ama bileklerinden omuzlarına kadar halkalar takılıydı. Æsa, Asmund'un daha hoş ellere sahip olduğunu belirtti ve Hun Savaşçısı Hildebrand'den babasının intikamını alırsa onunla evleneceğine dair söz verdi. Bunu yapmak için Agnafit sularında gömülü olan kılıcı bulması gerektiğini söyledi, zira Hildebrand'e karşı koyabilecek tek kılıç oydu. Asmund görevi kabul ederek yola çıktı, Agnafit'e varınca kılıcın batırıldığı noktayı hâlâ hatırlayan yaşlı bir köylüyle karşılaştı. Adamın yardımıyla kılıcı suyun derinliklerinden çıkardı.

Bu süre zarfında Hildebrand, Saksonya kontlarını çok zor bir durumda bırakmıştı. Her yıl, Berserk savaşçıları kontların adamlarına meydan okumaları için gönderiyordu, Saksonlar kay-

bettikleri her sefer gayrimenkullerini vermek zorunda kalıyorlardı. Bu şekilde Saksonlar hem adamlarını hem de topraklarını kaybediyordu. Nihayetinde Saksonların yalnızca on iki meskeni kalakaldı. Tam o sırada Asmund, Saksonların Hildebrand'e karşı olan savaşta onlara destek vereceğini söyleyerek çıkageldi. Kararlaştırılan mücadele günü yaklaşınca Hildebrand, Berserklerinden birini Asmund'la savaşması için yolladı ama Asmund bu adamı kısa sürede ortadan ikiye böldü. Ertesi gün Hildebrand iki Berserk gönderdi, fakat onların sonu da aynı oldu. Hildebrand zaman içinde sayıyı sekize kadar çıkardı, buna rağmen Asmund galip gelmeye devam ediyordu. Büyük bir hiddete kapılan Hildebrand nihayetinde son kalan on bir Berserk'i de tek seferde adamın üstüne saldı, fakat Asmund onları da alt etmeyi başardı. Haberler Hildebrand'in kulağına ulaşınca onun da Berserk damarı tuttu, öyle ki kendi oğlunu bile oracıkta katletti. Ardından Asmund'la bizzat karşılaşmak için Ren kıyılarında ilerledi, kalkanının üstünde hayati boyunca öldürdüğü adamların çetelesini tutuyordu. Asmund şiddetle saldırdı, uzun ve vahşi bir mücadele yaşandı. Nihayetinde Hildebrand'in kılıcı, Asmund'un miğferi üzerinde paramparça oldu. Birçok yara alan Hildebrand, o sırada Asmund ve onun aynı anneden doğan kardeşler olduğunu açıklayan bir koşuk söyledi. Asmund'un kıyafetleri içinde gömülmek istediğini söyledikten sonra Hildebrand öldü. Asmund, başarısının ardından çok da mutlu olmadı. Hemen Danimarka'ya gitti, orada Æsa'nın yeni bir talibi olduğunu gördü. Kadın onu gördüğü için memnundu. Asmund, yeni rakibini de alt ettikten sonra Æsa ile evlendi ve zaman içinde şanına şan katmaya devam etti.

Romund Greipsson

Greip adındaki zengin bir çiftçinin ve Kara Rok'un kızı Gunlod'un dokuz yiğit oğlu vardı. Oğulların en cesuru Romund ismini taşıyordu. Günlerden bir gün kardeşler hep beraber, Garderli Kral Olaf'la Viking yağmalarından birine katıldılar. Wolf Skerries Adaları yakınında, yaman Viking Kralı Rongvid'in komutası altındaki altı savaş gemisiyle karşılaştılar. Vahşi bir savaş patlak verdi. Kral'ın adamları cesaretlerini yitirmenin eşiğindeydiler ama nihayetinde Romund, düşman kral Rongvid'i öldürdüğünde savaşçılar teslim olmak zorunda kaldı. Rongvid'in kardeşi Cesur Helgi, Romund'un merhametini kabul etti ve adamın yaralarını sarmasına izin verdi. Ardından Helgi, İsveç'e geri döndü ve orada toprakları savunan güçlere katıldı. Zaferin ardından Kral Olaf, Güney Adaları'na doğru yelken açtı, adamları orada gemiden indiler ve ganimetleri toplamaya başladılar. Yaşlı bir adam, savaşçıların sığırlarından birini alması üzerine adamların korkakça ve aşağılık işlerle meşgul olduğunu söyleyip onları gerçekten almaya değer zenginliklerin olduğu yere yönlendirdi. Onlara, zamanında Valland Kralı olan güçlü Berserk Thrain'in höyüklerden birinin içine büyük bir hazine saklamış olduğunu anlattı. Thrain, bir hayalet şeklini almıştı ve ganimetini koruyordu ama yine de adamlar bu ganimeti ele geçirebilirdi. Tavsiyesi üzerine adama teşekkür edip yol için gerekli talimatları alan Romund, Valland'a yelken açtı. Söz konusu höyüğü kolayca buldular ama içine girebilecek cesareti yalnızca Romund gösterebildi. Hayaletle giriştiği vahşi mücadeleden sonra

eşi benzeri görülmemiş hazineler ve Thrain'ın kılıcı Misteltein'le birlikte höyüğün içinden zaferle çıktı. Bu başarısı sayesinde epey ün kazanınca, eve dönüp Kral'ın kız kardeşi Swanwhite (Beyazkuğu) ile evlenmeyi arzuladı. Fakat Romund'un düşmanları onun hakkında öyle kötü dedikodular uydurmaya başladılar ki en sonunda o ve kardeşleri Kral'ın muhafızlığını bırakıp canlarını kurtarmak için kaçmak zorunda kaldılar.

Çok zaman geçmemişti ki Kral Olaf, o sıralarda Cesur Helgi'nin maiyetinde bulunan İsveçli Kral Hadding tarafından Vänern Gölü'ndeki buz üzerinde mücadeleye çağırıldı. Mücadelede erkek kardeşinin başarılı olamayacağına inanan Swanwhite, gizlice Romund'a gitti ve hemen Kral'ın yardımına koşması için ona yalvardı. Romund, kadının isteğini yapacağına dair söz verdi. O ve sekiz kardeşi hiç vakit kaybetmeden yola koyuldular. İsveç ordusunun tepesinde, Kara adında bir trol kadın uçuyordu, kuğu şeklini almış bu kadın büyüleriyle Kral Olaf'ın adamlarına büyük zararlar veriyordu. Kara, Helgi'nin sevgilisiydi. Helgi, Romund'un tüm kardeşlerini katledecek kadar şanslıydı. Nihayet Romund ve Helgi karşı karşıya geldi. Helgi kılıcını kaldırdı, o sırada kılıcı kuğunun ayağına savurdu ve kuğu ölüp yere düştü. "Artık şansın tersine döndü, Helgi!" diye bağırdı Romund, bunu dedikten sonra Misteltein'le düşmanının kellesini uçurdu. Romund da on dört yara almıştı, buna rağmen tüm düşmanları kaçana kadar savaşmaya devam etti. Swanwhite adamın yaralarını dikti ve onu Hagal adındaki bir çiftçinin yanına gönderdi, neyse ki bu adamın eşi birtakım güç ve becerilere sahipti. Romund'un yaraları onların evinde tamamen iyileştirildi.

Kral Hadding'in, Kötü Blind adında bir danışmanı vardı. Blind, Romund'un saklandığı yerin Hagal'ın evi olduğunu öğrendiğinde bu haberi Kral'a anlattı ve Kral hemen amansız bir ordu toplanması için emir verdi. Blind, Hagal'ın evini aramaya gitmişti ama adamın eşi, Romund'u kocaman bir kazanın altına saklamıştı, öyle ki Blind adamın orada olup olmadığını anlayamadı. Haberciler tam geri dönüyordu ki Blind'ın aklına kazanın altına bakmayı unuttuğu geldi, bu yüzden hemen çiftliğe döndü. Oysa Hagal'ın

eşi bu tür bir olayın gerçekleşeceğini önceden anlamıştı ve Romund'a kadın giysileri giydirip değirmene çalışmaya yollamıştı. Her ne kadar Romund, onu arayan adamlara keskin bakışlar atsa da adamların üstünde büyü vardı, bu sebeple onu tanıyamadılar. Bir kez daha eve dönüş yoluna düşmüşlerdi ki Blind hizmetçi kadının kim olduğunu anladı, ancak yaşlı kadının becerisiyle başa çıkamayacağını anladığından işini tamamlayamadan, eli boş bir şekilde evine döndü. Ertesi yıl Kral Olaf, tekrardan bir ordu topladı ve Hadding'in krallığına saldırdı, Romund da onunla birlikteydi. Hadding'i yatağındaiken yakaladılar ve Romund adamı katletti. Blind ise asıldı. Romund ile Swanwhite evlendiler ve çok şanlı ailelerin atası oldular.

Ragnar Lodbrok ve Oğulları

Gautland Earl'ü Herrod'un, Thora Borgarhjort adında güzel bir kızı vardı. Babası, Thora'ya küçük bir çayır yılanı hediye etmişti. Thora bu yılanı bir kutunun içine koymuş, altına da altından bir yatak sermişti. Yılan büyüdüğü altından yatağı da büyüdü ama nihayetinde o kadar gelişti ki Thora'nın odasına bile sığamadı, dolayısıyla evi sarmalamaya başladı. Artık o kadar vahşileşmişti ki yılanı yemek götüren adam hariç kimse onun yanına yaklaşmaya cüret edemiyordu, üstelik bu adam da her öğün için yılanı bir öküz götürmek zorunda kalıyordu. İşlerin gitgide sarpa sardığını düşünen Earl, yılanı öldürecek kişiyle kızını evlendireceğine ve çeyiz olarak da yılanın altınını bahşedeceğine söz verdi. Gelgelelim kimse bu vazifeyi üstlenmeye yanaşmıyordu.

Danimarkalı Kral Sigurd Ring'in Ragnar adında bir oğlu vardı. Ragnar uzun ve yakışıklıydı, küçük yaşlardan itibaren yiğitliği ve kahramanca işleriyle kendini göstermişti. Earl'ün teklifini öğrendiğinde adamlarıyla birlikte Gautland'a doğru yola çıktı. İşe koyulmadan önce kaynayan bir çukura batırıp beklettiği kaba saba pelerinini ve pantolonunu giydi. Bu kıyafetler içinde sabahın köründe kıyıya vardı, Earl'ün evine gitti ve mızrağını yılanı sapladı. Her ne kadar yılan üstüne zehir püskürtse de Ragnar yara almadı, kaba kıyafetleri onu korumuştur. Yılanı öldürdükten sonra Thora'yla evlendi ve ondan iki oğlu oldu: Erik ve Agnar. Kısa süre sonra Thora öldü. Ragnar onun ölümünün yasını öylesine derinden tutuyordu ki krallığını geride bırakıp etrafta gezinme-

ye, sürekli savaşlara katılmaya başladı. Bir yaz günü Norveç'teki Spangereid'e vardı, kıyıda demir attı ve geceyi orada geçirdi. Sabah olunca emrindeki fırıncıları, ekmeğ pişirmeleri için kıyıya yolladı. Orada Aki ve Grima isimli iki kişinin yaşadığı küçük bir çiftlik buldular. Bu insanlar, Kral Heimir'i öldüren ve Sigurd Fafnirsbane'in kızı Aslaug'u ya da o sıralarda bilindiğı adıyla Kraka'yı esir tutan Aki ve Grima'nın ta kendileriydi. Fırıncılar, ekmeğleri pişirirken güzel Kraka'dan yardım aldılar. Sonra Kraka yıkanmak için dışarı çıktı, aslında bu Grima'nın yasakladığı bir şeydi, olur da biri kızın güzelliğini keşfeder diye korkuyordu. Kraka uzun saçlarını saldı, saçları sürekli takmak zorunda kaldığı iğrenç şapkanın altında epey uzamıştı; tıpkı ipek gibilerdi, dik durduğu zaman bile saçları yere kadar uzanıyordu. Kraka'nın yardımıyla işlerini bitirmeye yakın olan fırıncılar kadının güzelliğine şahit olunca duyularını bütünüyle yitirdiler, bunun sonucunda yaptıkları ekmeğler de yanık oldu. Bu beceriksizliğin sebebini öğrenmek isteyen Ragnar, Kraka'nın ne denli güzel bir kadın olduğunu öğrendi. Onu huzuruna çağırmaları için adamlarını yolladı. Aynı zamanda kadının zekâsını da sınamak istiyordu, bu yüzden kadından ne giyinik ne çıplak, ne aç ne tok, ne yalnız ne de bir başkasıyla birlikte gelmesini istedi. Bunun üzerine Kraka giysilerini çıkardı, etrafına balıkçı ağı doladı ve saçlarını tıpkı bir kıyafetmişçesine tüm vücuduna sarıp sarmaladı. Sonra bir parça pırasa ısırıldı ve çiftçinin köpeğini de yanına alıp yola koyuldu. Böylece bu zor testi geçmiş oldu, Ragnar kadının güzelliğinden ve zekâsından o kadar etkilenmişti ki onu hiç vakit kaybetmeden yanına almak istedi. Öte yandan Kraka, Ragnar girişmek üzere olduğu seferden dönene kadar onunla gitmeye razı olmadı. Sefer sonunda olur da Ragnar hâlâ kararını değıştirmemiş olursa, Kraka onunla evlenecekti. Ragnar geçen bir mevsimin ardından geri döndü. Kraka; üvey anne ve babasına, yaptıkları şeytani işten haberi olduğunu ama intikam peşinde koşmayacağını söyledikten sonra gemiye bindi. Ragnar'ın krallığına dönünce resmi olarak evlendiler. Bu evlilikten Kemiksiz Ivar, Demiryüz Bjorn, Hvitserk (Beyaz gömlek) ve Ragnvald adlarını taşıyan dört çocukları oldu. Sonradan

doğan üç oğul cesur ve yiğitti. Bacaklarında kemikler yerine kı-kırdaklar olan Ivar ise yürüyemiyordu, kardeşlerinin yardımıyla bir yerden bir yere gidiyordu ve zekilikte onları geride bıraktığı için her daim onun tavsiyesine uyuluyordu. Ayrıca Viking baskınlarına katılıp onur kazanma düşüncesi de aralarında ilk olarak ondan çıkmıştı. Diğerlerini Whitby şehrine baskın yapmak için gaza getirdi, şehri ele geçirdiler geçirmesine ama Ragnvald saldırı sırasında hayatını kaybetti.

O sıralarda İsveç'te, Eystein adında bir kral hüküm sürüyordu. Eystein, kurban sunma konusunda çok hevesli bir adamdı. Fakat herkesin taptığı ilahlara değil, ordusunun önünde yürüy-en ve düşmanlara korku salan Sibilja adında bir ineğe tapıyordu. Kral Eystein ve Ragnar Lodbrok çok iyi dostlardı, birbirlerini sık sık ziyaret ederlerdi. Günlerden bir gün Ragnar, Eystein'in sarayındaki bir ziyafete katıldı, Eystein'in güzel kızı da kralların içkilerini dolduruyordu. Ragnar'ın heyetindekiler, onu gelin olarak alması ve basit köylü kızı Kraka'yı kovması için Ragnar'ı ikna ettiler. Kral Eystein da bu birlikteliği onayladı, böylece Ragnar'ın prensesi almak için daha sonra tekrar gelmesi kararlaştırıldı. Ragnar, Kraka'ya bu plandan bahsetmemeleri için adamlarını tembihledi ama bu sır üç kuş tarafından Kraliçe'ye taşındı ve Ragnar eve gelince Kraka, niyeti için adamı azarladı. Ona gerçek ailesini ve adını söyledi. Yakında bir çocuk doğuracağını ve bu çocuğun gözünde bir yılan tasviri bulunacağını söyledi. Bu işaret, Kraka'nın gerçekten de Sigurf Fafnirsbane'in kızı olup olmadığını kanıtlayacaktı. Her şey tıpkı Kraka'nın önceden haber verdiği gibi oldu, doğan çocuk Yılan Gözlü Sigurd adını aldı. Gelgelelim Ragnar prensesle olan nişanını bozduğu için Kral Eystein öfkeye kapıldı, böylece o günden sonra birbirlerine düşman kesildiler. Bu yüzden Ragnar'ın büyük oğulları Erik ve Agnar, İsveç sınırlarında gerçekleşecek savaş için bir ordu topladılar ama şansları yaver gitmedi. Agnar savaşta öldü, hayatını Eystein'a borçlu olmak istemeyen Erik ise toprağa sabitlenmiş bir mızrağın üstüne atlayarak öldürülmeyi seçti. Adamlarından biri Erik'in yüzüğünü Kraliçe Aslaug'a götürdü, kadın hiç vakit kaybetmeden

intikam almaları için oğullarını cesaretlendirdi. Bir orduyla İsveç'e yelken açtılar ve Kral Eystein'ı savaşta öldürdüler, bu sırada Kemiksiz Ivar da Sibilja'yı katletmişti. Bu girişimlerinden sonra güneye doğru savaşarak ilerlemeye devam ettiler, her zaferle beraber ünlerine ün katıyorlardı. Vivilsborg'un (Wolfsburg) dayanıklı kalesini yağmaladılar ve Luna'yı ele geçirdiler, Roma'ya varana dek de durmaya niyetleri yoktu. Luna'da karşılaştıkları yaşlı bir adama, Roma'nın ne kadar uzakta olduğunu sordular. Adam onlara ayağındaki ve sırtındaki demir ayakkabıları gösterdi ve iki çifti de Roma'dan Luna'ya gelirken eskittiğini belirtti. Bunun üzerine Ragnar Lodbrok'un oğulları, Roma'ya kadar gitme planlarından vazgeçmeleri gerektiğini anladılar.

Bu süre boyunca Ragnar evinde usul usul yaşıyordu. Çok geçmeden oğullarının kazandığı şanı duydu ve onların altında kalmamaya karar verdi. İki devasa tüccar gemisi inşa edilmesi için emir verdi, bu gemiler o kadar büyük olacaktı ki Ragnar tüm ordusunu denizasırlı İngiltere'ye taşıyabilecekti. Aslaug ona ordusunu birkaç küçük gemiye bölmelerini, böylece karaya daha rahat çıkabileceğini söyledi ama Ragnar bu iyi tavsiyeye kulak asmadı. Bunun üzerine Aslaug eşine onu tüm yaralardan koruyacak bir gömlek verdi ve Ragnar yola koyuldu. İngiltere kıyılarına varınca Ragnar'ın iki gemisi de karaya oturdu, her ne kadar adamlarını karaya çıkarmayı başarsa da gemilerin karaya oturması yüzünden geri çekilmek gibi bir şansları kalmamıştı. O sırada İngiltere'nin Kralı Ella'ydı. Ragnar'ın istilasının haberlerini duyunca büyük bir ordu topladı ve sayıca üstün geldiği düşman ordusunu yok etti. Ragnar esir alındı ve Ella'nın emirleri üzerine yılanlarla dolu bir çukura atıldı. Ancak gömleği onu yılan ısırıklarından korudu, ne zaman ki bu gömlek sırtından çıkarıldı Ragnar yılanların zehri karşısında yenik düştü. Ölmeden önce bir dize okudu: "Domuzun çektiği acıları öğrenince, küçük domuzcuklar kim bilir nasıl hırıldayacak."

Ragnar'ın oğulları o sırada Danimarka'ya geri dönmüşlerdi. Ella, babalarının ölümünü haber vermeleri amacıyla oğullara haberciler gönderdi, bu haberleri kimin nasıl karşıladığını dikkatlice

süzüp kendisine bildirmeleri için habercileri sıkı sıkıya tembihlemişti. Haberciler Ivar'ı büyük bir tahtta otururken buldular, bu sırada Hvitserk ve Sigurd satranç oynuyor, Bjorn ise bir mızrağa şekil vermekle uğraşıyordu. Elçiler mesajı iletince Bjorn mızrağı savurup ikiye ayırdı; Hvitserk, satranç taşlarından birini elinde parçaladı, öyle ki artık tırnaklarının altından kan fışkırmaya başlamıştı; o sırada tırnaklarını kesmekle meşgul olan Sigurd, parmağını kemiğe kadar yardı ama gıkını bile çıkarmadı. Ivar tek başına habercileri sorguya çekip onlarla usulca konuştu, endişeli olduğunu gösteren tek belirtisiyse kanlı yanaklarının soluk bir hal alarak renk değiştirmesi olmuştu. Tüm bunlar Ella'ya anlatılınca Kral, "Korkmamız gereken tek kişi Ivar, başkası değil," dedi. Kardeşler hemen babalarının öcünü alma planları yapmaya başladılar, ama Ivar böylesi bir yola girmemeleri gerektiğine dair sesini yükseltti, bunun yerine Ella'nın sunacağı kefaleti kabul etmeyi öneriyordu. Bu sözler karşısında öfkelenen diğer kardeşler bir ordu topladılar. Her ne kadar onlarla birlikte İngiltere'ye gitmiş olsa da Ivar, silahlı herhangi bir birliği yönetmedi ve savaşın bir parçası olmadı. Nihayetinde kardeşler bu savaşı kaybetti. Ivar, Ella ile bizzat görüşüp babasının ölümü için küçük bir bedel talep etti. Öyle ki yalnızca bir öküz postuyla çevreleyebileceği kadar toprak istiyordu. Ella bunun çok makul bir anlaşma olduğunu düşündü ama kurnaz Ivar deriyi şeritler haline getirdi ve bu şekilde kocaman bir arazinin etrafını sardı. Bu alana bir ev inşa edip çevresini korunaklı bir hale getirdi ve oraya Lundunaborg (Londra) adını verdi. Ella'ya karşı savaşmayacağına dair yemin etti, bunun yerine babadan kalan mirasını, o toprakların en yüce insanlarını Ella'nın hizmetinden alıp kendi tarafına çekmek için kullandı. Ivar, her şeyin yerli yerinde olduğuna kanaat getirdiğinde kardeşlerine haber gönderip büyük bir ordu toplamalarını istedi. Kardeşler, Ivar'ın dediğini yaptılar ve İngiltere'ye yelken açılar. Ella savaş alanına yeterli bir güç süremeyecek durumdaydı, çünkü ona bağlı kimse-ler sadakât yeminlerini çoktan bozmuştu. Ezici üstünlükle geçen bir savaşın sonunda Kral Ella esir alındı, Ivar'ın emri üzerine sırtına bir kan kartalı oyuldu. Ella işte bu şekilde öldü. Ivar, kardeşle-

rine Ragnar'ın krallığında hükmetmeye devam etme iznini verdi, kendisi de İngiltere'yi aldı ve ölümüne dek orada hüküm sürdü. Hvitserk, Baltık kıyılarına çıktığı bir seferde esir alındı, ölüm şekli olarak insan kafataslarından oluşan bir yığının üzerinde yakılmayı seçti. Sonradan Bjorn İsveç'te, Yılan Gözlü Sigurd ise Danimar-ka'da hüküm sürdü.

Hjorleif ve Half

Kayıtlar, Starkad efsanesinde bahsi geçen Vikar zamanında Rogaland'da Hjorr adında bir hükümdarın yaşadığını öne sürüyor. Hjorr'un oğlu Hjorleif, kendi zamanı gelince hem Rogaland hem de Hordaland'da hüküm sürecekti. Hjorleif, birden fazla evlilik yaptığından "kadın aşığı" takma adını kazanmıştı. En başta Valdresli Parlak Æsa ile evlendi, bir zaman sonra da Bjarmiland'a gittiği bir seyahat sırasında Namdelan yakınlarındaki Njardey (şu an Nærøy) şehrinden İnce Hild'i eşi olarak aldı. Bir mevsim sonra Kongehelle'de Zealand Kralı Reidar'ın oğlu olan Heri'nin çok yakın dostu haline geldi. Kral Reidar, Hjorleif'i evine davet etti ve bu misafirlik Hjorleif ile Kral'ın kızı Ringja arasında yapılan evlilikle sonuçlandı. Norveç'e giderken Ringja hastalanarak öldü ve kadının denize atılan bedeni babasının tersanesine geri sürüklendi. Tabutu bulan Heri, kız kardeşini Hjorleif'in öldürdüğü sonucuna vardı. Aynı sonbahar iki balıkçı, bir deniz adamı yakaladılar ve onu Hjorleif'in huzuruna çıkardılar. Kral deniz adamının kraliyet heyeti tarafından hoş karşılandığını gördü ama kimse bu adamın ağzından tek kelime alamıyordu. Bir gün Kraliçe Hild, şanssızlık eseri içkiyle dolu boynuzu Æsa'nın pelerinine döktü; Kral kadına vurunca, Hild köpek Floki'nin önüne atladığını söyleyip suçlu hayvana attı, Kral bunun üzerine köpeği de dövdü. Deniz adamı kahkalara boğuldu, Kral neden güldüğünü sorunca da şöyle cevap verdi: "Çünkü tam bir aptalsın, bu ikisi zamanı gelince senin hayatını kurtaracak." Kral, aynı önemde başka kehanetlerde de bu-

lunursa ona özgürlüğünü vereceğini söyledi. Denize doğru yürürlerken deniz adamı, çok geçmeden Danimarka Kralı'nın çıkageleceğini ve onunla kanlı savaşlar yapacağını haber verdi. Hjorleif hemen bir ordu toplamaya başladı, öte yandan kızının intikamını almak isteyen Reidar, gece olunca Hjorleif'in salonunun etrafını sarmıştı bile. Köpek Floki, alışkanlığı üzerine tehlikeyi sezince havlamaya başladı. Hjorleif hemen ayağa fırladı ve düşman saflarına doğru Heri'yi ölüme gönderen bir mızrak savurdu. Ardından ormana kaçtı, mülkünün tamamının yakıldığını izlemek zorunda kaldı. Reidar, iki kraliçeyi ve birçok ganimeti yanına alıp oradan ayrıldı. Kısa bir zaman sonra Hjorleif, tek başına Reidar'ın evine gitti ve intikamına destek olması için eşi Æsa'dan yardım istedi ama ona karşı hiç sevgi beslemeyen Æsa, planı Reidar'a anlattı. Bunun üzerine Reidar, Hjorleif'in ona ait ayakkabı bağcıklarıyla iki ateş arasına bağlanmasını emretti. Hjorleif'in en zor zamanında yardımına diğer eşi Hild koştu. Alevlerin üstüne bira dökerek ateşin harını dindirdi, Reidar içki içmekten uyuyakalınca da Hjorleif'in bağlarını çözdü. Hjorleif hemen düşmanını öldürdü ve bedenini biraz önce kurtulduğu bağları kullanarak aynı yere astı. Ardından iki eşini de yanına alıp evine döndü. İnsanlar toplantıda Æsa'nın bir bataklığa atılıp ölüme gönderilmesini kararlaştırmıştı ama Hjorleif onu çeyiziyle birlikte Valdres'e göndermekle yetindi. Kral Hjorleif, ardından Viking baskınlarından birinde hayatını yitirdi. Geride Æsa'dan doğma Oblaud'la Hild'den doğma Hjorolf ve Half isimli üç oğul bıraktı.

Hild ardından Asmund adında bir kralla evlendi ve iki oğlunu bu adamın nezaretinde yetiştirdi. Hjorolf, on üç yaşına geldiğinde bir Viking olarak şansını deneme arzusuna kapıldı. Bulabildiği kadar adamı yanına aldı, ancak yalnızca sayılara önem veriyordu, yanına aldığı kişilerin uygun şekilde silahlanıp silahlanmadıklarına ya da gerçek birer savaşçı olup olmadıklarına aldırmıyordu. Çok geçmeden bir dolu talihsizlikle karşı karşıya kaldı ve evine gözden düşmüş biri olarak geri döndü.

Bir sonraki bahar mevsiminde Half on iki yaşına bastı, o da bir korsan olup talihini kovalamayı arzuladı. Yalnızca bir gemisi

vardı ama gemi yeniydi ve eşine az rastlanır gereçlerle donatılmıştı. Ayrıca Half, adamlarını seçme konusunda da çok titiz davranıyordu. On sekiz yaşından küçük kişiler seçilmeyecekti, seçilecek kişiler saray bahçesinde bulunan devasa bir taşı kaldırmak zorundaydı. Herhangi biri olur da yaralanırsa durumdan yakınmayacak ya da yerinden kıpırdamayacaktı. Half'ın en önde gelen danışmanı, Hordalandlı Yaşlı Alf isimli earl'ün oğlu Stein'dı. Stein'in on iki yaşında kendiyile aynı ismi taşıyan Stein isimli bir erkek kardeşi vardı ama bu çocuk savaşçılardan biri olamayacak kadar gençti. Stein'in kuzenleri Ak Rok ve Kara Rok da önemli savaşçılar arasındaydı. Toplamda yalnızca yirmi üç kişilerdi. İlk akşam tersane- de beklediler, yağmur bardaktan boşalırcasına yağıyordu, bunun üzerine Stein tenteleri açmak istedi ama Kral Half, "Cidden tenteleri mi açacaksın, hâlâ evde olduğunu mu sanıyorsun?" diye çıkışarak Stein'i bunu yapmaktan alıkoydu. O günden itibaren Stein, "İç-Stein" olarak anıldı. Ertesi gün, sert bir fırtınada dağlık burun etrafında dönerlerken yamaçta gemiye alınmak istediğini gösteren işaretler yapan birinin dikildiğini gördüler. Bu kişinin arzusunu yerine getirdiler ama Kral ondan akşama kadar dümen çekme görevini üstlenmesini istedi. Yabancı, bu teklifi memnuniyetle karşıladı, çünkü bu durumda Kral'a çok yakın olacaktı. Fazla zaman geçmedi ki gemiye binen bu kişinin aslında Stein'in genç kardeşi olduğu anlaşıldı, ona da Dış-Stein adı verildi. Half'ın Şampiyonları adıyla anılan adamların sayısı hiçbir zaman altmışı geçmedi. Katı kurallara tabilerdi. Hiçbiri altmış santimden uzun bir kılıç taşıyamıyordu, zira düşmanla yakından dövüşmeleri emredilmişti. Kadınları ve çocukları kaçırmaları yasaktı. Hiç kimse aradan bir gün geçmediği takdirde yaralarını saramıyordu. Gemide çadır kurmak yasaktı. Fırtınalı havalarda yelkenlere asla camadan vuramazlardı, bir yerde durmaları gerekiyorsa durmaları gereken yer çok tehlikeli burun altları olsa bile fırtınadan kurtulmak için liman aramayacaklardı. Half, böylesi savaşçılarla Viking yaşamını on sekiz yıl boyunca devam ettirdi ve savaşlardan her zaman galip çıktı. Günlere bir gün korkunç bir fırtınaya yakalandılar, gemiyi hafifletmek için gemiden atlaması gereken kişileri kararlaştırmak üzere

kura çekmeye karar verdiler; ancak bu kura hiç çekilmedi, çünkü adamlar art arda denize atlayarak birbiriyle aşık atıp “Küpeştelerin dışında hasırlar yok,” diye bağırıyorlardı (yani geminin yanından denize dalarlarsa hasır yataklarda ölmeyeceklerini belirtiyorlardı). Half ardından Hordaland’a gitti. Burada üvey babası Kral Asmund, onu üstü olarak tanıdı ve ona bağlılık yemini etti, ardından Half ve tayfasının yarısını bir ziyafet için evine davet etti. İç-Stein, Asmund’a güvenmiyordu, korkunç rüyalar görmesi üzerine tüm tayfayı yanında götürmesi için Half’a yalvardı. Fakat Kral, bu ihtiyatlı tavsiyeyi dinlemeyi reddetti ve yalnızca adamlarının yarısıyla Asmund’un yanına gitti. Müthiş bir ziyafet çekildi, içkiler o kadar sertti ki Half’ın Şampiyonları uyuyakaldı. Kral Asmund, hiç vakit kaybetmeden salonu ateşe verdi. Half’ın Şampiyonları’ndan biri uyanıp “Duman, Kral’ın salonundaki şahinlerin etrafını sarıyor,” diye haykırdı. Ardından uyumak için tekrar yattı. Sonra bir başkası uyandı ve şöyle haykırdı: “Kılıçlarımızdan cıcalar damlıyor,” (Kılıçların yapımında kullanılan cılanın ısıdan eridiğine dair bir gönderme). Nihayetinde İç-Stein uyandı ve Half’a haykırdı. Kral ayaklanıp tüm adamlarını kaldırdı, hep birlikte duvara öyle bir güçle yüklendiler ki köşe girişleri ikiye ayrıldı, böylece oradan kaçtılar. Ancak Asmund’un sayıca üstün güçleri onları sıkıştırdı, Half hayatını yitirdi. Gemide kalan adamlar hemen mücadeleye katıldılar, İç-Stein savaşı gece vaktine kadar sürdürdü, buna rağmen sonrasında o da öldü. Half’ın Şampiyonları’nın çoğu da onunla aynı kaderi paylaştı. Dış-Stein yaralanmıştı ama kendini toparladı ve Danimarka’ya kaçtı. O ve Kara Rok sonrasında Asmund’u öldürdüler ve böylece bağlı oldukları Half’ın intikamını aldılar. Artık Hordaland Kralı, Half’ın oğlu Hjorr olmuştu.

Fridthjof

Sogn'da ikamet eden Kral Beli'nin üç çocuğu vardı: Halfdan ve Helgi adında iki oğlu, Ingeborg adında bir kızı. Syrstrand Kalesi'nin hemen karşısında Framnes Çiftliği bulunuyordu, Kral'ın iyi dostu Kumandan Thorstein Vikingsson burada yaşıyordu. Thorstein'in da Fridthjof adında bir oğlu vardı, bu çocuk her türden yiğitçe işte gösterdiği beceri sayesinde "Cesur" unvanını kazanmıştı. Beli'nin kraliçesi erken yaşıta hayatını yitirmişti, Ingeborg evlatlık olarak Sogn'da yaşıyan Hilding adındaki bir çiftçinin vesayetine verildi. Fridthjof da bu adamın himayesi altında olduğundan, iki evlatlık çocuk çok geçmeden birbirlerine çok düşkün oldular. Beli yaşlanınca, Thorstein ve Fridthjof adamın en büyük destekçisi haline geldi. Kral, ölümün eşiğinde olduğunu anladığında deneyimsiz oğullarına bu güvenilir gerçek dostlara güvenmeleri gerektiğini salık verdi. Çok geçmeden Thorstein da öldü, o da oğluna kendisinden daha asil olan prenslerinin arzularını gerçekleştirme-si gerektiğini tavsiye etti. Vasiyeti üzerine eski dostu Beli'nin bulunduğu mezar tümseğinin tam karşısındaki bir höyüğe gömüldü.

Fridthjof çok geçmeden cana yakınlığı ve cesareti sayesinde büyük bir üne kavuştu, ancak aksine genç prensler çok sevilmiyorlardı ve bu yüzden Fridthjof'a karşı kötü niyet beslemeye başladılar. Bu husumetleri, Ingeborg'un ondan hoşlandığını görünce hepten arttı. Fridthjof çok geçmeden onunla evlenmek istediğini söylediğindeyse onu sert bir şekilde reddettiler. Bunun üzerine Fridthjof, artık kendisinden yardım beklememeleri gerektiği-

ni belirtti, çok geçmeden bu kararında ne kadar ciddi olduğunu da gördüler. Krallar ve kumandan arasındaki anlaşmazlığın dedikoduları, yüce Kral Ringerikeli Ring'in kulağına gitti. Bunun üzerine Ring, erkek kardeşlerin onu üst olarak tanıması ve ona haraç ödemeleri için Sogn'a elçiler gönderdi. Kardeşler bu teklife olumsuz cevap verdiler ve onunla Jæren'de savaşmak için orduyu silahlandırıdılar. Ne var ki Fridthjof'un yardımından yoksun oldukları için Ring'in sayıca üstün ordusu karşısında korkuya kapıldılar ve savaşa girip risk almaktansa anlaşmazlıklarını konuşarak çözmeyi tercih ettiler. Sonuçta Ring'in taleplerini kabul etmek zorunda kaldılar, üstelik Ingeborg'la evlenmesi için rıza da gösterdiler. Syrstrand'dan çok uzak olmayan Baldershagi'de bir sunak vardı, burada başta Balder olmak üzere birçok tanrıya tapılıyordu ve çok kutsal bir tapınaktı. Bu sebeple iki kral ayrılmadan önce Ingeborg'u buraya yerleştirdiler, kadının Fridthjof'a karşı orada güvende olacağını düşünüyorlardı. Buna rağmen Ingeborg'a olan aşkı tanrıların öfkesinden çok daha büyük olan Fridthjof, fiyordu kürek çekerek geçti ve Ingeborg'u ziyaret etmeye gitti. Birbirlerine olan sadakât yeminlerini tekrar ettiler. Fridthjof kadına babasından miras kalan değerli bir yüzük verdi, karşılığında da kadından başka bir yüzük aldı. İki kral Jæren'den ayrılıp evlerine dönmüşlerdi ki gerçekleşen olayı duymalarıyla öfkeye kapıldılar ama yine de ona saldırmaya cüret edemediler, çünkü o da etrafına bir dolu adam toplamıştı. Bu yüzden ondan kurtulmak için hileye başvurmayı tercih ettiler. Hilding'i onun yanına gönderdiler, Orkneys'e gidip Beli'nin ölümünden beri haraç vermeyi reddeden Earl Angantyr'den haraç almasını istediler. Karşılığında onu affedeceklerini söylediler. Fridthjof, bu görevi yalnızca yokluğunda toprakları ve menkulleri yağmalanmazsa kabul etme niyetindeydi. Gelgelelim Fridthjof yolculuğa çıkar çıkmaz iki kral, adamın mülklerini yaktılar ve tüm değerli eşyalarını aldılar. Dahası, adamı yok edecek bir fırtına çıkarmakla görevlendirdikleri iki cadı tuttular. Bu süre zarfında Fridthjof ve adamları Sognefjord'dan yelken açmışlardı, insanların komutlarını anlama kabiliyeti olan çok özel gemisi Ellidi'yle yol ahyorlardı. Sulen Adaları civarına gelmişlerdi

ki vahşi bir fırtınaya yakalandılar, Fridthjof bile sağ salim kurtulmaktan ümidi kesmişti. Tam o sırada geminin etrafında çember çizen bir balina gördü, balinanın sırtında da iki cadı oturuyordu. Hemen gemisine balinanın üstüne gitmesi için emir verdi. Elli-di bu emre uydu ve kadınlardan birinin belini kırdı, diğerini de Fridthjof bizzat kendisi öldürdü. Bu sayede kötü büyü bozulmuş, fırtına dindirilmişti. Daha sonra Orkneys'de bulunan Eyjesund'da karaya çıktılar. Thorstein Vikingsson'un eski bir dostu olan Earl Antantyr, Fridthjof'u büyük bir memnuniyetle karşıladı ve ona bir miktar para vereceğine dair söz verdi, eğer isterse Fridthjof bu parayı haraç olarak adlandırılabirdi. O kış boyunca Angantyr'ün evinde konakladılar. Bu sırada Kral Ring, anlaşmaları üzerine Sogn'a gelmiş ve Ingeborg'la olan evliliğini taçlandırmıştı. Fridthjof'un yüzüğünü gördüğünde, Ingeborg'un o yüzüğü takmasını yasakladı. Bunun üzerine Ingeborg yüzüğü Helgi'nin eşine verip Fridthjof'a geri gönderilmesini istedi. Ardından Ring, eşini evine götürdü ve onu büyük bir aşkla sevdi.

Ertesi bahar evine dönen Fridthjof, tüm mülklerinin yakıldığını gördü. İki kralın Baldershagi'de kurban sunmakta olduğunu öğrenince onlardan intikam almak istedi. Adamlarına limanda bulunan gemilerin altına delikler açmaları için emir verdi, bu sırada o da tek başına tapınağa gitti. Orada iki kralı, heyetlerinde bulunan birkaç kişiyle birlikte içip sohbet ederken buldu. Erkekler ve kadınlar, tanrıların tasvirlerine kutsal yağ sürüyorlar ve onları bez parçalarıyla kurutuyorlardı; diğerleri de bu tasvirleri ateşin başında sıcak tutmakla meşguldü. Fridthjof, Kral Helgi'nin önüne gelip "Haracını almak istemez misin?" diye sordu. Bu sözleri söyledikten sonra elindeki keseyle Kral'ın suratına öyle bir vurdu ki adamın iki dişi düştü. Helgi tahtından düşüp bayıldı, Halfdan onu sıkı sıkıya tutmasaydı Kral ateşe düşecekti. Fridthjof tam dışarı çıkıyordu ki Helgi'nin eşinin parmağında takılı olan yüzüğü fark etti. O sırada kadın Balder'in tasvirini ateşin başında kurutuyordu. Kadının elini yakaladı, o anda tasvir ateşe düştü. Fridthjof, yüzüğü ondan almak için kadını kapıya kadar sürükledi. Halfdan'ın eşi, kadını geri çekmek için Helgi'nin eşinin diğer elinden tutmuştu, böylece onun

elindeki tasvir de kömürlerin arasına düştü. Yağlanmış tasvirlerin ikisi de yanmaya başladı ve tüm bina alev aldı. Fridthjof yüzüğü çoktan almıştı, hemen adamlarının yanına gitti ve yelken açtı. İki kral adamın peşinden gideceklerdi ki gemilerinin kullanılamaz hale geldiğini gördüler. Fridthjof'un artık bir kanun kaçağı olduğunu ilan ettiler. Halfdan, Framnes'i tekrardan inşa etti ve orada yaşama-ya başladı. Helgi ise Syrstrand'da kalmaya devam etti.

Fridthjof üç yılı bir Viking olarak geçirdi ve epey ganimet topladı. Bu sürenin sonunda adamlarını Viken'de bıraktı ve Ingeborg'u tekrar görmek amacıyla Kral Ring'in salonuna, Uplands'e doğru yola koyuldu. Yaşlı bir adam kılığına girmişti, geniş kenarlı bir şapkaıyla yüzünü kapattı ve bu kılıkla salonun ucunda bir yere oturdu. Ring, yaşlı adamın kim olduğunu sordu. "Adım Thjof. Dün gece Wolf (Kurt) ile birlikte kaldım. Anger'in⁷³ üvey oğluyum." Yabancı'nın bu bilmece gibi cevabı karşısında şaşırان Ring, adamın daha yakına gelmesini emretti ve ona evinin neresi olduğunu sordu. "Beni buraya getiren arzumdur, bir evim yok," diye cevap verdi sıradışı konuk, ayrıca tuz üreterek geçindiğini ekledi. "Anlaşılan geceyi ormanda geçirmişsin," dedi Ring, "çünkü bu civarlarda Wolf adında bir çiftçi yok. Evin olmadığını söylüyorsun, öyleyse bizi ziyaret etme hevesin evine olan özleminin önüne geçmiş." Kraliçe adama konuklar arasında bir yere oturmasını önerdi ama Kral adamı kendi yanına aldı. Yabancı da öyle yaptı, o an karşısındaki konuğun müthiş kıyafetler giyinmiş, yanında bir kılıç, parmağındaysa büyük bir yüzük taşıyan bir adam olduğunu gördüler. Yüzüğü gören Kraliçe'nin yüzü kıpkırmızı oldu ama tek kelime dahi etmedi. Kral neşeli bir ses tonuyla, "Öyle bir yüzük için uzun zaman tuz üretmiş olmalısın," dedi. Thjof tüm kışı orada geçirdi, bu süre içinde herkesin iyi niyetini kazanmayı başardı. Kraliçe onunla çok az konuşuyordu ama Kral onunla her zaman dostça sohbet ediyordu.

73 Burada bir kelime oyunu var, zira bu kelime hem "keder" hem de "fiyort" anlamına geliyor. Muhtemelen bu, belli bir fiyort bölgesine (eski zamanlarda Ringerike halkının tuz çıkardığı ve tuz işlerinin yoğun olduğu bölgeye) yani Vestfold, Sande'de yer alan ve eskiden *Angr* adıyla anılan fiyorda bir gönderme. Ayrıca bkz: M. Olsen, *Studier tillägnade Esaias Tegnér* (Lund, 1918), sf. 214-22.

Bir gün Ring ve Kraliçe bir ziyafeti onurlandırmak için yola çıktılar, Fridthjof da onlara eşlik ediyordu. Fridthjof'un aksi yön-deki tavsiyesine rağmen buz tabakasıyla kaplı tehlikeli bir yol seçmişlerdi. Çok geçmeden altlarındaki buz kırıldı, ancak Fridthjof Kral ve Kraliçe hâlâ koltuklarında otururken, hem kızağı hem de atları suyun içinden çıkarmayı başardı. “Ne güçlü kolların var Thjof!” dedi Ring. “Senin yerinde olsaydı, Cesur Fridthjof bile bu işi böyle kolay bir şekilde başaramazdı.” Gittikleri ziyafette kayda değer bir olay yaşamadılar.

Başka bir gün Kral heyetini yanına çağırdı ve hep birlikte ormana gitmek istediğini belirtti, böylece doğanın güzelliği ortasında kalbini sevinçle doldurabilecekti. Öyle ki bir zaman sonra Kral Ring ve Fridthjof yalnız kaldılar. Kral uykusunun geldiğini söyleyip bir süre uyumak istedi. “Öyleyse eve gidelim Kral'ım! Böylesi daha uygun olur,” dedi Fridthjof. Kral bu teklifi reddetti ve uyumak için uzandı, çok geçmeden derin bir uykuda olduğunun sinyallerini vermeye başladı. Hemen yakınında oturan Thjof, kılıcını kınından çıkardı ve çok uzaklara savurdu. Kral o anda uyandı ve şöyle dedi: “Fridthjof söyle bana, şu an bile zihninde bir dolu düşünce var ama sen onları kontrol altına almayı başardın, yanlış mıyım? Bundan böyle benimle kalmalı ve sana bahşedeceğim onurların tadını çıkarmalısın. İlk gece, salona adımını atar atmaz tanıdım seni.” Fridthjof şöyle cevap verdi: “Yakında buradan gitmeliyim.” Eve döndüklerinde, kış boyunca yanlarında kalan kişinin aslında Cesur Fridthjof olduğunun haberleri her yana yayıldı.

Bir sabah erkenden Kral ve Kraliçe'nin uyuduğu odanın kapısı çalındı. Kral kimin geldiğini sordu, salondan ayrılmak üzere olan Fridthjof'un geldiği söylendi. Fridthjof, odaya girdi ve kendisine gösterdikleri nezaketten ötürü onlara teşekkür etti. Sonra yüzüğünü Ingeborg'a verdi ve onu takmasını istedi. Kral gülümseyip şöyle dedi: “Her ne kadar sana çok arkadaşça davranmasa da görünüşe göre Ingeborg'a daha fazla minnettarsın.” Birlikte içki içtiler, ardından Kral konuştu: “Fridthjof! Burada kalmaya devam etmen beni çok memnun eder, çünkü oğullarım henüz çok küçük, bense

yaşlı bir adamım ve ihtiyaç olması durumunda krallığımı savunmaya çok uygun değilim.” Fridthjof bu teklifi üzümlere reddetti. Bunun üzerine Ring, ona elindeki her şeyi teklif etti, hatta teklifine Kraliçe’yi de dahil etti, zira çok yakında öleceğini hissediyordu. Fridthjof sunulan teklifi daha fazla reddedemedi, dolayısıyla Earl olarak tayin edildi ve ona (Ring’in oğulları yetişkinliğe erene kadar) krallığa hükmetme otoritesi bahşedildi. Kral Ring sonrasında fazla yaşamadı. Ölümü tüm krallığı büyük bir hüznere boğdu. Cenazesi için dağıtılan bira sel olup aktı, aynı zamanda Fridthjof ve Ingeborg da evliliklerini kutladılar. Kral Helgi ve Kral Halfdan, kız kardeşleriyle evlenen kişinin yerel bir kumandan olması sebebiyle hiddete kapıldılar. Bu yüzden yeni akrabalarıyla savaşmak için büyük bir ordu topladılar ama Fridthjof ikisini de alt etti ve Helgi’yi öldürdü. Halfdan’a barış önerdi, tek şartı onu üstü olarak tanımasıydı, Halfdan’ın bu teklifi kabul etmekten başka bir seçeneği yoktu. Böylece Fridthjof aynı zamanda Sogn Kralı oldu, Ring’in oğulları yetişkinliğe ulaşp Ringerike’de hükmetmeye başladıktan sonra orayı yönetmeye devam etti. Bir zaman sonra Hordaland’ı da kendi topraklarına kattı. Fridthjof ve Ingeborg’un, Gunnthjof ve Hunthjof adında oğulları oldu. Hunthjof’un da Herthjof, Geirthjof ve Fridthjof adında üç oğlu oldu ama ailesi eski yıllıklarda kendine çok fazla yer bulamadı.

III.

Tanrılara Tapmak

Tapınaklara, Kurbanlara ve Kehanetlere Dair

Daha geç pagan dönemlerinde bile tüm Kuzey boyunca birçok tapınak ve sunak bulmak mümkündü. Antik Cermen kabilelerinin, açık gökyüzü altındaki ormanlarda veya korularda tapındığı gibi bilgiler veren zamanının tarihçisi Tacitus'tan sonraki zaman dilimi içinde çok büyük gelişme kaydedildi. Bu tapınaklara dair kanıtlar ulaşılabilir bir niteliğe sahip ama kanıtlar aynı zamanda daha ilkel bir kültün hâlâ süregeldiğini göstermeye de eğilimli. İzlanda'dan bize ulaşan kayıtlara göre adada, yerleşimin oluşmaya başladığı erken dönemlerde kayalıklar ve şelaleler içinde yaşayan doğaüstü canlılara tapan kimseler vardı. Buna ek olarak Gula'nın kilise kanunları derlemesinde “höyükler veya şelaleleri mesken tutan Diyar Ruhları”na olan inanca karşılık belli yasaklamalar da bulunuyordu.

Sunak evleri ya da tapınaklar için genel olarak *hof* tabiri kullanılıyordu. Her ne kadar tarihi çağımızın başlangıcında *horgar* adı geçse de buralar görünüşe göre çok küçük binalardı, kurban için kullanılsalar da *hof*lar kadar donanımlı değillerdi. Aslında, tıpkı isimlerinden de anlaşılacağı gibi buralar muhtemelen açık gökyüzü altında bulunan taş sunaklardı. Bu noktada Norveçcede “taşlı tümsek” veya “dağ başı” anlamına gelen *horg*, İsveçcede birçok farklı anlamının yanı sıra “taşlı yükseklik” anlamına gelen “*harg* (*harj*)”, son olarak da İzlandacada engebeli alanı simgeleyen *hörggr* terimlerini bir arada düşünmekte fayda var. Taş sunak için en eski

kullanımında *horg*r kelimesi Freyja'ya adanan bir *horg*r referansının geçtiği *Edda* şiirlerinden birinde de (*Hyndluljóð* 10) kendine yer buluyor. Öte yandan *horg*r'un yalnızca tanrıçalara olan inanç kapsamında kullanıldığına inanmak için geçerli bir sebep yok, hatta aksine bu kelime İsveç'te *Odinshargher* ve *Thorshargher* gibi yer isimlerinde de karşımıza çıkıyor⁷⁴.

Vé kelimesinin ifade ettiği anlam çok daha kapsamlı gibi görünüyor. (Anglosakson *wīh*; “kutsal” anlamına gelen Gotik kelime *weihs* ve Eski Nors dilinde “adak sunmak” anlamına gelen *v'gja* ile bağlantılı.) Sanırım bu kelimeye gelen en uygun karşılık “kutak” olabilir. *Vé* kelimesi yargı meclislerinde kutsal bir toplantı alanı sağlaması için ayrılmış kutsal alana karşılık kullanılıyordu ki bu alan da *vé-sınırlarının* (*vébond*) içinde bulunuyordu. Bu noktanın kutsallığını bozan kişiler *vargr i véum* (kutsal yere saygısızlık eden) ismiyle anılıyorlar ve bir suçlu olarak görülüyorlardı.

Daha eski edebiyatta bu *hofar*'lar ve içinde bulunan eşyalar hakkında birkaç tanım geçiyor. Eserlerde müthiş donatılmış büyük yapıların, enfes süslemelerle bezeli oymalardan yapılan tanrı tasvirlerini içerdiği söyleniyor. Buralarda tanrılar, insanların hayal gücüne en aşına geldikleri şekliyle tasvir edilmişlerdi: Savaş arabasını süren ve elinde Mjölnir'i tutan Thor, yaban domuzunu süren Frey gibi. Öte yandan tanımların bir kısmı inanılır değil. Aralarında en inanılır olan tanım, İzlanda'daki Breidajord'da Norveçli Kumandan Thorolf Mostarskegg tarafından inşa edilen *hof*'a dair *Eyrbyggja Saga* kitabında veriliyor. Daha sonradan açıklanacağı gibi bu tanımın doğruluğu, İzlanda'daki *hof* alanlarında yapılan son kazılarla birlikte kanıtlandı.

74 *Horg*r konusunda bkz: M. Olsen, *Hedenske kultminder* I, sf. 285 ve devamı. İzlanda'daki Hörgsdalr ve Hörgsholt gibi yer isimlerinde izlerini bırakmış bu *horgarlar*, Björn M. Olsen ve Daniel Bruun tarafından kazıldı. (bkz. *Arbók hins slenzkafornlæfjafjelags* 1903, sf. 1 ve devamı). Adı verilen ilk yerde (Hörgsdalr) bir dikdörtgen şekli mevcuttu, dört köşeli bir bina (9.7x6.3 metre iç ebatlarıyla) ortaya çıkarılmıştı ki bu binanın tepesinde kesinlikle bir çatı vardı; yapı, altmış santim boyundaki bir duvarla kuzeye bakan küçük bir odaya ve bu odanın iki katı büyüklüğünde güneye bakan daha büyük bir odaya bölünmüştü. Hörgsholt'taki *horg*r ise yalnızca 5.3x1.6 metre ebatındaydı, kuzey ucunda payende bir duvar bulunuyordu ve burası muhtemelen çatısı açık bir ibadethaneydi.

Thorolf, memleketi Sunnhordland'daki Mostar Adası'ndan, Thor'a adanmış *hof*'un kütüklerini ve aynı zamanda eski bir tapınakta Thor'un tasvirinin bulunduğu tümsekteki toprağı yanına alıp beraberinde götürmüştü. Böylece İzlanda'da kurduğu yeni çiftliğine yakın bir yerde bir *hof* inşa etti: "Bu *hof* büyük bir yapıydı, yan duvarında bir kapısı vardı. Kapı, yapının bir ucuna diğer ucundan daha yakındı. Yapının içinde özellikle seçilmiş çivilerle yani *regin-çivileriyle* (tanrıların çivileri) sabitlenmiş sütunlar yüksek tahtın yanında bulunuyordu. Bu duvarlar ulu ibadethaneyi çevreliyordu. *Hofun* en iç kısmında, kiliselerdeki koro yerini andıran küçük bir kısım mevcuttu. Tam ortada sunak olarak kullanılan tezgâh ya da kürsü dikiliydi ve üstünde 30 gramı biraz aşan ağırlığıyla uçları açık bir bilezik bulunuyordu. Tüm yeminler bu bileziğin üstüne ediliyordu ve orada bulunan en yetkili keşiş bu bileziği tüm kutsal toplantılarda koluna takıyordu. Sunağın üstünde ayrıca adak kanı akıtılması için bir kâse (*hlaut-bolli*) de bulunuyordu; kâsenin içinde bir fırça (*hlaut-teinn*) vardı ve bu fırçayla, *hlaut* adı verilen kan kâseden alınıp inananların yüzüne serpiliyordu. Kâsenin içindeki kan, tanrılara adak olarak sunulan hayvanlardan alınıyordu. İç tapınakta tasvirleri bulunan tanrılar sırasıyla bu sunağın etrafına yerleştirilmişlerdi. Bu *hofa* toplantı bölgesindeki tüm insanlar vergi vermek zorundaydı ve ayrıca baş keşişin ihtiyacı olan işleri gerçekleştirme sorumluluğuna sahiplerdi ama tapınağın bakımını yapmak ve adak festivallerine başkanlık etmek yalnızca keşişin sorumluluğuydu, böylece tapınak ihmal edilmiyordu."

Saga'da Hofun etrafındaki çevreye dair şu bilgiler yazılı:

"Thorolf, Vigrafiord ve Hofsvag arasında kalan topraklara Thorsnes adını vermişti. Arazinin ucunda bir dağ yükseliyordu. Thorolf bu dağa öyle bir kutsallık atfetmişti ki ona bakmak isteyen bir kimse öncesinde yıkanmalıydı. Ayrıca bu dağdayken (kendi arzusuyla yananmayan) insanlara ya da hayvanlara yaman ellerle dokunmak yasaktı. Thorolf, bu dağa Helgafjall (kutsal dağ) adını vermişti ve hem onun hem de akrabalarının öldükten sonra dağın içine gireceğine inanıyordu. Tüm yargı davalarının arazinin ucunda, Thor'un (yani ulu taht sütunlarının birinin üstündeki Thor tas-

virinin) yamacın yanında yükseldiği yerde görülmesini emretmişti, böylece orayı bölgenin mahkemesi haline getirmişti. Bu denli bir kutsallık atfettiği bu yamacın, ne vahşi bir şekilde kan dökülmesiyle ne de insanların boşaltım yapmasıyla kirletilmesine izin veriyordu.”

Atalarımız, ister hayvanların kanı olsun ister insanların, muhtemelen kan dökme dışında bir kurban yöntemi bilmiyordu. Adak sunmak *blóta*, adaksa *blót* olarak geçiyordu⁷⁵. Bu tür bir kurban festivalindeki usule dair en iyi açıklamayı Snorri'nin yazdığı *Saga of Hakon the Good*'da (14. Bölüm) görüyoruz. Aynı şekilde bu tanımlamalarda yer alan detayların doğruluğu da İzlanda'daki tapınak sahalarında yapılan araştırmalarla kanıtlandı. Tanımlama şöyle:

“Bu eski bir gelenektir. Adaklar sunulacağı zaman tüm çiftçiler, festival dönemi boyunca kendilerine yetecek erzak ve yiyeceği beraberlerinde getirir ve *hof*'un bulunduğu noktada toplanırlardı. Bu şölende tüm insanların birası olurdu, birçok küçükbaş hayvan⁷⁶ ve at kesilirdi. Kesilen hayvanlardan akan kana *hlaut* deniyordu, kanların toplandığı kâselerse *hlaut-kâseleri* olarak adlandırılıyordu. Ayrıca *hlaut-teinn* adıyla anılan bir tür fırça ya da süpürge olan bir nesne daha vardı. Bu fırçayla sunakları ve *hof*'un hem iç hem de dış duvarlarını kırmızıya boyamak, buna ek olarak toplanan kişilerin yüzüne kan sıçratmak da bir gelenektir. Kesilen etler ziyafet için pişirilirdi. *Hof*'un ortasında ateşler yakılırdı ve ateşin üstüne kazanlar asılırdı. Bardaklar ateşin etrafında toplanırdı. Festivali düzenleyen yetkili kişi, bardakları ve kesilen kurbanların etini kutsardı. Önce bardaklardan biri Odin'e (ki bu Kral'ın hükmüne ve zaferine işaretledi) sonrasında da bereketli hasat ve huzur için birer bardak da Njord'a ve Frey'e adanırdı. Ardından bir bardağı sonuna kadar içmek Bragi'nin onuruna sergilenen yaygın

75 Bu kelimenin *blood* (kan) kelimesiyle bir bağlantısı yok. *Blóta* kelimesi duaları ve sözlü kaideleri içeriyor, bu yüzden terim aynı zamanda lanetleme için de kullanılıyordu. “Thor'a blóta,” gibi bir deyiş kullanmak yaygın değildi, bunun yerine “Thor uğruna blóta,” gibi sözcükler seçiliyordu. Anglosaksonlar da bu kelimeyi kullanıyordu, hatta Anglosakson tabiri *bletsian*, *to bless* (kutsamak) bu kelimeden türetilmiştir. (Eski Nors dilindeki *bleza*, *to bless* ise Anglosaksonlardan ödünç alınmıştır.)

76 Özellikle koyun.

bir uygulamaydı. Benzer şekilde, hayatını kaybetmiş dostlar için de ‘hatıra içkisi’ içilirdi.”

Saga’da daha sonra gelen bir bölümde (17. Bölüm) Kral Hakon’un Lade’de gerçekleştirilen kurban festivalindeki hikâyesini okuyoruz:

“Ertesi gün, insanlar masanın etrafında toplanınca yurttaşlar Kral’ın etrafını sarıp ondan at eti yemesini istediler. Kral yemeyi reddetti. Bunun üzerine insanlar ona et suyu içmesini söylediler ama o bunu da yapmayacaktı. Ardından insanlar ondan hayvan yağı yemesini istediler ama Kral bunu da yapmayacaktı. Bunun üzerine Earl Sigurd, ondan at etinin suyundan çıkan buharın ince bir yağ tabakası oluşturduğu kazan tutacağına yanaşıp ağzını açmasını istedi. İşte Kral o zaman öne çıktı, kazanın tutacağına bez bir mendil sarıp ağzını bu mendile doğru açtı.” (Gustav Storm’un çevirisinden.)

Şu âna kadar bildiklerimize göre yalnızca İzlanda’daki *hof* yapılarının kalıntıları günümüze kadar ulaşmıştır. Yeri bir ihtimal belirlenebilir olan birçok *hof* sahası içinden biri, son dönemlerde Daniel Bruun ve Finnur Jónsson tarafından özenle incelendi⁷⁷. Thingey bölgesinin güneyinde bulunan Mývatn yakınındaki Hofstaðir çiftliğinde yapılan bu kazı, söz konusu yapının iki odası olan yüksek ve uzun bir bina olması gerektiğini ortaya çıkardı. Odalardan biri şölen salonu (36.3 metre yüksekliğinde, 5.85-8.25 metre genişliğinde) diğeriye ek binaydı (*af-hús*) (4-6.2 metre civarında). Şölen salonunda, taş üstüne konulan sütun sıralarıyla oluşturulmuş merkez bir nef ve iki geçit bulunuyordu. Zeminin ortası boyunca büyük ateşler yakılıyordu, uzun duvarların yanındaysa muhtemelen önlerinde taşınabilir masalarla sandalyeler yer alıyordu. Kurban ziyafeti bu salonda gerçekleştiriliyordu; ocak taşlarında hazırlanan kesilmiş hayvan etleri hâlâ görülebiliyor, *hof*un içinde koyun, keçi, öküz, domuz ve at kemikleri, bir de mezgit kılçıkları bulundu. Salon ek binadan bir duvarla ayrılıyordu. Bu duvar toplanan inananların, ulular ulusu tanrıların tasvirleri ve

77 Sonuçlar şurada görülebilir: *Aarbøger for nordisk oldkyndighed* 1909, sf. 245 ve devamı.

kürsüde bulunan tapınak bileziği gibi ek binada bulunan nesneleri görebilmesi için çok yüksek yapılmamıştı. Her odada bir kapı vardı, şölen salonunda bulunan kapı, *Eyrbyggja Saga*'da belirtildiği gibi “duvarın kenarında, yapının bir ucuna diğer ucundan daha yakındı”. Küçük odada bulunan kapı ise özel bir kapıydı ve burayı yalnızca keşiş kullanabiliyordu.

Her yıl üç büyük festival kutlanıyordu: “Kış gününde (14 Ekim) yapılan festivalde iyi bir yıl için, kış ortasında (Yule) iyi bir hasat için, yaz günündeyse (14 Nisan) zafer için adaklar sunulurdu⁷⁸.” *G'sli Súrsson's Saga*'ya (15. Bölüm) göre sonbaharda da “kışa hoş geldin denilerek” Frey'e adaklar sunulurdu.

Hem halka açık *hof*'lar (*baş hof*) hem de özel *hof*'lar bulunuyordu. Yargı süreci gibi durumlarda yeminlerin edildiği yer halka açık *hof*'lardı. Bu durumlarda kürsüye konan kutsal bilezik kurban edilen hayvanların kanıyla kırmızıya boyanırdı, bu bileziğin üstüne yemin edecek kişi de şu sözleri söylerdi: “Frey, Njord ve Yüce Tanrı (hiç şüphesiz Thor) üzerine yemin olsun ki...”

Halka açık bir *hof* üstünde yetkisi bulunan şef İzlanda'da *hof-goði* ya da *goði*⁷⁹ unvanını elinde bulunduruyordu. Kadınlar da bu *hof*'ların sorumluluğunu üstlenebiliyorlardı, onlara verilen unvan ise *hofgyðjur* (tekil *gyðja*) olarak geçiyordu. İsteyen kişiler özel kurbanlar adayabiliyorlardı, öyle ki kendi evlerinde elflere kurban adayan kadınların var olduğunu öğreniyoruz. Norveç'te bir keşişin makamı hiç şüphesiz bölgenin sivil şefiyle, yani *hersir*'i ile bir ortaklık taşıyordu. *Hersir* unvanı en saygı gören ve en çok kullanılan unvan olduğundan, *goði* tabiri söz konusu ülke Norveç olduğunda çok sık karşımıza çıkmıyor. İzlanda'da ise *hersir*, earl ve kral gibi unvanlar kullanmak yasaktı, bu sebeple tapınağın başına atıfta bulunmak için kullanılan genel unvan *goði* idi. Ayrıca İzlanda'da bu kişiler yalnızca tapınağın yetkilileri değil, aynı zamanda sivil şefler ve yargıçlardı. *Goðorð* adı verilen bu birleşik unvanlar (ki onuncu yüzyılın ikinci yarısında bu unvana sahip otuz üç kişi vardı) eşit sayıdaki *hof*'lar ile ilişkiliydi ve belli aileler arasında miras yoluyla bir sonraki kişiye aktarılıyordu.

78 *Ynglinga Saga*, 8. Bölüm. Ayrıca bkz. sf. 276.

79 *God* (*tanrı*) kelimesinden türetilen Gotik sözcük *gudja*.

Tıpkı diğer pagan halkları gibi atalarımız da kutsal seromoniler gerçekleştirilirken, önemli konularda tanrıların arzusunu öğrenmek isterlerdi. Bu yönteme “istintak etmek” (*ganga til fréttar*) adını verirlerdi. Genel olarak “kurban çıraları keserek” gerçekleştirilirdi, zira usul adını buradan alıyordu. Bu seromoninin detayları sagalarda kendine yer bulmuyor ama Tacitus, Cermen kabilelerinde süregelen bu geleneği şöyle tanımlıyor: “Meyve veren ağacın bir dalını seçerlerdi, bu dalı küçük çıralar halinde keserler, her bir çırayı da bir simgeyle işaretlerlerdi. Ardından bu çıraları beyaz bir bezin üzerine rasgele dağıtırlardı. Keşiş ya da söz konusu ailenin reisi, genel huzuru etkileyen meseleler için tanrılara dua eder, sonrasında yukarı bakarak çıraları bir bir toplardı. Bu ritüel üç kez tekrarlanırdı ve oyulmuş simgelerin anlamı yorumlanırdı.⁸⁰

Gelecek hakkında bilgi almak arzulandığında kullanılan bir başka yöntem, kahinlere ya da büyücülere başvurmaktı. *Völur* adıyla bilinen bu kişiler genelde kadın olurlardı, kehanet ve büyüyle ilgilenirlerdi. İki tür büyü vardı: *galdr* ve *seiðr*. *Galdr*’ın ilk kez Odin tarafından kullanıldığı ve onun vasıtasıyla yayıldığı düşünülürdü. Bu büyü türü, *seiðr*’e kıyasla daha hoş görülürdü, muhtemelen büyük çoğunluğunu büyülü ilahiler ya da deyişler oluşturuyordu⁸¹ ve bu ilahiler oyulan rünlerle birlikte söyleniyordu. Öte yandan *seiðr* ise kökenini ve yayılmasını Freyja’ya borçluydu. Daha alt kademe olan bu büyüyle uğraşan kişiler genelde kadınlardı, bu büyü türünün erkekler için yüz kızartıcı olduğu düşünülüyordu. Buna rağmen *seiðr*, Hristiyan çağının başı gibi geç bir döneme dek erkekler tarafından kullanılmaya da devam etti. Hatta bu büyü türünü kullanan kişiler arasında, Harold Güzelsaç’ın oğlu Ragnvald Rettilbeini gibi soylu erkekler de bulunuyordu. *Seiðr-adamı* ya da sihirbaz (*skratti*) olarak da tanımlanan bu kişilerden yalnızca korkulmuyor, aynı zamanda nahoş seromoniler ve bu büyü türü için ettikleri yeminler sebebiyle onlardan nefret ediliyor ve tiksiniyordu.

80 Kullanılan simgelerin rün olduğu düşünülemez, zira Tacitus’un zamanında rünik alfabe bilinmiyordu.

81 *Galdr*, “ötmek” ya da “haykırmak” anlamına gelen *gala* kelimesiyle ilişkili.

Kuzey’de Bulunan Başlıca Tapınaklar

Pagan inancının icra edildiği alanların bir kısmını Nors ve Latin diliyle yazılmış antik yazmalardan, bir kısmını da yer isimlerinden öğreniyoruz⁸². Bu bölümde, tarihöncesi inanç alanları konusunda eski edebiyatta yer alan en önemli beyanları inceleyeceğiz. Konunun doğası gereği asıl üstünde duracağımız nokta Kuzey’de yer alan başlıca tapınaklar olacak.

Bu tapınakların ikisi, antik edebiyatta yakından ilişkili paragraflarda kendine yer buluyor. Snorri, *Ynglinga Saga*’nın beşinci bölümünde Sigtuna’da bulunan böylesi bir tapınağa işaret ediyor: “Odin, Mälaren Gölü yakınında Eski Sigtuna adı verilen bir noktayı kendine mesken belledikten sonra, orada Æsir usulüne uygun büyük bir *hof* ve sunak inşa etti.” Onuncu bölümde ise Uppsala’da Frey’e adanmış önemli bir tapınak hakkında şöyle diyor: “Frey, Uppsala’da büyük bir *hof* inşa etti ve orayı başlıca evi olarak benimsedi, ardından tüm gayrimenkullerini, mallarını ve topraklarını buraya taşıdı. O zamandan beri kraliyet tacının âdeta bir teferruatı olan Uppsala bölgesinin⁸³ kökeni buradan gelir.” Uppsala’daki tapınağın içinde bulunan eşyalar hakkında daha fazla bilgiyi Bremenli Adam tarafından yapılan açıklamalardan öğreniyoruz.

Yabancı bir yazara göre Danimarka da, Leire’de⁸⁴ bulunan büyük bir tapınağa ev sahipliği yapıyordu. Cermen tarihçisi Merseburglu Thietmar, 1000’li tarihlerde şu anlatıyı naklediyor (Birinci

82 Pagan inancından izler taşıyan Norveççe yer isimlerini kitabın Norveççe orijinalinde bulabilirsiniz.

83 İsveç’in kraliyet bölgesi. *Auðr*, “varlık” “mülk”.

84 Nors dilindeki biçimi, Hleiðrar.

Kitap, 9. Bölüm): “Krallığın ana şehri, Selon (Zealand) bölgesine bağlı Lederun (Leire) şehrinin halkı, her dokuz yılda bir ocak ayında, tanrılara doksan dokuz insanla aynı sayıda at, köpek ve (şahin yerine) horoz kurban etmek için toplanırlardı.” Thietmar, daha sonraki bir paragrafta, bu kültü terk etmeleri için Danimarkalıları mecbur bırakan ilk kişinin Kral Heinrich Vogelfänger olduğunu belirtiyor (930 yılları civarı). Fakat Danimarka kökenli kaynaklarda bu konudan söz edilmiyor.

Norveç’te dikilen herkesçe bilinen birkaç başlıca tapınak da metinlerde kendine yer buluyor. Örneğin bu tapınaklardan biri, Halogaland’ın antik krallarının birçoğunun benzer şekilde ikamet ettiği Hinney Adası’ndaki Throndenes’t e (‘ *Omđ á þrándarnesi*) yer alıyordu. Thori Hund’un erkek kardeşi Sigurd Thorisson hakkındaki hikâyeyi Snorri, “Saga of Olaf the Saint” (117. Bölüm) adını verdiği bölümde şu şekilde anlatıyor: “Sigurd, Omd’da yer alan Throndenes de yaşıyordu. Pagan inancını benimsediği süre boyunca her kış; bir tanesi kış gecesinde, bir tanesi kış ortasında, bir tanesi de yaza doğru olmak üzere üç kurban vermeye devam etmişti. Hristiyan inancını benimsediğindeyse yine aynı tutumla ziyafetler vermeye devam etti: Sonbaharda dostları için büyük bir şölen veriyordu, Yule vakti geldiğinde bir dolu konuk davet ettiği ikinci bir festival, son olarak da Paskalya’da yine evinde birçok kişiyi ağırladığı üçüncü bir festival düzenliyordu.” Bilindiđi üzere efsaneler, Trondhjem yakınındaki Lade’de ve Sparbu’daki Mære’de yer alan büyük tapınaklar hakkında ibareler içeriyor. Efsanevi kaynaklar aynı zamanda Viken’de, kralların kurban adadığı nokta olarak düşünölen Skiringssal’da (artık Tjølling) da büyük bir tapınak bulunduğunu öne sürüyor.

Norveç’te bu tür halka açık *hof*lara ek olarak, güçlü çiftçiler ve bölgelerindeki otoriteyi elinde bulunduran kişiler tarafından dikilmiş birçok hususi tapınak da vardı. İzlanda’da tüm *hof*lar ise aslında hususiydi, çünkü keşişlerin mülkü durumundalardı; ancak daha önce açıklandığı gibi keşişlerin aile yoluyla geöen bir yargı yetkisi olduğundan, söz konusu tapınaklar umumi bir niteelik kazanıyordu, öyle ki bu tapınaklar rahatlıkla Norveç’teki umumi tapınaklarla eşdeğer sayılabilir.

Mitolojiler tamamen hayal
ürünü müydü, yoksa başka dünyaların
hikâyeleri miydi? Birçok farklı kültürün
ve coğrafyanın mitolojisini tek tek
ele alacak dizimizin ilk kitabı,
dünyada kültürel bir fenomene dönüşen
İskandinav Mitolojisi.

Döneminin önemli entelektüellerinden olan Peter Andreas Munch kitabında, İskandinav tanrılarını, kahramanlarını, savaşlarını ve Viking efsanelerini tek tek inceliyor. Thor'dan Vikinglere, Odin'den trollere pek çok karakterin ortaya çıkışını irdelerken dönemin inanç ve düşüncelerinin günümüzü de nasıl etkilediğini ortaya koyuyor. Kitap, mitoloji meraklıları ve araştırmacıları için önemli bir kaynak olacak niteliktedir.